

Muuramen kunnan toimintakertomus ja tilinpäätös vuodelta 2017

Kh 26.3.2018
Valtuusto 28.5.2018

1.	Olennaiset tapahtumat toiminnassa ja taloudessa	1
1.1.	Kunnanjohtajan katsaus vuoteen 2017	1
1.2.	Kunnan hallinto.....	2
1.2.1.	Muuramen kunnan organisaatio	2
1.3.	Suunnitelmaperusteet vuodelle 2017	2
1.3.1.	Yleisperustelut	2
1.3.2.	Talousarvion laadinnan lähtökohdat ja toteuttaminen	4
1.3.3.	Kuntastrategia	6
1.4.	Yleinen taloudellinen kehitys ja kuntatalous.....	7
1.4.1.	Kuntatalous.....	7
1.4.2.	Toimintaympäristön kehitys.....	8
1.4.2.1.	Väestörakenteen kehitys	9
1.4.2.2.	Alueellinen kehitys: Asuntojen rakentamistarve, suunnittelukauden kehittämishankkeet, elinkeinotoiminnan kehitys.....	10
1.4.2.3.	Työvoima, työllisyys	10
1.4.2.4.	Henkilöstö.....	11
1.5.	Kunnan sisäisen valvonnan ja riskien hallinnan järjestäminen	12
1.6.	Tilikauden tuloksen muodostuminen ja toiminnan rahoitus	14
1.6.1.	Tilikauden tuloksen muodostuminen	14
1.6.2.	Toiminnan rahoitus.....	16
1.7.	Rahoitusasema ja sen muutokset	17
1.8.	Kokonaistulot ja -menot	20
1.9.	Kuntakonsernin toiminta ja talous	21
1.9.1.	Yhdistelmä konsernitilinpäätökseen sisältyvistä yhteisöistä.....	21
1.9.2.	Muuramen kunnan konsernirakenne	21
1.9.3.	Konsernitilinpäätös ja sen tunnusluvut	22
1.10.	Kunnanhallituksen esitys tilikauden tuloksen käsittelystä ja talouden tasapainottamista koskevista toimenpiteistä	26
2.	Kuntakonsernille asetettujen tavoitteiden toteutuminen.....	27
2.1.	Muuramen Vuokra-asunnot Oy.....	29
2.2.	Kiinteistö Oy Muuramen Kettula	30
2.3.	Kiinteistö Oy Muuramen Elämänkaari.....	31
2.4.	Muuramen Lämpö Oy.....	32
2.5.	Kiinteistö Oy Hakamuurame	33
2.6.	Kiinteistö Oy Muuramen virastotie	34
3.	Käyttötalouden toteutuminen	35
3.1.	Keskusvaalilautakunta	35
3.2.	Tarkastuslautakunta	37
3.2.1.	Tilintarkastus.....	37
3.3.	Kunnanhallitus/tukipalvelut	39
2.3.1.	Hallinto ja henkilöstö	40

2.3.2.	Sisäiset palvelut	43
2.3.3.	Seutu- ja alueyhteistyö	45
2.3.4.	Muu toiminta	46
2.3.4.1.	Asuntotuotannon edistäminen	46
2.3.4.2.	Asuntojen ja rakennusten välivuokraus	48
3.3.5.	Kiinteistötoimi	48
3.3.6.	Ruokapalvelut	52
3.4.	Hyvinvoinnin ja palveluiden lautakunta	55
2.4.1.	Hallinto	55
2.4.2.	Varhaiskasvatuspalvelut	57
2.4.3.	Perusopetus	60
2.4.4.	Muuramen lukio / toisen asteen koulutus	64
2.4.5.	Liikkuva Muurame	68
3.4.6.1.	Liikuntapaikat	71
2.4.6.	Joukkoliikenne	75
2.4.7.	Kulttuuri- ja nuorisopalvelut	76
2.4.7.1.	Taiteen perusopetus	76
2.4.7.2.	Kulttuuripalvelut	80
2.4.7.3.	Nuorisopalvelut	83
2.4.7.4.	Kirjastopalvelut	86
2.5.	Kunnan avustus liikelaitokselle	90
3.6.	Elinvoiman ja kestävän kasvun lautakunta	91
3.6.1.	Elinvoiman ja kestävän kasvun lautakunta	92
3.6.2.	Elinvoiman ja kestävän kasvun hallinto	93
3.6.3.	Infra ja mittaus	94
3.6.3.1.	Kunnallistekniikan suunnittelu	94
3.6.3.2.	Mittaus	95
3.6.3.3.	Liikenneväylät	98
3.6.3.4.	Konekeskus	100
3.6.4.	Luvat ja valvonta	101
3.6.4.1.	Rakennusvalvonta	101
3.6.4.2.	Ympäristönsuojelu	102
3.6.4.3.	Ympäristöterveydenhuolto ja eläinlääkintähuolto	103
3.6.5.	Maankäyttö ja elinkeinot	104
3.6.5.1.	Kaavoitus	105
3.6.5.2.	Keskustan kehittäminen	107
3.6.5.3.	Elinkeinoelämän edistäminen	107
3.6.5.4.	Matkailun edistäminen	109
3.6.5.5.	Maatalouden hallinto ja lomitus	110
3.6.5.6.	Tontit	111
3.6.5.7.	Maa- ja metsätilat	112
3.6.6.	Jätehuolto	113

3.6.7.	Muu toiminta	113
4.	Tuloslaskelman toteutuminen	115
5.	Investointien toteutuminen	117
5.1.	Kunnanhallituksen investoinnit	117
5.2.	TUKIPALVELUIDEN INVESTOINNIT	119
5.2.1.	ICT.....	121
5.2.2.	Koneet ja kalusto	123
5.2.3.	Virastotalon peruskorjaus	124
5.2.4.	Uimahallin peruskorjaus.....	124
5.2.4.	Kulttuurikeskuksen muutostyöt	124
5.2.5.	Terveyskeskus	125
5.2.6.	Kinkomaan koulun laajennus	125
5.2.7.	Niittyahon koulu.....	125
5.2.8.	Paloaseman rakentaminen.....	126
5.2.9.	Ratastien varasto	126
5.3.	LAPSI- JA PERHEPALVELUIDEN LAUTAKUNNAN INVSTOINNIT	127
5.3.1.	ICT-laitteet.....	127
5.4.	Hyvinvoinnin ja palveluiden lautakunta	127
5.4.1.	Puistot	128
5.4.1.1.	Koulunmäen piha-alueet	128
5.4.1.2.	Kinkomaan koulun piha-alue	129
5.4.2.	Urheilu- ja ulkoilualueet	130
5.5.	TEKNISEN PALVELUIDEN LAUTAKUNNAN INVESTOINNIT	130
5.6.	ELINVOIMAN JA KESTÄVÄN KASVUN LAUTAKUNNAN INVESTOINNIT	132
5.6.1.	Liikenneväylät	133
5.6.2.	Tievalaistus	137
6.	Rahoitusosan toteutuminen	138
7.	Yhteenveto valtuuston hyväksymien määrärahojen ja tuloarvioiden toteuttamisesta ...	139
8.	Tilinpäätöslaskelmat	142
8.1.	Tuloslaskelma	142
8.2.	Rahoituslaskelma	143
8.3.	Tase	144
8.4.	Konsernilaskelmat	146
9.	Tilinpäätöksen liitetiedot	150
9.1.	Kunnan tilinpäätöksen laatimista koskevat liitetiedot	150
9.2.	Konsernitilinpäätöksen liitetiedot	151
9.3.	Tuloslaskelmaa koskevat liitetiedot	152
9.4.	Tasetta koskevat liitetiedot.....	155
9.5.	Vakuuksia ja vastuusitoumuksia koskevat liitetiedot	162
10.	Eriytetyt tilinpäätökset.....	163
10.1.	Eriytetty vesihuolto	163
10.2.	Sosiaali- ja terveystalot (Muuramen Hyvinvointi –liikelaitos)	177

10.3. Eriytettyjen tilinpäätösten vaikutus kunnan tilikauden tuloksen muodostumiseen	179
11. Tilinpäätöksen allekirjoitukset	180
12. Luettelo käytetyistä kirjanpitokirjoista	181
13. Selvitys kirjanpidon säilytyksestä	182
14. Menetelmäkuvaukset	182

1. OLENNAISET TAPAHTUMAT TOIMINNASSA JA TALOUDESSA

1.1. KUNNANJOHTAJAN KATSAUS VUOTEEN 2017

Vuosi 2017 jää Muuramen historiaan varmuudella yhdestä asiasta; asukaslukumme ylitti 10 000 asukkaan rajan ja siirryimme kuntakentässä askelta raskaampaan sarjaan. Kuntalais-temme määrä kasvoi 154 hengellä ja kasvu oli maakunnan suurinta suhteellisesti laskettuna. Maakunnassamme oli vain neljä kuntaa (Jyväskylän seutu), joissa väestönkasvu oli plusmerkkistä. Muuramen kasvu perustuu luonnollisen väestönkasvun lisäksi muuttovoittoon. Kuntia maakunnassamme on 23. Väestönkasvu on merkittävä elinvoiman edistäjä, josta seuraa toinen toistaan ruokkivaa tekijää: rakentamista, työpaikkoja, verotuloja, palveluja ja monia muita elinvoiman ja kasvun tekijöitä; kysymys on positiivisesta kierteestä, jonka vastaan kohtana on taantuva kunta. Muuramessa mennään eteenpäin.

Talous

Kunnan tilinpäätös oli ylijäämäinen 1,570 miljoonaa euroa, tuloksesta laitetaan investointivaraukseen 1,1 miljoonaa euroa tulevien vuosien investointitarpeita varten eli ylijäämäksi jää 470.000 euroa.. Investointivaraus on osoitus siitä, että kunta varautuu tuleviin kasvavan kunnan kehittämistarpeisiin; kasvun myötä tarvitaan palveluja ja terveellisiä että turvallisia tiloja niiden järjestämiseksi. Erityisen iloinen olen ja haluan osoittaa kiitokseni kunnan henkilöstölle talousarvion menokehyksen pysymisessä. Kysymyksessä on työvoitto, jossa henkilöstön merkitys on todella suuri. Menojen ylityksessä suurin poikkeama oli jälleen ostopalveluiden erikoissairaanhoidon menot, jotka ylittyivät hieman yli 500.000 euroa sopimusohjausneuvotteluissa linjatusta tasosta.

Yleistä

Muurame brändinä vahvistuu entisestään kun hankimme 9-tien varteen Muuramekeskukseen maamerkki UkkoMetso -taideteoksen, jonka alla led -valaistu MUURAME teksti muistuttaa kaikille kuntamme olemassaolosta. Tiellä liikkuu päivittäin 16 800 ajoneuvoa, joten kunnan näkyvyys on taattu.

Kunnan hyvinvointiliikelaitos nk. minisotemme aloitti toimintansa vuoden 2017 alusta ja ylitti odotukset niin toiminnan, tehokkuuden ja vaikuttavuutensa osalta. Voimme hyvällä syyllä todeta, että kuntalaisten palvelut paranivat liikelaitoksen myötä.

Liikkuva Muurame vankisti otettaan ja kunta sai tunnustuksia valtioneuvostoa myöten. Tunnustukset eivät tule itsestään vaan ne ansaitaan. Tältäkin osalta työ jatkuu ja kunnan maine vankistuu myös liikunnan ja hyvinvoinnin edistäjänä.

Aktiivinen maanhankinta jatkui viime vuonna ja painopiste oli 9-väylän läheisyys. Riihivuoren laskettelukeskus ostettiin 650.000 eurolla etuosto-oikeutta käyttäen. Ostos tarkoitus oli turvata maankäyttö siten kuin kunta haluaa. Haasteita riittää, jotta onnistumme hyödyntämään Riihivuoren ostos myötä tulevat kaikki mahdollisuudet. Kunnan elinkeinoelämän panostuksista ja tuloksista löytyy tämän kirjan kohdasta elinkeinoelämän edistäminen.

Päätöksenteko

Uusi valtuusto valittiin poikkeuksellisesti keväällä 2017 ja valtuusto aloitti toimintansa heti kesän jälkeen. Henkilövaihdoksia valtuustossa ja luonnollisesti myös kaikissa toimielimissä oli paljon. Uuden valtuuston merkitys korostui kun molempien kunnan tärkeimpien toimielinten hallituksen ja valtuuston puheenjohtajat vaihtuivat (eivät asettuneet enää ehdolle), mutta ei huolta kun vanha sanonta "isoihin saappaihin siirtymisestä" toimii hyvässä Muuramehengessä edelleen eli päätöksenteko ja yhteisten asioiden hoitaminen sujuu todella mallikkaasti. Kunnan menestys on hyvissä käsissä.

Myös henkilöstön rooli, sitoutuminen ja yhteistyö poliittisten päättäjien kanssa ovat Muuramessa kunnossa.

Kiittäen

1.2. KUNNAN HALLINTO

1.2.1.

MUURAMEN KUNNAN ORGANISAATIO

LUOTTAMUSELINORGANISAATIO 1.6.2017alkaen

VALTUUSTO

Kuntalain mukaisista asioista päättäminen.

KUNNANHALLITUS

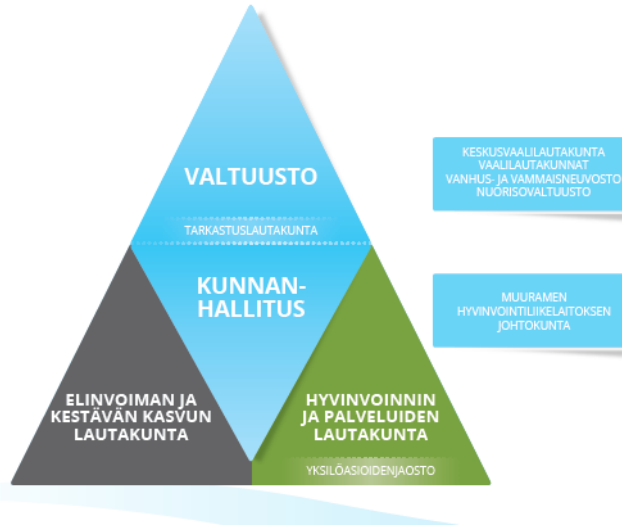
Kuntalain mukaiset tehtävät, omaisuuden hoito ja riskien hallinta, omat rakennushankkeet, lausunnot, konserniohjeet, edunvalvonta, elinkeinopolitiikan suuntaviivat.

ELINVOIMAN JA KESTÄVÄN KASVUN LAUTAKUNTA

Maankäyttö, asuminen, kaavoitus, yritystoiminnan edellytykset, yritystontit, rakennusvalvonta.

HYVINVOINNIN JA PALVELUIDEN LAUTAKUNTA

Sote, opetus, varhaiskasvatus, vapaa-aika, kulttuuri, ympäristö, joukkoliikenne, ulkoilualueet.

ORGANISAATIOKAAVIO 1.6.2017alkaen

1.3. SUUNNITELMAPERUSTEET VUODELLE 2017

1.3.1.

YLEISPERUSTELUT

Muuramen kunnan talousarvio laadittiin toimialakohtaisesti ja valmisteluohje antoi eri toimialoille erilaiset tavoitteet. Suurimmat kasvupaineet kohdistuivat erityisesti Asukaspalveluiden lautakunnan menokehykseen ja menoihin, jotka siirtyivät organisaatiouudistuksessa Hyvinvoinnin ja palveluiden lautakunnan alaiseksi toiminnaksi. Kasvupaineita antoi uudistettu lainsäädäntö (jossa kunnan velvoitteet kasvoivat) ja lautakunnan alaisten palveluiden kasvu sekä ulkopuolisena palveluna ostetun toiminnan kustannusten kasvu. Lasten ja perheiden palveluiden lautakunnan talousarvio on alitettu useana vuonna ja kilpailukykysovimuksen henkilökustannuksia alentava vaikutus oli suurin. Suurin osa em. toiminnoista siirtyi Hyvinvoinnin ja palveluiden lautakunnan toiminnaksi, jossa menokehitys oli mitoitettu äärimmäisen tiukaksi.

Maailman taloudesta Ukrainan kriisi, EU:n Venäjään kohdentamat talouspakotteet ja Brittien ero EU:sta olivat pidentäneet taantumaa Suomessa. Suomen talous kuitenkin kääntyi 2017 EU –alueen voimakkaimpaan kasvuun ja yllätti kaikki talouden ennusteet positiivisesti.

Kuntien valtionosuudet vähenivät 5 % 2017, kun peruspalveluiden osuutta vähennettiin, mutta lukema sisälsi toimeentulotukipalvelun siirron KELAlle. Jos toimeentulotuen siirto huomioidaan erillisenä osana, leikkautui valtionosuus peruspalveluiden osalta vain yhden prosentin. Kuntien verotulojen odotettiin vähenevät kasvavien verotulosta tehtävien vähennysten vuoksi ja kun vielä kilpailukyky sopimuksen säästöt rahoitettiin leikkaamalla kuntien verotuloja – näiden yhteisvaikutuksen odotettiin olevan negatiivinen kuntataloudelle. Yhteisöveron jako-osuuden korotus kunnille päättyi 2015 ja 2016 jälkeen yhteisöveron tuotto-osuus alenee. Niukan talousennusteen ja em. toimenpiteiden osalta oletettiin, että Muuramen osalta valtionosuuden nousu ei kata verotulojen vähennystä täysimääräisesti. Edelleen oman toiminnan osalta kunnan menokehitys mitoitettiin talousarviossa suunnilleen vuoden 2012 talousarvion tasoon.

Kunnan väestönkehityksen odotettiin jatkuvan vilkkaana.

Työllisyystilanne oli Keski-Suomessa synkentyneenä 2016 aikana ja maakunta on valunut työllisyydessä maakunnista toiseksi viimeiselle sijalle. Talousarvion valmisteluvaiheessa työttömyysasteen odotettiin alenevan ja laskun odotettiin jatkuvan myös 2017. Kunnan yhtenä painopistealueena oli työttömyyden alentaminen ja talouskasvun myötä työllisyystilanne parantakin merkittävästi.

Muuramen Hyvinvointi-liikelaitos otti tuottamisvastuun Muuramen SOTE –palveluluista. Talousarviossa terveystoimen menokehitys arvioitiin JYTEen menokehityksen toteuman ja 2016 talousarvion mukaisena. Perustamiskustannusten vielä rasittaessa toimintaa 2017 oletettiin, että toiminnassa ei saavutettaisi taloudellisesti säästöjä. Toiminnallisesti palveluiden parantamiseen sen sijaan satsattiin merkittävät odotukset.

Suunnitelmakaudelle merkittävimpänä tekijänä katsottiin olevan sote- ja maakuntalain valmistelu, josta ehdittiin lausuntokierrokset käsitellä 2017 aikana, mutta lainsäädännön voimaansaattaminen sekä toimeenpano jäivät edelleen kesken.

Taloussuunnitelman tehtävät

Kunnan taloussuunnittelussa toiminnalla ja taloudella on kiinteä yhteys. Talousarvion ja -suunnitelman tehtävänä on osoittaa riittävät resurssit asetettujen tavoitteiden toteuttamiseksi sekä osoittaa, miten toiminta ja investoinnit rahoitetaan. Suunnitelmien tulee turvata kunnan tehtävien hoitaminen.

Talousarvion – ja suunnitelman kolme päätehtävää ovat:

- 1) Asetetaan tavoitteet palvelutoiminnalle ja investointihankkeille
- 2) Budjetoidaan menoja ja tuloja koskevat arviot eri tehtäville ja hankkeille
- 3) Osoitetaan miten toiminta ja investoinnit rahoitetaan

Käyttötalous – ja investointiosassa esitetään palvelutoimintaa ja investointihankkeita koskevat tavoitteet ja niiden edellyttämien menojen ja tulojen budjetointi. Tuloslaskelmaosassa ja rahoituslaskelmassa osoitetaan toiminnan ja investointien pääomarahoitusta ja siihen liittyvät korvaukset. (Kuntaliitto 2011.)

1.3.2. TALOUSARVION LAADINNAN LÄHTÖKOHDAT JA TOTEUTTAMINEN

Talousarvion laadinnan lähtökohtana oli talouden saattaminen tasapainoon lisääntyvien menojen ja vähenevien valtionosuuksien asettamassa ristipaineessa. Menokehykseksi sovittiin keväällä kunnanhallituksen talousarviovalmistelussa kokonaisuuden osalta nollassa, joka sisälsi henkilöstömenot.

Hallintokunnittain talousarvio laadittiin seuraavaan tavoitetasoon:

Keskusvaalilautakunta	50 000 euroa
Tarkastuslautakunta	0,0 %
Kunnanhallitus	2,0 %
Lapsi- ja perhepalveluiden lautakunta	-2,5 %
Asukaspalveluiden lautakunta	2,0 %
Teknisten palveluiden lautakunta	1,0 %

Organisaatiomuutoksen mukaisina em. tavoitteet laskennallisesti uudella organisaatorakenteella talousarvio-ohjeen tavoitetasot olivat.

Keskusvaalilautakunta	32 000 euroa
Tarkastuslautakunta	0,0 %
Kunnanhallitus	1,6 %
Elinvoiman ja kestävän kasvun lautakunta	1,6 %
Hyvinvoinnin ja palveluiden lautakunta	0,0 %

Talousarvio-ohjeen antohetkellä verotulojen arvioitiin laskevan ja valtionosuuksien nousevan vain indeksikorotuksen verran.

Suomen Kuntaliitolta saadun uusimman verotuloennustekehikon (10/2016) mukaan Muurame saa 2,1 prosenttia vähemmän henkilöverotuloja 2017 kuin kuluvana vuonna 2016. Tämä merkitsee noin 700 000 euron kunnallisverotulonvähennystä verrattuna vuoteen 2016.

Yhteisöverojen tuoton arvioidaan kasvavan Muuramessa 2,5 % vuodelle 2017. Yhteisöveron tuotto olisi 1,95 miljoonaa euroa, mikä olisi noin 500 000 euron kasvu 2016 tuottoarvioon verrattuna.

Kokonaisuudessaan verotulot alenisivat ennusteiden mukaan TA2016 verrattuna 2,3 %. TA2016 tavoitteesta verotulojen osalta jäätäisiin noin 300 000 euroa. Pudotus ei arvioitu olevan aivan yhtä suuri toteutuneeseen verotuloon nähden.

Valtionosuuden osalta 2017 nousua vuoteen 2016 arvioitiin noin 200 000 euroa.

Talousarvion laadinnassa kunnan omissa toiminnoissa päästiin pääsääntöisesti tavoitteen mukaiseen lopputulokseen, poikkeuksena tästä on lähinnä asukaspalveluiden lautakunta, jossa ylitystä jäi reilut 200 000 euroa.

Kokonaisuudessaan annettuun kehykseen päästiin ja tuloarvioiden perusteella tulos jäisi alijäämäiseksi 0,95 M€.

Talousarvioehdotuksessa otettiin kantaa myös investointien kehitykseen. Investoinnit olisi käytävä tulevaisuudessa tarkemmin läpi ja investoinneille annettava oma kehystavoite. Käyttötalous on pystytty hyvin ohjaamaan tulopohjan sallimaan raamiin, mutta investointien osalta ohjattavuus ei ole samaa tasoa. Taloussuunnitelmassa korkotason oletettu kasvattavan

korkomenoja, kasvu tulee lainarakenteen muutoksesta, kun pääosin lyhytaikaista siirretään enenevässä osin pitkäaikaiseen lainaan. Kunnan velkaantuminen arvioitiin pysähtyvän suunnitelmakaudella.

Talousarvion toteutuminen vaatii organisaatiouudistuksen jälkilaskentaa, jotta pystytään vertaamaan talousarvion todellista vertailukelpoista toteumaa kunnanhallituksen, Elinvoiman ja kestävän kasvun lautakunnan sekä Hyvinvoinnin ja palveluiden lautakunnan osalta.

Menokehyyksen osalta	TA2017	toteuma
Keskusvaalilautakunta	32 000 euroa	21 500 euroa
Tarkastuslautakunta	0,0 % (25 000 euroa)	5,1 % (26 286 euroa)
Kunnanhallitus	1,6 %	3,5 %
Elinvoiman ja kestävän kasvun lautakunta	1,6 %	2,4 %
Hyvinvoinnin ja palveluiden lautakunta	0,0 %	-2,3 %
- liikelaitoksen avustus huomioituna	0,0 %	-1,1 %

Kunnanhallituksen osalta sekä tuloarvio (2,6 %) että menoarvio (3,5 %) ylittyivät ja näiden erotuksena lopullinen ylitys oli reilut 60 000 euroa.

Elinvoiman ja kestävä kasvun lautakunnan osalta tuloarvio alittui 2 % ja menoarvio ylittyi 2,4 %, jolloin yhteisvaikutuksena ylitystä reilut 180 000 euroa.

Hyvinvoinnin ja palveluiden lautakunnan toimintatulot ylittyivät liki 20 % ja menot alittuivat 2,3 %. Kun tarkastellaan näitä lukuja Muuramen Hyvinvointi – liikelaitoksen avustus mukaan lukien, ylittyivät tulot 1,1 % ja menot alittuivat 1,1 %. Erikoissairaanhoidon kasvu näkyy liikelaitoksen rasitteena, koska kasvua ei ole huomioitu liikelaitoksen avustuksessa. Talousarviota tehtäessä Erikoissairaanhoidon oli lautakunnan vastuulla ja jos se lasketaan osaksi lautakunnan menoja, alittaa Hyvinvoinnin ja palveluiden lautakunnan tulojen ja menojen erotus 253 000 euroa talousarviossa suunnitellun.

Koko kunnan tulot ylittävät talousarvion 1,8 % ja menot ylittyvät 0,5 %, lopputuloksen kunnan tulojen ja menojen erotus on 0,6 % (250 000 euroa) parempi, mitä talousarviossa on suunniteltu.

1.3.3. KUNTASTRATEGIA

Valtuusto hyväksyi elokuussa 2016 uuden kuntastrategian vuosille 2016–2021. Kuntastrategia on nimeltään Mahdollisuuksien Muurame – elinvoiman edelläkävijä. Kuntastrategia jakautuu kahteen keskeiseen painopisteeseen, jotka ovat elinvoima ja kestävä kasvu sekä hyvinvointi ja palvelut. Lisäksi kaiken toiminnan pohjaksi on valittu viisi läpileikkaavaa teemaa, jotka näkyvät kunnan kaikessa toiminnassa.

Talousarvio on pyritty nostamaan jo tavoitteisiin, mutta ajatuksena on rakentaa kuntaorganisaatio strategiaan nojautuen valtuustokauden 2017–2021 alusta lukien, jolloin toimielinten tavoitteet asetetaan nykyistä tarkemmin strategian mukaiseksi.

Tulevat lainsäädännön muutokset haastavat kunnan hakemaan uudenlaista roolia asukkaidensa arjessa. Sosiaali- ja terveystaloudelliset palvelut siirtyvät nykyisten suunnitelmien mukaan maakunnille ja kunnissa keskitytään jatkossa huomattavan paljon kapeampaan palvelutuotannon kokonaisuuteen. Lisäksi painotus siirtyy vahvasti elinvoiman vahvistamiseen, jossa kunnan vahva elinkeinopoliittinen historia ja toimintatapa ovat suuressa roolissa. Kunta toimii edellytysten luojana ja tukena yritysten/yrityksien hoitaessa oman osuutensa liiketoiminnan kehittämisessä.

Kunnan sisäistä toimintaa kehitetään etenkin henkilöstöjohtamista parantamalla ja uutta tekniikkaa hyväksikäyttäen. Voimavarojen kohdentaminen tapahtuu tehtävien uudelleenjärjestelyjen ja henkilöstökoulutuksen avulla. Tekniikan osalta keskeisimmät kehityskohteet ovat palkanlaskennan uuden ohjelmiston käyttöönotossa ja jatkokehittämisessä sekä palveluiden siirtämisessä lainsäädännön ohjaamana verkkopalveluiden suuntaan.

Vuoden 2017 keskeisenä kehittämiskohteena on kuntastrategian pohjalta valmisteltavan organisaatiouudistuksen läpivienti uuden valtuustokauden alusta lukien. Kunnassa seurataan ja osallistutaan valtakunnallisiin uudistuksiin sekä peilataan niiden vaikutuksia kuntapalveluihin. Tavoitteena on tulevaisuuden Muurame, jonka palvelut, rakenne ja toimintakulttuuri vastaa 2020-luvun haasteisiin. Nuo haasteet ovat monisyisiä ja –tahoisia, mutta joka tapauksessa keskiössä on kuntalainen, ei kunta itse.

Kunnan eri osa-alueidentoiminnalliset tavoitteet ja palvelusuunnitelmat on esitetty kunkin palvelualueen osana.

Yleinen taloudellinen kehitys

- Kuntatalouden kehitys
- Toimintaympäristön kehitys

1. Väestörakenne kehitys:

2. Alueellinen kehitys: Asuntojen rakentamistarve, suunnittelukauden kehittämishankkeet, elinkeinotoiminnan kehitys
3. Työvoima, työllisyys
4. Hallinto ja henkilöstö

Toimintojen rahoitus

1. Verotulot
2. Valtionosuudet
3. Myyntituotot
4. Maksutuotot
5. Tuet ja avustukset
6. Muut toimintatuotot

Talousarvio menojen ja tulojen arviointi

Käyttötalouden budjetointikäytäntö määräytyy tehtäväkohtaisesti. Rahoitustavan perusteella kunnan palvelutehtävät voidaan jakaa budjettirahoitteisiin ja kohderahoitteisiin tehtäviin.

- Käyttötalous tehtäväalueittain
- Asetetaan palvelutavoitteet ja budjetoidaan niiden järjestämisen vaatimat menot ja tulot

1.4. YLEINEN TALOUDELLINEN KEHITYS JA KUNTATALOUS

Valtiovarainministeriön talouskatsaus syyskuulta 2016 ennusti Suomeen 0,9 %:n talouskasvua 2017. Suomen taloudellinen tilanne katsottiin heikoksi, mutta talouskasvu pyrähtikin huikeaan 3 % vauhtiin.

Korot pysyivät EKP:n toimesta matalalla tasolla koko Euroalueella. EKP ei ole seurannut Yhdysvaltojen keskuspankin koron nostoja. Lyhytaikaiset korot pysyivät negatiivisia ja myös pitkäaikainen korkotaso on pysynyt erittäin matalalla tasolla. Nousua pitkäaikaisiin korkoihin ennakoitiin 2017, mutta tämäkään ei toteutunut.

Talouskasvu maailmalla kiihdytti erityisesti vientiteollisuutta ja Suomen tilanne muuttui täysin ennustamattomaan kasvuun. Tämä näkyi positiivisena kehityksenä kaikissa Suomen tunnusluvuissa.

1.4.1. KUNTATALOUS

Kuntataloudessa on edelleen aikaansaatu ja haettu kustannustehokkuutta kuntien palveluisissa. Yhdessä toimet näyttävät tuottavan tulosta. Kuitenkin kilpailukykysovimuksen vaikutus sekä verotuloihin että valtionosuuksiin on kuntien osalta merkittävän suuri. Kun säästöjä piti henkilöstökuluissa kiky -sopimuksen kautta saavuttaa laskennallisesti 450 miljoonaa euroa, niin samalla tuloveron tuoton ja valtionosuuksien vähennys oli laskennallisesti yli 700 miljoonaa euroa. Kun liki 50 kuntaa nosti tuloveroprosenttiaan 2017, niin samalla 15 kuntaa laski tuloveroprosenttia. Kuntien tarkastelu kokonaisuutena alkaakin olla hyvin vaikeaa, koska kunnat jaottuvat selvästi menestyjiin ja häviäjiin, kunnat eivät ole suoraan vertailukelpoisia kaikki keskenään. Keskiarvoistamalla kunnat näyttää tilanne keskimäärin hyvältä, mutta

todellisuudessa ne kunnat joilla menee hyvin, meni 2017 entistäkin paremmin ja ne joilla menee huonosti, menee entistäkin huonommin. Näinkin rajun talouskasvun vuotena 60 kuntaa ja 53 kuntayhtymään on tekemässä negatiivisen tuloksen.

Kunnan valtionosuusrahoitus muodostuu pääosin kahdesta osasta: valtiovarainministeriön hallinnoimasta kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta ja opetus- ja kulttuuritoimen (OKM) rahoituksesta annetun lain mukaisesta valtionosuusrahoituksesta, jota hallinnoi opetus- ja kulttuuriministeriö. Vuoden 2017 rahoitukseen kohdistuu korjauserät toimeentulotukipalveluiden siirtymisestä KELAlle ja ammatillisen koulutuksen reformin vaikutus huomioidaan OKM-vähennyksessä.

Muuramen kunnan peruspalveluja valtionosuuksien kehitys.

	2015	2016	2017
Peruspalveluiden osuus:	9,5 M€	10,7 M€	10,5 M€
Verotulon tasaus	-81 k€	- 36 k€	+157 k€
Kelalle toimeentulotuen siirto			-240 k€
Opetus- ja kulttuuritoimen vähennys:	-1,23 M€	- 1,3 M€	-758 k€
Yhteensä valtion osuus:	8,3 M€	9,4 M€	9,7 M€

Valtionosuusjärjestelmään sisältyvä valtionosuusprosentti kuvaa valtion ja kuntien välistä kustannusten jakoa. Kunnan peruspalvelujen valtionosuuden valtionosuusprosentti:

2014	29,57
2015	25,42
2016	25,52
2017	25,24.

Valtion rahoitusosuus peruspalveluihin laskee 0,26 prosenttiyksikköä, mikä tarkoittaa noin prosentin vähennystä valtionosuuden perusosaan. Euroina vähennys on noin 200 000 euroa.

Vuonna 2017 Muuramen kunta saa peruspalveluiden valtionosuutta 10,5 miljoonaa euroa. Siitä vähennetään 240 000 euroa KELAlle siirtyvän toimeentulotukipalvelun vuoksi. Verotulontasaus on poikkeuksellisesti positiivinen eli Muurame saa 2017 verotulontasaususeränä 157 000 euroa. Vähennettävää on vielä OKM-valtionosuus 760 000 euroa. Vähennys on aiempia vuosi pienempi, koska ammatillisen koulutuksen osalta kuntien omavastuuosuus pieneni uudistuksen myötä ja tämä erotus on vähennetty puolestaan OKM-vähennyksestä. Jäljelle jäävä valtionosuus Muuramessa vuodelle 2017 on 9,7 miljoonaa euroa.

1.4.2. TOIMINTAYMPÄRISTÖN KEHITYS

Kuntien kannalta toimintaympäristön talouden kehitys on keskeinen menestystekijä. Siihen liittyy paitsi yleinen taloudellinen kehitys maailman talouden ja kansantalouden osalta, mutta myös erittäin oleellisena osana alueellinen talouskehitys. Työllisyyskehityksen kannalta on ollut huolestuttavaa, että lähiympäristön kuntien ja yritysten talouskehitys oli 2016 vuoteen asti Suomen heikointa ja vaikutti koko seudun kehitykseen hidastavasti. Vahva rakentaminen pirsti heikkoa talouskasvua, sen tuki vaikean taantuman yli on merkittävä.

Työ- ja elinkeinoministeriön mukaan työttömyysprosentti Suomessa 2017 lopussa oli 11,2 % (12,5 % 2016). Keski-Suomen työttömyystilanne on maakunnista neljänneksi huonoin, 13,8 %.

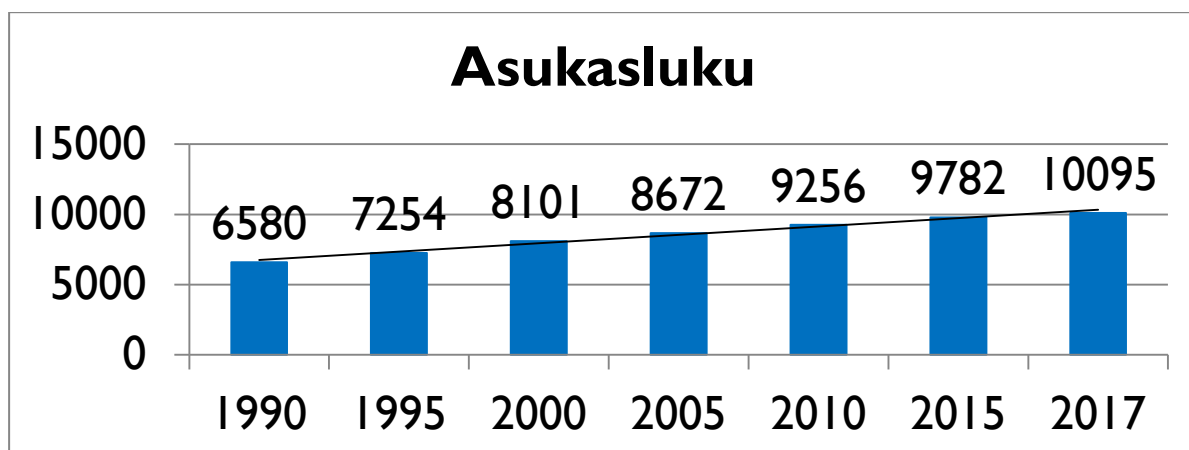
Keski-Suomen työllisyyskatsaus joulukuu 2017 (julkaisija Keski-Suomen ELY-keskus) työttömyysprosentti Muuramessa oli vuoden lopussa 9,4 % eli työttömyys on edelleen alentunut ja on Keski-Suomen alhaisin. Keski-Suomen tilanne on parantunut merkittävästi, mutta silti on työttömyys vaivaa maakuntaa valtakunnallista sijaintiamme enemmän, mitä pitäisi. Positiivista on kuitenkin se, että työttömiä on maakunnassa yli 4000 henkeä vähemmän kuin vuosi sitten.

Elinkeinopolitiikan siirto enemmän Muuramen kunnan omaksi toiminnaksi ja kunnanjohtajan parantuneet mahdollisuudet keskittyä enemmän ELPO-asioihin, on tuonut hyvää tulosta. Eriyisesti yrityskoordinaattoritoiminta saa hyvää palautetta yrittäjiltä. Tuloksina on jo näytettävää mm. teollisuusrakentamisen jatkuminen Muuramessa ja toiminnan laajentuminen. Uuden strategian mukainen elinvoima alkaa rakentua perinteisistä hyvistä asioista – kunnan ja yritystoiminnan yhteistyöstä. Ehdottomana tavoitteena on työpaikkaomavaraisuuden kasvattaminen. Vuodenvaihteen tilastoissa Muurame oli työpaikkaomavaraisuuden suhteen kolmanneksi viimeisenä Keski-Suomessa. Muurame on kuitenkin Jyväskylän ohella ainoa kunta Keski-Suomessa, jossa työikäisen väestön osuus kokonaisväestöstä on yli 60 % (Muurame 61 %, Jyväskylä 66 % 2017). Väestörakenteen muutos on kasvattanut kunnassamme vanhemman väestön suhteellista ja absoluuttistakin osuutta kaikkein eniten. 2017 väestönkasvu painottui työikäiseen väestöön ja vanhempaan väestöön. Lapsien lukumäärä ei kasvanut juuri lainkaan. Työpaikat vetävät työikäistä väestöä kuntiin ja työpaikkojen kasvuun satsaaminen on onnistunut Muuramessa. PK-sektorilla kasvupotentiaali on suurin ja hyödyntäminen tehokkainta.

Hyvinvointia tuetaan hyvillä, toimivilla ja tehokkailla palveluilla. Vuodenvaihteessa toiseksi suurimpana ulkoistettuna ostotoimintana ollut perusterveydenhuolto kotiutettiin kunnan omaksi toiminnaksi Muuramen Hyvinvointi liikelaitokseen. Valtakunnallinen SOTE myöhästyy 2019 aikataulustaan ja lainsäädäntö odottaa edelleen hyväksyntää. Palvelutuotanto asiakkaille on edelleen suunnittelupöydällä.

1.4.2.1. Väestörakenteen kehitys

Kunnan väestönkasvu on ollut viime vuosina hiukan totuttua hitaampaa ja maltillisempaa. Vuoden 2014 hyvän väestönkasvun jälkeen on kasvu 2015 ollut merkittävästi hitaampaa, mutta vilkastui taas 2016 ja 2017 aikana. Yli 10 000 asukkaan raja ylitettiin 2017.

Väestön keski-ikä Muuramessa on tällä hetkellä 39 vuotta. Väestönkasvun hidastuminen on myös osaltaan muuttanut palvelurakenteen tarpeita. Ikäryhmässä alle 15-vuotiaat ei ole tapahtunut juurikaan kokonaiskasvua 2017. Kasvua on alueellisesti eri alueilla, mm. Kinkomaa on kasvanut vahvasti alueena. Yli 65-vuotiaiden osuuden kasvu on suhteellisesti selvästi voimakkainta.

Vuoden 2017 osalta väestön kasvu on ollut 154 henkeä, ennakkoväkiluku joulukuulta 2017 on 10 095 asukasta.

Väestö	
Väkiluku 31.12.2017	10 095 (enn.)
Väkiluvun muutos, % 2016–2017	1,5
0–14-vuotiaiden osuus väestöstä, % 31.12.2016	22,3
15–64-vuotiaiden osuus väestöstä, % 31.12.2016	61,5
65 vuotta täyttäneiden osuus väestöstä, % 31.12.2016	16,2
Ruotsinkielisten osuus väestöstä, % 31.12.2016	0,1
Ulkomaisten kansalaisten osuus väestöstä, % 31.12.2016	0,9
Kuntien välinen muuttovoitto/-tappio, henkilöä 2017	133
Syntyneiden enemmisyys, henkilöä 2017 (2016)	16 (28)
Perheiden lukumäärä 31.12.2016	2 861
Valtionveronalaiset tulot, euroa/tulonsaaja 2015	31 582

1.4.2.2. Alueellinen kehitys: Asuntojen rakentamistarve, suunnittelukauden kehittämishankkeet, elinkeinotoiminnan kehitys

Alueellinen kehitys on keskittynyt asuntorakentamisen osalta erityisesti keskustaaajaman ja Kinkomaan alueille. Omakotitaloalueita avataan tasaiseen tahtiin, ja tällä pyritään vastaamaan vahvaan kysyntään tulevaisuudessakin.

Vuokra-asuntojen lisärakentamiselle tulee tarvetta vasta myöhemmässä vaiheessa, kun nykyinen vuokra-asuntokanta joko saavuttaa peruskorjauksiensa tai vapautuu säätelyn piiristä ja myydään eteenpäin. Tällä hetkellä vuokrausaste on hyvä ja myyntiin vapautuneita asuntoja myytiin pääosin vuokralaisille. Teollisuus- ja palvelurakentaminen on keskittynyt Punasillan alueelle ja Muuramen keskustan risteysalueelle. Punasilta on rakentunut nopeasti ja toimijat ovat löytäneet alueen omakseen.

Lisäalueiden kaavoitus teollisuudelle ja palveluilla sekä maanhankinta tätä varten on yksi tärkeimmistä elinkeinopoliittisista tavoitteista edelleen suunnittelukaudelle.

Vaikka palvelutuotanto onkin kasvavin ala, on myös perinteisemmän teollisuuden roolista ja tärkeydestä syytä pitää huolta. Nämä tarjoavat mitä moninaisimpia alihankintaketjuja ja luovat yhteyteensä tarvitsemiaan palvelu- ja toimitusketjuja. Kerrannaisvaikutuksena nämä tukevat erinomaisesti elinkeinoelämää ja mahdollistavat yritystoiminnan muodostumista ympärilleen.

1.4.2.3. Työvoima, työllisyys

Viimeisimpien tilastokeskuksen tilastojen valossa (vuosi 2015) kunnan työvoima on ollut 4791 henkilöä, joista työssä olevia on 4178 ja työttömiä 613 (12,8 %). Työssä olevien osuus koko väestöstä on 48 %.

Vuoden 2017 työttömyystilastojen (ELY-keskus) mukaan muuramelaisista 9,4 % oli työttöminä vuoden vaihteessa. Yli vuoden työttömänä olleiden määrä laski vuoteen 2016 verrattuna huomattavasti 171 -> 99.

Työssä toimivan väestön lukumäärät ja prosenttiset osuudet toimialoittain

31.12.2000, 2010, ja 2015

Toimiala	2000	%	2010	%	2015	%
Maa- ja metsätalous	83	2,3	69	1,7	64	1,5
Teollisuus	904	25,4	831	19,9	771	18,5
Rakennustoiminta	278	7,8	315	7,6	301	7,2
Kauppa ja	434	12,2	416	10,0	581	13,9
Liikenne	178	5,0	153	3,7		0,0
Palvelut	1617	45,4	2332	56,0	2395	57,3
Elinkeino tuntematon	64	1,8	51	1,1	66	1,6
Yhteensä	3558	100,0	4167	100,0	4178	100,0

Merkittävimmät muutokset elinkeinorakenteessa viime vuosina ovat teollisuudessa toimivien osuuden lasku sekä palveluelinkeinoissa toimivien määrän nousu.

Muuramen kunnan tavoitteissa on jatkuva uusien työpaikkojen syntyminen kunnan alueelle ja niihin liittyen kunnassa on pidettävä jatkuvasti riittävää varantoa työpaikka-alueista. Tällä hetkellä keskeiset painopistealueet ovat Muuramen keskustan ysitien risteysalueen, Punasilan alueen sekä Vitapolis-alueen kehittämisessä. Samanaikaisesti pitää Teollisuusalueen laajentamiselle eteläisen Muuramen alueella etsiä mahdollisuuksia.

Kunnan työpaikkarakenteen muutokset 2010-luvulla merkitsevät lähinnä seuraavaa:

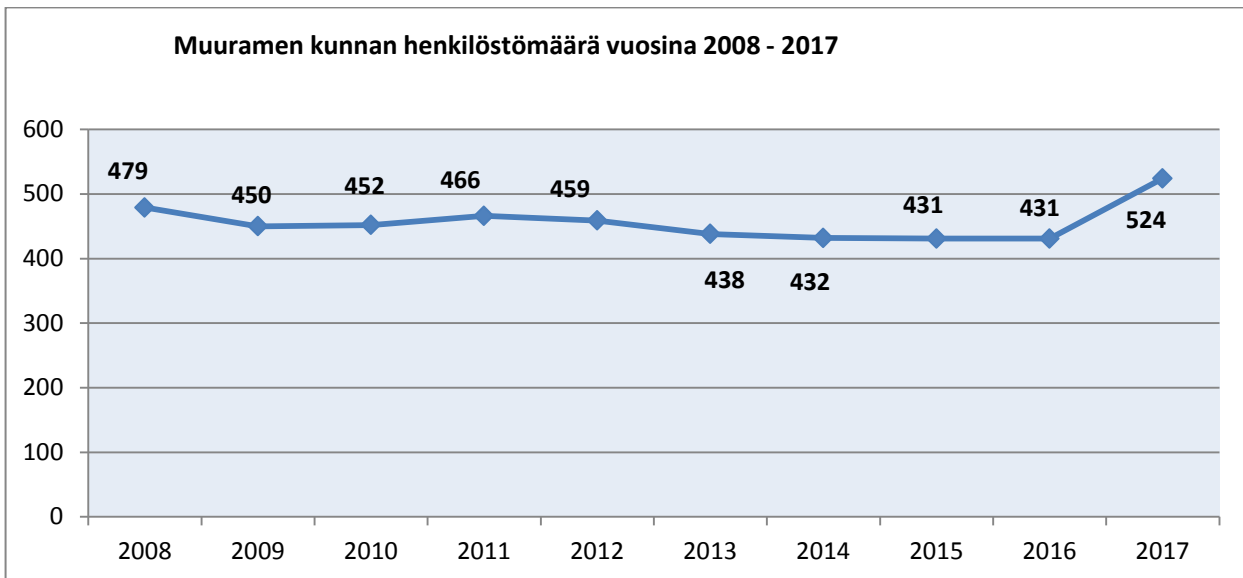
Tasaantumista on maa- ja metsätalouden aloilla, nousua kaupan ja palvelujen työpaikkojen määrissä. Kuluva suunnittelukauden aikana ennustetaan palvelujen alojen kehittyvän selvästi eniten. Työpaikkasuunnitelma on tavoitteellinen. Vuonna 2014 omavaraisten työpaikkojen osuus oli 62 %. Tavoitteena on, että suunnittelukauden keskimääräinen työpaikkojen lisäys olisi vuosittain noin 100–150.

Jotta työttömyys pystytään pitämään alhaisena ja väestösuunnitteessa esitetty väestönkasvu tapahtuisi, liittyvät nämä molemmat tekijät työpaikkojen määrän vastaavaan lisäykseen. Tämä taas edellyttää jatkuvia ponnistuksia elinkeinoelämän edistämiseksi ja edelleen monipuolistamiseksi, koska aina huomattava osa uusista luoduista työpaikoista jää korvaamaan joillakin aloilla väistämätöntä työpaikkojen vähenemistä.

1.4.2.4. Henkilöstö

Henkilöstö koskevista tiedoista laadittiin erillinen henkilöstökertomus, joten tässä toimintakertomuksessa on vain muutama olennainen osa henkilötiedoista. Kunnassa toteutettiin organisaatiouudistus uuden strategian mukaiseksi. Tämä vaikutti koko kunnan tasolla palveluiden järjestämiseen ja palveluiden organisoimiseen. Tällä vastataan myös jo tulevaisuuden haasteisiin, kun mietitään millainen on tulevaisuuden kunta esim. sote-uudistuksen jälkeen.

Henkilöstön määrässä tapahtui merkittävä kasvu 2017, kun perusterveydenhuollon palvelut palasivat kunnan liikelaitoksen toiminnaksi. Henkilöstömäärän kasvu, kaikki palvelualat huomioiden, oli yli 90 henkeä.

Muutos oli merkittävä ja lisäsi vaatimuksia henkilöstöhallinnon järjestämiseen. Tämän vaatimukseen pyritään vastaamaan 2017 aikana hankitun ja 2018 käyttöön otettavan uuden HR-järjestelmän avulla.

Toimintayksikkö	Vakinaiset	Määräaikaiset	Työllistetyt	Yhteensä
Kunnanhallitus	72	7	1	80
Hyvinvointikeskus	245	19	14	278
Liikelaitos	100	27	11	138
Elinv.ja kasvun keskus	28	0	0	28
Yhteensä	445	53	26	524

Sairauspoissaolojen kokonaismäärä päivinä aleni merkittävästi. Niitä kertyi 2016 7 872 päivää ja 2017 vain 7 056 päivää, vaikka henkilömäärä kasvoi merkittävästi.

1.5. KUNNAN SISÄISEN VALVONNAN JA RISKIEN HALLINNAN JÄRJESTÄMINEN

Kunnanhallitus on hyväksynyt 21.8.2006 sisäisen valvonnan ohjeet. Sisäisellä valvonnalla tarkoitetaan tarkastussäännön mukaan kaikkia niitä toimenpiteitä ja menetelmiä, joilla pyritään toiminnan tuloksellisuuden ylläpitämiseen, edistämiseen ja parantamiseen, toiminnan jatkuvuuden turvaamiseen, kirjanpidon ja muiden informaatiojärjestelmien luotettavuuden varmistamiseen, erehdyksen, virheiden ja väärinkäytösten ennaltaehkäisyyn ja toteamiseen sekä varojen huolellisen hoidon turvaamiseen. Sisäinen valvonta on riskien hallintaa. Se on osa operatiivista johtamista.

Vuonna 2017 tuli esiin talouden osalta yksi rikolliseen toimintaan liittyvä väärinkäytös, jossa kuntaa erehdytettiin väärennetyillä laskutiedoilla useamman laskun osalta. Kolmesta laskusta yksi oli mennyt maksuun tekijätahon tilille asti ja sen myötä syntyi hiukan yli 5 000 euron tappio kunnalle. Kahden muun tilisiirron varat saatiin palautettua takaisin kunnan tilille ennen varojen katoamista. Tapauksesta tehtiin rikosilmoitus ja käräjäoikeus antoi tuomion kokonaisuudesta, johon myös tämä tapaus liittyi. Tämän lisäksi kunnalta yritettiin eri virkamiehien nimillä tekaistujen sähköpostiosoitteiden avulla anoa pikaisia tilisiirtoja, mutta näistä yksikään yritys ei onnistunut tai aiheuttanut kunnalle tappioita.

Sisäinen valvonta käsittää myös siitä huolehtimisen, että kunnan toiminnan tarkoitus ja asetetut tulostavoitteet on saatettu organisaation kaikille tasoille ja että asetettujen tavoitteiden

toteutumista seurataan. Lisäksi sisäisen valvonnan keinoin varmistetaan, että yhteistoiminta on riittävää organisaation kaikilla tasoilla.

Suurimpana riskinä kunnassa voidaan edelleen pitää henkilöriskejä tehtävien hoidossa, koska osa avaintehtävistä vastuut ovat hyvin harvojen henkilöiden osaamisen varassa. Henkilöväjettä on pystytty viime vuosina kuitenkin paikkaamaan. Vuoden 2017 aikana myös liikelaitoksen toiminnan käynnistäminen työllisti merkittävästi lisää osaa henkilöstä.

Muilta osin riskienhallinnan voidaan katsoa olevan kunnossa. Aiempiin tilinpäätöksiin verrattuna tulosaluejohtajien vastuita ja edellytyksiä seurata talouden ja toiminnan kehittymistä on parannettu ja siihen liittyen on edelleen järjestetty merkittävässä määrin koulutusta. Talous- ja henkilöstöjohtaja on jatkanut talouden ennakointiin ja sitä kautta riskien etukäteiseen tunnistamiseen tähtäävää työtä, mikä näkyy aiempaa paremmin talousarvion mukaan toteutuneena tilinpäätöksenä.

Toimintaa on hoidettu pääsääntöisesti voimassa olevia lakeja noudattaen. Vuoden 2017 aikana tuomioistuinten käsittelyssä on ollut vain etuostoa koskevia valituksia päätöksistä. Toistaiseksi kaikki nämä valitukset ovat ratkenneet kunnan tekemien ratkaisujen mukaisina.

Osastoilla sisäistä valvontaa on hoidettu edellisvuosien tapaan. Vuoden aikana ei ole tullut esille puutteita tai väärinkäytöksiä ja talousarvio on toteutunut oman toiminnan menojen osalta monin paikoin talousarviossa asetettuja tavoitteita paremmin. Valtuuston asettamaa kokonaistasoon nähden toteuma on ollut varsin hyvin. Tuloarviossa verotulojen kehitys oli ennalta-arvaamaton ja ylitti reilusti myös muutetun talousarvion tuloarviot.

Sisäinen valvonta on hajautettu osastojen sisällä eri henkilöille. Valvonnalla on pyritty parantamaan osastojen toimintaa ja tuloksellisuutta. Toimistoissa on jaettu eri henkilöiden tehtäväksi henkilöstöasioiden hoito, laskutukset, talousarvion seuranta, tulevien laskujen käsittely, palkkausasiat ja vakuutusasiat. Tulevien laskujen käsittelyssä on laskun vastaanotto, laskun numeerinen tarkastus ja laskun hyväksyminen. Laskuja seurataan tarkasti ja samalla myös huolehditaan laskujen oikea-aikaisesta maksatukseen menosta. Vakuutusasiat on myös keskitetty kunnan tasolla muutaman henkilön hoidettavaksi asioiden oikean hoidon varmistamiseksi. Vuoden aikana ei ole tullut merkittäviä vakuutusten kautta hoidettavia vahinkoja tai tapaturmia. Osastoilla ei käsitellä merkittävässä määrin käteistä rahaa.

1.6. TILIKAUDEN TULOKSEN MUODOSTUMINEN JA TOIMINNAN RAHOITUS

1.6.1. TILIKAUDEN TULOKSEN MUODOSTUMINEN

TULOSLASKELMA JA SEN TUNNUSLUVUT

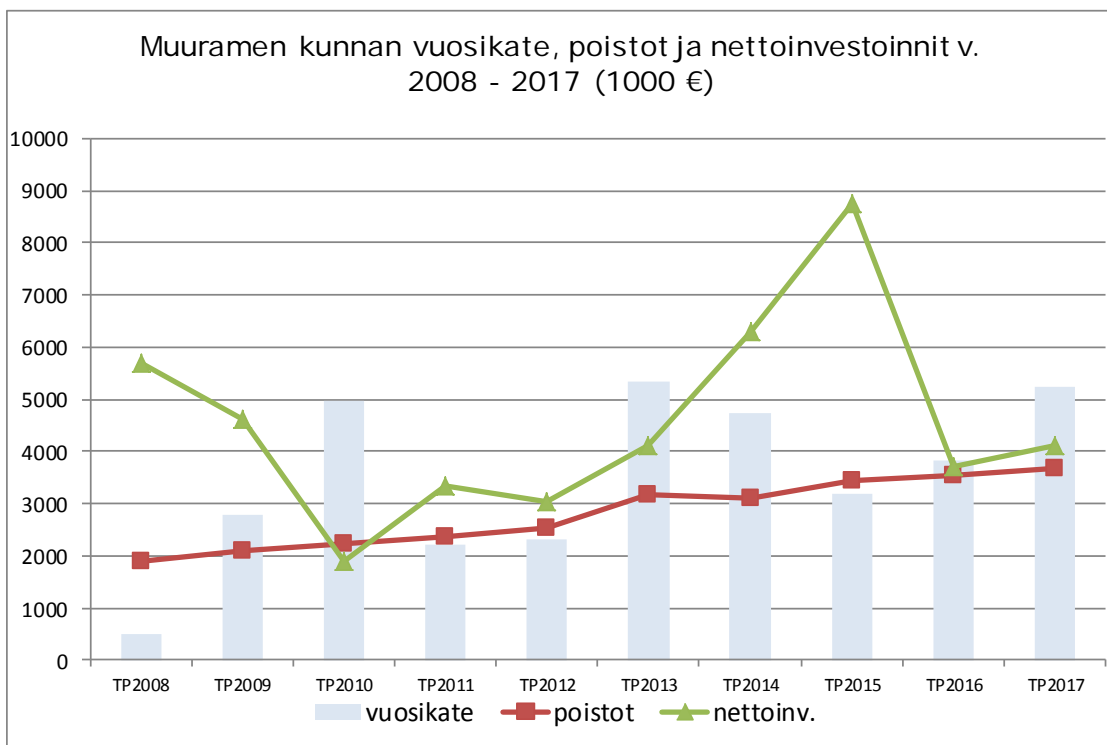
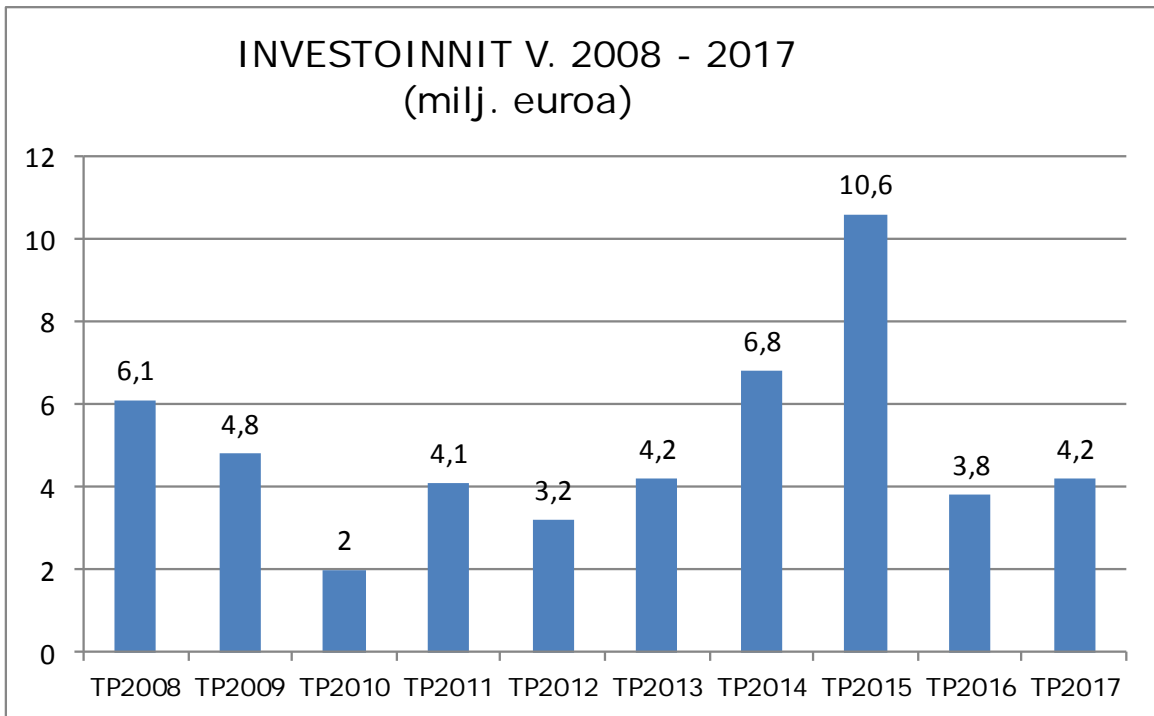
	V.2017 1000 e	V.2016 1000 e
TULOSLASKELMA		
** TOIMINTATUOTOT	7.524	8.073
** VALMISTUS OMAAN KÄYTTÖÖN	313	240
** TOIMINTAKULUT	51.272-	51.787-
TOIMINTAKATE	43.435-	43.474-
* Verotulot	38.655	37.688
* Valtionosuudet	9.970	9.645
Rahoitustuotot ja -kulut		
* Korkotuotot	12	2
* Muut rahoitustuotot	130	124
* Korkokulut	79-	67-
* Muut rahoituskulut	4-	1-
VUOSIKATE	5.249	3.916
* Poistot ja arvonalentumiset	3.676-	3.624-
TILIKAUDEN TULOS	1.573	292
* Varausten lis (-) väh (+)	1.100-	0
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ (ALIJÄÄMÄ)	473	292

TULOSLASKELMAN TUNNUSLUVUT

Toimintatuotot/ Toimintakulut, %	14,8 %	15,6 %
Vuosikate/Poistot, %	142,8 %	108,1 %
Vuosikate, euroa/asukas	520 €/as	394 €/as
Asukasmäärä	10095	9941

Toimintatuotot prosenttia toimintakuluista
= 100 x Toimintatuotot / (Toimintakulut - Valmistus omaan käyttöön)

Vuosikate prosenttia poistoista
= 100 x Vuosikate / Poistot ja arvonalentumiset

1.6.2. TOIMINNAN RAHOITUS

RAHOITUSLASKELMA JA SEN TUNNUSLUVUT

	V.2017 /1000 e	V.2016 /1000 e
Toiminnan rahavirta		
** Vuosikate	5.249	3.916
** Tulorahoituksen korjauserät	705-	885-
Investointien rahavirta		
* Investointimenot	4.223-	3.946-
* Rah.osuudet invest. menoihin	56	42
* Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	758	996
*** Toiminnan ja invest. rahavirta	1.135	123
Rahoituksen rahavirta		
* Antolainojen muutokset		
* Antolainojen lisäykset	72-	0
* Antolainojen vähennykset	36	131
Lainakannan muutokset		
* Pitkäaikaisten lainojen lisäys	5.000	0
* Pitkäaikaisten lainojen vähenn	2.181-	2.080-
* Lyhytaikaisten lainojen muutos	2.400-	200-
* Muut maksuvalmiuden muutokset	744-	2.065
*** Rahoituksen rahavirta	362-	84-
***** RAHAVAROJEN MUUTOS	773	39
* Rahavarat 31.12.	1.031	258
1.1.	<u>258</u>	<u>219</u>
	773	39
Rahoituksen tunnusluvut		
Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä viideltä vuodelta, (1000 €)	-4645	-6518
Investointien tulorahoitus, %	126,0	100,3
Lainanhoitokate,	1,3	0,95
Kassan riittävyys, pv	6,46	1,54

Toiminnan ja investointien rahavirta -välituloksen tilinpäätösvuoden ja neljän edellisen vuoden kertymän avulla voidaan seurata investointien omarahoituksen toteutumista pitemmällä aikavälillä. Omarahoitusvaatimus täyttyy, jos kertymä on viimeksi päättyneenä tilinpäätösvuonna positiivinen. Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä ei kirjanpitolautakunnan yleisohjeen mukaan saisi muodostua pysyvästi negatiiviseksi.

Investointien tulorahoitus, %
= 100 x Vuosikate/ Investointien omahankintameno

Lainanhoitokate
= (Vuosikate + Korkokulut) / (Korkokulut + Lainanlyhennykset)
Pitkäaikaiset lainat on huomioitu laskelmassa todellisen lyhennysohjelman mukaisesti. Kunnan lainakannan lyhytaikaiset lainat ovat kertalyhenteisiä. Lyhytaikaisten lainojen lyhennyksen määräksi tunnuslukua laskettaessa otetaan laskennallinen vuosilyhennys, joka saadaan jakamalla em lyhyt-aikainen lainakanta 31.12. kahdeksalla.

Kassan riittävyys
= 365 pv x Rahavarat 31.12. / Kassasta maksut tilikaudella

1.7. RAHOITUSASEMA JA SEN MUUTOKSET

TASE JA SEN TUNNUSLUVUT

	V.2017 1000 e	V.2016 1000 e
T A S E		
VASTAAVAA		
PYSYVÄT VASTAAVAT		
Aineettomat hyödykkeet		
* Aineettomat oikeudet	167	109
** Aineettomat hyödykkeet yht.	167	109
Aineelliset hyödykkeet		
* Maa- ja vesialueet	9.730	8.861
* Rakennukset	31.559	32.654
* Kiinteät rakenteet ja laitt	10.013	9.700
* Koneet ja kalusto	780	849
* Ennakkomaksut ja kesk.er.h.	20	0
** Aineelliset hyödykkeet yht.	52.102	52.064
Sijoitukset		
* Osakkeet ja osuudet	4.629	4.287
* Muut lainasaamiset	36	73
* Muut saamiset	146	74
** Sijoitukset yht.	4.812	4.433
**** PYSYVÄT VASTAAVAT YHT.	57.081	56.606
TOIMEKSIANTOJEN VARAT		
* Lahj.rahastojen erityiskatt.	2	2
**** TOIMEKSIANTOJEN VARAT	2	2
VAIHTUVAT VASTAAVAT		
Vaihto-omaisuus		
Saamiset		
Pitkäaikaiset saamiset		
* Lainasaamiset	693	150
** Pitkäaik.saamiset yht.	693	150
Lyhytaikaiset saamiset		
* Myyntisaamiset	1.126	1.169
* Lainasaamiset	125	179
* Muut saamiset	521	280
* Siirtosaamiset	918	668
** Lyhytaikaiset saamiset yht.	2.689	2.296
*** Saamiset yht.	3.382	2.446
Rahoitusarvopaperit		
* Osakkeet ja osuudet	15	15
** Rahoitusarvopaperit yht.	15	15
Rahat ja pankkisaamiset		
** Rahat ja pankkisaamiset yht.	1.017	243
**** VAIHTUVAT VASTAAVAT YHT.	4.414	2.704
***** VASTAAVAA YHTEENSÄ	61.497	59.312

	V.2017 1000 e	V.2016 1000 e
VASTATTAVAA		
OMA PÄÄOMA		
* Peruspääoma	18.365-	18.365-
* Arvonkorotusrahasto	25-	25-
* Muut omat rahastot	1.012-	1.012-
* Ed.tilikausien yli-/alijäämä	8.565-	8.273-
* Tilikauden yli-/alijäämä	473-	292-
*** Oma pääoma yhteensä	28.441-	27.967-
POISTOERO JA VAPPAEHT.VARAUK.		
* Vapaaehtoiset varaukset	1.100-	0
*** Poistoero ja vapaaeht.var.yht	1.100-	0
PAKOLLISET VARAUKSET		
TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT		
* Lahjoitusrahastojen pääomat	2-	2-
* Muut toimeksiantojen pääomat	70-	70-
*** Toimeksiantojen pääomat yht.	72-	72-
VIERAS PÄÄOMA		
Pitkäaikainen		
* Lainat vakuutus- ja rah.lait	7.741-	4.995-
* Liittymismaksut ja muut vela	2.019-	1.915-
** Pitkäaik.vieras pääoma yht.	9.759-	6.910-
Lyhytaikainen		
* Joukkovelkakirjalainat	12.000-	0
* Lainat rahoitus- ja vak.lait	2.123-	16.310-
* Lainat julkisyhteisöiltä	0	140-
* Saadut ennakot	24-	19-
* Ostovelat	3.702-	4.295-
* Liittymismaksut ja muut vela	834-	766-
* Siirtovelat	3.440-	2.832-
** Lyhytaikainen vieras pääoma	22.124-	24.363-
*** Vieras pääoma yhteensä	31.883-	31.273-
***** VASTATTAVAA	61.497-	59.312-
TASEEN TUNNUSLUVUT		
Omavaraisuus, %	48,1	47,2
Suhteellinen velkaantuneisuus, %	56,7	56,4
Velat ja vastuut prosenttia käyttötuloista	65,0	64,7
Kertynyt yli-/alijäämä, 1000 €	9039	8565
Kertynyt yli-/alijäämä, €/asukas	895	862
Lainakanta 31.12., M€	21,9	21,4
Lainakanta 31.12., €/asukas	2166	2157
Lainasaamiset, M€	0	0,4
Asukasmäärä	10095	9941

Omavaraisuusaste, %

= 100 x (Oma pääoma + Poistoero ja vapaaehtoiset varaukset) / (Koko pääoma - Saadut ennakot)

Suhteellinen velkaantuneisuus, %

= 100 * (Vieras pääoma - Saadut ennakot) / Käyttötulot

Velat ja vastuut prosenttia käyttötuloista

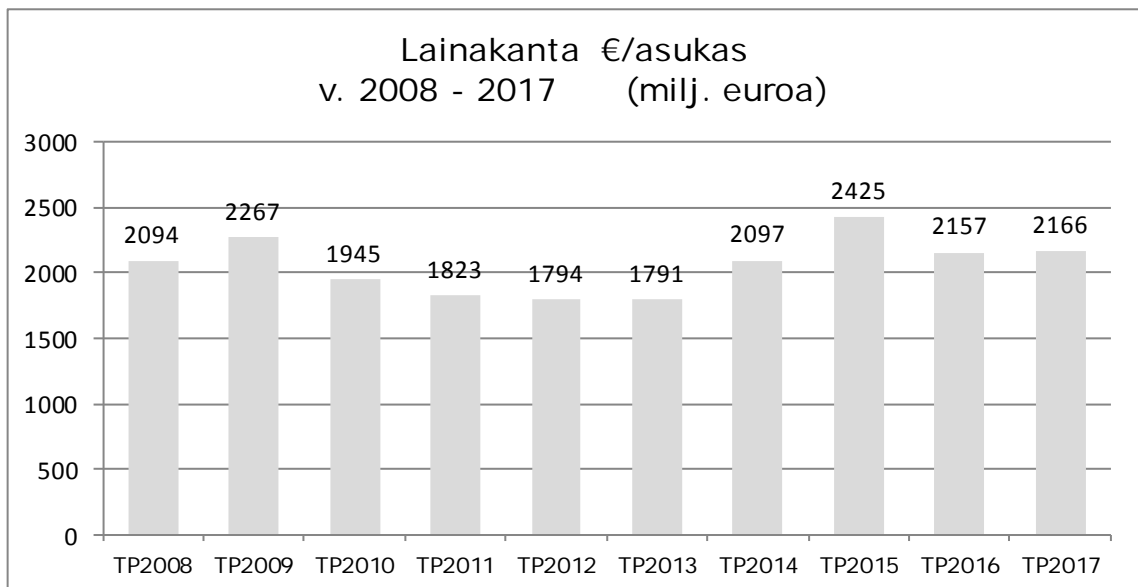
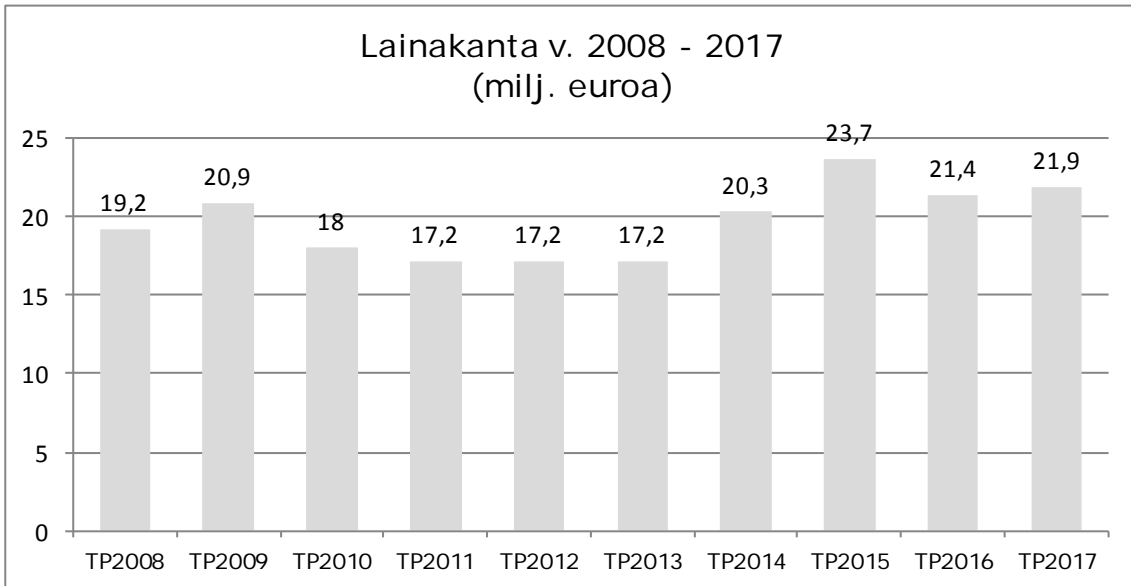
= 100 *(Vieras pääoma - Saadut ennakot + Vuokravastuut) / Käyttötulot

Lainakanta 31.12.

= Vieras pääoma - (Saadut ennakot + Ostovelat + Siirtovelat + Muut velat)

Lainasaamiset 31.12. = Sijoitukseen merkityt jvk-lainasaamiset ja muut lainasaamiset

Lainasaamiset 31.12. = Sijoitukseen merkityt jvk-lainasaamiset ja muut lainasaamiset

1.8. KOKONAISTULOT JA -MENOT

KUNNAN KOKONAISTULOT JA -MENOT

	1000 e		1000 e
TULOT		MENOT	
Toiminta		Toiminta	
Toimintatuotot	7 524	Toimintakulut	51 272
Verotulot	38 655	- Valmistu omaan käyttöön	-313
Valtionosuudet	9 970	Korkokulut	79
Korkotuotot	12	Muut rahoituskulut	4
Muut rahoitustuotot	130	Satunnaiset kulut	0
Tulorahoituksen korjauserät		Tulorahoituksen korjauserät	
- Pysyvien vastaavien hyödykkeiden		Pakollisten varausten muutos	
luovutusvoitot	-705	- Pakollisten varausten lis (+) , väh (-)	
		- Pysyvien vastaavien hyödykkeiden	
Investoinnit		luovutustappiot	
Rahoitusosuudet investointeihin	56	Investoinnit	
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden		Investointimenot	4223
luovutustulot	758		
Rahoitustoiminta		Rahoitustoiminta	
Antolainojen vähennykset	36	Antolainojen lisäykset	72
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	5 000	Pitkäaikaisten lainojen vähennys	2 181
		Lyhytaikaisten lainojen muutos	2 400
Kokonaistulot yhteensä	61 436	Kokonaismenot yhteensä	59 918

1.9. KUNTAKONSERNIN TOIMINTA JA TALOUS

1.9.1. YHDISTELMÄ KONSERNITILINPÄÄTÖKSEEN SISÄLTyvISTÄ YHTEISÖISTÄ

YHDISTELY KONSERNITILINPÄÄTÖKSEEN

	Yhdistelty (kpl)	Ei yhdistelty (kpl)
Tytäryhteisöt		
Yhtiöt		
Kiinteistö- ja asuntoyhtiöt	5	
Kunnallista liiketoimintaa harjoittavat yhtiöt	2	
Kuntayhtymät	4	
Osakkuusyhteisöt	1	
Yhteensä	12	

Tytäryhteisöt:

yhdistely tytäryhteisön oman pääoman eristä hankintahetkellä konsernille kuuluvaa osuutta vastaan, vähemmistöosuudet erotettu

Kuntayhtymät:

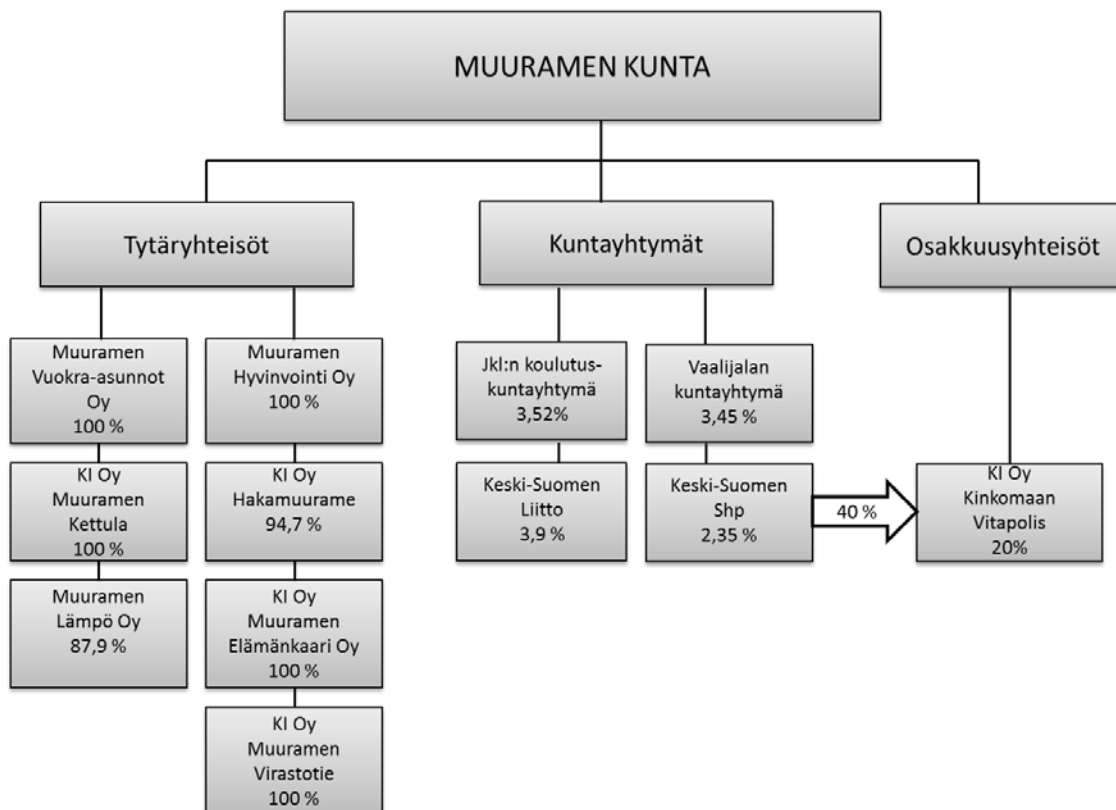
yhdistely suhteellisen peruspääomaosuuden mukaan

Osakkuusyhteisöt:

yhdistely pääomaosuusmenetelmällä

1.9.2.

MUURAMEN KUNNAN KONSERNIRAKENNE

1.9.3. KONSERNITILINPÄÄTÖS JA SEN TUNNUSLUVUT

KONSERNITULOSLASKELMA JA SEN TUNNUSLUVUT

	2017	2016
	1000 e	1000 e
Toimintatuotot	23 809	24 022
Toimintakulut	-67 183	-67 618
Osuus osakkuusyhteisöjen voitosta	30	18
	0	0
TOIMINTAKATE	-43 344	-43 578
	0	0
Verotulot	38 655	37 688
Valtionosuudet	12 744	12 747
Rahoitustuotot ja -kulut	0	0
Korkotuotot	17	6
Muut rahoitustuotot	135	134
Korkokulut	-401	-460
Muut rahoituskulut	-19	-21
	0	0
VUOSIKATE	7 787	6 517
	0	0
Poistot ja arvonalentumiset	0	0
Suunnitelman mukaiset poisto	-5 715	-5 884
Omistuksen eliminointierot	-19	1
Arvonalentumiset	0	-84
Satunnaiset erät	0	0
	0	0
TILIKAUDEN TULOS	2 053	549
Tilinpäätössiirrot	12	9
Tilikauden verot	-9	0
Laskennalliset verot	-53	-32
Vähemmistöosuudet	0	2
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ (ALIJÄÄMÄ)	2 003	528
KONSERNITULOSLASKELMAN		
TUNNUSLUVUT		
Toimintatuotot/Toimintakulut, %	35,4	35,5
Vuosikate/Poistot ja arvonalentumiset, %	135,8	109,2
Vuosikate, euroa/asukas	771	656
Asukasmäärä	10095	9941

Konsernituloslaskelman tunnusluvut lasketaan samoin kuin vastaavat kunnan tuloslaskelman luvut.

KONSERNIN RAHOITUSLASKELMA JA SEN TUNNUSLUVUT

	2017	2016
	1000	1000
Toiminnan rahavirta		
Vuosikate	7787	6517
Satunnaiset erät	-9	
Tulorahoituksen korjauserät	-926	-878
Investointien rahavirta		
Investointimenot	-7339	-6132
Rahoitusosuudet investointeihin	131	80
Pysyvien vastaavien		
hyödykkeiden luovutustulot	1291	1004
Toiminnan ja invest. rahavirta	935	592
Rahoituksen rahavirta		
Antolainauksen muutokset		
Antolainasaamisten lisäykset	-74	-1
Antolainasaamisten vähennykset		95
Lainakannan muutokset		
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	7177	1881
Pitkäaikaisten lainojen vähenn	-3854	-3702
Lyhytaikaisten lainojen muutos	-3342	89
Oman pääoman muutokset	131	2
Muut maksuvalmiuden muutokset		
Toimeksiant.var.ja po:n muutok	-12	-39
Vaihto-omaisuuden muutos	27	394
Saamisten muutos	-553	1318
Korottomien velkojen muutos	791	14
Rahoituksen rahavirta	293	52
RAHAVAROJEN MUUTOS	1228	644
Rahavarojen muutos		
Rahavarat 31.12	3496	2297
Rahavatat 1.1.	2268	1653
	1228	644
KONSERNIN RAHOITUSLASKELMAN		
TUNNUSLUVUT		
Toiminnan ja investointien rahavirran		
kertymä 5 vuodelta, (1000 €)	-2187	-3621
Investointien tulorahoitus, %	104	105
Lainanhoitokate	1,3	1,0

Eroavaisuus rahavaroissa johtuu siitä, että Hyvinvointi Oy:tä ei huomioitu vuoden 2016 konsernin tuloslaskelmassa eikä rahoituslaskelmassa. Hyvinvointi Oy:llä ei ole ollut varsinaista toimintaa.

KONSERNITASE JA SEN TUNNUSLUVUT

VASTAAVAA	2017	2016
	1000 e	1000 e
PYSYVÄT VASTAAVAT		
Aineettomat hyödykkeet		
Aineettomat oikeudet	582	360
Muut pitkävaikutteiset menot	148	84
Ennakkomaksut		
Aineettomat hyödykkeet yht.	730	444
Aineelliset hyödykkeet		
Maa- ja vesialueet	11 372	10 513
Rakennukset	51 200	53 216
Kiinteät rakenteet ja laitteet	11 390	11 318
Koneet ja kalusto	1 761	1 984
Muut aineelliset hyödykkeet	33	23
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	2 971	1 234
Aineelliset hyödykkeet yht.	78 727	78 289
Sijoitukset		
Osakkuusyhteisöosuudet	420	388
Muut osakkeet ja osuudet	2 238	2 189
Joukkovelkakirjalainasaamiset		
Muut lainasaamiset	36	0
Muut saamiset	116	4
Sijoitukset yht.	2 810	2 581
	0	
PYSYVÄT VASTAAVAT YHT.	82 267	81 314
	0	
TOIMEKSIANTOJEN VARAT	52	48
	0	
VAIHTUVAT VASTAAVAT	0	
Vaihto-omaisuus	114	141
	0	
Saamiset	0	
Pitkäaikaiset saamiset	15	
Lyhytaikaiset saamiset	5 330	4 394
	0	
Rahoitusarvopaperit	57	59
Rahat ja pankkisaamiset	3 439	2 237
	0	
VAIHTUVAT VASTAAVAT YHT.	8 956	6 832
	0	
VASTAAVAA YHTEENSÄ	91 275	88 194

TASEET

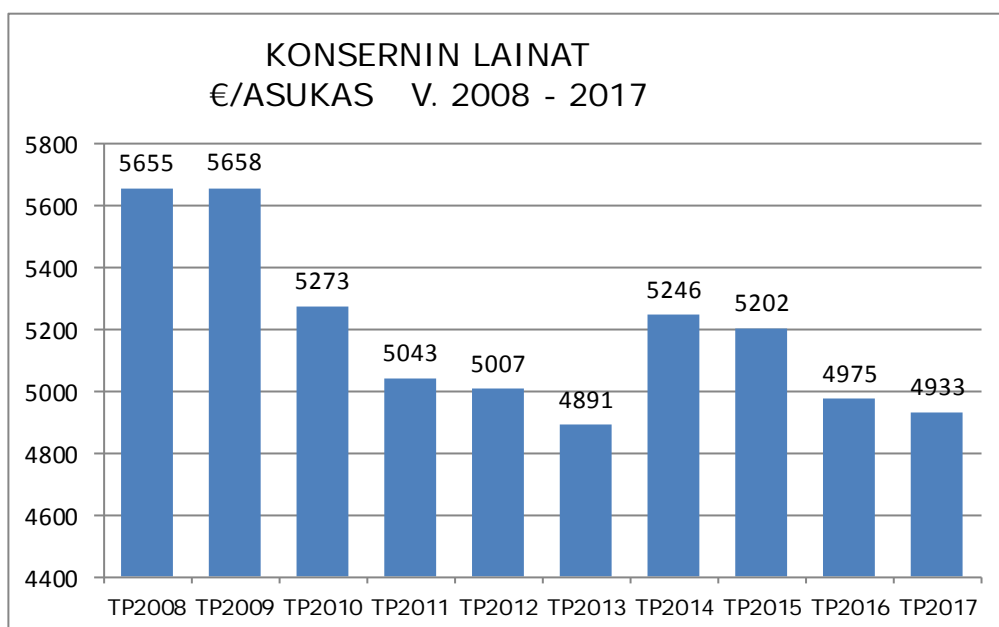
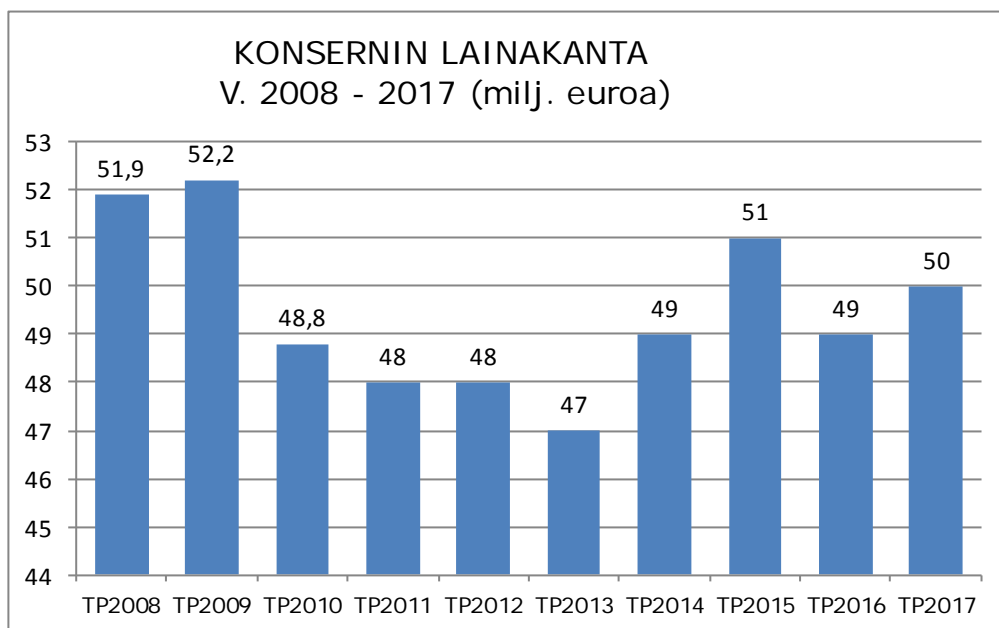
	2017	2016
VASTATTAVAA		
OMA PÄÄOMA		
Peruspääoma	18 365	18 365
Säätiöiden ja yhdistysten peruspääomat		
Arvonkorotusrahasto	25	29
Muut omat rahastot	3 196	2 513
Ed.tilikausien ylijäämä (alijäämä)	2 690	3 056
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	2 003	528
OMA PÄÄOMA YHTEENSÄ	26 279	24 493
VÄHEMMISTÖOSUudet	12	9
PAKOLLISET VARAUKSET		
Eläkevakuutukset		
Muut pakolliset varaukset	387	368
TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT	126	134
VIERAS PÄÄOMA		
Pitkäaik.korollinen vieras pääoma	33 003	28 583
Pitkäaik.koroton vieras pääoma	2 813	2 727
Lyhytaik.korollinen vieras pääoma	16 792	20 871
Lyhytaik.koroton vieras pääoma	11 863	11 009
VIERAS PÄÄOMA YHTEENSÄ	64 471	63 190
VASTATTAVAA	91275	88 194
KONSERNITASEEN TUNNUSLUVUT		
Omavaraisuusaste	28,8	27,8
Suhteellinen velkaantuneisuus %	85,7	84,9
Velat ja vastuut % käyttötuloista	92,4	91,6
Kertynyt <u>ylijäämä</u> (alijäämä), 1000 €	4 693	3 585
Kertynyt ylijäämä (alijäämä), € /asukas	2 690	3 057
Konsernin lainat, €/asukas	4 933	4 975
Konsernin lainakanta 31.12., milj. €	50	49
Konsernin lainasaamiset 31.12., milj. €	0,0	-
Kunnan asukasmäärä	10 095	9 941

Omavaraisuus, %

= 100 x (Oma pääoma+ Vähemmistöosuudet+Konsernireservi+Poistoero ja vapaaehtoiset varaukset)/ (Koko pääoma- Saadut ennakot)

Konsernin taseen tunnusluvut lasketaan samoin kuin vastaavat kunnan taseen tunnusluvut.

Velat ja vastuut % käyttötuloista = 100* (Vieras po - Saadut ennakot + Vuokravastuut)/ Käyttötulot

1.10. KUNNANHALLITUKSEN ESITYS TILIKAUDEN TULOKSEN KÄSITTELYSTÄ JA TALOUDEN TASAPAINOTTAMISTA KOSKEVISTA TOIMENPITEISTÄ

Kunnanhallituksen on kuntalain 69 §:n mukaan tehtävä toimintakertomuksessa esitys tilikauden tuloksen käsittelystä.

Tilikauden tulos on 1 573 168,57 euroa ylijäämäinen.

Kunnanhallitus esittää, että vapaaehtoisin varauksiin kirjataan 1 100 000 euron investointivaraus palveluverkkoselvityksen perusteella tehtäviä talonrakennusinvestointeja varten ja jäävä 473 168,57 euron ylijäämä lisätään edellisten tilikausien ylijäämään kuluvan vuoden kirjanpidossa. Edellisten tilikausien ylijäämä on taseessa 8 565 443,94 euroa.

2. KUNTAKONSERNILLE ASETETTUJEN TAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN

Muuramen kunnan konserniin kuuluvat konserniyhtiöinä Muuramen Lämpö Oy, Muuramen Vuokra-asunnot Oy, Kiinteistöosakeyhtiö Muuramen Elämänkaari, Kiinteistöosakeyhtiö Hakamuurame, Kiinteistöosakeyhtiö Muuramen Kettula ja Kiinteistöosakeyhtiö Muuramen virastotie.

Muuramen Lämpö Oy:n toimialana ovat kaukolämmön välittäminen ja tuotanto, kiinteistönhoitopalvelut ja toimitilojen vuokrauspalvelut. Muuramen Vuokra-asunnot Oy ja Kiinteistöosakeyhtiö Hakamuurame vuokraavat asuntoja normaaleilla vuokra-asuntomarkkinoilla ja Kiinteistöosakeyhtiö Muuramen Kettula päihdepalveluiden asiakkaille. Kiinteistöosakeyhtiö Muuramen Elämänkaari toimii kiinteistöyhtiönä, jonka tiloissa on varhaiskasvatuksen yksityistä palvelutuotantoa ja senioreiden tuettuja vuokra-asuntoja kunnan tuottamana toimintana.

Strategiset pitkän aikavälin tavoitteet			
Valtuustoon nähden sitovat tavoitteet	Yritykseen nähden sitovat tavoitteet	Mittari ja vertailuarvo	Toteuma
<p>Vaikuttavuustavoitteet</p> <p>Vuokra-asuntojen saataavuuden varmistaminen</p> <p>Vahingonkorvausten määrän minimointi konserniyhtiöissä</p>	<p>Vaikuttavuustavoitteet</p> <p>Saatavilla olevien vuokra-asuntojen saaminen tarpeista riippuen</p> <p>Minimoidaan yrityksen toiminnasta aiheutuneet riskit asiakkaille</p>	<p>Käsittelyajat</p> <p>Korvattavien vahinkojen määrä – tavoitetaso 0 vahinkoa/vuosi</p>	<p>Kriteerit täyttävien asukkaiden osalta nopeat käsittelyajat ja tarpeen mukaisen asunnon löytäminen</p> <p>Kiinteistöt ja toiminta sellaista, että asiakkaille aiheutuvat riskit minimoidaan</p>
<p>Tuottavuustavoitteet</p> <p>Vuokrattavien kohteiden ja asiakkaiden kanssa tehtyjen sopimusten lisääminen</p> <p>Velkamäärän supistaminen</p>	<p>Tuottavuustavoitteet</p> <p>Seurataan kunkin konserniyhtiön osalta niiden kannalta keskeisten sopimusten määrän lisäystä</p> <p>Konserniyhtiöiden velkojen lyhentäminen</p>	<p>Sopimusmäärien lisääminen edelliseen vuoteen nähden</p> <p>Velkamäärän vähentäminen edelliseen vuoteen nähden</p>	<p>Markkinointi, nopeat käsittelyajat, kilpailukykyiset hinnat</p> <p>Velkaohjelmien noudattaminen, riittävä sopimuskanta taloudellisten tavoitteiden saavuttamiseksi</p>

Tunnusluvut

	TP 15	TP 16	TP 17
Vuokra-asuntojen täyttöaste			
Sopimusmäärät			
- kaukolämpö			
- kiinteistöhuolto			
Konserniyhtiöiden velat			
- Muuramen Lämpö Oy			
- MVA Oy			
- Koy Elämänkaari			
- Koy Hakamuurame			
- Koy Muuramen Kettula			

2.1. MUURAMEN VUOKRA-ASUNNOT OY

Ydintehtävä

Muuramen Vuokra-asunnot Oy tarkoitus on tuottaa vuokra-asuntopalveluita ja rakennuttaa Muuramen kunnan alueella.

Konsernitavoitteet/konsernitaso/tavoitetaso	Tavoitteen toteutumisen seuranta
Toiminnalliset tavoitteet	
<ul style="list-style-type: none"> - hyvä talous ja kilpailukykyiset vuokrat - kiinteistöjen hyvä kunto - käyttöaste >93 % 	- Käyttöaste oli 86% vuonna 2017. Käyttöastetta parantavia toimenpiteitä on tehty myymällä Roomupolku 3 marraskuussa 2017. Hautalamäen asuinalueella tullaan kehittämään ja asuntoja peruskorjaamaan asuin viihtymisen lisäämiseksi.
Taloudelliset tavoitteet	
<ul style="list-style-type: none"> - vuokrasaavat / liikevaihto (>1,5 %) - vuosittaiset suunnitelman mukaiset poistot toteutetaan SUMU mukaisesti 	- Yhtiö on tehnyt täydet poistot suunnitelman mukaisesti. Lisäksi asuintalovarausta on tehty 249.643 euroa poistojen jälkeen tuloksen tasaamiseksi.
Kattavan kokonaiskuvan antaminen	Konsernille raportoidaan tarvittavan usein. 2-3 kertaa vuodessa

Tunnusluvut	TP 15	TP 16	TA 17	TP2017
Talouden tunnusluvut:				
- lainavastuut	715	703	684	610
€/as.m ²	22,0	21,6	21,0	18,7
- lainamäärä milj. €				
Toiminnan tunnusluvut:				
- asuntojen määrä	527	527	526	526
- asukasluku	925	925	925	925
- keskivuokra	9,90	10,71	10,91	9,56
- käyttöaste- %	91	93	96	86
- vaihtuvuus- %	35	35	32	30

	TA2017	TP2017	poikkeama
Toimintatuotot	4121342,77	3780452,96	340889,81
Toimintakulut	2239899,85	2390058,37	-150158,52
Toimintakate	1881442,92	1390394,59	491048,33
Rahoitusmenot	1897493,16	258729,79	1638763,37
Poistot	0	882021,59	-882021,59
Asuintalovaraus		249643,21	-249643,21
Tilikauden tulos	-16050,24	0,00	1247790,11

2.2. KIINTEISTÖ OY MUURAMEN KETTULA

Budjettirahoitteinen

Toiminta-ajatus

Yhtiön tehtävänä on hallita ja ylläpitää sille vuokrattuja tontteja ja niille rakennettuja rakennuksia. Yhtiön omistaa Muuramen kunta 100 %.

Palvelusuunnitelma

Yhtiön omistamia asuntoja vuokrataan muuramelaisille syrjäytymisuhan alaisille tai syrjäytyneille, entisille tai nykyisille päihteiden käyttäjille ja muille henkilöille, joiden on vaikea saada muuta asuntoa. Yhtiö tarvitsee lähes vuosittain avustusta kunnalta, koska toiminta on tappiollista.

Lautakuntaan nähden sitovat tavoitteet	Mittari ja vertailuarvo	Toimenpiteet
Vaikuttavuustavoitteet		
Tuotantotavoitteet Kustannukset (hoito ja rahoitus) Avustukset omistajalta	yhtiön tulot kattavat menot avustusten määrän pieneneminen	

Tunnusluvut

Tunnusluvut	TA 17	TP 17	TA 18	2019	2020
<i>Talouden tunnusluvut:</i> - velkojen takaisinmaksu- - hoitokulu - rahoituskulu - lainavastuut	- lainaohjelman mukaiset - 41.133 € - 34.821 € - 0,47 M€	- lainaohjelman mukaiset - 42.294 € - 34.679 € - 0,456 M€	- lainaohjelman mukaiset - 40.707 € - 35.040 € - 0,425 M€	- lainaohjelman mukaiset - 45.000 € - 35.000 € - 0,41 M€	- lainaohjelman mukaiset - 50.000 € - 35.000 € - 0,38 M€
<i>Toiminnan tunnusluvut:</i> - huoneistoja - neliövuokra	- 16 - 13,15 €/m ²	- 16 - 13,15 €/m ²	- 16 - 13,15 €/m ²	- 16 - 13,50 €/m ²	- 16 - 13,90 €/m ²

	TA2017	TP2017	poikkeama
Toimintuotot	75754	69355,1	6398,9
Toimintakulut	41133	39964,31	1168,69
Toimintakate	34621	29390,79	5230,21
Rahoitusmenot	6630,28	6457,61	172,67
Poistot	0	21622,93	-21622,93
Tilikauden tulos	27990,72	1310,25	-16220,05

2.3. KIINTEISTÖ OY MUURAMEN ELÄMÄNKAARI

Budjettirahoitteinen

Toiminta-ajatus

Yhtiön tehtävänä on hallita ja ylläpitää sille vuokrattua tonttia ja sille rakennettua kiinteistöä. Yhtiön omistaa Muuramen kunta 100 %.

Palvelusuunnitelma

Kiinteistön toiminta on vanhusten palveluasumista ja lasten päivähoitoa.

Lautakuntaan nähden sitovat tavoitteet	Mittari ja vertailuarvo	Toimenpiteet
Vaikuttavuustavoitteet		
Tuotantotavoitteet Kustannukset (hoito ja rahoitus)	yhtiön tulot kattavat menot	

Tunnusluvut

Tunnusluvut	TA 17	TP 17	TA 18	2019	2020
<i>Talouden tunnusluvut:</i> - velkojen takaisinmaksu- - hoitokulu - rahoituskulu - lainavastuut	- lainaohjelman mukaiset - 78.710 € - 104.775 € - 1,095 M€	- lainaohjelman mukaiset - 79.900 € - 94.244 € - 1,129 M€	- lainaohjelman mukaiset - 80.631 € - 104.344 € - 1,042 M€	- lainaohjelman mukaiset - 83.000 € - 105.000 € - 0,93 M€	- lainaohjelman mukaiset - 84.000 € - 105.000 € - 0,85 M€
<i>Toiminnan tunnusluvut:</i> - huoneistoja - neliövuokra	- 2 - 14,96 €/m ²	- 2 - 12,96 €/m ²	- 2 - 13,00 €/m ²	- 2 - 15,00 €/m ²	- 2 - 15,00 €/m ²

	TA2017	TP2017	poikkeama
Toimintuotot	185024	167712,36	17311,64
Toimintakulut	80250	80260,17	-10,17
Toimintakate	104774	87452,19	17321,81
Rahoitusmenot	43258,6	7228,04	36030,56
Poistot	0	65573,51	-65573,51
Tilikauden tulos	61515,40	14650,64	-12221,14

2.4. MUURAMEN LÄMPÖ OY

Budjettirahoitteinen

Toiminta-ajatus

Tuottaa lämpöä (kaukolämpöä) asiakasyhtiöille, tuottaa kiinteistöhoitopalveluja asiakasyhtiöille (huolto ja siivous) sekä vuokrata tiloja Y4-Yrittäjyystalolta ja Kiinteistö Oy Muuramenportista.
Kunnan omistusosuus 100 %.

Palvelusuunnitelma

Muuramen kaukolämpöverkkoalueen kaukolämpö ostetaan Jyväskylän Energialta vuonna 2013 solmitulla hankintasopimuksella. Kaukolämpö tuotetaan ekotehokkaana yhteistuotantona turpeella ja puulla. Punasillanalueen kaukolämpö ostetaan Vapo Oy:ltä vuonna 2007 sovitulla hankintasopimuksella. Kaukolämpö tuotetaan pelletillä.

Lautakuntaan nähden sitovat tavoitteet	Mittari ja vertailuarvo	Toimenpiteet
Vaikuttavuustavoitteet Asiakasmäärän kasvattaminen Vuokrausaste	3 % vuositason vuokrausasteen pitäminen nykytasolla, vuositason vuokrausaste 80 %	
Tuotantotavoitteet Lämpöverkon laajuus	säilytetään nykytasoa	laajentuminen kaavoituksen myötä

Tunnusluvut

Tunnusluvut	TA 17	TP 17	TA 18	2019	2020
<i>Talouden tunnusluvut:</i>					
- omavaraisuusaste	-	- 15,3	- 12,0 %	- 13,0 %	- 14,0 %
- velkojen takaisinmaksuaika	- lainaohjelman mukaiset	- lainaohjelman mukaiset	- lainaohjelman mukaiset	- lainaohjelman mukaiset	- lainaohjelman mukaiset
- lämmöntuotanto	- 22.000 MWh	- 21.799 MWh	- 22.500 MWh	- 23.000 MWh	- 24.000 MWh
- liikevaihto	- 2,141 M€	- 2,165 M€	- 2,207 M€	- 2,3 M€	- 2,4 M€
- tulos	- 75.550 €	- 210.443 €	- 111.391 €	- 70.000 €	- 80.000 €
- lainavastuut	- 1,1 M€	- 1,9 M€	- 2,1 M€	- 1,9 M€	- 1,7 M€
<i>Toiminnan tunnusluvut:</i>					
- liittymien määrä	- 115 kpl	- 115 kpl	- 117 kpl	- 120 kpl	- 125 kpl
- hoidettavat kiinteistöt, lkm	- 50 kpl	- 50 kpl	- 54 kpl	- 55 kpl	- 56 kpl
Henkilöstö (lkm vuoden lopussa)	9 vakituista ja 3 – 6 kesä-talvituueraajaa	9 vakituista ja 3 – 6 kesä-talvituueraajaa	10 vakituista ja 3 – 5 kesä-talvituueraajaa	10 vakituista ja 3 – 5 kesä-talvituueraajaa	10 vakituista ja 3 – 5 kesä-talvituueraajaa

	TA2017	TP2017	poikkeama
Toimintuotot	2187800	2221577,86	-33777,86
Toimintakulut	1883417	1772977,97	110439,03
Toimintakate	304383	448599,89	-144216,89
Rahoitusmenot	42700	33387,86	9312,14
Poistot	289583	238156,2	51426,8
Verot		7337,58	
Tilikauden tulos	-27900	169718,25	-83477,95

2.5. KIINTEISTÖ OY HAKAMUURAME

Ydintehtävä

Kiinteistö Oy Muuramen Hakamuurame on Muuramen kunnan, Nokka-yhtiö Oy ja Ovenia Oy perustama. Yhtiö tarkoitus on tuottaa vuokra-asuntopalveluita Muuramen kunnassa

Konsernitavoitteet /konsernitaso/tavoitetaso	Tavoitteen toteutumisen seuranta
Toiminnalliset tavoitteet	
<ul style="list-style-type: none"> - hyvä talous ja kilpailukykyiset vuokrat - kiinteistöjen ja asuntojen hyvä kunto - käyttöaste (>99 %) 	<ul style="list-style-type: none"> - yhtiö hyvä talous ja vuokrataso sekä asuntojen kunto toteutui tavoitteen mukaan - käyttöaste oli 99,7 %
Taloudelliset tavoitteet	
<ul style="list-style-type: none"> - vuokrasaavat / liikevaihto (< 1 %) - vuosittain suunnitelman mukaiset poistot enimmillään EVL mukaisesti 	<ul style="list-style-type: none"> - vuokrasaattavien määrä tilikaudella 1,5 % - Yhtiö on tehnyt täydet poistot suunnitelman mukaisesti. Lisäksi asuintalovarausta on tehty euroa 14.248 euroa poistojen jälkeen tuloksen tasaamiseksi.
Kattavan kokonaiskuvan antaminen	Konsernille raportoidaan kerran vuodessa, ennen talousarvion valmistelua

Tunnusluvut	TP 15	TP 16	TA 17	TP 17
<i>Talouden tunnusluvut:</i>				
- lainavastuut €/as.m ²	70,8	47,6	15,7	15,7
- lainamäärä milj. €	0,076	0,047	0,015	0,015
<i>Toiminnan tunnusluvut:</i>				
- asuntojen määrä	21	21	21	21
- asukasluku	38	38	38	38
- keskivuokra	8,15	8,25	8,25	8,25
- käyttöaste- %	99	99	100	99
- vaihtuvuus- %,	15	10	10	6

Talousarvion lisätiedot

Lainat päättyvät vuonna 2018

	TA2017	TP2017	poikkeama
Toimintatuotot	112466,36	111872,27	594,09
Toimintakulut	80554,07	85910,95	-5356,88
Toimintakate		25961,32	-25961,32
Rahoitusmenot	31912,3	284,15	31628,15
Poistot	0	11428,45	-11428,45
Varausten muutos		14248,72	
Tilikauden tulos	0	0	-5761,62

2.6. KIINTEISTÖ OY MUURAMEN VIRASTOTIE

Tilinpäätös ei ole vielä valmis, mutta tiedot tulevat heti, kun ao. kiinteistöyhtiön tilinpäätös valmistuu. Kiinteistöllä on hyvä tilojen vuokrausaste ja vuokratuotot ylittävät reilusti ylläpito-kustannukset.

3. KÄYTTÖTALouden TOTEUTUMINEN

3.1. KESKUSVAALILAUTAKUNTA

Budjettirahoitteinen

Kohde	Nimi	Talous- arvio	TA-muutokset	Toteutuma	Poikkeama
1	KÄYTTÖTALOUS				
100	VAALIT				
***	Toimintamenot	32.260-	0	21.479,98-	10.780,02-
****	Toimintakate (Netto)	32.260-	0	21.479,98-	10.780,02-

Toiminta-ajatus

Keskusvaalilautakunnan tehtävänä on huolehtia yhdessä kunnanhallituksen kanssa valtiollisten ja kunnallisten vaalien ja äänestysten lainmukaisesta läpiviennistä Muuramen kunnan alueella. Keskusvaalilautakunta aktivoi kuntalaisia käyttämään äänioikeuttaan ja vaikutusmahdollisuuksiaan vaaleissa ja edistää näin ollen kuntalaisten osallisuutta. Lisäksi keskusvaalilautakunta vastaa ennakoäänestyksen ja koti- sekä laitosäänestyksen järjestämisestä Muuramen kunnan alueella.

Palvelusuunnitelma

Kuntalain uudistuksen yhteydessä kuntavaalien järjestämisaikataulua muutettiin siten, että vuonna 2016 ei aiemmasta tiedosta poiketen järjestettykään kunnallisvaaleja, vaan ne siirrettiin pidettäväksi keväällä 2017. Muutoksella tavoiteltiin sitä, että uudet valtuustot pääsivät rakentamaan vuodelle 2018 tehtävää talousarviota.

Kuntavaalit järjestettiin huhtikuussa ja niiden äänestysprosentti Muuramessa oli 64,5 %, kun se vuoden 2012 kunnallisvaaleissa oli 64,2 %. Koko maan keskimääräinen äänestysprosentti kuntavaaleissa oli 58,9 %.

Vuoden 2017 vaalien osalta kunta vastasi kokonaisuudessaan sekä niiden järjestämisestä että niistä aiheutuvista kustannuksista lukuun ottamatta ennakoäänestyksen postikuluja ja ääni-oikeusjärjestelmän ylläpitoa.

Strategiset pitkän aikavälin tavoitteet

Vaalien järjestäminen liittyy strategisista päämääristä erityisesti osallisuuden edistämiseen

Valtuustoon nähden sitovat tavoitteet	Lautakuntaan nähden sitovat tavoitteet	Mittari ja vertailuarvo	Toteuma
Vaikutavuustavoitteet	Vaikutavuustavoitteet		
Toteutetaan toimenpiteitä, joilla pyritään säilyttämään äänestysaktiivisuus vähintään samalla tasolla verrattuna edellisiin kuntavaaleihin	Tiedotetaan tehokkaasti vaaleista, äänestyspaikoista ja äänestysajoista	Äänestys % >64,1 %	64,2 %
Tuottavuustavoitteet	Tuottavuustavoitteet		
Vaalien kustannustaso samalla tasolla aiempien kunnallisvaalien kanssa		Pysyy talousarvion raameissa	Talousarvio alittui selvästi

Talousarvion toteutuminen

Kunnan tulee järjestää kunnallisvaalit oman hallintonsa olla osalta ja toimeenpanna valtiolliset vaalit kunnan alueella. Vuonna 2017 oli kuntavaalit, minkä lisäksi keskusvaalilautakunta aloitti vuoden 2018 tasavallan presidentin vaalin valmistelut. Tavoitteeksi asetettu äänestysaktiivisuuden nostaminen onnistui ja ylitti selkeästi koko maan keskiarvon.

Valtio maksaa valtiollisten vaalien järjestämisestä kunnille avustusta, joka on ollut noin 1,70 euroa/äänioikeutettu kuntalainen, mutta kuntavaalien kustannukset jäivät kokonaisuudessaan kunnan vastuulle. Talousarvio alittui selkeästi. Henkilöstömenot ylittyivät koulutuksista johtuen jonkin verran, mutta palveluiden ostoissa oli selkeä menojen vähennys edellisiin vaaleihin verrattuna. Lisäksi talousarviossa oli varauduttu siihen, että maakuntavaalit olisi järjestetty alkuvuodesta 2018, jolloin koulutuksiin ja vaalien valmisteluun olisi pitänyt varata enemmän rahaa jo vuoden 2017 puolella.

3.2. TARKASTUSLAUTAKUNTA

3.2.1. TILINTARKASTUS

Budjettirahoitteinen

Kohde	Nimi	Talous- arvio	TA-muutokset	Toteutuma	Poikkeama
1	KÄYTTÖTALOUS				
110	TARKASTUSLAUTAKUNTA				
***	Toimintamenot	25.000-	0	26.285,55-	1.285,55
****	Toimintakate (Netto)	25.000-	0	26.285,55-	1.285,55

Toiminta-ajatus

Tarkastuslautakunta ja tilintarkastaja vastaavat kunnan hallinnon ja talouden ulkoisesta valvonnasta.

Tarkastuslautakunta valmistelee valtuuston päätettävät hallinnon ja talouden tarkastusta koskevat asiat sekä arvioi ovatko valtuuston asettamat toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet toteutuneet.

Tarkastuslautakunta sekä tilintarkastaja arvioivat myös tytäryhteisöille asetettujen tavoitteiden toteutumista kuntalain edellyttämällä tavalla.

Palvelusuunnitelma

Tarkastuslautakunta toimii valtuuston alaisena lautakuntana hallinnon ja talouden tarkastusta koskevissa asioissa. Lautakunta tutustuu toiminnassaan eri toimialojen toimintaan ja tekee niihin liittyviä kehittämissesityksiä. Lautakunta tuottaa myös edellistä tilikautta kokevan arviointikertomuksen osana kunnan tilinpäätösprosessia.

Strategiset pitkän aikavälin tavoitteet			
Valtuustoon nähden sitovat tavoitteet	Lautakuntaan nähden sitovat tavoitteet	Mittari ja vertailuarvo	Toimenpiteet
Vaikuttavuustavoitteet	Vaikuttavuustavoitteet		
Arviointikertomus	Toimialoihin tutustumisen kokouksissa on toteutunut	Kokousten lukumäärä	Arviointikertomuksen laatiminen onnistui siten, että valtuusto pystyi käsittelemään tilinpäätöksen jo toukokuussa

Tunnusluvut

	TP 15	TA 16	TA 17	TP17
Tarkastuspäivien lukumäärä	11,6	12	12	16,2

Talousarvion toteutuminen

Talousarviossa tarkastuslautakunnan toiminta on säilytetty edellisen vuoden tasolla kunnan muiden toimintojen tapaan. Tarkastuslautakunta on osallistunut aktiivisesti kunnan eri toimialojen tutustumiseen.

Tarkastuslautakunnan kokoonpano muuttui merkittävästi valtuustokauden vaihtuessa. Taloudellisia haasteita uudelle tarkastuslautakunnalle aiheutti se, että edellinen tarkastuslautakunta käytti lähes kokonaan lautakunnalle varatun koulutusmäärärahan jo omalla toimikaudellaan.

3.3. KUNNANHALLITUS/TUKIPALVELUT

Budjettirahoitteinen

Kunnanhallituksen alaisille toiminnoille on asetettu yhteiset tavoitteet, joiden pohjalta kunnanhallituksen toimintaa voidaan arvioida talousarviovuodelta 2017. Vuoden 2017 aikana tehtiin kuitenkin organisaatiomuutos, jolla kunnanhallituksen alaiset toiminnot muuttuivat ja laajenivat huomattavasti. Vuodelle 2018 asetetut tavoitteet on johdettu kunnan uudistetusta strategiasta, mutta vuotta 2017 tarkasteltaessa on käytetty edelleen aiemmin annettuja talousarvioperusteita.

Strategiset pitkän aikavälin tavoitteet			
Johtaa kuntaa ja kuntakonsernia valtuuston asettamien tavoitteiden mukaisesti.			
Valtuustoon nähden sitovat tavoitteet	Kunnanhallitukseen nähden sitovat tavoitteet	Mittari ja vertailuarvo	Toteuma
Vaikuttavuustavoitteet	Vaikuttavuustavoitteet		
Onnistunut elinkeinopoliitiikka	Menestyminen valtakunnallisessa ELPO-tutkimuksessa	Sijoitus oman kokoluokan kuntien kärkikymmenikössä	Viimeisimmässä mittauksessa Muurame oli omassa ja koko valtakunnan vertailussa 2.
Toimiva konsernijohtaminen	Konsernijohton tapaaminen keran vuodessa	Konsernijohton vierailu kunnanhallituksessa vähintään kerran vuodessa	Controller-toiminta yhtiöissä on toteutunut, kunnanhallituksen vierailu ei toteutunut, mutta tarkastusltk kuuli konsernijohtoa
Väestönkasvun ylläpitäminen	Väestön kasvu vähintään +50 henkilöä	Väestömäärän kasvu suhteessa edelliseen vuoteen	Väestönkasvu 154 henkilöä
Tuottavuustavoitteet	Tuottavuustavoitteet		
Työpaikkaomavaraisuuden kasvattaminen	Työpaikkaomavaraisuuden kasvattaminen edellisestä vuodesta*	Työpaikkaomavaraisuus	Luodaan mahdollisuuksia uusien työpaikkojen luomiseen
Tasapainoisen talouden turvaaminen	Hallituksen talousarvioraamin toteuttaminen	Menojen ja tulojen kehitys suhteessa talousarvioon	Menokehitys pysyi anetuissa raameissa, tulokehitys ylittyi

- Käytettävissä olevat Tilastokeskuksen tiedot kolme vuotta vanhoja

Tunnusluvut

	TP 16	TA 17	TP 17		
Asukasluku	9 941	10 000	10 095		
Asuintonttien luovutukset	277	25	21		
Yritystonttien luovutukset	8	5	3		
Työpaikkaomavaraisuus	65,6 %	67 %	Ei saatavissa		

2.3.1. HALLINTO JA HENKILÖSTÖ

Kohde	Nimi	Talous- arvio	TA-muutokset	Toteutuma	Poikkeama
1	KÄYTTÖTALOUS				
150	KUNNANHALLITUS/TUKIPALVELUKES.				
120	HALLINTO JA HENKILÖSTÖ				
***	Toimintatulot	2.733.820	7.230	2.784.640,37	43.590,37-
***	Toimintamenot	2.304.940-	34.425-	2.563.724,78-	224.359,30
****	Toimintakate (Netto)	428.880	27.195-	220.915,59	180.768,93
***	Suunnitelmapoistot	1.784.870-	1.705.680	66.073,66-	13.116,34-
***	Laskennalliset tulot	950.480	45.450	1.047.919,81	51.989,81-
***	Laskennalliset menot	56.050-	3.580-	82.872,00-	23.242,00

Hallintopalvelukeskus vastaa kunnassa talous-, ict- ja hallintopalveluiden tuottamisesta kunnan ulkoisille ja sisäisille asiakkaille.

Hallintopalvelukeskuksen tehtävänä on tuottaa kirjanpidon, laskentatoimen, palkanlaskennan ja henkilöstöhallinnon palvelut sekä vastata kunnan yleishallinnosta, kunnanhallituksen ja valtuuston asioiden valmistelusta ja täytäntöönpanosta sekä muista keskushallinnon tehtävistä. Lisäksi talous- ja hallintopalvelukeskus vastaa Muuramelainen -lehden julkaisemisesta. Lisäksi vuonna 2016 perustettiin yrityskoordinaattorin tehtävä, joka tuli talous- ja hallintopalvelukeskuksen alaisuuteen.

Organisaatiouudistuksen yhteydessä kesällä 2017 hallintopalvelukeskus laajentui tukipalvelukeskukseksi, kun siihen liitettiin ruokapalveluiden, kiinteistöpalveluiden ja siivouspalveluiden tehtävät. Samassa yhteydessä yrityskoordinaattorin tehtävät siirtyivät elinvoiman ja kestävän kasvun lautakunnan alaisuuteen.

Palvelusuunnitelma

Talous- ja hallintopalvelukeskus vastaa asiakaspalvelun sujuvuudesta ja hallinnollisten palveluiden toimivuudesta. Keskushallinnon tavoitteena on luoda puitteet toimivalle ja tehokkaalle luottamushenkilötyöskentelylle ja varmistaa eri hallintokuntien välisen yhteistyön toimivuus asioiden valmistelussa. Erityisesti keskushallinto tukee toiminnallaan kunnanvaltuuston ja kunnanhallituksen päätöksentekoa ja päätösten toimeenpanoa. Keskushallinto vastaa myös tiedotustoiminnan järjestämisestä kuntalaisille muun muassa tiedotuslehti Muuramelaista julkaisemalla.

Kunnan laskentatoimesta huolehditaan siten, että kirjanpito on oikein ja ajan tasalla. Maksuliikenteestä ja rahoituksen riittävydestä huolehditaan siten, että maksatus ja perintä ovat tehokkaita ja ajan tasalla sekä rahavarojen hoito tehokasta ja tuottavaa. Rahoituksen osalta jatketaan edelleen erilaisten instrumenttien kehittämistä, joilla rahoitustarpeen ennakointia kyetään parantamaan nykyisestä.

Palkanlaskenta ja siihen liittyvät työnantajatilitykset ja -ilmoitukset hoidetaan oikein ja oikea-aikaisesti. Kunnan henkilöstöhallinnon osalta määritellään pitkäjänteisesti vastuut, joiden mukaisesti kunnan henkilöstöhallinnon toimintaa kehitetään.

ATK-ohjelmien ja laitteita hyödynnetään riittävällä koulutuksella korkean käytettävyyssasteen saavuttamiseksi. Lisäksi tehtävänä on ICT-tuen tarjoaminen käyttäjille sisältäen työasemien,

laitteiden, ohjelmistojen ja tietoturvan ylläpidon. Tavoitteena on järjestelmien kehittäminen siten, että päämääränä ovat helppokäyttöisyys, korkea käyttötehokkuus ja sekä nykyistä pienemmät kustannukset. Tätä varmistetaan uuden henkilöstöhallinto-ohjelmiston käyttöönotamisella.

Seudullisten tietojärjestelmien ja tietoliikenneyhteyksien ylläpito ja kehittäminen on osa Muuramen kunnan ICT-toimintaa.

Tunnusluvut

	TP 15	TP 16	TA 17	TP 17	
Henkilöstömäärä	16	16	17	18 (74)	

Suluissa henkilöstö 1.6.2018 organisaatiouudistuksen jälkeen

Talousarvion toteutuminen

Talous- ja hallintopalvelukeskus tuottaa talous-, henkilöstö- ja yleishallinnon palveluita kaikille kunnan toimialoille.

Vuoden 2017 aikana talous- ja hallintopalvelukeskuksessa oli tavoitteena ottaa käyttöön uusi henkilöstö- ja palkkaohjelmisto, mikä otettiin tuotantokäyttöön vuoden 2018 alusta lukien. Lisäksi on jatkettu oman tietotuotannon kehittämistä osana johtamisympäristöä. Erityisestä tietopohjan lisääminen osana ennakoitua ja kuntajohtamista nousee keskeiseksi kunnan kasvaessa.

Tiedottamisen osalta Muuramelainen -lehti jatkoi toimintaansa entisellä tavalla toteutettuna, joskin ilmestymispäiviin tehtiin postin toiminnasta johtuvia muutoksia. Vuonna 2016 Muuramelainen -lehti ilmestyi torstaisin. Lisäksi kunnan internet-sivut uudistettiin vastaamaan 2010-luvun vaatimuksia.

ICT-palveluissa vakinaistettiin vuoden alusta yksi henkilö, mutta lisääntyneiden tehtävien johdosta, otettiin palvelukseen myös toinen henkilö vuoden lopussa.

Muuramen Hyvinvointi-liikelaitos työllisti talous- ja hallintopalveluita merkittävästi. Erityisen paineistettuina olivat edellisen vuoden tapaan ict- ja henkilöstöhallinto, joihin muutos vaikutti merkittävästi. Myös taloushallinnon osalta liikelaitoksen perustamisella oli vaikutusta työpaineeseen. Työpaine korostui etenkin alkuvuodesta. Syksyn aikana paine helpotti liikelaitoksen toiminnan vakiintumisen kautta, mutta samalla talouspalveluissa työmäärä on kasvanut merkittävästi mm. lisääntyneiden laskutusmäärien kautta. Henkilöstöhallinnon paineet pysyvät suurina uuden henkilöstöhallinnon järjestelmän käyttöönoton myötä koko vuoden ja tilanne jatkuu samanlaisena vielä vuoden 2018 aikana. Lisäpainetta ovat tuoneet myös merkittävät poissaolot sekä ict- että henkilöstöhallinnon palveluissa, joita on täytetty väliaikaisella työvoimalla. Väliaikaisen työvoiman käyttö jatkuu myös vuonna 2018.

Raskaasta vuodesta huolimatta toiminnalliset tavoitteet on saavutettu erinomaisesti. Organisaatiouudistuksen myötä lisääntyneet tehtävät on saatu istutettua tukipalveluiden osalta toimivaksi kokonaisuudeksi.

KUNTASUUNNITTELU

Toiminta-ajatus

Kuntasuunnittelun tehtävänä on kunnan kokonaisvaltainen toiminnan ja talouden suunnittelu ja seuranta, tulevaisuuden visiointi, suunnannäyttäminen ja toimintastrategian luominen asukkaiden hyvinvoinnin edistämistä ja Muuramen alueen kehittämistä varten.

Palvelusuunnitelma

Kuntasuunnittelun pohjalta luottamuselimet ja toimialat saavat käyttöönsä tietoa, joiden perusteella kunnan kasvun ja palveluiden tuottamiselle saadaan kestävä ja luotettava perusteet. Kuntasuunnittelussa ennakointi on keskeisessä asemassa arvioitaessa kasvuvauhtia ja kasvusuuntia kunnan alueella.

Tunnusluvut

	TP 15	TA 16	TA 17	TP 17	
Asukasluku	9 782	9 800	10 000	10 095	

Talousarvion toteutuminen

Kuntasuunnittelun osalta on tapahtunut viime vuosien aikana toiminnallisia muutoksia, kun kehitysjohtajan työpaikan vaihdon myötä tehtävät on jouduttu järjestelemään uusiksi. Kunnan kasvun ja kehityksen kannalta ennusteisiin ja niiden tarkkuuteen on kiinnitetty aiempaa tarkempaa huomiota ja suunnitelmallisuuteen, mikä näkyy muun muassa alueiden suunnittelun pitkäjänteisyydessä ja maareservin varaamisessa. Etenkin maanhankinnan osalta kunta on ollut edelleen varsin aktiivinen vuonna 2017.

Kunnan kasvun kannalta saavutettiin varsin oleellinen rajapyykki, kun kunnan asukasluku ylitti 10 000 asukkaan rajan toukokuussa 2017. Samalla Muurame nousi maakunnan 5 suurimmaksi kunnaksi. Lisäksi on huomattava, että kunta oli koko maakunnan nopeiten kasvava kunta suhteellisen väestönkasvun osalta. Väestönkasvun ennakoiminen ja palvelutarpeen arviointi suhteessa taloudelliseen kantokykyyn haastavat suunnittelun ja ennakkoinnin merkittävästi aiempaa suurempaan rooliin.

SISÄISET VUOKRAT (PÄÄOMAVUOKRA)

Toiminta-ajatus

Sisäisten vuokrien avulla kunnan eri toimialat pystyvät seuraamaan palvelutuotantonsa kiinteistökustannuksia. Toimialat pystyvät TA-vuosittain suunnittelemaan palvelunsa tehokkaasti ja tilankäyttönsä tarkoituksenmukaisesti. Kustannukset kohdennetaan kiinteistöittäin toimialan käyttämien kiinteistöjen neliömäärien perusteella. Pääomavuokrat jakautuvat rahoitusvastikkeeseen ja korjausvastikkeeseen. Rahoitusvastike on mitoitettu kunnan rahoituksen kustannusten mukaan ja oli TA2017 kaudella 1 %. Rahoitusvastike on laskettu rakennusten teknisestä arvosta. Korjausvastike 2 % on tarkoitettu rahoitukseen, joka kerätään käyttäjiltä rahastoitavaksi uusinvestointia tai peruskorjausta varten. Korjausvastike lasketaan rakennusten jälleenhankinta-arvon mukaan. Korjausvastike voidaan rahastoida vain positiivisina tuloskausina. Kiinteistötoimi perii ja suunnittelee toteutuneiden ylläpitokustannusten mukaiset ylläpitovuokratulot.

Palvelusuunnitelma

Määrärahaan sisältyvät pääomavuokratulot rahoituskustannusten kattamiseen ja rahastoitaviin varoihin.

MUU YLEISHALLINTO

Toiminta-ajatus

Muun yleishallinnon sisältämiä menoja ovat suhdetoiminnan, erilaisten jäsenmaksujen, va-
kuutuksien ja käyttövarausmaksujen menot. Osuudet Keski-Suomen liitolle ja Suomen kun-
taliitolle sisältyvät näihin määrärahoihin.

Palvelusuunnitelma

Jäsenmaksut:

Kopioisto

Teosto ry

Gramex ry

Päijänteen virkistysalueyhdistys ry

Muuramen Yrittäjät ry

Suomen lasten ja nuorten kuvataidekoulujen liitto ry

Käyttövarausmäärärahat:

Kunnanvaltuuston käyttövarat

Kunnanhallituksen käyttövarat

Kunnanjohtajan käyttövarat

Teknisen johtajan käyttövarat

Varaus avustuksiin Muuramen Innola ry:lle, Jyväsräihä ry:lle ja Koy Muuramen Kettulalle.

Talousarvion toteutuminen

Muun yleishallinnon sisältämät avustukset ovat pysyneet aiemmalla tasolla.

Yhdistysten avustusperiaatteiden laatiminen tehtiin vuoden 2017 aikana ja sen periaatteita
vastikkeellisuuden lisäämiseen on noudatettu vuoden 2018 talousarvion valmistelussa. Lisäksi
avustusmuotoihin on tuotu mukaan uusi kansalaistoiminnan avustus, jota hallinnoi kunnan-
hallitus. Avustusten osalta niiden läpinäkyvyyttä on päätetty parantaa aiemmasta toimintata-
vasta.

2.3.2. SISÄISET PALVELUT

Budjettirahoitteinen

Kohde	Nimi	Talous- arvio	TA-muutokset	Toteutuma	Poikkeama
1	KÄYTTÖTALOUS				
150	KUNNANHALLITUS/TUKIPALVELUKES.				
140	SISÄISET PALVELUT				
***	Toimintatulot	0	0	340,45	340,45-
***	Toimintamenot	141.200-	0	129.394,74-	11.805,26-
****	Toimintakate (Netto)	141.200-	0	129.054,29-	12.145,71-
***	Laskennalliset tulot	141.200	0	129.054,29	12.145,71

Toiminta-ajatus

Sisäisten palveluiden avulla kunnan eri toimialat pystyvät tuottamaan palvelunsa kuntalaisille tehokkaasti ja tarkoituksenmukaisesti. Kustannukset vyörytetään palveluihin yhteisesti sovitulla periaatteilla.

Palvelusuunnitelma

Määrärahaan sisältyy kopioinnin, puhelinkeskuksen, postituksen ja toimistotarvikkeiden kustannukset.

Talousarvion toteutuminen

Kustannusten vyörytysten periaatteet on uudistettu vuoden 2014 talousarvioon ja näitä noudatetaan edelleen vuonna 2017. Palveluiden osuus nousee merkittävästi johtuen Muuramen Hyvinvointi-liikelaitoksen vaatimasta panostuksesta em. palveluihin. Samanaikaisesti vähennystä tulee terveydenhuollon palveluiden ostosta, johon ko. kustannukset ovat aiemmin sisältyneet.

Budjettirahoitteinen

Kohde	Nimi	Talous- arvio	TA-muutokset	Toteutuma	Poikkeama
1	KÄYTTÖTALOUS				
150	KUNNANHALLITUS/TUKIPALVELUKES.				
150	SEUTU- JA ALUEYHTEISTYÖ				
***	Toimintamenot	500-	0	15.056,71-	14.556,71
****	Toimintakate (Netto)	500-	0	15.056,71-	14.556,71

Toiminta-ajatus

Muuramen kunta osallistuu aktiivisesti ja pitkäjänteisesti Jyväskylän seudulla toteuttaviin yhteisiin hankkeisiin sekä lakisääteisiin selvityksiin, joilla kuntien palveluita on pyritty ja edelleen pyritään yhteen sovittamaan eri sektoreiden nyky-lainsäädännön tavoitteita vastaaviksi. Lisäksi kunta on mukana seudullisissa yhtiöissä, jotka tuottavat palveluita alueen kunnille ja niiden kuntalaisille.

Palvelusuunnitelma

Muuramen kunta osallistuu aktiivisesti ja yhteistyöhaluisesti Jyväskylän seudun ja Keski-Suomen maakunnan kehittämiseen erilaisten kehittämishankkeiden kautta. Kunta harkitsee tapauskohtaisesti etenemistapansa lainsäädännöllisten velvoitteiden täyttämässä.

Strategiset pitkän aikavälin tavoitteet			
Muuramen kuntaorganisaatio on innovatiivinen, kyvykäs ja taloudellisesti tulokellinen ja se hyödyntää seutuyhteistyön mahdollisuuksia.			
Valtuustoon nähden sitovat tavoitteet	Kunnanhallitukseen nähden sitovat tavoitteet	Mittari ja vertailuarvo	Toteuma
Vaikuttavuustavoitteet	Vaikuttavuustavoitteet Aktiivinen rooli seutuyhteistyössä		Muurame on ollut mukana mm. sote- ja maakuntauudistuksen valmistelussa sekä osallistunut aktiivisesti kunnanjohtajakokousten kautta toteutettavaan yhteistyöhön
Tuottavuustavoitteet	Tuottavuustavoitteet		

Talousarvion toteutuminen

Kuntien välinen yhteistyö maakunnassa on vuonna 2017 keskittynyt paljolti sote- ja maakuntauudistuksen valmisteluun. Muuramen kunta on osallistunut valmisteluun, vaikka oman hyvinvointi-liikelaitoksen ylösajaminen veikin merkittävässä määrin käytettävissä olevia resursseja pois maakunnan valmistelusta. Toisaalta Muuramen rooli on muutoinkin ollut melko vähäinen valmistelussa keskeisten paikkojen keskittyttyä muihin kuntiin. Lisäksi on muistettava, että koko sote- ja maakuntahallinnon rakentamisen ympärillä on edelleen varsin paljon epävarmuutta, mikä on leimannut yhteistyön tekemistä.

Muurame on ollut varsin aktiivisesti mukana elinkeinoelämän rakenteiden muutoksessa Jyväskylän kaupunkiseudulla, minkä pohjalta sekä Jykesissä että Jykes-kiinteistöissä on tehty merkittäviä uudistuksia. Maakunnallisessa valmistelussa on ollut havaittavissa haasteita yhteisen näkemyksen löytämisessä maakunnan valmistelun osalta suhteessa kuntien rooliin tulevassa hallintorakenteessa.

2.3.4. MUU TOIMINTA

2.3.4.1. Asuntotuotannon edistäminen

Budjettirahoitteinen

Kohde	Nimi	Talous- arvio	TA-muutokset	Toteutuma	Poikkeama
1	KÄYTTÖTALOUS				
150	KUNNANHALLITUS/TUKIPALVELUKES.				
190	MUU TOIMINTA				
***	Toimintamenot	26.690-	0	26.619,65-	70,35-
****	Toimintakate (Netto)	26.690-	0	26.619,65-	70,35-
***	Laskennalliset menot	1.300-	0	834,00-	466,00-

ASUNTOTOIMI

Budjettirahoitteinen

Toiminta-ajatus

Asuntotoimen tehtävänä on antaa neuvontaa ja ohjausta, toimia valvovana viranomaisena ja hoitaa arava- ja korkotukilainsäädännöstä kunnalle kuuluvia tehtäviä.

Palvelusuunnitelma

Asuntotoimi tukee ja edistää kuntalaisten asumistason kehittämisspyrkimyksiä tarjoamalla heille asuntojen avustus- ja lainoituspalveluja sekä asumiseen liittyvää yleistietoutta ja valvontaa.

Kunta seuraa omistusasuntojen ja vuokra-asuntojen tarpeen kehitystä ja reagoi asuntomarkkinoihin siten, että sillä on hallussaan riittävät ja tarkoituksenmukaiset resurssit hoitaa erilaisen asumisen tarpeet kunnan alueella. Kunta pyrkii pääsemään eroon vanhimmasta vuokra-asuntokannastaan ja tarvittaessa rakentamaan niiden tilalle uusia vuokra-asuntoja.

Strategiset pitkän aikavälin tavoitteet

Asuntotoimen tarkoituksena on: asuntotuotannon edistäminen, asumistarpeen tyydyttäminen, asumisturvasta vastaaminen. Asuntotoimella turvataan osalta kunnan strategiassa asetettuja kasvutavoitteita sekä muita strategiaan nähden oleellisia yhdyspintoja.

Kunnanhallitukseen nähden sitovat tavoitteet	Mittari ja vertailuarvo	Toimenpiteet
<p>Vaikuttavuustavoitteet</p> <p>Asuntotarjonta on monipuolista ja nojaa asuntomarkkina-tilanteeseen.</p>	<p>Riittävä valtion tukema asuntotuotanto hyväksytty lainoituksen piiriin</p>	<p>Tiiviin lainoitus- ja muun asuntopoliittisen yhteistyön harjoittaminen Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskuksen sekä muiden toimijoiden kanssa asuntotuotannon rahoituksen ja toteutumisen turvaamiseksi.</p>
<p>Tuottavuustavoitteet</p> <p>Lainsäädännön puitteissa pyritään tarjoamaan asunto niitä tarvitseville ja työhön tuleville.</p>	<p>Kunnan valvonta ja MVA Oy:n ylläpitämät asukasvalintaym. tilastot</p>	<p>Asukasvalinnassa noudatetaan valtion tukemien vuokra-asuntojen asukasvalintaa koskevia säännöksiä ja valtioneuvoston vahvistamia asukkaiden valintaperusteita, joita noudatetaan ARA-asunnoissa (arava- ja korkotuki)</p>

Tunnusluvut

	TP 16	TA 17	TP 17
Asuntohakemuksia kpl	183	200	180
Asunnon saaneita talouksia kpl	112	150	133
Valvonta			
Kunnan määräämisvallassa olevien as oy:n (MVA Oy) asuntojen lukumäärä (muut)	523 110	523 128	499 120
Palveluasunnot	49	49	49
Asumisoikeus- ja osanomistusasunnot	124	124	124

Talousarvion toteutuminen

Asuntorakentamista ja asuntokannan perusparantamista tuetaan nykyisin korkotukilainoilla ja investointiavustuksilla. Pyritään siihen, että arava/korkotukituotanto säilyy riittävällä tasolla. Vuosittainen tuotanto täsmennetään asuntomarkkinatilanteen mukaan. Asuntolainoituksen painopistettä suunnataan kysyntä-tarjonta -tilanne huomioon ottaen. Kunnan tulee vuosittain tehdä asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskukselle ja ympäristöministeriölle asuntomarkkinaselvitys.

Valtion varoista myönnettäviä avustuksia hyödynnetään, pääasiassa tuet kohdistuu vanhus- ja vammaisavustuksiin.

ARA/asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskus vapautti aravarajoituksista vuokratalot: Keskuskuja 2:n ja Roomupolku 3:n.

3.3.4.2. Asuntojen ja rakennusten välivuokraus

ASUNTOJEN JA RAKENNUSTEN VÄLIVUOKRAUS

Toimintastrategia

Yksinäisten asunnottomien henkilöiden asuntojen hankinta yhteistyössä Y-Säätiön kanssa.

Toiminnalliset tavoitteet

Mahdollisimman kohtuuhintaisten asuntojen aikaansaaminen järjestämällä niiden rahoituksen, että vuokrat muodostuvat käyttäjäkunnan maksukykyä vastaaviksi.

Toiminnallisten tavoitteiden toteutuminen

Vuonna 2017 ei tehty asuntokauppoja. Asunnot on hankittu velattomina ja kohtuuhintaisina vanhasta tai uudesta asuntokannasta.

Vuokrataso on 11,13 €/m². Asuinpinta-ala 35,50 m²/henkilö. Asunnot on tarkoitettu pysyviksi, asukasvaihto on vähäistä. Välivuokraus Muuramen Vuokra-asunnot Oy:llä.

Tunnusluvut

Välivuokratut asunnot	TA 17	TP 17
Asuntoja	45	45
Asukkaita	46	48

3.3.5. KIINTEISTÖTOIMI

Budjettirahoitteinen

Kohde	Nimi	Talousarvio	TA-muutokset	Toteutuma	Poikkeama
1	KÄYTTÖTALOUS				
150	KUNNANHALLITUS/TUKIPALVELUKES.				
220	KIINTEISTÖTOIMI				
***	Toimintatulot	2.858.970	0	2.982.594,20	123.624,20-
***	Valmistus omaan käyttöön	40.680	0	42.804,28	2.124,28-
***	Toimintamenot	3.092.650-	50.000-	3.160.533,98-	17.883,98
****	Toimintakate (Netto)	193.000-	50.000-	135.135,50-	107.864,50-
***	Suunnitelmapoistot	75.920-	1.705.680-	1.779.604,51-	1.995,49-
***	Laskennalliset tulot	790.660	0	776.853,49	13.806,51
***	Laskennalliset menot	876.700-	0	809.464,49-	67.235,51-

SIIVOUSTOIMI

Toiminta-ajatus

Siivoustoimen tehtävä on huolehtia kunnan kiinteistöjen siivouksesta tarkoituksenmukaisesti ja tehokkaasti. Hyvällä siivoustoiminnalla pystytään ylläpitämään rakennusten kuntoa, välttämään tarpeetonta korjausta ja säilyttämään tilojen viihtyisyys.

Palvelusuunnitelma

Tarkoituksenmukaisen ja kohtuuhintaisen siivoustason säilyttäminen. Tulevien vuosien haaste siivousalalla on uusien työntekijöiden rekrytointi suurien ikäluokkien eläköityessä. Osa siivoustyöstä hankitaan ostopalveluna.

Tunnusluvut

Siivoustoimi	TP 16	TA 17	TP 17	2018	2019
Henkilöstöä	Siivouspäällikkö 11 koko-aikaista 4 osa-aikaista	1+15+6 30 322	1+12+4 TK 7	1+15+6	1+15+6
Siivottavat pinta- alat m ²	30 322		34 798		
euroa/m ² /vuosi	22,97		24,29		

Siivottavat tilat vuonna 2017 jakaantuvat seuraavasti:

Paloasema/kunnanvarasto	1188 m ²
Franssila/Mielenterv.	150 m ² *)
Virastotalo	2688 m ² + Ovenia 98 m ²
Pääkirjasto	715 m ²
Nisulanmäen koulu	8685 m ²
Lukio	1307 m ²
Mäkelänmäen koulu	4436 m ²
Isolahden koulu	917 m ²
Kinkomaan koulu	2121,5m ²
Kinkomaa varhaiskasvatus	324m ²
Seurakunta	111,5m ²
Niittyahon koulu	1331 m ²
Leikari päiväkot	1273 m ²
Leikari koulu	718 m ²
Rajalan päiväkot	1938 m ²
Rajala seurakunnan tila	70 m ²
Kukkaniemi	121 m ² *)
Nuorisotoimi	250 m ² *)
Urheilukentän huoltorakennus	153 m ² *)
Kinkomaan huoltorakennus	30 m ² *)
Hammashoitola/ Kouluterveydenhuolto	113,2 m ² Iss siivoaa
Kouluterveydenhoidon tilat	120,6 m ² Iss siivoaa
Koulupsykologin tilat	83,2 m ² Iss siivoaa
Mäkelänmäen koulun liikuntatilat	713,5 m ² Iss siivoaa
Uimahalli	1098,2 m ² Iss siivoaa
Terveyskeskus	3845m ²

*) Siivous ei ole päivittäistä

Talousarvion toteutuminen

Vuonna 2015 valmistuivat uimahallin, Mäkelänmäen koulun liikuntatilat, hammashoitolan, kouluterveydenhoito- ja koulupsykologien uudet tilat. Näiden ylläpito- ja perussiivouspalvelut on kilpailutettu ajalle 19.10.2015 - 31.12.2018 (optio 1.1.2019 - 31.12.2020).

Viralliset INSTA-800 laatutarkastukset toteutettu seuraavissa kiinteistöissä: Uimahalli/kouluterveys/hammashoito ja Rajalan päiväkot.

Henkilöstön Laatutyöskentely-koulutus toteutunut. Omavalvonta järjestelmää kehitetty ja toteutettu.

Puhtaus- ja hygienia-alan alueelliseen koulutuspäivään osallistui TK:n ja päiväkodin laitoshuoltajat.

Koneita on hankittu 7000 euroa vuonna 2017.

Uutena kohteena alkoi Muuramen terveystieteiden laitoshuolto 1.1.2017 alkaen.

Siivoustoimi toteutunut suunnittelun mukaisesti.

TOIMITILAPALVELUT

Toiminta-ajatus

Toimitilapalvelujen tehtävänä on vastata kunnan kiinteistöjen rakennuttamisesta (uudis- ja korjausrakentaminen), kiinteistönhoidosta ja kunnossapidosta sekä edistää niitä tehokkaalle käytölle.

Palvelusuunnitelma

Tavoitteena on ylläpitää käyttäjille terveellisiä, turvallisia, taloudellisia ja tarkoituksenmukaisia tiloja.

Vuoden 2010 alusta tuli käyttöön kiinteistökustannusten jako sisäisen vuokran mukaan käyttäjille. Vuokra jakaantuu pääomavuokraan ja ylläpitovuokraan. Ylläpitovuokran tulee kattaa kiinteistöjen ylläpidosta aiheutuvat kustannukset. Pääomavuokrassa on korko ja korjausvastike.

Vuonna 2015 sisäistä vuokrausta on muutettu ja tarkistettu käsittämään kaikki kunnan omistuksessa olevat tilat, tällöin teknisen toimen käyttöpuolella tuli muutoksia etenkin terveystieteiden, ruokapalvelun, siivoustoimen, vesilaitoksen ja teknisten tilojen osalle. Pääomavuokrien osuus on siirretty hallintopuolelle.

Sisäinen vuokra

- auttaa kokonaisvaltaiseen ajatteluun palvelutuotannon todellisten kustannusten hahmottamisessa/mittaamisessa
- kannustaa tilaomaisuuden tehokkaampaan käyttöön
- helpottaa kunnan yksiköiden toiminnan taloudellista arviointia ja vertailua
- antaa paremman mahdollisuuden vertailla myös muita vaihtoehtoisia tapoja hankkia tiloja
- selkeyttää budjetointia ja rahoitussuunnittelua
- tuottaa toimivat ja tarkoituksenmukaiset tilaresurssit ydintoiminnalle pitkällä aikavälillä

Tunnusluvut (Menot euroa/vuosi)

Rakennukset ja huoneistot (krs-ala /tilavuus)	TP 15	TP 16	TP 17	2018	2019
Hallinto	57 650	60 790	81 900	82 000	82 000
Virastotalo 3721 m ² /11950 m ³	151 387	145 510	142 400	167 000	177 000
Kulttuurikeskus --- m ² /--- m ³	433 671	452 510	439 530	450 000	460 000
Monitoimitalo --- m ² /--- m ³	265 772	361 010	327 600	320 000	320 000
Koskenranta 1280 m ² /4600 m ³	111 136	180 380	113 050	115 000	115 000
Kukkaniemi 121 m ² /480 m ³	13 253	17 360	17 060	17 000	17 000
Urheilukentän huoltorakennus	6 996	10 770	9 460	10 000	11 000
Kinkomaan huoltorakennus	875	1 270	1 640	2 000	2 000
Franssila 380 m ² /1671 m ³	13 231	48 350	45 730	46 000	46 000
Rantala	2 746	2 340	2 340	3 000	3 000
Varasto	13 439	24 750	24 900	20 000	22 000
Leikarin päiväkoti	89 096	100 130	116 750	110 000	110 000
Rajalan päiväkoti	83 444	95 840	106 780	100 000	100 000
Manttaalin päiväkoti	5 233	4 000	13 500	15 000	15 000
Nuuttila	39 126	65 880	13 220	15 000	15 000
Isolahden koulu	50 681	74 000	78 890	70 000	80 000
Kinkomaan koulu	222 004	228 860	220 470	260 000	260 000
Niittyahon koulu	50 986	74 150	82 060	85 000	85 000
Terveyskeskus	241 262	726 350	239 630	240 000	240 000

Talousarvion toteutuminen

Kiinteistöjä peruskorjataan vuosittain ja käyttötalouden puolelle kuuluvat pienet korjaustyöt säilytetään viime vuosien tasolla. Pienemmät peruskorjaukset tehdään omana työnä (kirvesmiehiä on 2 henkeä). Suuremmat peruskorjausten määrärahat ovat investointipuolella ja ne ovat yleensä ostopalveluna.

Kiinteistöhoitajia on vakituisesti 5 henkeä. Kaikki merkittävimmät kiinteistöt ovat keskitetyn kiinteistövalvonnan ohjauksessa. Kiinteistöjen käyttäjille on annettu koulutusta palvelupyynnöiden kirjaamisesta sähköiseen huoltokirja järjestelmään. Saatua tietoa hyödynnetään kehittäessämme kiinteistöhoitoa edelleen.

Kiinteistöjen käytön edellytyksenä on kiinteistöjen hyvä kunto. Kuntoa mitataan nykyään useimmiten sisäilma-asioilla. Kunnassa toimii sisäilmatyöryhmä, johon kuuluvat työterveyden, terveystarkastuksen, työsuojelun ja kiinteistöjen edustajat. Työryhmä kokoontuu useita kertoja vuodessa. Kiinteistöissä teetetään kunto- ja sisäilmatutkimuksia ja selvityksiä ulkopuolisilla konsulteilla.

Vuodelle 2017 sisäisiä vuokria ei ole korotettu (vuonna 2015 vuokria on korotettu 2 %). Terveyskeskuksen sisäiset vuokrat siirtyvät asukaspalvelulautakunnan puolelle.

Leikarin koulun pohjakerrokseen tulvi viemärivettä runkoviemärin tukkeennuttua ilkvallan seurauksena. Vakuutusyhtiö korvasi vahingosta 39 149 €. Korjaustyöt suoritti ulkopuolinen urakoitsija.

Rajalan päiväkodin vastapäätä perustettiin uusi 3-ryhmäinen Saunakylän päiväkot.

Perustamiskustannukset ovat Rajalan päiväkodin kustannuspaikalla.

Kinkomaan koulun väistötilojen poisvientiin varauduttiin v.2017, mutta se toteutuikin jo v.2016.

Kiinteistö Oy Kylänkartanon päärakennus purettiin. (entinen vanhainkoti)

HUONEISTOJEN JA RAKENNUSTEN VUOKRAUS

Toiminta-ajatus

Kunnan omistamien huoneistojen ja rakennusten asianmukainen hoito ja kunnossapito.

Palvelusuunnitelma

Säilyttää kunnan huoneistot ja kiinteistöt kohtuullisessa kunnossa.

Kustannustason pitäminen kohtuullisena.

Huoneistojen ja kiinteistöjen arvon säilyttäminen.

Talousarvion toteutuminen

Riihivuoren matkailualueen osalta käytettiin etuosto-oikeutta, minkä johdosta Riihivuoren alueelta kunnan omistukseen siirtyi Riihikelon, majoitusrakennuksen, Aploditeatterin, kodan ja Kahjobaarin tilat.

3.3.6. RUOKAPALVELUT

Kohderahoitteinen

Kohde	Nimi	Talous- arvio	TA-muutokset	Toteutuma	Poikkeama
1	KÄYTTÖTALOUS				
150	KUNNANHALLITUS/TUKIPALVELUKES.				
3095	Keskuskeittiö Tulosbudjetti				
	Toimintatulot				
*	Myyntitulot	1.123.900	0	1.127.458,24	3.558,24-
*	Muut tulot	0	0	5.645,16	5.645,16-
*	Tuet ja avustukset	0	0	308,45	308,45-
	Toimintamenot				
	Materiaalit ja palvelut				
*	Aineet, tarvikkeet, tavarat	359.820-	0	359.339,18-	480,82-
*	Palvelujen ostot	61.050-	0	47.041,86-	14.008,14-
*	Henkilöstömenot	710.130-	0	705.158,99-	4.971,01-
*	Muut menot	162.070-	0	167.357,96-	5.287,96-
*		380-	0	0,00	380,00-
**	TOIMINTAKATE	169.550-	0	145.486,14-	24.063,86-
	Rahoitustulot ja -menot				
***	VUOSIKATE	169.550-	0	145.486,14-	24.063,86-
	Poistot ja arvonalentumiset				
*	Suunnitelman mukaiset poisto	21.220-	0	18.491,69-	2.728,31-
****	TILIKAUDEN YLI-/ALIJÄÄMÄ	190.770-	0	163.977,83-	26.792,17-

Tehtäväkohtaiset tavoitteet

Ruokapalvelun toiminta jakautuu keskuskeittiölle sekä Leikarin, Rajalan, Kinkomaan, Niittyahon, Isolahden ja Monitoimitalon palvelukeittäöihin. Keskuskeittiö valmistaa aterioita peruskouluille, lukiolle, päivähoidolle ja työpaikkaruokailulle sekä valmistaa osan kunnan sisäisistä tarjoiluista. Ruokapalvelu tuottaa ravintosuositusten mukaisia, maittavia aterioita kokonaistaloudellisesti, tehokkaasti ja työhyvinvoinnista huolehtien.

Palvelusuunnitelma

Keskuskeittiö valmistaa koulupäivin lounaita noin 2100 henkilölle, aamupalaa noin 300 henkilölle ja välipalaa noin 500 henkilölle. Kesällä ja muina loma-aikoina valmistusmäärät vähenevät merkittävästi. Aterioita tarjotaan 10 eri kohteessa (Aamupaloja 7 kohteessa, lounaita 10 kohteessa ja välipaloja 9 kohteessa). Koululaisten maksullisen välipalan tarjoaminen jatkuu kouluruokailusuositusten mukaisesti Nisulanmäen, Kinkomaan, Niittyahon ja Mäkelänmäen ruokasaleissa.

Tunnusluvut

Toiminnan laajuuden mittarit

Ruokapalvelut	TP 16	TA 17	TP 17
Ateriasuoritteiden määrä	462 864	475 000	474 682
Kuljetettavien aterioiden osuus kokonaismäärästä	71 %	74 %	65%
Erytisruokavalioiden osuus	21 %	20 %	27 %
Henkilöstö	24, joista 4 osa-aikaista	24, joista 4 osa-aikaista	24, joista 4 osa-aikaista
Toimintatulot €	1 097 840	1 123 900	1 133 412

Yksikkökustannusmittarit

Ruokapalvelut	TP 16	TA 17	TP 17
Kokonaiskustannukset/euroa (ilman sisäisiä tilityseriä)	1 218 940	1 236 970	1 242 939
Kokonaiskustannukset keskimäärin/suorite/euroa	2,63	2,63	2,62

Talousarvion toteutuminen

Ruokapalvelun vuoden 2017 talousarvio on toteutunut lähes suunnitellusti. Ateriasuoritteiden määrä kasvoi noin 2,5 % vuodesta 2016. Toimintatulot kasvoivat vuodesta 2016 noin 35 500 €:lla. Toimintatuloja tuli talousarvioon verrattuna 9 500 € enemmän.

Toimintamenot olivat vuonna 2017 talousarvioon verrattuna noin 6 000 € enemmän. Vuoteen 2016 verrattuna toimintamenot nousivat 24 000 euroa. Tämä korotus selittyy pitkälti kohonneilla sisäisillä vuokrilla ja lisääntyneillä erityisruokavalioidella. Kustannusten nousua on hillinnyt helmikuussa 2016 voimaan tullut hankintasopimus.

Henkilöstön määrä kasvoi joulukuussa 2017 yhdistelmätyöntekijällä (50 % ruokapalvelu 50 % siivouspalvelu) Saunakylän päiväkotiiin. Vuoden 2017 aikana yksi työntekijä valmistui kokiksi ja yksi aloitti restonomi-opinnot. Lisäksi henkilöstöä koulutettiin erilaisilla ammatillisilla koulutuksilla.

Vuonna 2017 on investoitu uuteen monitoimiuuniin, astioihin useassa toimipisteessä, sekä uuteen ruoan kuljetusautoon. Erityisruokavalioiden osuus kaikista valmistettavista tuotteista on tällä hetkellä noin 27 %, mikä näkyy merkittävästi työmäärässä ja kustannuksissa. Erikoiseen valmistettavien erityisruokavalioiden yksittäismäärät ovat lisääntyneet vuodesta 2016 hieman kaikilla osa-alueilla erityisesti alakouluissa ja varhaiskasvatuksessa.

Kunnanhallitus/tukipalvelukeskus yhteensä:

Kohde	Nimi	Talous- arvio	TA-muutokset	Toteutuma	Poikkeama
1	KÄYTTÖTALOUS				
150	KUNNANHALLITUS/TUKIPALVELUKES.				
***	Toimintatulot	6.716.690	7.230	6.900.986,87	177.066,87-
***	Valmistus omaan käyttöön	40.680	0	42.804,28	2.124,28-
***	Toimintamenot	6.802.950-	84.425-	7.138.268,85-	250.893,37
****	Toimintakate (Netto)	45.580-	77.195-	194.477,70-	71.702,22
***	Suunnitelmapoistot	1.882.010-	0	1.864.169,86-	17.840,14-
***	Laskennalliset tulot	1.882.340	45.450	1.953.827,59	26.037,59-
***	Laskennalliset menot	990.530-	3.580-	929.129,49-	64.980,51-

3.4. HYVINVOINNIN JA PALVELUIDEN LAUTAKUNTA

Kohde	Nimi	Talous- arvio	TA-muutokset	Toteutuma	Poikkeama
1	KÄYTTÖTALOUS				
200	HYVINVOINNIN JA PALV. LTK				
250	HYVINVOINNIN JA PALV. LTK				
***	Toimintamenot	36.700-	4.891-	27.320,55-	14.270,16-
****	Toimintakate (Netto)	36.700-	4.891-	27.320,55-	14.270,16-
***	Laskennalliset tulot	35.300	0	27.320,55	7.979,45

Hyvinvoinnin ja palveluiden lautakunnan palvelualue sisältää seuraavat tulosalueet:

- hallinto
- varhaiskasvatus
- perusopetus
- toisen asteen koulutus
- liikkuva Muurame
- joukkoliikenne
- kulttuuri- ja nuorisopalvelut
- kunnan avustus liikelaitokselle

Toiminta-ajatus

Lautakunnan tehtävänä on tuottaa kunnan asukkaille hyvinvoinnin, kasvun, terveyden ja elämänhallinnan turvaamiseksi palveluja. Tukea kuntalaisten hyvinvointia, aktiivisuutta ja osallisuutta tuetaan lisäksi tarjoamalla monipuolisia palveluja.

2.4.1. HALLINTO

Kohde	Nimi	Talous- arvio	TA-muutokset	Toteutuma	Poikkeama
1	KÄYTTÖTALOUS				
200	HYVINVOINNIN JA PALV. LTK				
270	HALLINTO (HYVINV. JA PALV.LTK)				
***	Toimintatulot	0	2.220	9.412,72	7.192,72-
***	Toimintamenot	494.400-	19.867	468.252,21-	6.280,66-
****	Toimintakate (Netto)	494.400-	22.087	458.839,49-	13.473,38-
***	Suunnitelmapoistot	4.850-	0	0,00	4.850,00-
***	Laskennalliset tulot	550.840	45.450-	510.547,50	5.157,50-
***	Laskennalliset menot	51.590-	3.580	51.703,00-	3.693,00

Toiminta-ajatus

Palvelualueen hallinto huolehtii hallinnon, suunnittelun ja talouden koordinoimisesta ja ohjaamisesta ydinprosessialueella. Hallinto osallistuu kunnan kokonaisvaltaiseen kehittämiseen yhteistyössä muiden palvelualueiden kanssa.

Hallinto suunnittelee ja ohjaa palvelualueen kokonaisuuden toimintaa ja kehittämistä. Hallinto koordinoi ydinprosessien välistä yhteistyötä ja kehittämistä sekä lautakunnan ja operatiivisen toiminnan yhteistyötä.

Tavoitteet

Strategiset pitkän aikavälin tavoitteet			
Valtuustoon nähden sitovat tavoitteet	Lautakuntaan nähden sitovat tavoitteet	Mittari ja vertailuarvo	Toteuma
Vaikuttavuustavoitteet	Vaikuttavuustavoitteet		
Muuramen Hyvinvointi -liikelaitoksen toiminnan aloittaminen 1.1.2017	Muuramen Hyvinvointi -liikelaitoksen uuden toimintamallin valmistelu	<ul style="list-style-type: none"> • Uudet sote – ydinprosessit • Uudet palvelutiimit 	Toimintojen ja prosessien suunnittelu siten, että Muuramen Hyvinvointi –liikelaitos tuottaa palveluja uudella, laadukkaammalla tavalla. Muuramen Hyvinvointi -liikelaitoksen toiminta alkoi 1.1.2017 ja se ylitti sille asetetut sekä toiminnalliset että taloudelliset tavoitteet.
Tuottavuustavoitteet	Tuottavuustavoitteet		
Taloudelliset ja tehokkaat rakenteet sekä toimintamallit	Tehtävien hoitaminen tehokkaasti ja taloudellisesti ydinprosessien välistä ja sisäistä yhteistyötä lisäämällä Sähköisten palveluiden kehittäminen	Sähköisten palveluiden käyttäjäprosentti/kokonaisasiakasmäärä	Suunnitelmallisuuden ja ydinprosessien yhteistyön lisääminen Sähköinen esiopetuksen ja kouluun ilmoittautuminen 100 % esioppilaista ja oppilaista toteutui.

Tunnusluvut

Hallinto	TP 15	TP 16	TP 17	2018	2019
Henkilöstö	2,8	2,8	2,8	2,8	2,8

Talousarvion toteutuminen

Suunnitelmakaudella kunnan väkiluku kasvaa ja samalla hallinnon tarjoaminen palvelujen määrän tarve lisääntyy. Valtakunnalliset sosiaali- ja terveystalouden muutokset kuormittavat palvelualueiden toimintaa ja aiheuttavat epävarmuutta henkilöstössä. Muuramen Hyvinvointi -kunnallisen liikelaitoksen uudelleen palvelutoiminnan suunnittelu vaikuttaa hallinnon työtehtävien järjestelyyn, sekä organisointiin. Viestinnän rooli korostuu nopeasti muuttuvassa toimintaympäristössä. Hallinnon palvelutaso säilytetään.

2.4.2. VARHAISKASVATUSPALVELUT

Budjettirahoitteinen

Kohde	Nimi	Talous- arvio	TA-muutokset	Toteutuma	Poikkeama
1	KÄYTTÖTALOUS				
200	HYVINVOINNIN JA PALV. LTK				
290	VARHAISKASVATUSPALVELUT				
***	Toimintatulot	648.500	30.130	742.027,24	63.397,24-
***	Toimintamenot	6.327.160-	76.260-	6.070.764,42-	332.655,58-
****	Toimintakate (Netto)	5.678.660-	46.130-	5.328.737,18-	396.052,82-
***	Suunnitelmapoistot	11.580-	0	17.128,81-	5.548,81
***	Laskennalliset tulot	0	0	6.396,00	6.396,00-
***	Laskennalliset menot	400.000-	0	429.828,07-	29.828,07

Toiminta-ajatus

Varhaiskasvatuksen tehtävä on tukea perheiden kasvatustyötä sekä lasten myönteistä kasvua ja kehitystä perheiden ja yhteiskunnan muuttuvien tarpeiden mukaisesti.

Palvelusuunnitelma

Päivähoidon tavoitteena on lakisääteisen subjektiivisen oikeuden toteutuminen. Päivähoitoa järjestetään päiväkodeissa, ryhmäperhepäiväkodeissa ja perhepäivähoidossa. Perusopetuslain mukaista esiopetusta järjestetään koko ikäluokalle päiväkodeissa tai kouluilla. Avoimen varhaiskasvatuksen kerhotoimintaa järjestetään päivähoiton vaihtoehtona.

Strategiset pitkän aikavälin tavoitteet

Päivähoitoa, esiopetusta ja avoimia varhaiskasvatuspalveluita järjestetään kysyntää vastaavasti. Varhaiskasvatuspalveluita järjestetään oman tuotannon ohella yhteistyökumppaneiden avulla. Kotihoidon-tuella/kotona oleville lapsille ja perheille tarjotaan päivähoiton vaihtoehtoksi avoimia varhaiskasvatus-palveluita. Varhaiskasvatuspalvelut tukevat ennaltaehkäisevää lastensuojelu- ja perhetyötä.

Valtuustoon nähden sitovat tavoitteet	Lautakuntaan nähden sitovat tavoitteet	Mittari ja vertailuarvo	Toteuma
Vaikuttavuustavoitteet	Vaikuttavuustavoitteet		
Tehokas ennaltaehkäisy sekä hyvinvoinnin ja elämänlaadun edistäminen.	Palvelun saavutettavuus Varhaiskasvatuspalveluita järjestetään kysyntää vastaavasti. Päivähoidossa kiireelliset tapaukset 2 vkoa, ei kiireelliset 4 kk.	Lasten lukumäärä varhaiskasvatuspalveluissa.	Palveluohjaus. Paikkojen järjestäminen yhteistyössä muiden toimijoiden kanssa. <i>Toteutui</i>
Oppimisympäristöjen kehittäminen ja osaamisen hyödyntäminen.	Varhaiskasvatuksen kehittämisalueina lasten ja vanhempien osallisuuden lisääminen, kasvatuskumppanuus ja liikkuva Muurame.	Liikuntaa ja osallisuutta edistävien toimintatapojen ja tapahtumien määrä. Asiakaskyselyn mittarit.	Koulutus. Toimintatapojen arviointi. <i>Toteutui</i>
Tuottavuustavoitteet	Tuottavuustavoitteet		
Joustavat, oikea-aikaiset ja vaikuttavat	Joustava ja kehittyvä organisaatio	Henkilökunnan työtyytyväisyyskyselyn mittarit	Työryhmä valmistele ja osallistaa asiakkaita ja henkilöstöä. <i>Toteutui</i>

palvelut sujuvan arjen turvaamiseksi.	Hoitopaikkojen/yksikköjen tehokas käyttö ja yhteistyö koulujen ja yksityisten palveluntuottajien kanssa.	Päivähoidon täyttöaste	rekrytointi ja joustava sijoittuminen. <i>Toteutui</i>
	Sähköisten työkalujen lisääminen.	Sähköiset asiakasmaksu- ja palvelupäätökset ja sähköinen tulojen ilmoittaminen Efficään	Tukipalvelujen kehittäminen yhteistyössä ope- tuspalveluiden kanssa. <i>Toteutui</i> Edellyttää tunnista- tautumis- palve- lun käyttöönot- toa. <i>Toteutui</i>

Tunnusluvut

Varhaiskasvatuspalvelut 31.12. (lasten määrä)	TP 16	TA 17	TP 17
Päivähoidossa, yhteensä	619	570	666
- oma palvelutuotanto ja ostopalvelu muilta (pl. myydyt)*	383	350	404
- yksityinen päivähoito (palveluseteli ja ostot)	236	220	262
Esiopetuksessa lapsia, yhteensä	150	150	171
- pelkkä esiopetus	31	25	40
- esiopetuksessa + päivähoidossa (ph lapsitilastossa)	119	125	131
Kerhopalveluissa, yhteensä	36	40	36
Lapsia varhaiskasvatuspalvelujen piirissä, yhteensä	686	635	702
Päivähoidon täyttöaste (omat palvelut) 31.12.	94	100	101

*Seudullisesti ostettiin 17 paikkaa ja Muuramesta myytiin 3 paikkaa.

Laskennallisen paikan hinta, brutto €/kk	TP 16	TA 17	TP 17
Itse tuotetut palvelut:			
- perhepäivähoito	913	900	955
- ryhmäperhepäivähoito	1081	1050	960
- päiväkotit (yli ja alle 3v)	801/1221	880/1400	777/1243
- esiopetus	521	480	466
- kerho	441	200	231
Yksityiset palvelut:			
Palveluseteli, kattohinta (yli ja alle 3v)			
- perhepäivähoito ja ryhmäperhepäivähoito	741/815	741/815	741/815
- päiväkotit	770/1186	741/1186	741/1186
- päiväkotit, iltahoito	834/1334	834/1334	834/1334

- päiväkotito, vuorohto	1260/2016	1260/2016	1260/2016
Ostopalvelut			
- esiopetus	445	445	445

Taloussarvion toteutuminen

Erityisiä kasvupaineita ei varhaiskasvatuspalveluissa ole näkyvissä tällä hetkellä. Tilastokeskuksen ennusteiden valossa alle kouluikäisten lasten määrä säilyy Muuramessa ennallaan vaikka kunnan väkiluku nousee vuosittain.

Varhaiskasvatuspalveluissa siirryttiin hoitoaikaperusteiseen asiakasmaksuun 1.8.2016 alkaen. Sen arvioidaan lyhentävän jonkin verran lasten hoitopäiviä, ja sitä kautta vähentävän kunnan maksutuottoja, vaikka korkein päivähoitomaksu nousi 8 eurolla. Toisaalta vastaavasti arvioidaan, että ostopalvelut ja yksityisen päivähoiton palvelusetelimenot pienentyvät. Subjektiviivisen päivähoito-oikeuden rajoittaminen 20h/vko ei vaikuttane kustannuksiin, koska osa-aikainen päivähoito on ollut suosittua aiemminkin.

Sähköisten työkalujen ja opetusvälineiden hankintaa ja käyttöä lisätään vuosittain ja tarvikehankinnoissa huomioidaan liikunnan ja ergonomian edistäminen. Sähköisten palvelujen onnistuminen edellyttää taloushallinnon apua tunnistautumispalvelun käyttöönotossa (vetuma tai suomi.fi), joka on edellytys sähköisten asiakaspäätösten ja sähköisen asiointin lisäpiirteiden hankkimiseen ja käyttöönottoon Efficassa vuonna 2017.

Lapsi- ja perhepalveluiden lautakunnalle annetun taloussuunnitteluraamin ollessa -2,5 %, varhaiskasvatuspalveluista joudutaan vuonna 2017 vähentämään vähintään neljä henkilötyövuotta. Tämä heikentää tuntuvasti päiväkotien ja perhepäivähoidon tukipalveluita.

Varhaiskasvatuspalvelujen piiriin tuli vuonna 2017 ennakoitua enemmän lapsia. Varhaiskasvatukseen osallistumisaste alkoi nousta jo vuoden 2016 syksyllä, jolloin siirryttiin hoitoaikaperusteiseen asiakasmaksuun. Osa-aikaisen varhaiskasvatuksen (0-84h/kk) suosio on lisääntynyt riippumatta subjektiivisesta oikeudesta. Kunnallisten päiväkotipaikkojen kysyntä ylitti tarjonnan, ja perhepäivähoidon kysyntä alitti. Perhepäivähoitajien määrä väheni eläköitymisten ja opiskelijien vuoksi. Kunnallisia päiväkotipaikkoja päätettiin lisätä v. 2018 alkuun tilattavalla siirtopäiväkodilla, jotta pystytään vastaamaan lisääntyneeseen kysyntään sekä suunnitteilla olevaan viisivuotiaiden maksuttomaan varhaiskasvatukseen.

Muuramen varhaiskasvatussuunnitelma valmistui ja otettiin käyttöön elokuussa. Asiakas-kyselyn avulla kerättiin myös vanhemmilta tietoa mm. lapsen vasun ja osallisuuden merkityksestä ja toiveista. Varhaiskasvatussuunnitelma on käytössä sekä kunnallisessa että yksityisessä varhaiskasvatuksessa Muuramessa. Varhaiskasvatuksen liikkuva Muurame hanke eteni suunnitellusti ja jatkuu yhteistyössä yksityisten toimijoiden ja liikuntajohtajan kanssa.

Henkilöstöresursseja käytettiin tehokkaasti ja joustavasti sekä osin yhteistyössä opetuspalveluiden kanssa. Tukipalveluissa käytettiin pääosin palkkatukihenkilöitä. Sijaisten saaminen äkillisiin sijaisuuksiin vaikeutui. Olisiko syytä perustaa varahenkilöstön vakansseja? Varhaiskasvatuksessa ja opetuspalveluissa tehtiin henkilöstökysely marraskuussa, jonka tuloksia hyödynnetään työyhteisöjen ja toimintakulttuurien kehittämisessä yhdessä henkilökunnan kanssa.

Sähköisiä palveluita pystyttiin lisäämään suomi.fi tunnistautumispalvelun käyttöönoton jälkeen. Sähköistä asiointia lisätään jatkossakin Muuramen kunnan strategian mukaisesti.

Taloussuunnitelmaan ennakoitu tulokertymä ylittyi ja menot alittuivat niin henkilöstön, palvelujen oston kuin tarvikkeiden osalta. Lopulliset kustannukset (kate) jäivät alle edellisvuoden toteuman. Tilat olivat tehokkaassa käytössä. Henkilökunnalle, esimiehille ja yhteistyökumppaneille kuuluu kiitos joustavuudesta, jolla kasvavalle lapsimäärälle löydettiin varhaiskasvatuspaikat.

2.4.3. PERUSOPETUS Budjettirahoitteinen

Kohde	Nimi	Talous- arvio	TA-muutokset	Toteutuma	Poikkeama
1	KÄYTTÖTALOUS				
200	HYVINVOINNIN JA PALV. LTK				
320	PERUSOPETUS				
***	Toimintatulot	348.330	20.560	419.723,18	50.833,18-
***	Toimintamenot	10.639.240-	62.510-	10.729.884,34-	28.134,34
****	Toimintakate (Netto)	10.290.910-	41.950-	10.310.161,16-	22.698,84-
***	Suunnitelmapoistot	86.520-	0	90.964,74-	4.444,74
***	Laskennalliset tulot	0	0	218,00	218,00-
***	Laskennalliset menot	346.950-	0	376.837,01-	29.887,01

Tehtäväkohtaiset tavoitteet

Perusopetusta kehitetään monipuolisia yleissivistäviä opintomahdollisuuksia tarjoavana oppivelvollisuuskouluna, johon jokaisella lapsella ja nuorella on oikeus. Perusopetuksen tehtävänä on edistää oppilaitensa persoonallisuuden kehittymistä, tukea jatko-opintojen ja ammatinvalinnan kannalta tarpeellisten valmiuksien saavuttamista sekä luoda edellytykset suotuisalle sosiaaliselle kasvulle ja yhteistyössä toimimiselle.

Palvelusuunnitelma

Perusopetuksen yhteistyötä muiden ydinprosessien kanssa kehitetään ja lisätään palveluiden kustannusvaikuttavuuden parantamiseksi. Tavoitteena on lasten tasapainoisen kasvun turvaaminen. Oppilaiden osallisuutta tuetaan ja syrjäytymistä ehkäistään tarjoamalla iltapäivätoimintaa ja kehittämällä kerhotoimintaa yhteistyössä vapaa-aikapalvelujen kanssa. Oppilaille tarjotaan fyysisesti ja henkisesti turvallinen ympäristö. Avoimuutta ja luotettavuutta parannetaan tiedottamista ja viestintää kehittämällä.

Strategiset pitkän aikavälin tavoitteiden ja nuorten hyvinvoinnin ja omaehtoisen toiminnan tukeminen. Perheiden kasvatus- ja kasvuolosuhteiden kehittäminen. Kustannustehokkaat ja -vaikuttavat toimintaprosessit.			
Valtuustoon nähden sitovat tavoitteet	Lautakuntaan nähden sitovat tavoitteet	Mittari ja vertailuarvo	Toteuma
Vaikuttavuustavoitteet	Vaikuttavuustavoitteet		
Lasten ja nuorten tasapainoinen kasvu ja terveyden edistäminen	Syrjäytymisen ehkäiseminen Aktivoiminen harrastustoimintaan ja välituntiliikuntaan Omaehtoisen koulumatkaliikunnan lisääminen	Kouluterveyskyselyn avainindikaattorit Kuljetusoppilaiden määrä Saattoliikenteen määrä Koulukerhojen määrä Asiakaspalautteen indikaattorit	Vertaissovittelemintaa on aloitettu Mäkelänmäen ja Nisulanmäen kouluissa. Muissa alakouluissa käytettiin KIVA-koulu toimintamallia. Ryhmäytymiseen panostettiin erityisesti ensimmäisen luokan alkuvaiheissa, monialaisissa oppimiskokonaisuuksissa sekä 7. luokan uudessa valinnaisaineessa. Oppilaiden osallisuuden lisääminen esim. oppilaskuntatoimintaa kehittämällä, oppilaiden mielipiteitä kuulemalla laaja-alaisen oppimiskokonaisuuksien suunnittelussa, yhteisöllisessä
Perheiden ja lasten kasvun tukeminen	Kasvatuskeskustelujen ja vuorovaikutuksen kehittäminen huoltajien kanssa		

Oppilaiden jatko-opintojen ja ammatinvalinnan kannalta tarpeellisten tavoitteiden saavuttaminen	<p>Monipuolinen ja laadukas opetustoiminta</p> <p>Opetusmenetelmien kehittäminen Yrittäjyyskasvatuksen kehittäminen</p> <p>Viestinnän ja vuorovaikutuksen kehittäminen Yhteisöllisyyden lisääminen</p>	<p>Opetustunnit oppilasta kohti</p> <p>Koulupudokkaiden määrä</p> <p>Oppilaiden osaamisen arviointi</p> <p>Opetuskokeiluiden määrä</p> <p>Henkilöstön työhyvinvointikyselyn mittarit Sairaspoissaolojen määrä</p>	<p>oppilashuollossa ja Liikkuva koulu –toiminnassa.</p> <p>Kuljetusoppilaiden määrässä ei ole merkittävää muutosta. Saattoliikenteen määrää ei ole saatu vähenemään.</p> <p>Kerhotoimintaa on toteutunut.</p> <p>Liikkuva Muurame –toiminnan edelleen kehittäminen yhteistyössä muiden vastuualueiden ja kolmannen sektorin kanssa, vanhempainiltojen edelleen kehittäminen</p> <p>Wilman ja Primuksen käytön tehostaminen Viestinnän lisääminen</p> <p>Palaute- ja arviointijärjestelmän kehittäminen: arviointikeskustelujen käyttöönotto ja arvioinnin käsikirja (1.-6. luokka)</p> <p>Uuden opetussuunitelman käyttöönotto, ja uuden toimintakulttuurin synnyttäminen</p> <p>Ryhmäkokoitavoite 1–6 luokilla alle 25 oppilasta toteutui osittain, 7–9 luokilla alle 22 oppilasta perusr ryhmässä toteutui.</p> <p>Tukiopetusresurssit riittivät.</p> <p>Erityisopetusresurssit pienenevät 2017 alusta. Pääosin erityisopetus toteutui ja ylitti lautakunnan antaman tason.</p> <p>Opetuskokeilujen ja monipuolisten opetusmenetelmien käyttämisen tukeminen (toiminnalliset ja ilmiökeskeiset menetelmät)</p> <p>Tieto- ja viestintäteknologian käytön lisääminen esim. digitutor-toiminnalla.</p> <p>Aktiivisten ja toiminnallisten opetusmenetelmien kehittäminen.</p> <p>OPS 2014-uudistuksen sisältöjen viimeistely ja käyttöön ottaminen</p> <p>Esimieskoulutusten jatkaminen, toteutui kolme koulutuskertaa.</p> <p>Hyvinvointikyselyn toteuttaminen henkilöstölle. Toteutettiin 11/2017</p>
Motivoitunut ja hyvinvoiva henkilöstö	<p>Henkilöstön osallistaminen toiminnan suunnittelussa</p> <p>Esimiestoiminnan kehittäminen</p>	<p>Palvelutoiminnan muutoksiin johtaneet henkilöstöaloitteet</p>	
Valtuustoon nähden sitovat tavoitteet	Lautakuntaan nähden sitovat tavoitteet	Mittari ja vertailuarvo	Toteuma
<p>Tuottavuustavoitteet</p> <p>Kustannustehokas- ja vaikuttava palvelu-toiminta talouden tasapainossa pitämiseksi</p>	<p>Tuottavuustavoitteet</p> <p>Tehtävien hoitaminen tehokkaasti ja taloudellisesti ydinprosessien yhteistyötä lisäämällä</p> <p>Sähköisten palveluiden kehittäminen</p>	<p>Sähköisten palveluiden käyttäjäprosentti/ kokonaisasiakasmäärä</p>	<p>Tiukassa talousarviossa pysyttiin hyvin.</p> <p>Esi-, perus-, ja lukio-opetuksen kokonaisuuden parempi yhteistyö ja kokonaisuuden kehittäminen</p> <p>Sähköinen esiopetukseen ja kouluun ilmoittautuminen käyttöön</p>

	Opettajien virkojen määrän tarkistaminen	Opettajien virat/oppilas	Pedanetin käytön tehostaminen Opettajavirkakokonaisuudenyhteissuunnittelu on toteutunut hyvin.
--	--	--------------------------	---

Tunnusluvut

	TP 16	TA 17	TP 17
Oppilasmäärä			
luokat 1-6	911	935	933
luokat 7-9	424	425	436
YPR	13	13	16
Yhteensä	1348	1373	1385
Kokonaiskustannukset euroa/oppilas	7 950	7 750	7 750

Talousarvion toteutuminen

Perusopetuksessa olevien lasten määrä lisääntyi hieman lukuvuosina 2016–2017 ja 2017–2018, mikä aiheutti perusopetuksen tulosalueelle kustannusten nousupainetta. Uusi valtakunnallinen opetussuunnitelma otettiin alakoulujen osalta käyttöön lukuvuoden 2016–17 alussa, ja yläkouluilla syksyllä 2017. Uuden OPS:n käyttöönotto edellytti opetushenkilökunnan kouluttamista ja perehdyttämistä. Koulutusta pystyttiin tarjoamaan rajallinen määrä lähinnä tieto- ja viestintäteknologiasta.

Kunnan tulopohjan kaventuessa lapsi- ja perhepalveluiden lautakunnalle annettiin 2,5 % edellisvuoteen verrattuna pienempi kehys. Tämä näkyi koulutoimessa mm. oppilasryhmien suurenemisessa, oppimateriaali- ja kirjahankintojen pienenemisessä ja koulutuksen vähentämisessä.

Koulupiirien muutosprosessia jatkettiin ja se jatkuu edelleen.

Opetuksen tukitoimien tarpeiden heikko ennustettavuus ja oppilas- sekä opiskelijahuollon lainsäädäntöön liittyvät muutokset ovat talousarvion keskeisiä epävarmuustekijöitä. Opetuksen tukipalvelujen koordinoitua on keskitetty, ja sisällön arviointia jatketaan. Perusopetuksen erityisenä kehittämistarpeena on yhteistyön tiivistäminen ydinprosessin sisällä ja muiden vastualueiden kanssa. Sisällöllisesti kiinnitetään huomiota oppilaiden terveyttä edistävän liikunnan tukemiseen Liikkuva Muurame –hankkeessa sekä uuden opetussuunnitelman edellyttämien opetusmenetelmien kehittämiseen opetuksessa.

Kokonaisuudessaan opetuksen resurssit sekä perusopetuksen- että erityisopetuksen osalta niukkenivat vuodelle 2017. Käytännössä tämä tarkoitti tuntikehyksen ja opetuksen määrän supistamista. Muutosten negatiivisista vaikutuksista keskusteltiin koulujen henkilökunnan kanssa yhteisen ymmärryksen saavuttamiseksi.

PERUSOPETUKSEN AAMU- JA ILTAPÄIVÄTOIMINTA

Toiminta-ajatus

Aamu- ja iltapäivätoiminta tarjoaa lapselle monipuoliset mahdollisuudet osallistua ohjattuun toimintaan ammattitaitoisen ja tehtävään soveltuvan henkilöstön valvonnassa ennen ja jälkeen koulupäivän. Tavoitteena on tukea pienen koululaisen kasvua ja kehitystä sekä mahdollistaa hyvien vapaa-ajanviettopojen etsiminen ja löytäminen. Toiminta tukee myös vanhempien työssäkäyntiä, kun koululaisella on turvallinen ja valvottu ympäristö koulupäivän jälkeen.

Aamu- ja iltapäivätoiminta pohjautuu perusopetuksen arvoihin ja toimintaa ohjaavat perusopetuksen yleiset kasvatustavoitteet. Toiminnalla on kuitenkin oma erityisluonteensa, sillä se perustuu vapaaehtoisuuteen ja sijoittuu lasten vapaa-aikaan.

Mikäli kunta järjestää perusopetuslain mukaista toimintaa, se vastaa, että sen hankkima tai järjestämä aamu- ja iltapäivätoiminta järjestetään perusteiden mukaisesti. Tällöin toimintaan voi hakea valtionosuutta. Toiminta on perheille maksullista.

Palvelusuunnitelma

Perusopetuksen aamu- ja iltapäivätoimintaa järjestetään kunnan päättämässä laajuudessa ensimmäisen ja toisen vuosiluokkien oppilaille, sekä niille oppilaille, joilla on perusopetuslain mukainen päätös erityisestä tuesta. Toiminnan tavoitteena on tukea lapsen kasvua ja kehitystä yhdessä kodin, koulun ja monialaisen verkoston kanssa. Toiminnalle ominaista on monipuolisuus, vapaaehtoisuus ja tarvelähtöisyys.

Toimintaa järjestetään koulujen tiloissa. Tiloja suunniteltaessa huomiota kiinnitetään tilojen turvallisuuteen ja niiden soveltuvuuteen aamu- ja iltapäivätoiminnan erityispiirteet huomioiden. Koulun kanssa toteutetulla yhteissuunnittelulla pyritään koulutilojen tehokkaaseen käyttöön.

Kehitysvammalain mukainen kehitysvammaisten lasten iltapäivähoito järjestetään muun aamu- ja iltapäivätoiminnan yhteydessä. Kehitysvammaisten koululaisten loma-aikojen hoito järjestetään opetuspalveluiden henkilöstön toimesta. Loma-aikoina toiminnan kustannuksista vastaa vammaispalvelut.

Aamutoimintaa ei järjestetä Muuramessa.

Strategiset pitkän aikavälin tavoitteet			
Valtuustoon nähden sitovat tavoitteet	Lautakuntaan nähden sitovat tavoitteet	Mittari ja vertailuarvo	Toteuma
Vaikuttavuustavoitteet	Vaikuttavuustavoitteet		
Lasten kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin tukeminen	Kodin ja koulun kasvatuksen tukeminen	Huoltajien ja lasten palaute toiminnasta	Opetushallitus on toteuttanut palautekyselyn huoltajille ja oppilaille joulukuussa 2017. Tuloksia hyödynnetään toiminnan suunnittelussa.
Laadun kehittäminen	Viestinnän ja vuorovaikutuksen kehittäminen Osaava ja motivoitunut henkilökunta	Sairauspoissaolojen määrä	Sisäistä tiedottamista on lisätty, työryhmien toimintaa kehitetty. Kehityskeskustelut pidetty, työntekijöiden koulutusta järjestetty osaamistarpeen mukaan, työkykyä parantavia ratkaisuja kehitetty.
Tuottavuustavoitteet	Tuottavuustavoitteet		
Taloudelliset ja tehokkaat rakenteet sekä toimintamallit	Sähköisten palveluiden kehittäminen	Sähköisten palveluiden käyttäjäprosentti/kokonaisasiakasmäärä	Sähköisten palveluiden lisääminen kuntalaisille toteutunut.

Tunnusluvut

	TP 16	TA 17	TP 17
Osallistujien määrä (keskimäärin/ kk)	160	160	145
– kokoaikaiset	90	90	89
– osa-aikaiset	58	60	46
– YPR	12	10	12
Toimintaan osallistuvien oppilaiden %-osuus ikäluokista			

- 1. lk	59	62	55
- 2. lk	32	40	30
- YPR	100	100	80
Nettokustannukset (euroa/ osallistuja)	1 877	1 742	1 897
Bruttokustannukset (euroa/ osallistuja)	2 777	2 729	2 887

Talousarvion toteutuminen

Vuonna 2017 iltapäivätoimintaan osallistuminen oli aiempia vuosia vähäisempää, mutta toisaalta tukea ja yksilöllistä ohjaamista vaativien lasten määrä suurempi.

Toiminnan laatua sekä oppilaiden että henkilöstön hyvinvointia on pyritty parantamaan mm. tilajärjestelyin yhteistyössä koulun ja työterveyshuollon kanssa. Henkilöstön työkykyä ylläpitäviä toimenpiteitä on toteutettu lisäksi koulutusten, työnkierron ja erilaisten työaikajärjestelyiden avulla.

Koska osallistujamäärät jäivät ennakoitua pienemmiksi, jäivät tulot arvioitua vähäisemmäksi.

2.4.4. MUURAMEN LUKIO / TOISEN ASTEEN KOULUTUS

Budjettirahoitteinen

Kohde	Nimi	Talous- arvio	TA-muutokset	Toteutuma	Poikkeama
1	KÄYTTÖTALOUS				
200	HYVINVOINNIN JA PALV. LTK				
350	TOISEN ASTEEN KOULUTUS				
***	Toimintatulot	2.000	7.710	61.794,67	52.084,67-
***	Toimintamenot	1.423.290-	12.030-	1.399.732,47-	35.587,53-
****	Toimintakate (Netto)	1.421.290-	4.320-	1.337.937,80-	87.672,20-
***	Suunnitelmapoistot	5.000-	0	4.579,17-	420,83-
***	Laskennalliset tulot	0	0	87,00	87,00-
***	Laskennalliset menot	69.830-	0	70.231,30-	401,30

Toiminta-ajatus

Muuramen lukio on oppimiskeskus, joka antaa nuorelle hyvän yleissivistyksen sekä tukee oman persoonallisuuden ja elämänhallinnan taitojen kehittymistä. Lisäksi se innostaa jatko-opintoihin ja luo niiden edellyttämät opiskeluvalmiudet. Lukio-opetuksessa korostetaan aktiivisen nuoren ja kansalaisen kehittymistä. Tätä tuetaan parhaiten ottamalla opiskelijoita laajasti mukaan lukion toimintaan aina suunnittelusta (opettajainkokoukset, kehitysaloitteet, vanhempainkerho) toteutukseen (oppilaskunta, tutortoiminta, lukion juhlien järjestämisvastuu). Tätä ajattelumallia kutsutaan opiskelijälähtöisyydeksi (asiakaskeskeisyys), jonka tarkoituksena on kehittää opiskelijajohtajuutta ja sitoutuneisuutta oppilaitokseen. Konseptia tuetaan runsaalla positiivisella viestinnällä sidosryhmiin ja yhteisön jäseniin.

Palvelusuunnitelma

Lukio-opetuksen yhteistyötä muiden ydinprosessien kanssa kehitetään ja lisätään palveluiden kustannusvaikuttavuuden parantamiseksi. Tavoitteena on nuorten tasapainoisen kasvun turvaaminen. Opiskelijoiden osallisuutta tuetaan ja syrjäytymistä ehkäistään tiiviillä yhteistyöllä (opiskeluhuoltoryhmä) sosiaalitoimen, kouluterveydenhoidon ja koulupsykologin avulla. Opis-

kelijoille tarjotaan fyysisesti ja henkisesti turvallinen ympäristö. Avoimuutta ja luotettavuutta parannetaan tiedottamista ja viestintää kehittämällä.

Strategiset pitkän aikavälin tavoitteet			
Lasten ja nuorten hyvinvoinnin ja omaehtoisen toiminnan tukeminen. Perheiden kasvatustyön tukeminen ja kasvuolosuhteiden kehittäminen. Kustannustehokkaat ja –vaikuttavat toimintaprosessit.			
Valtuustoon nähden sitovat tavoitteet	Lautakuntaan nähden sitovat tavoitteet	Mittari ja vertailuarvo	Toteuma
Vaikuttavuustavoitteet	Vaikuttavuustavoitteet		
Yrittäjähenkisyys ja yrittäjyyskasvatus	Yrittäjyysopintojen järjestäminen ja kummiyritystoiminta	Yrittäjyysopiskelijat Kummiyritysvierailujen määrät.	Yrittäjyyskurssit pidetty ja kummiyritysvierailut toteutettu.
Kehittyminen jatkuvan oppimisprosessin kautta	Kestävän kehityksen sertifikaatin auditointi kevät 2017	Sertifikaatti voimassa vuoteen 2020 saakka	Sertifikaatin uusi 3-vuotis tavoite asetettu - tulevaisuuden taidot
Fyysinen ja henkisesti turvallinen ympäristö	Lukion turvallisuusajattelu	Onnettomuustilastot kuten läheltä piti ja tapaturmailmoitukset.	Turvallisuuskansio päivitetty ja matkustusohje lukion retkille laadittu. Turvakävelyt ykkösille tehty.
Nollatoleranssi koulukiusaamiseen/ syrjäytymisen estäminen	Kiusaamisen ja syrjäytymisen ehkäisy	Koulupudokkaiden määrä	Viihtymiskysely/hyvinvointikysely opiskelijoille kevät 2017. Opintojaksokysely opiskelijoille 3. jaksossa
Perheiden hyvä elämä ja lasten tasapainoinen kasvu	Henkilöstön ja opiskelijoiden hyvinvointi	Opiskelijoiden tekemät kehitysaloitteet	Vanhempainkerhon ja opiskelijoiden edustus opiskelutyöryhmässä.
Osallisuuden edistäminen	Aktiivinen ja osallistuva kansalainen	Opiskelijapalaute Wilmassa ja Facebookissa	Opiskelijat opettajainkokouksissa, vanhempainkerhossa, tiimeissä, yrittäjyys-ryhmissä, kekettäjät. tutorit, opk. VR-tiimi
Nopea tiedonkulku	Avoin, moderni ja positiivinen viestiminen lukion asioista	Ketteryys tiedonkullussa ja viestinnässä. Uusien viestintävälineiden käyttöönotto	Runsas Wilman ja Facebookin, Twitterin, Instagramin ja Snapchatin käyttö viestinnässä. Virtuaaliopetustii-min ja yrittäjyystiimin Whats-App ryhmät.
Oppiva organisaatio	Henkilöstön ja opiskelijoiden osaamisen ja työhyvinvoinnin turvaaminen	Henkilöstön ja opiskelijoiden osaamisvajeen kartoittaminen. TVT-strategia ajan tasalla.	Koulutukseen kannustaminen. TVT koulutukset ja välineiden hankinta (yokoneet ja infra).
Johtaminen	Henkilöstön työ määrän ja toiminnallisten tavoitteiden tasapaino	Työtyytyväisyyskyselyt	Henkilökohtaiset kehityskeskustelut/kuuntelut syksy 2017 pidetty. Henkilöstökyselyn tulokset analysoitu opettajainkokouksessa – toimenpiteet.

Tuottavuustavoitteet	Tuottavuustavoitteet		
Koulujen opetusvälineiden käyttökelpoisuuden varmistaminen	Mobiiliteknologian ja hyödyntäminen. Kannettavat yo-kokeeseen.	iPadit opetuksessa. VR opetuksessa. Sähköiset kurssi- ja yo-kokeet.	Lukio hyödyntää uutta teknologiaa. Kokeiluja virtuaalitodellisuutta –hankkeessa (FinEduVR). Sähköinen yo-koe tehty kevät ja syksy 2017.
Sähköisten viestintävälineiden hyödyntäminen	Sosiaalisen median ja Wilman hyödyntäminen yhteydenpidossa	Monipuolinen yhteydenpito opiskelijoihin ja vanhempiin	Aktiivinen lukion Facebookin, sometyökalujen ja Wilman käytön kehittäminen ja tehostaminen. VR -työkalut
Taloudelliset ja tehokkaat rakenteet ja toimintamallit	Uusien TVT-taitojen opettelu ja kokeilut	Lukion päivitetty TVT-strategia ja siihen liittyvät kyselyt opettajille	iPadejä ja mobiilipetusteknologiaan käytetään kursseilla, uusia ohjelmistoja (appsit) hyödynnetään. VR-lasit – ja kamerat sekä tuotantoalustat

Tunnusluvut

	TP 16	TA 17	TP 17
Opiskelijamäärä	214	220	210
Tuntikehys	310 ilman lukiokerrointa	310 sisältää lukiokertoimen 1,1	310 sisältää lukiokertoimen 1,1

Talousarvion toteutuminen

Lukio-opetuksessa olevien nuorten määrän kasvu vakiintui lukuvuonna 2017–2018. Lukion kokonaisopiskelijamäärä on nyt 210. Syksyllä 2017 lukiossa aloitti ykkösiä 65 kpl. Määrä on kuitenkin lukion tilojen kannalta ideaali, koska lukiorakennus on suunniteltu 210 opiskelijalle. Luokkatiloja on silti niukasti ja olemme suunnittelemassa kielistudion muuttamista liikuteltavaksi/muunneltavaksi oppimistilaksi. Tämä auttaisi tilanahtautta ja tukisi LiikkuvaLukio -ideoologiaa.

Lukiolla tehtiin pieniä liikkumista edistäviä toimia, kun LiikkuvaLukio -hankkeesta hankittiin mm. leuanvetotankoja, biljardipöytä, nyrkkeilysäkki ja jumppapalloja istumiseen.

Muutokset talousarvioon

Syksystä 2016 alkaen lukiokerroin on sisällynyt tuntikehykseen, joka näkyy talouden ja henkilöstökulujen tiukkenemisena. Henkilöstökulut alittuivat reilusti. Henkilöstökulut vähenivät kaikkiaan 49 000 €. Näiden toimien seurauksena alitimme talousarvion 36 000 €.

Lukuvuonna 2017–18 meillä on suuri abien ikäluokka ja erityisesti pitkä matematiikka on ongelmallinen, koska se on jaettava kahteen ryhmään (45 pitkän matematiikan opiskelijaa). Koska pitkää matematiikkaa on 14 kurssia jako tekee yhteensä 28 kurssia ja syö resurssia runsaasti. Tähän toivomme parannusta. Myös ennakkotiedot yhteishausta kertovat, että lukioon olisi hakemassa jopa 100 opiskelijaa ja aloituspaikkoja on vain 70. On varmaa, että moni muuramelainen hakija jää ulos.

2.4.5. LIIKKUVA MUURAME

LIIKUNTAPALVELUT

Budjettirahoitteinen

Kohde	Nimi	Talous- arvio	TA-muutokset	Toteutuma	Poikkeama
1	KÄYTTÖTALOUS				
200	HYVINVOINNIN JA PALV. LTK				
375	LIIKKUVA MUURAME				
***	Toimintatulot	228.920	6.790	310.191,41	74.481,41-
***	Toimintamenot	1.606.360-	18.792-	1.545.161,38-	79.990,27-
****	Toimintakate (Netto)	1.377.440-	12.002-	1.234.969,97-	154.471,68-
***	Suunnitelmapoistot	166.230-	0	150.527,66-	15.702,34-
***	Laskennalliset tulot	0	0	305,00	305,00-
***	Laskennalliset menot	55.750-	0	38.208,00-	17.542,00-

Toiminta-ajatus

Kunnallisen liikuntapalveluiden tehtävänä on luoda edellytykset seuratoiminnalle, järjestää liikunta-toimintaa sellaisille ryhmille, jotka jäävät seuratoiminnan ulkopuolelle sekä aktivoida kuntalaiset ottamaan vastuuta omasta hyvinvoinnista. Tavoitteena on tehokas ennaltaehkäisy ja kuntalaisten hyvinvoinnin sekä elämänlaadun edistäminen.

Palvelusuunnitelma

Toiminnan tavoitteena on luoda olosuhteet ja aktivoida kuntalaiset harrastamaan liikuntaa vähintään terveysliikunnan tasolla, edistäen terveyttä ja hyvinvointia, ennaltaehkäisten sairauksia ja näin saada taloudellisia säästöjä terveys- ja sosiaalisektorilla. Palveluiden kehittämällä ja saatavuudella kuntalaisia kannustetaan aktiiviseen ja omatoimiseen hyvinvoinnin edistämiseen.

Liikkuva Muurame –toimintaa toteutetaan eri palvelualueiden kanssa läpileikkaavana teemana yhteistyössä kolmannen sektorin ja yritysten kanssa.

Seuratyötä tuetaan avustuksin ja yhteistyöprojektein sekä tarjoamalla liikuntapaikat maksutta urheilujärjestöjen junioreiden ja avustuksella tuettuna aikuisryhmien käyttöön. Liikuntapaikat tarjotaan ilmaiseksi kaikille alle 18-vuotiaille muuramelaisille (poislukien uimahalli ja kuntosalit) lasten ja nuorten hyvinvointiohjelman mukaan.

Uimahallin peruskorjauksen valmistuttua jatketaan edellisvuonna uudelleen käynnistettyjä lasten uimakouluja ja vesiliikuntaryhmiä, alaluokkien oppilaiden ja esikoululaisten uimaopetusta sekä aikuisten vesiliikuntaryhmien toimintaa. Lisäksi peruskorjauksen yhteydessä uudistetussa kuntosalissa jatketaan laajennetuilla palveluajoilla sekä aikuisten että ikäihmisten ohjattua ryhmätoimintaa.

Eri liikuntatilojen kalusteita ja välineitä uusitaan siten, että varmistetaan turvallinen harrastaminen.

Strategiset pitkän aikavälin tavoitteet			
Valtuustoon nähden sitovat tavoitteet	Lautakuntaan nähden sitovat tavoitteet	Mittari ja vertailuarvo	Toteuma
<p>Vaikuttavuustavoitteet</p> <p>Tehokas ennaltaehkäisy ja hyvinvoinnin sekä elämänlaadun edistäminen</p> <p>Hyvinvointipalveluiden tuotannon ja kokonaisuuden suunnitelmallinen kehittäminen eri palvelualueiden ja toimijoiden välisenä yhteistyönä</p> <p>Turvallinen ja viihtyisä kunta asua ja elää</p> <p>Elämäntapasairauksien ennaltaehkäisy</p>	<p>Vaikuttavuustavoitteet</p> <p>Edellytysten luominen urheiluseuratoiminnalle</p> <p>Liikuntatoiminnan järjestäminen sellaisille ryhmille, jotka jäävät seuratoiminnan ulkopuolelle</p> <p>Kuntalaisten aktivointi liikuntaharrastusten piiriin</p> <p>Omaehtoiseen liikuntaan kannustaminen</p>	<p>Liikuntapalvelun järjestämien erityis- ja terveysliikuntaryhmien määrä, osanottajien määrä</p> <p>Uimahallin ja kuntosalin kävijät</p> <p>Avustusta saaneiden seurojen jäsenmäärä</p> <p>Seurojen liikuntaavust./asukas</p>	<p>Liikkuva Muurame – toimintaa jatkettiin laajentamalla toiminta myös lukioon. Toiminta toteutettiin täydellisesti suunnitelman mukaan</p> <p>Liikunnan ohjauspalvelut toteutettiin uimahallilla ja kuntosalilla</p> <p>Liikuntajärjestöjen taloudellinen tukeminen toteutui</p> <p>Tiedotus toteutettiin aktiivisesti, pääosin Muuramelaisen ja kunnan nettisivujen välityksellä</p>
<p>Tuottavuustavoitteet</p> <p>Monipuoliset vapaa-ajanviettomahdollisuudet</p>	<p>Tuottavuustavoitteet</p> <p>Riittävät ja monipuoliset liikuntapaikat ja liikuntaharrastusmahdollisuudet, mukaan lukien ulkoilu- ja retkireitistöt sekä kevyenliikenteen väylät, liikuntaesteettömyys huomioiden</p>		<p>Liikuntapaikkojen rakentaminen:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Koulumäen lähiliikuntapaikkojen 4. vaihe, Mäkelänmäen koulun yläpiha - Kinkomaan lähiliikuntapaikan 1. vaiheen rakentaminen - Isolahden jääkiekkokaukalon ja valaistuksen uusiminen <p>Edellytysten luominen järjestöjen liikuntapaikarakentamiseen:</p> <ul style="list-style-type: none"> - osoitettiin paikka scot-tirampin rakentamiselle <p>-ulkoilu- ja retkireitistöverkoston suunnittelu siirtyi. Reiteillä tehtiin ylläpitävää kunnossapittoa.</p>

Tunnusluvut

	TP 16	TA 17	TP 17
Henkilöstömäärä	4,75	4,75	6
Uimahallikävijät	31 900	48 000	34 642
Uimahallin netto-menot €/kävijä	8,15	11,35	16,58
Kuntosalikävijät	22 076	15 000	17 025
Kuntosalin nettomenot/kävijä	+ 2,57	+ 1,25	+ 2,35
Ohjatut tilaisuudet/osallistujat	500/3 772	330/4800	498/4563
Avustusta saaneiden seurojen jäsenmäärä	3879	3700	3571
Alle 18 v. lisenssi-urheilijat	1551	1500	1615
Seurojen liikunta-avustukset €/asukas	5,37	7,90	5,85
Liikuntatoimen käyttömenot €/asukas	55,81	106,70	97,58

Talousarvion toteutuminen

Uimahalli-kuntosalin palvelurakennetta ja -tarjontaa on kehitetty Liikkuva Muurame strategian mukaisesti. Tavoitteena on yhä useamman eri-ikäisen muuramelaisen hyvinvoinnin edistäminen uimahalli-kuntosalin palveluja hyödyntäen.

Uimahalli-kuntosalin kassa- ja kahviopalvelut palautettiin takaisin omaksi tuotannoksi.

65-vuotiaille muuramelaisille otettiin v.2017 alussa käyttöön uimahalli-kuntosalin käyttöön oikeuttava virikekortti, jolla kannustetaan senioreita omaehtoiseen liikunnan harrastamiseen. Virikekortin lunasti 151 muuramelaista.

Ohjattujen liikuntaryhmien järjestämistä kehitettiin ohjaustoiminnan aikatauluja tiivistäen. Uusina ryhminä aloittivat mm. kehitysvammaisten vesiliikunta- ja aamun vesijumpparyhmät. Liikuntapalvelujen järjestämien ohjauspalvelujen lisäksi jatkettiin yhteistyötä terveydenhuollon, sosiaalipalvelujen ja järjestöjen kanssa matalan kynnyksen liikuntaryhmien toteutuksessa.

Senioriryhmien toiminnan tavoitteena on osallistujien toimintakyvyn ylläpitäminen mahdollisimman pitkään ja näin parantaa heidän elämänlaatua ja säästää kunnan terveydenhuollon kustannuksissa.

Opetus- ja liikuntapalveluiden yhteistyönä toteutetaan kaikkia perusopetusikäisiä aktivoivaa Liikkuva koulu – Liikkuva Muurame -toimintaa. Vuonna 2015 toiminta laajennettiin varhaiskasvatuspalveluihin ja vuonna 2016 aikuisiin ja senioreiden toimintaan. Vuoden 2017 syyslukukaudella mukaan liittyi myös lukio omalla Liikkuva opiskelu –hankkeella.

Jatkettiin edelleen Liikkuva Muurame –toiminnan sisältöjen kehittämistä yhteistyössä eri palvelualueiden kanssa kattaen koko muuramelaisen asukkaan elämänkaaren. Vuoden 2017 lopulla valmisteltiin ensimmäiset yhteistyön askeleet Hyvinvointi liikelaitoksen palveluiden kanssa.

Liityttiin mukaan valtakunnalliseen kehittämistyöhön, varhaiskasvatuksessa Ilo kasvaa liikku- en –hankkeeseen ja senioritoiminnassa Voimaa vanhuuteen –kärkihankkeeseen.

Retkeilyreittien suunnittelu ja kehittäminen ei edennyt. Vuoden aikana toteutettiin normaalit kunnossapitotyöt.

3.4.6.1.Liikuntapaikat

Toiminta-ajatus

Organisaatiomuutoksen yhteydessä 6/2017 liikuntapaikkojen hoitovastuu siirtyi Liikkuva Muurame –toiminnan sisällöksi. Hyvinvoinnin ja palveluiden lautakunnan tehtävä on järjestää mahdollisimman hyvät edellytykset urheilun ja liikunnan harjoittamiseen sekä kilpaurheilijoille että muille liikunnan harrastajille. Toiminnan tuloksena ihmisten terveys ja työkyky säilyy ja kohenee.

Palvelusuunnitelma

Toiminta keskittyy suuren yleisön, koululaisten ja aktiivisten urheilijoiden liikuntamahdollisuuksien ylläpitoon ja liikuntapaikkojen hoitoon.

- Urheilukenttien ja muiden liikuntapaikkojen hoito ja kunnossapito
- Uimarantojen pitäminen viihtyisinä ja puhtaina
- Uimarantojen tason tulee täyttää terveystoimikunnan vaatimukset
- Muuramessa ei ole EU-uimarantoja
- Kesäaikana ulkoilureitit palvelevat lenkkeilijöitä ja talvisin suurin osa reiteistä toimii latu-pohjina. Keskeisimmät reitit on valaistu.

Strategiset pitkän aikavälin tavoitteet			
Muuramessa on monipuoliset ja korkeatasoiset liikuntapaikat kaikenikäisille			
Valtuustoon nähden sitovat tavoitteet	Lautakuntaan nähden sitovat tavoitteet	Mittari ja vertailuarvo	Toteuma
Vaikuttavuustavoitteet Muuramessa on hyvä asua ja harrastaa.	Vaikuttavuustavoitteet Edellytysten luominen erilaisille liikunnan harrastajille	Erilaisten liikunta- ja harrastuspaikkojen määrä	Liikuntapaikat lisääntyivät: - Koulumäen lähiliikuntapaikan 4. vaihe - Kinkomaan lähiliikuntapaikan 1. vaihe - Isolahden jääkiekkokaukalon ja valaistuksen uusiminen - Jokipuiston scoottipaikka.
Tuottavuustavoitteet Monipuoliset liikuntapaikat	Tuottavuustavoitteet Liikuntapaikkojen hoitotason säilyttäminen kohtuullisena.	Asiakaspalaute	Yhteistyö koulujen, seurojen ja kuntalaisten kanssa

Tunnusluvut

Liikuntapaikat	TP 16	TA 17	TP 17
Kentät			
Urheilukenttä	2	2	2
Jalkapallokenttä (tekonurmi)	1	1	1
Jääkiekkokaukalo	5	5	5
Tenniskenttä	1	1	1
Luistelukenttä	4	4	4
Koripallokenttä (ulkona)	1	1	1
Salibandykenttä (ulkona)	1	1	1
Monitoimikenttä	1	3	3
Pieni palloilualaue(tekonurmi)	1	1	1
Parkouralue	1	1	1
Ulkokuntosali	1	1	1
Urheilu- ja retkeilyalueet			
Valaistua latureittia km	7	7	7
Muuta latua km	65	65	65
Yleinen uimaranta kpl	12	12	12
Venelaituri kpl	3	3	3
Venepaikka kpl yhteensä	82	82	82
Kylänlahti	20	20	20
Saarenlahti	32	32	32
Kinkomaa	30	30	30
Latukone kpl	1	1	1
Latuhöylä kpl	2	2	2

Talousarvion toteutuminen

Vuoden 2017 tavoitteet ovat toteutuneet pääosin suunnitelmien mukaisesti. Liikuntapaikkoja hoidetaan pääsääntöisesti vain normaalityöaikana. Talvisin jääkenttien hoidossa on 1 henkilö myös iltavuorossa. Haasteena on työvoiman riittävyys liikuntapaikkojen lisääntyessä.

Koulunmäen lähiliikuntapaikkojen 4-vuotisen käyttösuunnitelman toteutus saatiin päätöksen kun Mäkelänmäen yläpihan liikuntapaikat valmistuivat. Alue muodostaa kokonaisuudessaan monipuolisen liikunta- ja harrastepaikan eri-ikäisten kuntalaisen käyttöön.

Kinkomaan koulun lähiliikuntapaikan toteuttaminen aloitettiin 3-vuotisen kehittämissuunnitelman mukaisesti. Ensimmäisessä vaiheessa valmistui peliareena ja leikkikelineitä.

Isolahden koulun jääkiekkokaukalo ja valaistus uusittiin.

Latureittien määrä säilyi suunnitelmien mukaisesti nykyisenä. Reitistöjen pohjia kunnostettiin ja tasattiin pienimuotoisesti. Kinkomaan latureitistöjen kehittäminen Kinkoriutan alueella ei toteutunut.

Venepaikkojen määrä säilyi nykyisellä tasolla sekä keskustan että Kinkomaan alueella.

Matonpesupaikat pystyttiin pitämään Ratastien pesupaikkaa lukuun ottamatta käyttökuntoisina. Ratastien käyttöaika jäi laiterikkojen vuoksi lyhyeksi.

Liikuntapaikkojen hoitoon työllistettiin 1 henkilö palkkatuella ja osaksi kesäkautta 2 henkilöä liittyen osittain kunnan työllistämistrategiaan.

3.4.6.2. Puistot

Toiminta-ajatus

Rakennetun ja luonnontilaisen ympäristön viihtyisyyden ja maisemakuvan ylläpitäminen.

Palvelusuunnitelma

Puistojen, puistometsien, kaduilla olevien kunnan omien bussipysäkkien, katujen liikennevihreän ja muiden yleisten alueiden ylläpitäminen ja kunnostaminen sekä hoitotason säilyttäminen kohtuullisella tasolla. Osa viheralueista niitetään kerran tai kahdesti kesässä ostopalveluna.

Kunnan leikkipuistojen ja välineistön ylläpitäminen vaatimusten edellyttämällä tasolla. Vesakoitumisen estäminen.

Muuramenjoen virkistyspolun ylläpitäminen. Matonpesupaikkojen ylläpitäminen ja kunnostaminen.

Keskustan merkittävät puistot pyritään hoitamaan hyvin. Keskustan merkittävimpien paikkojen viihtyisyyttä ja kauneutta lisätään kukka-asetelmilla, jotka istutetaan keväisin ja poistetaan talven ajaksi.

Strategiset pitkän aikavälin tavoitteet			
Valtuustoon nähden sitovat tavoitteet	Lautakuntaan nähden sitovat tavoitteet	Mittari ja vertailuarvo	Toteuma
Vaikuttavuustavoitteet Viihtyisä ympäristö	Vaikuttavuustavoitteet Viihtyisä keskusta-alue	Myönteinen kuntalaispalaute	
Tuottavuustavoitteet Kohtuullinen viheralueiden hoitotaso	Tuottavuustavoitteet Leikkipaikkojen kehittäminen Keskusta-alueen kehittäminen	Leikkikenttien määrä Hoidettavien puistoalueiden määrä (ha)	Leikkikenttien määrä on pysynyt samana. Hoidettavien puistoalueiden määrä on lisääntynyt

Tunnusluvut

Puistot	TP 16	TA 17	TP 17
Puistoina hoidettavia alueita (ha), joista	191,3	205,4	205,4
– hoidettavaa tiealuetta	2,9	3,1	3,1
– leikattavaa nurmea	12,1	12,3	12,3
– niittoalueita	34,4	40	40
– puistometsää	141,9	150	150
Leikkikenttiä (kpl)	20	20	20

Talousarvion toteutuminen

Puistojen ja asuntoalueiden rakentamisen myötä hoidettavia puistoalueita ja liikennevihreitä tulee lisää hoidettavaksi.

Vuonna 2017 viimeisteltiin kasvillisuuden osalta keskustan kehittämissuunnitelman mukainen tornipuistoalue (Tornipuistontie, Mikkolantien ja Sipiläntie).

Olemassa olevia puistoalueita hoidettiin niittotyönä, siimaamalla ja leikkaamalla ruohoa tiealueilta ja nurmialueilta. Puistometsiä kunnostettiin poistamalla vesakkoa.

Puistotoimeen ja kunnossapitoon työllistettiin osaksi kesäkautta 3,5 henkilöä liittyen osittain kunnan työllistämistrategiaan. Nurmialueiden ruohonleikkuutyöt hoidettiin omana työnä. Kerran tai kahdesti kesässä niitettävien alueiden hoito ja liikennevihreiden nurmikoiden leikkuu ostettiin urakoitsijalta.

Kunnan puistotoimeen on palkattu kokovuotinen puistotyöntekijä syksyllä 2016. Hän vastaa kunnan puistojen, kesäkukkaistutusten ja leikkikenttien hoidosta sekä rakennuttamis- ja suunnittelutehtävistä. Näin puistotoimen kehittämiseen saadaan lisää suunnitelmallisuutta. Vuoden 2017 aikana on jatkettiin leikkikenttien turvallisuusasiakirjojen päivitystä.

Keskusta-alueen vanhojen penkkien uusinta jouduttiin siirtämään seuraavaan vuoteen.

2.4.6. JOUKKOLIIKENNE

Budjettirahoitteinen

Kohde	Nimi	Talous- arvio	TA-muutokset	Toteutuma	Poikkeama
1	KÄYTTÖTALOUS				
200	HYVINVOINNIN JA PALV. LTK				
415	JOUKKOLIIKENNE				
***	Toimintatulot	3.420	0	1.693,26	1.726,74
***	Toimintamenot	324.600-	0	331.824,25-	7.224,25
****	Toimintakate (Netto)	321.180-	0	330.130,99-	8.950,99
***	Laskennalliset tulot	0	0	87,00	87,00-
***	Laskennalliset menot	0	0	2.744,00-	2.744,00

Toiminta-ajatus

Joukkoliikenteen tehtävänä on järjestää kuntalaisille edulliset, tarkoituksenmukaiset kulkuyhteydet työ-, asiointi- ja vapaa-ajan liikenteessä. Muuramen kunta kuuluu 1.1.2012 toimintansa aloittaneeseen Jyväskylän seudulliseen joukkoliikenneorganisaatioon ja osallistuu sen toimintaan. Kyseinen organisaatio toimii joukkoliikenteen järjestämistä vastuulla seudulla.

Palvelusuunnitelma

Joukkoliikenteen palvelutarjonnan tavoitteena on käyttäjäkunnan laajentaminen sekä järkevän joukkoliikenneverkon toteuttaminen. Asiakaskunnan laajenemisen ja toimivan reitityksen kautta tavoitellaan mahdollisimman tehokkaasti ja tasapuolisesti rahoitettua joukkoliikennettä seudulla.

Talousarvion toteutuminen

Talousarvion perusteena on käytetty Jyväskylän kaupungin joukkoliikenne jaoksen käsittelemään kustannusarviota vuodelle 2017. Muuramen kunta kuuluu Jyväskylän seudulliseen joukkoliikenneorganisaatioon ja sen toimintaan. Kyseinen organisaatio on aloittanut toimintansa 1.1.2012. Joukkoliikenteen kehitysasiat hoidetaan Muuramessa kyseisen organisaation kautta. Muuramalla on edustus niin virkamiehistä koostuvasta kaupunkiseudun joukkoliikennetyöryhmässä kuin luottamushenkilöistä koostuvasta joukkoliikennejaostossa.

Jatkossa mm. seuraavia kehitystoimia valmistellaan ja toteutetaan seudullisesti:

- Jyväskylän seudun joukkoliikennesuunnitelma (joukkoliikenteen palvelutason määrittely, paikallisliikenteen linjastosuunnitelma) on valmistunut 2012 ja Muuramen KH on antanut lausunnon ko. suunnitelmasta 5.11.2012 (162 §)
- paikallisliikenteen informaatiojärjestelmä (suunnittelu ja kehittäminen)
- aiemmin valmistuneiden joukkoliikenteen organisointiselvitystyön sekä JYSELI 2025 joukkoliikenteen kehitystyön pohjalta kehitetään joukkoliikennettä edelleen

Joukkoliikenteen kustannukset ylittivät talousarvion menokehyksen 0,32 M€ 2,5 %, mikä euroina on noin 8 000 euroa.

2.4.7. KULTTUURI- JA NUORISOPALVELUT

Budjettirahoitteinen

Kohde	Nimi	Talous- arvio	TA-muutokset	Toteutuma	Poikkeama
1	KÄYTTÖTALOUS				
200	HYVINVOINNIN JA PALV. LTK				
430	KULTTUURI JA NUORISOPALVELUT				
***	Toimintatulot	105.750	8.730	138.084,24	23.604,24-
***	Toimintamenot	1.014.980-	15.239-	939.037,98-	91.181,31-
****	Toimintakate (Netto)	909.230-	6.509-	800.953,74-	114.785,55-
***	Laskennalliset tulot	0	0	218,00	218,00-
***	Laskennalliset menot	62.260-	0	60.504,87-	1.755,13-

2.4.7.1. Taiteen perusopetus

Toiminta-ajatus

Taiteen perusopetuslain mukaisen kuvataiteen, musiikin ja tanssin perusopetuksen järjestäminen ensisijaisesti lapsille ja nuorille.

Muuramen kuvataidekoulu antaa taiteen perusopetuksen yleisen oppimäärän mukaista kuvataiteen opetusta ja Jyväskylän ammattiopisto musiikin ja tanssin laajan opetussuunnitelman mukaista opetusta.

Palvelusuunnitelma

Kuvataiteen perusopetus ja musiikkileikkikoulu toteutetaan omassa kuvataidekoulussa ja musiikkileikkikoulussa.

Tanssin ja musiikin perusopetus ja musiikin varhaiskasvatus musiikkileikkikoulua lukuun ottamatta ostetaan Jyväskylän koulutuskuntayhtymältä (Jyväskylän ammattiopisto, Hyvinvointi ja kulttuuri/taiteen perusopetus).

Strategiset pitkän aikavälin tavoitteet			
Valtuustoon nähden sitovat tavoitteet	Lautakuntaan nähden sitovat tavoitteet	Mittari ja vertailuarvo	Toteuma
Vaikuttavuustavoitteet	Vaikuttavuustavoitteet		
Perheiden hyvä elämä ja lasten tasapainoinen kasvu	Luoda edellytyksiä taiteen ja kulttuurin tekemiselle ja kokemiselle	Opiskelijamäärät	Oma palvelutuotanto
Syrjäytymisen estäminen ja osallisuuden edistäminen	Pitkäjänteisen ja tavoitteellisen harrastamisen mahdollistaminen	Näyttelyt, konsertit, tapahtumat	Ostopalvelut
Sosiaalisten verkostojen rakentaminen, ylläpitäminen ja vahvistaminen	Kokemuksien ja elämyksien tarjoaminen niin yksilönä kuin yhteisön jäsenenä		Yhteistyö kolmannen sektorin ja yksityisten palveluntuottajien kanssa
Asuinympäristön viihtyvyys			
Kulttuuripalvelujen saatavuus	Luoda perustaa emotionaalille, esteettiselle ja eettiselle kasvulle		
Monipuoliset vapaa-ajanviettomahdollisuudet	Lasten, nuorten ja lapsiperheiden hyvinvoinnin edistäminen ja ennaltaehkäisevä		

	työ		
Tuottavuustavoitteet	Tuottavuustavoitteet		

KUVATAIDEKOULU

Toiminta-ajatus

Kuvataidekoulu järjestää taiteen perusopetuksen yleisen oppimäärän mukaista kuvataiteen opetusta. Opetus perustuu opetussuunnitelmaan ja on tarkoitettu ensisijaisesti 7–17-vuotiaille lapsille ja nuorille. Koulu järjestää myös varhais- ja aikuisopetusta.

Kuvataiteen opetus etenee tavoitteellisesti tasolta toiselle ja antaa oppilaalle valmiuksia ilmaista itseään, ymmärtää visuaalista kulttuuria ja hakeutua alan ammatilliseen ja korkeasteen koulutukseen.

Palvelusuunnitelma

Kuvataidekoulu järjestää opetusta Nisulanmäen, Mäkelänmäen ja Kinkomaan kouluilla. Koulussa on 100 oppilaspaikkaa.

Normaalin opetuksen lisäksi kuvataideharrastuksen alueellista saatavuutta ylläpidetään järjestämällä kuvataidekerhoja Niittyahon ja Isolahden kouluilla. Kerhot suunnitellaan yhteistyössä kuvataidekoulun kanssa ja toteutetaan koulujen kerhorahoilla.

Kuvataidekoulun opettajien osaamista pyritään hyödyntämään koulujen kulttuuriopetussuunnitelman toteuttamisessa.

Strategiset pitkän aikavälin tavoitteet			
Lasten ja nuorten hyvinvoinnin ja omaehtoisen toiminnan tukeminen. Perheiden kasvatustyön tukeminen ja kasvuolosuhteiden kehittäminen.			
Valtuustoon nähden sitovat tavoitteet	Lautakuntaan nähden sitovat tavoitteet	Mittari ja vertailuarvo	Toteuma
Vaikuttavuustavoitteet	Vaikuttavuustavoitteet		
Lasten ja nuorten tasa-painoinen kasvu ja omaehtoisen toiminnan tukeminen	Lasten ja nuorten aktiivoinen kuvataideopin-tojen pariin	Hakija- ja oppilasmäärä	Tiedottaminen, näkyvyyden parantaminen. Toteutunut Facebook – sivustolla.
Osallisuuden edistäminen ja syrjäytymisen ehkäiseminen	Yhteisöllisyyden ja vuorovaikutuksen korostaminen ja kehittäminen	Sosiaalisin perustein (syrjäytymisvaara) koulun aloittaneiden määrä	Yhteistyö peruskoulujen ja sosiaalitoimen kanssa. Ei toteutunut suunnitellulla tavalla (organisaatiouudistus ja johtoryhmätyöskentelyn muutokset).
Perheiden hyvä elämä. Monipuoliset harrastusmahdollisuudet, kulttuuri-palvelujen saatavuus ja asuinympäristön viihtyisyys	Edellytyksien luominen tavoitteelliselle ja laadukkaalle kuvataideopetukselle	Asiakaspalautteen indikaattorit	Koulun itsearviointi / kysely. Toteutunut
	Visuaalisten alojen jatko-opintoihin hakeutumisen edesauttaminen		Digitaaliset oppilastyöportfoliot Toteutunut osittain. Uutta käytäntöä testataan ja kehitetään.
	Kuvataidekoulun toiminta Muuramen viihtyvyys- ja hyvinvointitekijänä		Kehityskeskustelut Esimieskoulutus Toteutunut kunnan käytäntöjen mukaisesti
Palvelun laadun kehittäminen	Osaava ja motivoitunut henkilökunta	Työhyvinvointikyselyn mittarit	
Tuottavuustavoitteet	Tuottavuustavoitteet		

Kustannustehokas palvelutoiminta talouden tasapainossa pitämiseksi	Tehtävien hoitaminen tehokkaasti ja taloudellisesti ydinprosessien yhteistyötä lisäämällä	Taloudellisuutta korostavat toimintamallit	Koulun perustehtävän hoitaminen taloudellisesti ja tehokkaasti
--	---	--	--

Tunnusluvut

	TP 16	TA 17	TP 17
Oppilasmäärä	97	100	101
Tuntikehys	24,5	25	24,5
Päätoimiset opettajat / Johtava opettaja	1	1	1
Tuntiopettajien määrä	2	2	2

Talousarvion toteutuminen

Toteutunut pääosin suunnitellusti.

MUSIIKKILEIKKIKOULU

Toiminta-ajatus

Musiikkileikkikoulussa lapset tutustuvat musiikin maailmaan elämyksellisen ja kokonaisvaltaisen kokemuksen kautta. Tunneilla lauletaan, leikitään, soitetaan ja liikutaan musiikin mukaan sekä kuunnellaan musiikkia. Samalla tuetaan lapsen luovaa ilmaisua sekä sosiaalista ja emotionaalista kehitystä. Musiikkileikkikoulussa luodaan pohjaa myös musiikin harrastamisen jatkamiselle.

Palvelusuunnitelma

Musiikkileikkikoulutoimintaa tarjotaan alle kouluikäisille lapsille viidessä ikäkehityksen mukaisessa ryhmässä. Perheryhmissä (vauva- ja taaperoryhmissä) lasten ja vanhempien vuorovaikutuksella on tärkeä rooli.

Tunnusluvut

	TP 16	TA 17	TP 17	TA18	2019
Oppilasmäärä	40	45	33	40	45
Tuntikehys/vh	5	5	5/3	3/5	5
Nettokustannukset euroa/oppilas	59	64	71	64	64
Nettokustannukset euroa/asukas	0,2	0,3	0,2	0,3	0,3

Talousarvion toteutuminen

Musiikkileikkiryhmiä toteutui syyslukukaudella vain kolme ryhmää osanottajien vähäisyyden takia.

MUSIIKIN JA TANSSIN PERUSOPETUS

Toiminta-ajatus

Musiikin perusopinnoissa tarjolla on klassisen ja pop/jazz-musiikin opintoja.

Tanssin opinnot antavat oppilaalle monipuoliset perustaidot sekä yleiskuvan tanssista taide-
muotona ja ilmaisun välineenä.

Varhaisiän musiikkikasvatuksessa lapset voivat osallistua kaksivuotiseen musa- tai rokkikou-
luun. Musiikin perusopetuksen oppilaat valitaan pääsykokeen perusteella, muihin ilmoittau-
tumalla.

Palvelusuunnitelma

Musiikin perustason instrumenttiopinnot koostuvat kolmesta osaamisen tasosta ja musiikin
perusteet 1.–6. -kursseista. Yhteismusisointi sisältyy opintoihin eri muodoissaan. Oppilaalla
on käytettävissään enintään kymmenen vuotta opintojen suorittamiseen.

Tanssin opetus rakentuu kolmesta taitotasosta. Kiinteä yhteistyö musiikinopetuksen kanssa
rikastuttaa erilaisten esitysten ja näytösten toteuttamista monipuolisessa oppimisympäristös-
sä.

Opetus järjestetään pääsääntöisesti Jyväskylän ammattiopiston tiloissa, mutta musiikkiope-
tuksen nuorimmille oppilaille järjestetään opetusta tietyissä instrumenteissa myös Muurames-
sa.

Tunnusluvut

	TP 16	TA 17	TP 17	TA18	2019
Oppilasmäärä	60	65	65	69	70
Varhaisiän musiikkikasvatus	5		5	7	10
Musiikin perusopetus	47		48	51	50
Tanssin perusopetus	8		9	11	10
Euroa/asukas	4,2	4,5	4	4	4

Talousarvion toteutuminen

Musiikin ja tanssin perusopetukseen osallistuville muuramelaisille lapsille ja nuorille taataan
opiskelupaikka opintojen loppuun. Koulutuksen järjestäjän kanssa käydään vuosittain neuvot-
telu seuraavan vuoden kustannustasosta, tavoitteista ja uusien oppilaiden määrästä. Oppilas-
paikalle ei voida laskea yksiselitteistä hintaa, sillä kustannuksiin vaikuttaa mm. ryhmä-
/yksilöopetuksen määrä ja opintojen vaihe/annettava opetuksen määrä. Oppilasmäärä toteu-
tui suunnitellusti.

2.4.7.2. Kulttuuripalvelut

Toiminta-ajatus

Kulttuuripalvelut ovat osa kunnan kilpailukyky-, elämänsisältö- ja hyvinvointipalveluja. Kulttuuripalvelut parantavat ihmisten elämänlaatua, tukevat alueen luovuutta, edistävät myönteistä sosiaalista ilmapiiriä ja rakentavat yhteenkuuluvuutta ja paikallista identiteettiä.

Palveluja tuotetaan itse tai yhteistoiminnassa muiden toimijoiden kanssa ja palveluvalikoimaa täydennetään ulkopuolisilta hankituilla kulttuuripalveluilla. Kulttuuripalvelut ovat myös osa kunnan eri palveluprosesseja ja niitä tuotetaan yhteistoiminnassa. Tärkeitä yhteistyötahoja ovat opetuspalvelut, varhaiskasvatuspalvelut, ikäihmisten ja vammaisten palvelut, taiteen perusopetus, kirjasto, kansalaisopisto sekä liikunta- ja nuorisopalvelut.

Palvelusuunnitelma

Opetus- ja kulttuuripalveluiden yhteistyönä toteutettava, opetussuunnitelmaan sisältyvä Kulttuurikello – perusopetuksen taide- ja kulttuurikasvatusohjelma tavoittaa kaikki peruskoululaiset (noin 1300 oppilasta). Kulttuurikello pitää sisällään vuosittaiset koululaiskonsernit, elokuvafestivaalin, museoretket ja luokkakohtaiset taidetyöpajat sekä kirjastokäytön opetuksen.

Yhdessä varhaiskasvatuspalveluiden kanssa toteutettava Kulttuurikaruselli pitää sisällään henkilökunnan koulutuksen lisäksi päivähoitolasten taidetyöpajatoimintaa vuosittain sovittavan painotuksen mukaisesti. Kulttuurikarusellin ohjelmopalvelut ovat tarjolla kaikille alle kouluikäisille.

Ikäihmisten hyvinvointia ja viihtymistä tuetaan mm. järjestämällä Koskikodilla säännöllisiä, kaikille avoimia tilaisuuksia kuten yhteislauluhetkiä, veteraanitapahtumia, Kevätpolska-tapahtuma keväällä ja yhdessä vanhuspalveluiden kanssa vanhusten viikko syksyisin.

Kuntalaisten omaehtoista kulttuuritoimintaa tuetaan avustuksilla, tiloilla, tiedottamisella ja yhteisiä tapahtumia järjestämällä. Kotiseututyössä keskitytään paikallisten järjestöjen ja seurakunnan kanssa tehtävän yhteistyön lisäksi kuntajuhliin.

Muuramesalin ohjelmisto tarjoaa laadukkaita teatteri-, tanssi- ja elokuvaesityksiä sekä konsertteja kaiken ikäisille. Ohjelmatarjontaa täydentävät paikallisten kulttuurijärjestöjen ja harrastajien omaehtoiset ohjelmatuotannot. Tarjontaa lisäävät myös ammattitaiteilijoiden, ohjelmatoimistojen ja taiteen oppilaitosten kanssa toteutettavat yhteistuotannot.

Kulttuuritoimen vuosittaisiin perustoimintoihin kuuluvat myös monipuolinen lastenkulttuuritarjonta ja Muurame-päivät. Vuoden 2017 ohjelmistosuunnittelussa huomioidaan Suomen 100-vuotisjuhlavuosi.

Strategiset pitkän aikavälin tavoitteet			
Kulttuuripalvelut parantavat ihmisten elämänlaatua, tukevat alueen luovuutta, edistävät myönteistä sosiaalista ilmapiiriä ja rakentavat yhteenkuuluvuutta ja paikallista identiteettiä.			
Valtuustoon nähden sitovat tavoitteet	Lautakuntaan nähden sitovat tavoitteet	Mittari ja vertailuarvo	Toteuma
Vaikuttavuustavoitteet	Vaikuttavuustavoitteet		
Tehokas ennaltaehkäisy sekä hyvinvoinnin ja elämänlaadun edistäminen	Edellytysten luominen taiteen ja kulttuurin tekemiselle ja kokemiselle Muuramessa	Kulttuuritoimijoiden tukeminen	Kulttuurikaruselli ja Kulttuurikello toteutuivat suunnitellusti muutoin, mutta elokuvaesitykset jäivät pois Hurmosfestivaalin loppumisen takia. Kulttuurikellossa työpajatunteja oli 300. Kulttuurikarusellissa pääasiallinen kohderyhmä oli eskarilaiset. Varhaiskasvatuksen henkilöstölle järjestettiin digikoulutusta.
	Hyvinvointipalvelujen kehittäminen eri hallintokuntien ja toimijoiden yhteistyönä	Tapahtumien määrä ja monipuolisuus	
	Kulttuuriopetus suunnitelma Kulttuurikellon ja varhaiskasvatuksen Kulttuurikarusellin toteuttaminen		
Oppimisympäristöjen kehittäminen ja osaaamisen hyödyntäminen	Monipuoliset ja laadukkaat kulttuuripalvelut	Kulttuurikello-, Kulttuurikaruselli- ja Kulttuuriaitta-hankkeiden toteuttaminen	Kaikille avoimia julkisia tapahtumia järjestettiin vuoden aikana kaikkiaan 85 ja näihin osallistui noin 9 000 henkilöä. Muiden järjestämiä kulttuuritilaisuuksia oli Muuramesalissa vuoden aikana 27.
Positiivinen Muuramebrändi		Kävijämäärät	Avustushakemuksia tuli 5, avustuksia jaettiin yhteensä 9 800 euroa.
Tuottavuustavoitteet	Tuottavuustavoitteet		

Tunnusluvut

	TP 16	TA 17	TP 17	TA18	2019
Nettokustannukset euroa/asukas	15	18	15	17,5	18.5
Euroa/oppilas/Kulttuurikello	18,5	20	10		
Euroa/osallistuja/Kulttuurikaruselli	14	32	15		
Tilaisuudet/kaikki	95	90	86	80	80
Kävijämäärät/kaikki	10 400	9 000	9 000	8 000	8 000
Tilaisuudet/ikäihmiset	18	25	19		
Kävijämäärät/ikäihmiset	1250	1 250	1 000		
Tilaisuudet/lapset ja nuoret	49	45	36		
Kävijämäärät/lapset ja nuoret	6 250	6 000	4 700		

Talousarvion toteutuminen

Kulttuuripalveluiden toiminta toteutui suunnitellusti. Kulttuuripalvelujen toiminnassa merkittävässä roolissa oli vuonna 2017 erilaisessa yhteistyössä toteutettu Suomen itsenäisyyden 100-vuotisjuhlavuosi.

Aikuisopetus (Kansalaisopisto)
Budjettirahoitteinen

Toiminta-ajatus

Kansalaisopisto tarjoaa kohtuuhintaista ja monipuolista koulutusta sekä laaja-alaisia harrastusmahdollisuuksia. Opiskelu ja harrastaminen mahdollistaa itsensä kehittämisen, lisää henkistä hyvinvointia ja hyvää elämänlaatua sekä tarjoaa onnistumisen ja omaehtoisen oppimisen elämyksiä, yhteisöllisyyttä ja osallisuutta.

Palvelusuunnitelma

Aikuisopetuspalvelut ostetaan Jyväskylän kansalaisopistolta. Tuntimäärästä ja kurssien sisällöstä käydään keskustelu palveluntuottajan kanssa vuosittain. Kursseja järjestetään yhä enemmän myös päiväaikaan palvelemaan eri väestöryhmiä ja ikääntyviä kuntalaisia. Kurssi-tarjontaa pyritään lisäämään voimakkaasti kasvavalla Kinkomaalla.

Kahden kudontapiirin (Franssila ja Rannantorppa) yhdistäminen jättäisi resursseja muun toiminnan kehittämiseen. Yhdistäminen edellyttää uuden tilan löytämistä.

Strategiset pitkän aikavälin tavoitteet

Valtuustoon nähden sitovat tavoitteet	Lautakuntaan nähden sitovat tavoitteet	Mittari ja vertailuarvo	Toteuma
Vaikuttavuustavoitteet	Vaikuttavuustavoitteet		
Tehokas ennaltaehkäisy sekä hyvinvoinnin ja elämänlaadun edistäminen	Kansalaisopisto antaa elinikäisen oppimisen, kansalaisvalmiuksien ja itsensä kehittämisen mahdollisuuden ja lisää henkistä ja fyysistä hyvinvoin-	Kurssien määrä Kurssilaisten määrä	Koulutus-, kulttuuri- ja harrastustoiminnan järjestäminen eri-ikäisille

Oppimisympäristöjen kehittäminen ja osaamisen hyödyntäminen	tia. Monipuolinen, mielenkiintoinen ja ajassa oleva kurssitarjonta, joka ottaa huomioon eri ikäryhmät ja kunnan eri asuinalueet	Opetustuntien määrä	Yleisluennot
Positiivinen Muurame-brändi			
Tuottavuustavoitteet	Tuottavuustavoitteet		

Tunnusluvut

	TP 16	TA 17	TP 17	TA18	2019
Opiskelijamäärä	1 196	1 200	1169	1 200	1 200
Opintopiirit	77	75	79	75	75
Opetustunnit	2 096	2 175	2 078	2 150	2 150
Opetustunnin hinta	30	30	30	27	27
Euroa/opiskelija	60	61	61,5	60	60
Euroa/asukas	7,4	7,5	7	7	7

Talousarvion toteutuminen

Jyväskylän kansalaisopistolta ostettavien valtionosuustuntien määrä on maksimissaan 2 200, joten Muurame käyttää melkein kokonaan olemassa olevan resurssin. Kansalaisopiston tuntihintaan vaikutti kunnan omista tiloistaan perimät vuokrat.

2.4.7.3. Nuorisopalvelut

Toiminta-ajatus

Kunnallisen nuorisotyön tarkoituksena on edistää ja tukea nuoren tasapainoista kasvua sekä tarjota virikkeitä ja vaihtoehtoja päihdeettömään vapaa-aikaan. Nuorisotyö tukee vanhempien ja koulujen kasvatustyötä moniammatillisen yhteistyön avulla edistämällä hyvinvointia ja elämänlaatua tehokkaalla ennaltaehkäisyllä. Tavoitteena on vastuullinen, aktiivinen ja osallistuva nuori, jonka kautta turvataan kunnan tulevaisuus ja jatkuvuus. Nuorisotyötä toteutetaan Nuorisolain mukaisesti pääkohderyhmänä 13–17-vuotiaat nuoret.

Palvelusuunnitelma

Nuorisotyön perustana on kasvatuksellisuuden huomiointi kaikessa toiminnassa. Nuorisopalvelut järjestää avointa tilatoimintaa 13–17-vuotiaille nuorille, monipuolista pienryhmätoimintaa nuorten erityistarpeet huomioiden sekä laajalle kohderyhmälle suunnattuja tapahtumia, leiriä ja retkiä.

Edistetään nuorten harrastemahdollisuuksia joustavilla ja oikea-aikaisilla palveluilla. Muuntautumiskykyinen organisaatio tukee nuorten omaehtoisia harrastemahdollisuuksia yhteistyössä kunnan eri hallinnonalojen kanssa. Lisäksi tärkeitä yhteistyökumppaneita ovat vanhemmat, järjestöt ja erilaiset nuorten toimijatahot.

Lisätään nuorten osallisuutta ja vaikuttamismahdollisuuksia sekä työllistetään nuoria kesätyöhön.

Edistetään ennaltaehkäisevää päihdetyötä. Toteutetaan ja kehitetään nuorisotiedotusta.

Strategiset pitkän aikavälin tavoitteet			
Valtuustoon nähden sitovat tavoitteet	Lautakuntaan nähden sitovat tavoitteet	Mittari ja vertailuarvo	Toteuma
<p>Vaikutavuustavoitteet</p> <p>Sosiaalisten verkostojen rakentaminen, ylläpitäminen ja vahvistaminen</p> <p>Vastuullinen, aktiivinen ja osallistuva nuori</p> <p>Muuntautumiskykyinen ja kokeileva organisaatio</p>	<p>Vaikutavuustavoitteet</p> <p>Edistää ja tukea nuoren tasapainoista kasvua sekä tarjota virikkeitä ja vaihtoehtoja omaehtoiseen toimintaan ja osallisuuteen</p> <p>Nuorisovaltuusto</p> <p>Järjestöjen ja harrastajaryhmien kuuleminen</p> <p>Tuottaa nuorille ennaltaehkäiseviä palveluja, joilla vahvistetaan hyvinvointia ja edistetään elämänlaatua.</p>	<p>Osanottajat järjestyksessä toiminnassa, toiminnan määrä</p> <p>Pienryhmät ja yksilöohjaus, ryhmien ja osallistuvien nuorten määrä</p> <p>Nuorisojärjestöjen toiminta</p> <p>Nuorten äänestysaktiivisuus</p> <p>Kunnan nuorisokysely, tyytyväisyyskysely nuorisotilalla, kävijämäärät toiminnassa</p>	<p>Monipuolisen toiminnan joustava ja oikea-aikainen järjestäminen</p> <p>Nuorisofoorumit, nuorisovaltuusto, järjestöjen tukeminen</p> <p>Nuorten kuuleminen</p> <p>Tiedotus ajankohtaisilla välineillä. Tiedotus toteutui entistä enemmän internetin kautta.</p> <p>Yhteistyö eri toimijoiden kanssa</p>
<p>Tuottavuustavoitteet</p> <p>Monipuoliset vapaa-ajanviettomahdollisuudet</p> <p>Asuinympäristön viihtyvyys</p>	<p>Tuottavuustavoitteet</p> <p>Vapaa-ajanvietto-olosuhteiden rakentaminen ja ylläpito</p>		<p>Nuorisotilan, bändikämpän, skeittiparkin ja lähiliikuntapaikkojen toiminta, viihtyvyys ja kehittäminen</p>

Tunnusluvut

	TP 15	TA 16	TA 17	TP 2017	TA2018
Nuorisotilatoiminta, aukiolopäivät vuodessa	97	110	110	164	110
Nuorisotilan ja pienryhmien kävijämäärä/vuosi	5962	4400	4600	6466	4600
Nuorisotilan muu käyttö	692	500	500	230	500
Yksilöohjaukset ja katupartiossa kohdatut	373	200	250	650	250
Leireille, retkille ja tapahtumiin osallistuneet, lkm	2385	4000	3000	544	3000
Kesätöihin hakeneiden nuorten määrä/työllistetyt	83/77	80/80	80/80	135/88	80/80
Tiedotus/lehtiartikkelit ja ilmoitukset	32		35	7	35
Avustusta saaneiden järjestöjen nuorten jäsenmäärä, alle 29 -v.	157	200	200	200	200
Vakinainen henkilökunta	2,5	2,5	2,5	2,5	2,5

Talousarvion toteutuminen

Toimintaympäristön muutos

Vuonna 2017 tapahtumien, retkien ja leirien osallistujamäärä pieneni arvioidusta. Perinteiset konserttitapahtumat Pilvetön Taivas ja Rock Saapuu Muurameen tapahtumat eivät toteutuneet vuonna 2017, joka selittää pienempää lukumäärää tapahtumiin osallistuneissa. Nuorisotilatoiminnan aukiolopäivien ja kävijämäärien lukumäärä kasvoi huomattavasti. Nuorisotilaa pidettiin osittain auki myös lauantaisin ja järjestettiin toimintaa nuorten vapaa-aikaan. Lauantainuorisotila oli osa ennalta ehkäisevän päihdetyön toimintaa. Nivelvaihtelyä järjestetty 5.-6.-luokkalaisten nuorisotila laskettiin osaksi nuorisotilatoimintaa.

Keväällä 2018 Muurameen tulee uusi Nuorisokeskus. Nuorisokeskuksen uusiin tiloihin siirtyä nuorisopalveluiden ohella myös etsivä nuorisotyö sekä kolmannen sektorin toimintaa. Tavoitteena on tiimiytyä moniammatilliseksi työyhteisöksi, joka tarjoaa monipuolista matalankynnyksen toimintaa nuorille. Uuden nuorisokeskuksen muuton ja toiminnan valmistelu kulutti osittain henkilöresursseja syksystä 2017.

Nuorisopalveluiden toimintavuoteen vaikutti kesäkuussa alkanut kunnan organisaatio – muutos. Nuorisopalveluiden vakinainen henkilömäärä pieneni ja nuorisopalvelut siirtyivät vapaa-aikapalveluista palvelujohtajan alaisuuteen. Toinen kunnan nuorisoohjaajista aloitti etsivän nuorisotyöntekijän sijaisena marraskuun alussa 2017. Nuorisoohjaajan sijainen aloitti vasta tammikuussa 2018, joka vaikutti loppuvuoden toimintaan ja esimerkiksi Pilvetön Taivas tapahtuman peruuntumiseen.

Nuorten kuulemista, osallisuutta ja vaikuttamismahdollisuuksia tuetaan. Nuorisovaltuuston toimintaan on varattu erillinen määräraha, jolla hankitaan nuorisovaltuustotoiminta ostopalvelusopimuksella Innola ry:ltä. Järjestö tuottaa nuorten osallisuuteen liittyen aktivointipalveluja ja edesauttaa nuorten osallistumista elinympäristönsä kehittämiseen sekä kunnan päätöksentekoon. Toiminnan sisältö ja toimintatavat ideoidaan yhdessä nuorten kanssa.

Nuorisotiedotusta viedään eteenpäin toteuttaen Innola ry:n kanssa yhteistyössä OKM:n rahoittama nuorisotiedotuspiste. Nuorten kanssa suunnitellaan ja kehitetään nuorisotiedotamista sekä nuorten paikallistoimituksen toimintaa jatketaan. Nuorten toimintakulttuurin suunta on edelleen sosiaaliseen mediaan päin, joten nuorten tiedotus ja tavoittaminen vaatii ajan-kohtaisten mediavälineiden käyttöä ja sosiaalisessa mediassa mukanaoloa.

Hyödynnetään toiminnan järjestämisessä monipuolisesti kunnassa lisääntyneitä lähiliikunta-paikkoja.

2.4.7.4. Kirjastopalvelut

Toiminta-ajatus

Kirjastotoimen tarkoituksena on osana kunnan tietoverkkoa ja alueellista ja valtakunnallista kirjastoverkkoa luoda edellytyksiä kuntalaisten rikkaaseen ja virikkeiseen elämään tiedon ja elämysten kautta koulutuksessa, työssä ja vapaa-aikana.

Palvelusuunnitelma

Kirjasto tarjoaa monipuolisen, ajan tasalla pysyvän ja asiakaskunnan muuttuvia tarpeita vastaavan aineistokokoelman, ammattitaitoisen henkilökunnan avun, sekä tehokkaat tiedonhaku-järjestelmät ja laajan kirjastoverkon.

Kirjastonkäytön opetuksen järjestämisen pohjana ovat Kulttuurikelloon kirjatut sopimukset opetuksen järjestämisestä tietyille luokka-asteille. Kirjastonkäytön opetusta sekä kirjaston ja kirjallisuuden esittelyjä järjestetään myös muille ryhmille toiveiden ja resurssien mukaan.

Huolehditaan aineistokokoelmien ajantasaisuudesta. Hankinnoissa painotetaan lasten ja nuorten kirjallisuutta.

Yhteistyön tiivistäminen muiden Keski-kirjastojen kanssa toiminnan ja palvelujen kehittämiseksi.

Strategiset pitkän aikavälin tavoitteet			
Valtuustoon nähden sitovat tavoitteet	Lautakuntaan nähden sitovat tavoitteet	Mittari ja vertailuarvo	Toteuma
Vaikuttavuustavoitteet	Vaikuttavuustavoitteet		
Tehokas ennaltaehkäisy sekä hyvinvoinnin ja elämänlaadun edistäminen	Tiedon ja elämyksien tarjoaminen kirjastotoimen avulla: riittävä, saavutettava kirjaston palveluverkosto, oikea-aikaiset aukioajat, ammattitaitoinen henkilöstö ja ajanmukaiset kokoelmat.	Asiakaspalaute	Asiakaskyselyt, muu asiakaspalaute, esim. hankintaehdotukset
Oppimisympäristöjen kehittäminen ja osaamisen hyödyntäminen			Aukiolotunnit ennaltaan, yht. 2 521 tuntia. Uutena asiana asiakkaiden omatoimikausi arkisin klo 9-11.
Positiivinen Muurame -brändi	Monipuoliset ja laadukkaat kirjastopalvelut		Kirjahankintoja kaikkiaan 2 740 kpl, muuta aineistoa 796 kpl. E-kirjoja hankittiin Keski-kirjastojen yhteiskokoelmiin yht. 1 445 kpl. E-aineistoissa uutuuksena eMagz-lehtipalvelu.
	Monipuolinen ja ajantasainen kirjastoaineisto. Kirjojen uutuushankinnassa tavoitteena Yleisten kirjastojen laatusuositus min. 300 kirjaa/1 000 as.	Lainausten määrä Asiakkaat (kirjastokäynnit ja verkkokäynnit)	
	Laadukkaat ja ajantasaiset kirjastojärjestelmät ja vuorovaikutteiset verkkopalvelut asiakkaille.	Taloudellisuus: Menot euroa/asukas Menot euroa/laina	Kokonaislainaus kasvoi 3,56 %, fyysiset käynnit lisääntyivät edellisvuoteen verrattuna 8,6 % ja verkkokäynnit 15,8 %.
	Kulttuuriopetussuunnitelmaan kirjatut suunnitelmat koulun ja kirjaston yhteistyöstä ja kirjastokäynneistä.	Tehokkuus: Lainat/asukas Käynnit/asukas	
		Vaikuttavuus	Lasten ja nuorten kirjastonkäytön järjestettiin erityisesti 1. ja 4. luokkien oppilaille. Kirjavinkkausta annettiin 12 kertaa.
		Opastetut luokkakäynnit (osallistujat) Muut ohjatut käynnit (osallistujat)	
	Ammattitaitoinen ja asiakaspalveluhenkinen henkilöstö.	Voimavarat Vakinainen henkilökunta Työllistetyt	Vakinaisen henkilöstön määrä ennallaan (= 5 htv). Lisäksi palkkatuella työllistetty 12 kk.
Tuottavuustavoitteet	Tuottavuustavoitteet		

Tunnusluvut

	TP 16	TA 17	TP 17
Suoritetavoitteet:			
Lainausten määrä	175 393	185 000	181 629
Asiakkaat (kirjastokäynnit ja verkkokäynnit)	111 549	115 000	123 758
Taloudellisuus:			
Menot eur/asukas	45,64	42,0*	43,73
Menot eur/laina	2,55	2,30*	2,39
Tehokkuus:			
Lainat/asukas	17,91	19	18,27
Käynnit/asukas	11,4	12,0	12,45
Vaikuttavuus:			
Opastetut luokkakäynnit (osallistujat)	547	450	518
Tapahtumat/tilaisuudet (osallistujat)	310	350	571
Voimavarat:			
Vakinainen henkilö-kunta	5	5	5
Työllistetyt	1	1	1

* Luvut eivät sisällä laskennallisia eriä

Talousarvion toteutuminen

Tunnuslukujen valossa toimintavuosi sujui suunnitellusti. Muuramen lainausluvut ovat erittäin hyvällä tasolla, vaikka asetettua suoritettavuutta ei ihan tavoitettu. Kokonaislainaus kasvoi edellisvuoteen verrattuna reilulla 3,5 prosentilla. Myös koko vuoden tasaisesti lisääntyneet kävijämäärät näkyvät tilastossa kirjastokäyntien 7,1 prosentin kasvuna. Yksi selittävä seikka kävijämäärien ja lainauksen kasvulle on koulujen aiempaa aktiivisempi kirjaston käyttäminen. Syksyllä 2016 voimaan tullut uusi opetussuunnitelma korostaa kirjaston roolia oppimisympäristönä, Muuramen kunnankirjasto on aktiivisesti toiminut yhteistyössä perusopetuksen kanssa tavoitteiden saavuttamiseksi. Kirjaston ja koulun välisen yhteistyön muodot on kirjattu Kulttuurikello kulttuuriopetussuunnitelmaan, suunnitelma sisältää mm. eppuluokkalaisten elämykselliset kirjastokäynnit, kirjastonkäytön ja tiedonhaun opetusta sekä kirjavinkkauksia eri luokka-asteille.

Tunnusluvuista varsinkin taloudellisuus ja tehokkuusluvut ovat Muuramessa selkeästi valtakunnallisten keskiarvojen yläpuolella. E-aineistojen lainausmäärien kasvu jatkui edellisvuosien tapaan. E-aineistoissa varsinkin etäkäyttömahdollisuuden tarjoava kotimaisten aikakauslehtien eMag-lehtipalvelu on saavuttanut laajan käyttäjäkunnan. Lasten- ja nuortenkirjallisuuden painottaminen hankinnoissa ja lukemisharrastuksen tukeminen kirjavinkkauksin ja Lukudiplomien avulla alkaa pikkuhiljaa tuottaa näkyviä tuloksia, sillä lainauksissa suurimmat kasvut kirjataan lasten kirjallisuuden osalta: tietokirjallisuuden lainaus kasvoi yli 14 % ja kaunokirjallisuuden 6,7 %. Myös aikuisten tietokirjat tavoittavat lukijoita aiempaa paremmin, sillä niiden lainaus kasvoi lähes 9 prosenttia.

Kokoelmatyöhön panostamista jatkettiin edellisvuosien tapaan vuonna 2017. Kokoelmatyön tavoitteena on uudistuva ja ajantasainen kokoelma, joka pyrkii vastaamaan paikallisen asiakaskunnan tarpeisiin. Kertomusvuonna kokoelmista poistettiin vanhentunutta ja vähän lainattua aineistoa kaikkiaan 4105 kpl. Poistoista hyväkuntoisimmat lasten- ja nuortenaineistot lahjoitettiin kouluille, mutta suurin osa poistokirjoista myytiin Muuramen markkinoiden aikaan järjestetyssä poistomyyntitapahtumassa. Uutuushankintoja tehtiin 3536 kappaletta. Täysin uutena aineistomuotona kirjastoon hankittiin peruskokoelma lukemisesteisille tarkoitettuja Celian cd-äänikirjoja. Kokoelmatyön tehostamisella kokoelmien kiertoalokkuus on saatu paran-

nettua, ja varsinkin tietokirjallisuuden lainaus on lisääntynyt.

Kirjastonkäytön opetukseen ja kirjavinkkauksiin osallistui vuoden aikana 518 henkilöä. Kirjastossa järjestettiin vuoden aikana kirjavinkkausten ja käyttäjäkoulutusten lisäksi kaikkiaan 10 tapahtumaa, sisältäen musiikkiesityksiä ja satuhetkiä. Tapahtumiin osallistui kaikkiaan 571 henkilöä. Ikäihmisten atk-tutorointia järjestettiin 56 kertaa, ja erilaisia näyttelyitä oli 22 kpl, esim. kuukausittain vaihtuneet Suomi 100-teemapöydät.

Vaikkei Muuramessa ole vielä varsinaista omatoimikirjastoa, voitiin kirjaston saavutettavuutta parantaa tarjoamalla asiakkaille helmikuun 2017 alusta alkaen mahdollisuus asioida kirjastossa omatoimisesti arki-aamuisin klo 9-11.

Hyvinvoinnin ja palveluiden lautakunta

Kohde	Nimi	Talous- arvio	TA-muutokset	Toteutuma	Poikkeama
1	KÄYTTÖTALOUS				
200	HYVINVOINNIN JA PALV. LTK				
***	Toimintatulot	1.336.920	76.140	1.682.926,72	269.866,72-
***	Toimintamenot	21.866.730-	169.855-	21.511.977,60-	524.606,92-
****	Toimintakate (Netto)	20.529.810-	93.715-	19.829.050,88-	794.473,64-
***	Suunnitelmapoistot	274.180-	0	263.200,38-	10.979,62-
***	Laskennalliset tulot	586.140	45.450-	545.179,05	4.489,05-
***	Laskennalliset menot	986.380-	3.580	1.030.056,25-	47.256,25

2.5. KUNNAN AVUSTUS LIIKELAITOKSELLE

Kohde	Nimi	Talous- arvio	TA-muutokset	Toteutuma	Poikkeama
1	KÄYTTÖTALOUS				
300	LIKELAITOS				
***	Toimintamenot	13.881.310-	8.861.430-	22.742.739,96-	0,04-
****	Toimintakate (Netto)	13.881.310-	8.861.430-	22.742.739,96-	0,04-

Hyvinvointi –liikelaitokselle osoitettu avustus (22,7 M€) toteutui maksuohjelman mukaisesti 100 %. Liikelaitoksen saama avustus ei kattanut erikoissairaanhoidon 544 000 euron ylitystä, kun erikoissairaanhoidon kulut ylittivät K-S SHP:n talousarviossa Muuramen kunnalle ennakoidut kulut. Ylitys jäi rasittamaan liikelaitoksen tulosta ja tulos jäi 350 000 euroa alijäämäiseksi.

Liikelaitoksen toiminnalliset tavoitteet toteutuivat jo ensimmäisenä toimintavuonna. Oman toiminnan kulut alenivat 0,7 %, mikä on erinomainen tulos erityisesti, kun huomioidaan kunnan asukasluvun kasvu ja kunnan väestön ikääntyminen. Liikelaitoksen toiminnasta on laadittu erillinen tilinpäätös.

3.6. ELINVOIMAN JA KESTÄVÄN KASVUN LAUTAKUNTA

Organisaatiomuutoksen myötä teknisen osaston alaisuudesta siirtyi pois kiinteistöjen, siivouksen, ruokahuollon, puistojen ja liikuntapaikkojen toimialat. Uuden elinvoiman ja kestävän kasvun palvelualueella puolestaan siirtyivät elinkeinon ja matkailun edistäminen sekä maatalouden hallinto ja lomitus.

Strategiset pitkän aikavälin tavoitteet			
Valtuustoon nähden sitovat tavoitteet	Lautakuntaan nähden sitovat tavoitteet	Mittari ja vertailuarvo	Toteuma
Vaikutavuustavoitteet	Vaikutavuustavoitteet		
Yritysten edellytysten luominen	Yritystonttien määrän lisääminen	Yritystonttien määrän lisäys	Sillanniityn kaavan laatiminen käynnistettiin yritystonttien lisäämiseksi.
Palveluiden saatavuus kävellen ja pyöräillen	Kevytliikenneväyläyhteydet keskustan palveluiden ja asuinalueiden välille	Kevytliikenneväylien määrän lisäys	Keskustaajaman eteläosan yleiskaavan laatiminen on meneillään. Maanhankintaa Kuusankosken varrelta yritystontteja varten. Havutien varren väylän rakentaminen aloitettiin. Sanantien varren väylän suunnittelu käynnistettiin. Laadittiin kevytliikenneväylien kehittämissuunnitelma.
Tuottavuustavoitteet	Tuottavuustavoitteet		
Monipuoliset ja viihtyisät asuin ympäristöt	Asuintonttien määrän lisääminen keskustan, Niittyahon ja Kinkomaan taajamissa	Riittävä asuintonttien kaavoitusreservi kaikissa taajamissa	Käynnistettiin Peltolammen, Hinkanlammen ja Niittyahon kaavahankkeet.
Tehokkaat lupahakemuspalvelut	Sujuva ja nopea lupakäsittely ja päätöksenteko sekä edulliset taksat	Lupien käsittelyajat Seutukunnan edulliset taksat	Lupien käsittelyajat pääosin tavoitteiden mukaiset. Seutukunnan edullisimmat taksat.

Tunnusluvut

	TP 16	TA 17	TP 17
Hyväksytyt asema-kaavat ha	1,7	40	0
Kevyenliikenteen väyläkohteet	Setäläntie, Manttaalintie	Havutien I-vaihe	Havutien I-vaihe

Myönnetty kpl	276	250	248
---------------	-----	-----	-----

3.6.1.

ELINVOIMAN JA KESTÄVÄN KASVUN LAUTAKUNTA

Budjettirahoitteinen

Kohde	Nimi	Talous- arvio	TA-muutokset	Toteutuma	Poikkeama
1	KÄYTTÖTALOUS				
500	ELINVOIMAN JA KEST. KASVUN LTK				
610	ELINVOIMAN JA KEST. KASVUN LTK				
***	Toimintamenot	108.400-	0	108.604,98-	204,98
****	Toimintakate (Netto)	108.400-	0	108.604,98-	204,98
***	Laskennalliset tulot	110.660	0	112.196,98	1.536,98-
***	Laskennalliset menot	2.260-	0	3.592,00-	1.332,00

Toiminta-ajatus

Teknisten palveluiden lautakunta vastaa kunnan maankäytön suunnittelusta, rakentamisen suunnittelusta, rakentamisesta/rakennuttamisesta, mittausoimesta, rakennusvalvonnasta, ympäristönsuojelusta, ympäristöterveydenhuollosta, palo- ja pelastustoimesta, kaduista, yksityisteistä, puistoista, ulkoilu- ja urheilualueista, kiinteistöistä, ruokahuollosta, siivouksesta, vesihuollosta ja jätehuollosta.

Lautakunnan kokoonpano on yhdeksän jäsentä.

Palvelusuunnitelma

Lautakunta huolehtii sille kuuluvat tehtävät tehokkaasti ja taloudellisesti.

Lautakunta kokoontuu vuoden aikana 11 kertaa.

Lautakunnan alaisten henkilökunnan määrä on noin 83 henkeä (vuonna 2015).

Talousarvion toteutuminen

Kuntavaalien ja organisaatiouudistuksen (1.6.2017) johdosta uusi Elinvoiman ja kestävän kasvun lautakunta aloitti työnsä elokuussa. Lautakunnan tilinpäätös oli tavoitteiden mukainen.

Henkilökunnan määrä 31.12.2017 oli 28, joista vakituisia 27, määräaikaista 1.

Hyvinvoinnin ja palveluiden lautakunnan sekä kunnanhallituksen kanssa yhteistyössä työllistettyjä kausityöntekijöitä oli 8 aikavälillä 20.2. – 17.9

3.6.2.

ELINVOIMAN JA KESTÄVÄN KASVUN HALLINTO

Budjettirahoitteinen

Kohde	Nimi	Talous- arvio	TA-muutokset	Toteutuma	Poikkeama
1	KÄYTTÖTALOUS				
500	ELINVOIMAN JA KEST. KASVUN LTK				
630	INFRA JA MITTAUS				
***	Toimintatulot	118.000	0	143.622,95	25.622,95-
***	Valmistus omaan käyttöön	156.570	0	192.548,52	35.978,52-
***	Toimintamenot	1.245.430-	0	1.255.713,30-	10.283,30
****	Toimintakate (Netto)	970.860-	0	919.541,83-	51.318,17-
***	Suunnitelmapoistot	1.232.900-	0	1.173.300,29-	59.599,71-
***	Laskennalliset tulot	0	0	297.210,02	297.210,02-
***	Laskennalliset menot	46.310-	0	200.657,00-	154.347,00

Toiminta-ajatus

Tekninen hallinnon / Elinvoiman ja kestäväen kasvun palveluiden hallinnosta, suunnittelusta, rakentamisesta ja kunnossapidosta huolehtiminen sekä osallistuminen kunnan kehittämiseen.

Palvelusuunnitelma

Teknisen hallinnon / Elinvoiman ja kestäväen kasvun suurimmat tehtäväkokonaisuudet:

- Maankäytön suunnittelutehtävät
- Mittaus- ja kartoitustyöt
- Kiinteistöjen suunnittelu, rakentaminen/rakennuttaminen ja kunnossapito
- Katujen kunnossapito ja rakentaminen
- Kunnan toimesta tapahtuva liikenneturvallisuustyö ja liikenteenhoidon suunnittelu
- Ympäristönsuojelutehtävät
- Kunnan maa- ja metsätilojen hoito
- Jätehuollon järjestäminen
- Vesihuollon rakentaminen ja kunnossapito
- Ruokapalvelut
- Yksityistielain mukaiset kunnan tehtävät

Strategiset pitkän aikavälin tavoitteet

Luodaan asumiselle, elämiselle ja yrittämiselle turvallinen ja viihtyisä ympäristö. Edistetään taloudellisia ja tehokkaita rakenteita ja toimintatapoja.

Valtuustoon nähden sitovat tavoitteet	Lautakuntaan nähden sitovat tavoitteet	Mittari ja vertailuarvo	Toteuma
Vaikuttavuustavoitteet	Vaikuttavuustavoitteet	Asiakaspalaute	Palvelutaso on säilytetty kohtuullisena tai hyvänä.
Elinvoiman ja kestäväen kasvun osaston hoitaa sille kuuluvat tehtävät tehokkaasti, joustavasti ja taloudellisesti	Viihtyisän ja turvallisen kunnan kehittäminen		
Tuottavuustavoitteet	Tuottavuustavoitteet	Vuosittain rakennettavat uudet alueet	Uusia alueita rakennettiin tavoitteiden mukaisesti Kinkomaalle ja Seunavu-
Taloudellinen ja tehokas yhdyskunta	Uusien alueiden kehittäminen ja rakentaminen		

Työpaikka-alueiden ja palveluiden sekä liikenneyhteyksien kehittäminen	Vanhojen alueiden kehittäminen		reen. Investointiosassa tarkempi erittely.
Viihtyisien ja turvallisten asuinympäristöjen kehittäminen	Sujuva lupakäsittely, nopea päätöksenteko	Vanhojen alueiden kunnostamistoimet	Vanhoilla alueilla perusparannettiin ja asfaltoitiin katuja suunnitelmien mukaisesti. Investointiosassa tarkempi erittely.
Väestön kasvu	Sähköisten palveluiden kehittäminen		Rakennettiin kevytliikenneväyliä tavoitteiden mukaisesti.
		Lupien ja hakemusten käsittelyajat	Käsittelyajat olivat pääosin tavoitteen mukaisia.
		Väestön määrä	Väestö kasvoi +1,5 %

Tunnusluvut

	TP 16	TA 17	TP 17
Henkilöstö	14	14	13

Luku sisältää työnjohdon ja hallinnon työntekijät.

Talousarvion toteutuminen

Teknisen / Elinvoiman ja kestävä kasvun tarjoamien palveluiden määrän tarve kasvaa kunnan väkiluvun lisääntyessä ja taajamien laajentuessa. Palvelutaso on säilytetty vähintään kohtuullisena tai hyvänä.

Organisaatiomuutoksen johdosta entinen tekninen osasto jaettiin strategiseen ja operatiiviseen osaan. Nykyinen tekninen johtaja muuttui kehittämisjohtajaksi. Uudeksi tekniseksi johtajaksi ja operatiivisen osan johtajaksi tuli suunnitteluinsinööri. Teknisten palveluiden alaisuudesta siirtyi tukipalveluihin kiinteistöpäällikkö, siivospäällikkö ja ravitsemispäällikkö. Elinvoiman ja kestävä kasvun palveluihin puolestaan siirtyi yrityskoordinaattori.

3.6.3. INFRA JA MITTAUS

3.6.3.1. Kunnallistekniikan suunnittelu

Toiminta-ajatus

Kunnallistekniikan tehtäviin kuuluu (katu, vesi- ja viemärijohtojen, puistojen sataman ym. yleisten alueiden) yleis- ja rakennussuunnittelu rakentamishojelmien toteuttamiseksi ja rakentamisvalmiuksien ylläpitämiseksi.

Palvelusuunnitelma

Yhdyskuntarakenteen kehittämiseen ja kaavoitukseen liittyvän kunnallistekniikan ja liikenteen suunnittelu.

Valtuustoon nähden sitovat tavoitteet	Lautakuntaan nähden sitovat tavoitteet	Mittari ja vertailuarvo	Toteuma
Vaikuttavuustavoitteet Taloudellinen ja tehokas yhdyskunta	Vaikuttavuustavoitteet Kunnallistekniikan toimivuus	Palautteen määrä ja laatu	Rakennustöiden tiedottamista on lisätty.
Tuottavuustavoitteet Rakentamishjelma Asemakaavoituksen toteuttaminen	Tuottavuustavoitteet Uusien alueiden toteuttaminen Vanhojen alueiden kehittäminen	Vuosittain rakennettavat uudet alueet Vanhojen alueiden kunnostamistoimet	Uusia alueita rakennettiin suunnitelman mukaisesti Seunavuoren ja Kinkomaan alueilla. Investointiosassa tarkempi erittely. Vanhoilla alueilla perusparannettiin ja asfaltoitiin katuja suunnitelmien mukaisesti. Investointiosassa tarkempi erittely. Osa tehtävistä on tehty omana työnä ja osa ostopalveluina.

Tunnusluvut

Kunnallistekniikan suunnittelu	TP 16	TA 17	TP 17
Ulkopuolisten palvelujen osto €	54 337	60 000	13 778
Atk-ohjelmistot ja ylläpitomaksut	3 159	7 000	5 308

Talousarvion toteutuminen

Vuonna 2017 kunnallistekniikan suunnittelussa toteutettiin Sanantien kevyen liikenteen väylän ja kadun perusparannuksen suunnittelu. Lisäksi jatkettiin Punasillan asemakaava-alueen huleveden järjestelmän selvityksen suunnitelmaa. Uusien kaava-alueiden suunnittelua ei ollut. Kunnallistekniikan suunnittelun toteuttamiseen kuuluvat atk-ohjelmistojen lisenssit uusittiin.

3.6.3.2. Mittaus

Budjettirahoitteinen

Toiminta-ajatus

Mittaustoimi vastaa ja valvoo kunnan ja muiden toimijoiden kartoitus- ja mittaustöitä maankäyttö- ja rakennuslaissa sekä JHS 185:ssä säädettyllä tavalla kunnan alueella.

Palvelusuunnitelma

Tavoitteina ovat edellytysten luominen asemakaavan toteuttamiselle ja maankäytön suunnittelulle merkitsemällä asemakaavan mukaiset rakennuspaikat maastoon ja tekemällä asemakaavoitusta varten maankäyttö- ja rakennuslain sekä JHS 185:n vaatimukset täyttävät pohjakartat ja kartta-aineistot.

Tehtäväkenttään kuuluvat myös rakennusvalvonnan avustaminen merkitsemällä uusien rakennusten sijainti ja korkeusasema rakennuspaikoille sekä asemakaava-, että haja-asutusalueilla, kunnallisteknisen suunnittelun ja rakentamisen mittaus- ja dokumentointityöt, osoitejärjestelmä- ja opaskartta-aineistojen ylläpito sekä mittaustoimessa tarvittavan atk-ohjelmiston ja kaluston ylläpito. Tehtäviin kuuluu myös kaikkien kaavoitusmittausten valvonta kunnan alueella.

Valtuustoon nähden sitovat tavoitteet	Lautakuntaan nähden sitovat tavoitteet	Mittari ja vertailuarvo	Toteuma
Vaikuttavuustavoitteet Elinvoiman ja kestävän kasvun osaston suunnittelu- ja rakentamishankkeiden mahdollistaminen	Vaikuttavuustavoitteet MRL:n ja JHS 185:n mukaiset pohjakartat ja maastoon merkinnät Tonttien saatavuus	Yhdyskuntarakenteen toteutuminen	Mittaustoimen tehtävät on tehty suunnitelmien mukaisesti yhteistyössä kaavoituksen, kunnallistekniikan ja rakennusvalvonnan kanssa.
Tuottavuustavoitteet Elinvoiman ja kestävän kasvun osaston suunnittelu- ja rakentamishankkeiden toteutuminen Kunnan opaskartat ja osoitejärjestelmä	Tuottavuustavoitteet Mittaus- ja kartoitustyöt kaavoitusta ja muuta maankäytön suunnittelua sekä rakentamista varten Mittaus- ja dokumentointityöt kunnallistekniikan suunnittelua ja rakentamista varten	Pohjakarttojen laadinta (ha) Uusien lohkottavien tonttien määrä (kpl) ja muut toimitukset Uudisrakennusten ja sijaintikatselmusten mittaukset (kpl) Rakennettavan kunnallistekniikan määrä	Pohjakarttojen täydennystä n. 53 ha:n alueella Uusien lohkottavien tonttien määrä 20 kpl ja muut toimitukset yht. n. 40 kpl Uudisrakennusten mittauksia 72 kpl ja sijaintikatselmusten mittauksia 54 kpl Rakennettavan kunnallistekniikan kohteita 125 kpl Ajantasaistettu os. järjestelmää ja opaskarttaa v. 2017

Tunnusluvut

Mittaustoimen tehtävät ovat suhteessa kaikkeen Elinvoiman ja kestävän kasvun osaston suunnitteluun ja rakentamiseen. Mittauksen tunnuslukuina voidaan pitää siten kaavoituksen, myytävien tonttien, rakennusvalvonnan ja kunnallistekniikan määrien tunnuslukuja.

Talousarvion toteutuminen

Valtuustoon ja lautakuntaan nähden sitovat tavoitteet ovat toteutuneet v.2017. Asemakaavoitusta, rakennusvalvontaa ja kunnallistekniikkaa varten tehtiin mittauksia ja kartoituksia etenkin Seunavuoren, Kinkomaan ja keskustan alueilla.

Uusia asemakaavatontteja mitattiin ja lohkottiin vuoden 2018 myyntiä varten 20 kpl. Hautalahden ja Peltolammen (Kinkomaa) alueilla tehtiin pohjakartoitusta asemakaavan laatimista varten.

Vesihuollon tarke- ja kartoitusmittaamista sekä johtokartan laatimista numeeriseen muotoon jatkettiin. Vuonna 2017 päivitettiin osoitejärjestelmää ja numeerista opaskartta-aineistoa kunnan taajamista ja haja-asutusalueista yhteistyössä Jyväskylän kaupungin kanssa (ajantasainen opaskartta painettiin alkuvuonna 2017).

3.6.3.3. Liikenneväylät

Budjettirahoitteinen

Toiminta-ajatus

Katujen, kevytväylien ja valaistuksen hoito ja kunnossapito.
Kunnan yksityistieavustusten jakaminen.

Palvelusuunnitelma

Liikenneväylien hoitokilometrit lisääntyvät vuosittain uudisrakentamisen vaikutuksesta. Liikenneväylien, katujen ja kevytliikenneväylien hoitotaso pyritään pitämään kohtuullisena. Katujen päällystäminen alentaa hoito- ja kunnossapitokustannuksia, mutta katujen määrän kasvu lisää hoitokustannuksia. Asfaltointit ja talvikunnossapito tehdään ostopalveluina.

Vuosittain pyritään parantamaan ja päällystämään vanhempien asuinalueiden katuja. Tekninen lautakunta päättää erikseen vanhojen alueiden perusparannettavat kadut ja asfaltointit. Katujen peruskorjaus ja päällystys sekä katuvalaistus toteutetaan investointimäärärahalta.

Avustusta annetaan niille yksityisteiden kunnossapidolle, joiden varrella on ympärivuotista, pysyvää asutusta ja joiden tiekunnat on perustettu toimituksessa.

Strategiset pitkän aikavälin tavoitteet			
Valtuustoon nähden sitovat tavoitteet	Lautakuntaan nähden sitovat tavoitteet	Mittari ja vertailuarvo	Toteuma
Vaikuttavuustavoitteet Viihtyisien ja turvallisten asuinympäristöjen kehittäminen	Vaikuttavuustavoitteet Perusparannetaan vuosittain vanhojen asuntoalueiden katuja.	Asiakaspalaute Peruskorjattujen katujen määrä	Rakennustöiden tiedottamista on lisätty. Peruskorjauskohteet olivat Purotie, Yrittäjätie ja Kiuastie. Teollisuustielle tehtiin uusi suojatie.
Tuottavuustavoitteet Kohtuullinen katujen kunnossapitotaso	Tuottavuustavoitteet Kohtuullinen katujen kunnossapitotaso	Asiakaspalaute Asfaltoimattomien katujen määrä	Asfaltointia uusilla ja vanhoilla alueilla noin 18 500 m ² (220 000 €). Ltk 14.3.2017.

Tunnusluvut

Liikenneväylät	TP 16	TA 17	TP 17
katuja (km)	68,0	68,5	68,7
kevyen liikenteen väyliä (km)	23,4	24,3	24,0
avustettavia yks.teitä (kpl)	48	49	49
avustettavia yks.teitä (km)	102,4	102,4	101,8
avustuksia yks.teille (euroina)	50 000	50 000	50 000

Talousarvion toteutuminen

Katuverkoston kasvaessa kunnossapitoalueet ovat laajentuneet Murtolammen, Rajalan ja Kinkomaan Ahvenlammen alueella. Niittyahon kevyen liikenteen ensimmäinen osa rakennettiin valmiiksi.

Teiden ja pihojen auraus ja osa hiekoituksesta teetettiin ulkopuolisilla urakoitsijoilla. Samoin teiden asfalttipäällysteet ja päällysteiden asfalttipaikkaukset teki ulkopuolinen urakoitsija. Omalla kalustolla poistettiin teiden polanteita ja hiekoitettiin liikenneväyliä sekä parannettiin risteyksien näkyvyyksiä. Kesäkunnossapito, pölynsidonta ja teiden lanaus tehtiin kunnan omalla kalustolla. Hiekoitushiekan poisto tehtiin pääsääntöisesti omalla kalustolla. Tienvarsien ja liikennevihreiden niitot tapahtuivat ulkopuolisen urakoitsijan toimesta.

Katuvalaistuskustannukset nousevat tievalaistuksen lisääntymisen ja ilkvallan myötä. Katuvalaistusta rakennetaan/uusitaan investointimäärärahalla.

Valaistus on katkaistuna kello 24.00–05.30. Asemakaava-alueen ulkopuoliset valaistukset ovat katkaistuina kello 23.00–06.00. Muuramen ydinkeskustan valot palavat koko yön.

Yksityisteitä avustettiin yhteensä 50 000 eurolla vuonna 2017. Yksityisteiden peruskorjausavustukset käsitellään vuosittain erillisinä asioina, vuodelle 2017 ei ole haettu peruseräavustusta.

3.6.3.4. Konekeskus

Kohderahoitteinen

Kohde	Nimi	Talous- arvio	TA-muutokset	Toteutuma	Poikkeama
1	KÄYTTÖTALOUS				
500	ELINVOIMAN JA KEST. KASVUN LTK				
4410	Konekeskus Tulosbudjetti				
	Toimintatulot				
*	Myyntitulot	110.000	0	121.126,60	11.126,60-
*	Valmistus omaan käyttöön	30.270	0	33.638,90	3.368,90-
	Toimintamenot				
	Materiaalit ja palvelut				
*	Aineet, tarvikkeet, tavarat	27.310-	0	24.338,70-	2.971,30-
*	Palvelujen ostot	36.440-	0	33.110,97-	3.329,03-
*	Henkilöstömenot	48.480-	0	40.221,32-	8.258,68-
*	Muut menot	300-	0	7.106,61-	6.806,61
*		50-	0	586,00-	536,00
**	TOIMINTAKATE	27.690	0	49.401,90	21.711,90-
	Rahoitustulot ja -menot				
***	VUOSIKATE	27.690	0	49.401,90	21.711,90-
	Poistot ja arvonalentumiset				
*	Suunnitelman mukaiset poisto	11.780-	0	11.775,80-	4,20-
****	TILIKAUDEN YLI-/ALIJÄÄMÄ	15.910	0	37.626,10	21.716,10-

Tehtäväkohtaiset tavoitteet

Konekeskus myy palveluja omakustannushintaan lähinnä tekniselle osastolle. Konekeskuksen tarkoitus on tukea kunnan omia toimintoja.

Palvelusuunnitelma

Konekeskuksen tavoitteena on ylläpitää töiden sujumisen kannalta välttämätöntä konekanta. Vanhentunutta kalustoa uusitaan, vuonna 2014 on uusittu traktori.

Tunnusluvut

	TP 16	TA 17	TP 17
Kalustoa (kpl)			
Traktorit	4	4	4
Kuorma-auto	1	1	1
Henkilöstö	2	2	2

Talousarvion toteutuminen

Konekeskus on toiminut talousarvion mukaisesti.

3.6.4. LUVAT JA VALVONTA

Budjettirahoitteinen

Kohde	Nimi	Talous- arvio	TA-muutokset	Toteutuma	Poikkeama
1	KÄYTTÖTALOUS				
500	ELINVOIMAN JA KEST. KASVUN LTK				
720	LUVAT JA VALVONTA				
***	Toimintatulot	97.000	0	129.555,04	32.555,04-
***	Toimintamenot	367.410-	0	329.235,21-	38.174,79-
****	Toimintakate (Netto)	270.410-	0	199.680,17-	70.729,83-
***	Laskennalliset tulot	0	0	624,00	624,00-
***	Laskennalliset menot	19.380-	0	57.884,34-	38.504,34

3.6.4.1. Rakennusvalvonta

Tehtäväkohtaiset tavoitteet

Valvoa kaavojen noudattamista, huolehtia rakentamista ja muita toimenpiteitä koskevien lupien käsittelystä sekä valvoa rakennetun ympäristön ja rakennusten kunnossapitoa siten, kuin siitä laissa säädetään.

Valtion lainoittaman/avustaman maatalous- ja asuntorakentamisen suunnitelmien, sekä korjaustoimenpiteiden tekninen valvonta.

Rakennus- ja huoneistorekisterin pitäminen ja tietojen toimittaminen muille viranomaisille.

Palvelusuunnitelma

Opastetaan ja neuvotaan asiakkaita rakentamiseen liittyvissä kysymyksissä ja rakennuslupa-asioissa.

Pyritään nopeaan ja oikeudenmukaiseen päätöksentekoon lupa-asioissa, asiakasläheiseen palveluun sekä joustavaan rakennusaikaiseen valvontaan ja ohjaukseen

Strategiset pitkän aikavälin tavoitteet

Luodaan asumiselle, elämiselle ja yrittämiselle turvallinen ja viihtyisä ympäristö.

Valtuustoon nähden sitovat tavoitteet	Lautakuntaan nähden sitovat tavoitteet	Mittari ja vertailuarvo	Toteuma
Vaikuttavuustavoitteet	Vaikuttavuustavoitteet		
Palvelukyky, tehokkuus, osaaminen	Nopea, joustava päätöksenteko	Hakemusten käsittelyajat lautakunta < 6 vk raktark < 4 vk	Tavoitteet saavutettu 100 % :sti
Tuottavuustavoitteet	Tuottavuustavoitteet		
Terveellinen, turvallinen ja viihtyisä ympäristö	Sujuva lupakäsittely ja rakennusaikainen valvonta	Katselmusten saataavuus < 5 vrk	Tavoitteet saavutettu yli 90 %:sti

Tasapuolisuus ja oikeudenmukaisuus	Oikeudenmukaiset päätökset	Oikaisuvaatimusten ja valitusten määrä < 5 kpl/a	Oikaisuvaatimuksia ja valituksia alle 5 kpl vuonna 2017
------------------------------------	----------------------------	--	---

Tunnusluvut

	TP 16	TA 17	TP 17
Myönnetyt luvat yhteensä	276	250	248
Rakennus- ja toimenpideluvat	193	150	171
Toimenpideilmoitukset	71	60	62
Rakennuslupakatselmukset	706	620	581
Valmistuneet asunnot	105	50	67

Taloustarvion toteutuminen

Valtuustoon ja lautakuntaan nähden sitovat tavoitteet on toteutunut pääosin suunnitelmien mukaisesti. Lupamäärät, katselmusten määrä ja lupatulot ovat laskeneet vuoteen 2016 verrattuna. Edelliseen vuoteen verrattuna muutosta oli lupamäärässä noin -10 % (248/276, TA 2017 250 kpl) => johtuu osin kokeilusta, jossa samalle rakennuspaikalle kaikki yhtäaikaan haetut luvat esim. asuinrakennus ja talousrakennus tehtiin yhden lupanumeron alle) ja lupatuloissa – 35 % (108.490/ 168.748, TA 2017 91000 €). Lupatulojen suuri poikkeama edelliseen vuoteen johtuu siitä, että suuremmille hankkeille haettiin vähän lupia 2017 verrattuna vuoteen 2016. Vuonna 2018 palataan lupajärjestelmässä vanhaan systeemiin (lupa/rakennus), koska se on todettu selkeämmäksi käsitellä ja arkistoida.

Lupien, niihin liittyvien katselmusten, rakentamisen ohjauksen ja neuvonnan määrä on aina suoraan riippuvainen suhdanteista, asukasmäärän kasvusta, kaavoituksesta ja vapaasta tonttivarannosta.

3.6.4.2. Ympäristönsuojelu

Toiminta-ajatus

Toimialan tehtävä on ympäristö- ja jätelainsäädännön alainen neuvonta ja valvonta, vesihuoltolain ja jätevesiasetuksen edellyttämät tehtävät, ympäristölupien ja maa-aineslupien valmistelu ja valvonta, ympäristön tilan seuranta, luonnon virkistyskäytön edistäminen sekä lupaviranomaisena toimiminen. Myös ajoneuvojen siirtämisestä annetun lain mukaiset toimenpiteet kuuluvat ympäristönsuojeluun.

Palvelusuunnitelma

Ympäristönsuojelu edesauttaa terveellisen, turvallisen ja viihtyisän ympäristön aikaansaamista. Toiminnan tavoitteena on sujuva ja nopea lupa- ja ilmoitusasioiden käsittely.

Strategiset pitkän aikavälin tavoitteet

Hyvä ympäristön tila ja ekologisesti kestävä kehitys

Valtuustoon nähden sitovat tavoitteet	Lautakuntaan nähden sitovat tavoitteet	Mittari ja vertailuarvo	Toteuma
Vaikuttavuustavoitteet	Vaikuttavuustavoitteet		

Palvelualltius, tehokkuus, osaaminen	Sujuva lupakäsittely, nopea päätöksenteko	Lupahakemusten käsittely 4 kk:ssa, ilmoitusten 2 kk:ssa.	Tavoitteet toteutuneet
Tuottavuustavoitteet	Tuottavuustavoitteet		
Terveellinen, turvallinen ja viihtyisä ympäristö	Ympäristöhaittojen ennaltaehkäisy.	Ympäristölupa- ja maanainelupatarkastukset 5 + 13.	Tavoitteet toteutuneet
	Luonnon virkistyskäytön edistäminen.	Luontopolut ym. alueet pidetään kunnossa.	Tavoitteet toteutuneet.

Tunnusluvut

	TP 16	TA 17	TP 17
Ympäristölupapäätökset ja rekisteröinnit	2	2	3
Lannan patterointi-ilmoitukset	2	5	5
Muut päätökset ja ilmoitukset	7	12	6
Ajoneuvojen siirtopäätökset	11	8	7
Jätehuolto- ja ympäristölupatarkastukset	5	5	5
Maa-ainelupatarkastukset	13	13	13

Talousarvion toteutuminen

Lupahakemukset ja ilmoitukset käsiteltiin tavoiteajassa.

Jätehuolto- ja lupatarkastuksia tehtiin vuoden aikana 18. Keski-Suomen yhteisen biojätteen lajittelukampanjan valmistelu aloitettiin loppuvuodesta. Jätevesiprojekti kohdisti kiinteistökohtaisten jätevesijärjestelmien neuvontaa kunnan eteläosan asuinkiinteistöille.

Muuramenjoen luontopolkua kunnostettiin edelleen mm. uusimalla opastekyltit.

Ympäristölupien ja erilaisten ilmoitusten lupamaksu- ja tarkastustulot ylittyivät edellisvuoteen verrattuna.

3.6.4.3. Ympäristöterveydenhuolto ja eläinlääkintähuolto

Toiminta-ajatus

Ympäristöterveydenhuollon tehtävänä on vähentää ja ennaltaehkäistä ihmisten terveyttä uhkaavia tekijöitä ja terveyshaittoja, jotka voivat aiheutua mm. elintarvikkeista, talousvedestä, uimavedestä, sisäilmasta, tupakasta tai kemikaaleista. Eläinlääkintähuolto huolehtii hyöty- ja pieneläinten terveydestä sekä eläinsuojelu- ja eläintautilain mukaisista viranomais tehtävistä. Myös pieneläinpäivystyksen ja löytöeläinten hoitopalveluiden hankinnan menot sisältyvät tähän kohtaan.

Muuramen kunnan ympäristöterveydenhuollon tehtävät hoitaa Jyväskylän kaupunki. Jyväskylän seudun ympäristöhuollon yhteistoiminta-alueeseen kuuluvat Jyväskylä, Hankasalmi, Joutsa, Luhanka, Multia, Muurame, Petäjävesi, Toivakka ja Uurainen. Yhteistoiminta-alueiden kunnista on edustaja ympäristöterveysjaostossa.

Palvelusuunnitelma

Ympäristöterveydenhuollon erityislainsäädäntö sekä valtioneuvoston valvontaohjelma-asetus (78/2011) edellyttävät kuntia laatimaan ja hyväksymään säännöllistä valvontaa koskevan ympäristöterveydenhuollon valvontasuunnitelman.

Kuluttajien turvallisuudesta huolehditaan valvomalla ja tarkastamalla kuluttajapalveluita ja -tavaroita. Tarkastuksilla arvioidaan yritysten elintarviketurvallisuutta, kuten hygieniää ja tuoteturvallisuutta. Vesilaitoksen talousveden laatua valvotaan, samoin uimapaikkojen veden laatua.

Tunnusluvut

	TP 16	TA 17	TP 17
Ympäristöterveydenhuolto €	94 059	67 000	79 985

	TP 16	TA 17	TP 17
Eläinlääkintähuolto, pieneläinpäivystys ja löytöeläinten hoitopalvelut €	24 578	57 000	43 678

Talousarvion toteutuminen

Muuramen kunnan näkökulmasta talousarvio 2017 toteutui kokonaisuutena hyvin.

Terveys- ja elintarvikevalvonnan sekä hallinnon kustannukset jaetaan sopijakuntien asukasluvun suhteessa. Eläinlääkintähuollon kustannukset jaetaan 75 % hyötyeläintilojen ja 25 % asukasluvun mukaisesti, paitsi pieneläinpäivystyksen kustannukset, jotka jaetaan sopijakuntien asukasluvun suhteessa.

3.6.5. MAANKÄYTTÖ JA ELINKEINOT

Budjettirahoitteinen

Kohde	Nimi	Talousarvio	TA-muutokset	Toteutuma	Poikkeama
1	KÄYTTÖTALOUS				
500	ELINVOIMAN JA KEST. KASVUN LTK				
740	MAANKÄYTTÖ JA ELINKEINOT				
***	Toimintatulot	1.178.000	0	907.505,31	270.494,69
***	Toimintamenot	504.680-	0	402.349,21-	102.330,79-
****	Toimintakate (Netto)	673.320	0	505.156,10	168.163,90
***	Laskennalliset tulot	0	0	901,00	901,00-
***	Laskennalliset menot	2.290-	0	58.674,00-	56.384,00

3.6.5.1. Kaavoitus

Toiminta-ajatus

Vastata kunnan kaavoituksesta ja kehittämisestä kestävästä kehitystä tukevalla tavalla. Kunnan tulee huolehtia riittävien raakamaareservien hankinnasta sekä tonttien markkinoinnista.

Palvelusuunnitelma

Maankäyttö- ja rakennuslaki edellyttää, että taaja-asutusta ja muuta sellaista aluetta varten, jonka rakentamisen ja muun maankäytön yksityiskohtainen järjestäminen on tarpeellista, on kunnan toimesta, sitä mukaa kuin kehitys vaatii, laadittava asemakaava. Kunnan tulee myös ylläpitää ajantasakaavoja sekä ryhtyä toimenpiteisiin vanhentuneiden asemakaavojen uudistamiseksi. Kunnan tulee huolehtia lain mukaisesti myös tarpeellisesta yleiskaavan laatimisesta ja sen pitämisestä ajan tasalla.

Kaavoituksesta ja tonttien markkinoinnista vastaa kunnan kaavoittaja. Ulkopuolista konsulttia tarvitaan suunnittelutehtävissä ja erilaisten selvitysten laadinnassa (esim. luontoselvitykset, tiesuunnitelmat).

Kaavoitukseen liittyvät toimet edellyttävät entistä parempaa luonnon, ympäristön, maiseman, kuntalaisten, eri viranomaisten ja ympäristövaikutusten huomioonottamista.

Strategiset pitkän aikavälin tavoitteet			
Luodaan asumiselle, elämiselle ja yrittämiselle turvallinen ja viihtyisä ympäristö.			
Valtuustoon nähden sitovat tavoitteet	Lautakuntaan nähden sitovat tavoitteet	Mittari ja vertailuarvo	Toteuma
Vaikuttavuustavoitteet	Vaikuttavuustavoitteet		
Suunnitelmallinen kunnan kehittäminen	Kunta on aktiivinen maankäytön kehittämisessä ja suunnittelussa	Kaavoitusreservi (vapaat tontit)	Kaavoituskatsaus hyväksyttiin teknisten palveluiden lautakunnassa (7.12.2016 § 119) vuodelle 2017, jossa arvio myös tonttilanteesta vuoteen 2019. Asuntotontteja on riittävä reservi, teollisuustontteja tarvitaan lisää.
Tonttien riittävyys (kaava-varanto)			
Tuottavuustavoitteet	Tuottavuustavoitteet		
Taloudellinen ja tehokas yhdyskuntarakenne	Kaavoituskatsauksen mukaisten kaavahankkeiden toteuttaminen	Hyväksytyt ja vireillä olevat kaavat (ha)	Asemakaavoja oli vireillä kaavoituskatsauksen mukaisesti. Yleiskaavoja oli vireillä tavoitteen mukaisesti yksi yleiskaava kerrallaan.
Työpaikka-alueiden ja palveluiden sekä liikenneyhteyksien kehittäminen		Vuosittain uusia omakotitalotontteja tarjolle 20–30 kpl	Asuintontteja on reservissä riittävästi. Työpaikkatonttien määrä on vähäinen.
Viihtyisien asuinympäristöjen kehittäminen		Vapaiden tonttien reservi asumiseen ja yrittämiseen	
Väestön kasvu		Myytyjen tonttien määrä	Uusia omakotitalotontteja tuli myyntiin 24 kpl ja tontteja myytiin 21 kpl.

Tunnusluvut

Kaavoitus	TP 16	TA 17	TP 17
Ulkopuolisten palveluiden osto €	23 240	70 000	79 820

Talousarvion toteutuminen

Kuluneella suunnitelmakaudella oli vireillä yksi yleiskaava sekä useita asemakaavoja. Yleiskaava on kunnan yleispiirteinen maankäytön suunnitelma, sillä ratkaistaan tavoitellun kehityksen periaatteet. Asemakaavassa taas määritellään yksityiskohtaisemmin alueen tuleva käyttö.

Muuramen kunnassa on tavoitteena tehdä yksi yleiskaava kerrallaan. Suunnitelluista yleiskaavoista vireillä on Keskustaajaman osayleiskaavan eteläosa, joka aloitettiin syksyllä 2015 ja se jatkuu aikataulun mukaan vuoteen 2018. Osayleiskaavan eteläosan suunnittelualue käsittää taajama-alueen valtatie 9 molemmin puolin. Pohjoisessa suunnittelualue rajoittuu Muuramenjokeen. Etelässä alue rajoittuu valtatie 9 itäpuolella Niittyahon eritasoliittymään ja länsipuolella Ketunmutka tiehen. Työssä laaditaan aluevarausosayleiskaava, joka ohjaa alueen asemakaavoitusta ja asemakaavamuutoksia. Yleiskaavatyössä pohditaan suunnittelualueen maankäyttöä yleispiirteisellä tasolla seuraavan noin 20 vuoden aikana tapahtuvalle kunnan kehitykselle, tavoitevuotena on 2035.

Suunnitelluista asemakaavoista Hautalahden alueen asemakaavoitusta jatkettiin ja kaava oli luonnoksena nähtävillä kahteen otteeseen. Alueen asuntotonttimäärä tarkentui 103 tonttiin, joista 80 tonttia sijaitsee kunnan maalla. Hautalahden asemakaavan tavoitteena on kaavoittaa Päijänteen rantamaisemiin monipuolista asumista, josta on hyvät kevyen liikenteen yhteydet keskusta ja Niittyahon koulun suuntaan sekä Muuratharjulle. Kaava on tarkoitus saada lainvoimaiseksi vuonna 2018.

Suunnitelmakaudella uusia asemakaavoja laitettiin vireille sekä keskustaajamassa että Kinkomaalla. Keskustaajamassa Valtatien ja Niittyahon varren maanhankinnat käynnistivät uusia kaavoja. Sillanniityn asemakaava sekä Niittyahon asemakaavamuutos ja laajennus ovat luonnosvaiheessa. Kuusanmäentien asemakaavoitusta alettiin valmistella. Näissä kaikissa kaavoissa on aluevarauksia teollisuustonteille. Kinkomaalla aloitettiin, suunniteltujen kaavahankkeiden Peltolampi ja Hinkanlampi, lisäksi kaksi kaavamuutosta Vitapolis – alueella. Peltolammen asemakaava sekä Vitapolis -alueen korttelin 1209 asemakaavan muutos etenivät ehdotusvaiheeseen. Kinkomaalla kaavoitetaan asumisen tarpeisiin. Asemakaavoja ei vahvistunut vuonna 2017, vaan kaikki kaavat siirtyivät vuodelle 2018.

Asemakaavoitettuja omakotitalotontteja vuoden 2017 lopussa oli noin 90. Vireillä olevissa asemakaavoissa on Hautalahdessa 80 ja Kinkomaalla arviolta noin 20 tonttia. Isolahden osayleiskaavan alueella kunnalla on kaikkiaan 19 myytävää tonttia, josta on myyty 2. Koulun taakse sijoittuvalle 12 tontin ryppäälle on tehty lohkomissuunnitelma ns. hevos-/puutarhatonteiksi.

Vuoden 2018 rakentamiseen uusia tontteja tuli hakuun marraskuussa 2017 Kinkomaan Liisalan alueelta sekä Seunavuoresta yhteensä 20 kpl. Rakentamiskelpoisia tontteja vuodelle 2018 oli haettavissa yhteensä 34 kpl.

Muuramen kunta osallistui Jyväskylän rakennusmessuille Jyväskylän Paviljongissa 10.–12.3.2017 Jyväskylän seudun yhteisellä osastolla.

Taloudellisen ja tehokkaan yhdyskuntarakenteen saavuttamiseksi kunta pyrkii kaavoittamaan ja ostamaan raakamaata olemassa olevien asemakaava-alueiden lähetyviltä. Raakamaareserviä kaavoitusta varten kunnalla on vt 9 varrella Sillanniityn alueella ja Punasillan

taustalla, Pyyppölantien varteen sijoittuvalla ns. Hirviviidan alueella, Kinkomaantien varrella Tervämäessä sekä Kylänlahden rannalla. Sillanniityn alueelle tulee osayleiskaavan mukaisesti sijoittumaan työpaikka ja liikerakentamista ja sen asemakaavoitus on jo aloitettu.

Vuoden 2017 kaavoituksen kustannukset ylittyivät, koska vuoden 2016 kaavatöitä siirtyi vuodelle 2017. (vuoden 2016 kustannukset alittuivat selvästi).

alittuivat reilusti konsulttipalvelujen osalta. Yleiskaavoitusta päästiin aloittamaan varsinaisesti vasta syksyllä muun muassa kilpailutukseen liittyvän aikataulujen ja konsultin valinnan johdosta. Hautalahden kaavoituksen osalta arvioitu aikataulu siirtyi alueen laajuuden vuoksi, suunnittelun piiriin otettiin yksityisiä maanomistajia.

3.6.5.2. Keskustan kehittäminen

Toiminta-ajatus

Tavoitteena on Muuramen keskustan vetovoimaisuuden lisääminen, alueen viihtyvyys ja toimivuus sekä palvelujen säilyminen. Keskustan kehittämisestä on laadittu yleissuunnitelma 2015, joka antaa suuntaviivoja tuleville hankkeille.

Palvelusuunnitelma

Merkittävimmät uudistus- ja kehittämiskohteet:

- Vanha ja uusi liikekeskus: näiden välinen yhteys, pääpaino vanhan liikekeskuksen alueen kehittämisessä
- Asumisen tehostaminen/tiivistäminen
- Tiejärjestelyt ja kevyenliikenteenväylät
- Muuramejoki ja kylänlahti, rannan hyödyntämismahdollisuudet
- Vihersuunnittelu ja valaistus

Talousarvion toteutuminen

Suomi 100 juhlavuoteen liittyen toteutettiin valoteos UkkoMetso kauppakeskuksen alueelle valtatie 9 varteen. Hankkeen kustannuksia jaettiin eri hallintokunnille. Edelleen Suomen juhlavuoteen liittyen toteutettiin Virastotien varteen viheralueelle juhla-alueita.

3.6.5.3. Elinkeinoelämän edistäminen

Toiminta-ajatus

Muuramen kunnan strategia vuoteen 2021 nostaa elinvoiman kunnan keskeiseksi menestystekijäksi. Jo strategian nimi, Mahdollisuuksien Muurame – elinvoimainen edelläkävijä on merkittävä linjaus elinvoiman merkityksestä kunnan toiminnassa. Yksi keskeisimmistä elinvoiman tekijöistä on elinkeinoelämän kehittäminen ja sen kasvun tukeminen. Strategiaan onkin valittu elinvoiman ja kestävä kasvun tavoitteeksi yrittäjäaktiivinen elinkeinopolitiikka.

Muuramen kunta toimii elinkeinoelämän kehittämisessä asiakaslähtöisesti ja tavoitteena on luoda mahdollisuuksia kehittää olemassa olevien yritysten työpaikkoja sekä luoda mahdollisuuksia uudelle yritystoiminnalle. Kunta hoitaa yhä enemmän itse elinkeinoelämän kehittämistehtävää ja pyrkii ennakoimaan sen myötä nykyistä paremmin toimintaympäristön muutoksia.

Elinkeinoelämän kehittämisessä keskeisessä asemassa on yhteistyö yrittäjäjärjestön kanssa, mutta samanaikaisesti on löydettävä uusia kontakteja ja verkostoja elinkeinoelämän kehittämiseen ja työpaikkojen lisäämiseen.

Palvelusuunnitelma

Kunnan elinkeinoelämän kehittämisessä hyödynnetään sekä kunnan omaa henkilöstöä että Jykes Oy:n organisaatiota muuramelaisen ja sitä kautta koko seudun elinkeinoelämän edelleen kehittämiseksi. Kunta tekee yhteistyötä yrittäjien, yritysten ja yrittäjäjärjestön sekä muiden yhteistyötahojen kanssa. Kunnassa on käytössä yritysvaikutusten arviointi, jolla arvioidaan kunnan erilaisten toimintojen vaikutuksia yrityksiin, yrittäjyyteen ja työpaikkoihin.

Kunnan elinkeinopolitiikassa tuetaan eri tavoin aloittavia tai kuntaan sijoittuvia yrityksiä, mutta samanaikaisesti huolehditaan jo olemassa olevien yritysten kasvu- ja kehitysedellytysten turvaamisesta. Kunnan strategiana on huolehtia niin palvelualan kuin tuotannollisten yritysten toimintaedellytysten turvaamisesta. Kunta on myös aktiivinen toimija ja yhteistyökumppani yritysten elinkaaren ja toiminnan eri vaiheissa.

Muuramen kunta toteuttaa kuntastrategian lisäksi elinkeino- ja mainestrategiaa, jonka seuranta ja toteuttaminen ovat keskeisessä roolissa siinä asetettujen tavoitteiden saavuttamisessa.

Vuonna 2014 aloitetun Jykesin selvitystyön pohjalta tehdyt päätökset Jykesin roolista tulevat uudelleentarkasteluun vuoden 2017 aikana. Tarkastelussa on huomioitava se, että Muuramen kunta ei pysty tekemään asiassa täysin itsenäisiä päätöksiä vaan on ainakin joiltakin osin riippuvainen muiden omistajakuntien linjauksista. Lisäksi vuoden 2017 aikana nousee esiin uudelleen järjestelyt Jykes Kiinteistöt Oy:n suhteen, jonka toimintapolitiikkaan ja -strategiaan on päätetty tehdä muutoksia vuoden 2016 aikana.

Viime vuosina työllistäminen ja työllisyyden hoito ovat kasvaneet yhä läheisemmin kiinni kunnan muun elinkeinoelämän tarpeisiin. Kunta on ollut mukana yhdessä Jyväskylän ja Jämsän kanssa työllisyyden kuntakokeilussa, joka päättyi vuoden 2015 lopussa. Tämän jälkeen kunta on ollut mukana lakisääteisessä TYP-verkostossa. Vuonna 2017 verkosto jatkaa normaalisti, mutta mahdollisen maakuntauudistuksen yhteydessä on odotettavissa muutoksia myös työllistämisen vastuisiin ja rooleihin.

Tunnusluvut

Kaavoitus	TP 16	TA 17	TP 17
Työpaikkaomavaraisuus (Huom! tilastokeskuksen tiedot eivät ole ajantasaisia)	62,4 %	66 %	65 %
Yritystonttien luovutukset	5	5	0

- Tilastotieto v. 2015

Talousarvion toteutuminen

Kuntatalouden haasteissa aktiivisella elinkeinopolitiikalla ja sen onnistumisella on merkittävä asema kuntatalouden liikkumavaran parantamisessa. Aktiivisen ja onnistuneen elinkeinopolitiikan tuloksena kuntaan luodaan työpaikkoja, verotuloja ja hyvinvointia, jonka välilliset vaikutukset kuntatalouteen ovat merkittäviä. Aktiivisella elinkeinopolitiikalla vähennetään tehokkaimmin työllisyyden hoitoon liittyviä kustannuksia.

Työttömyysaste oli Muuramessa maakunnan alhaisin (koko vuoden ka. 9,4 %) ja myös pienempi kuin koko maan keskiarvo. Alhaisesta työttömyysasteesta huolimatta kunnan osuus maksetuista työmarkkinatuista oli 501 206 €.

Viimeisimmät työpaikkaomavaraisuuden tunnusluvut ovat vuodelta 2015, silloin Muuramen työpaikkaomavaraisuus oli 65 %. Kokonaisuudessaan Muurame on työpaikkamäärien osalta ollut menestyjä. Vuosina 2010-2015 Muuramen työpaikkamäärä on pysynyt ennallaan, kun

samaan aikaan kaikissa muissa Keski-Suomen kunnissa työpaikat ovat vähentyneet, enimmäkseen jopa 24 %. Samana ajanjaksona Muuramen julkisen sektorin työpaikkojen määrä on laskenut 17,2 % kun taas yksityisen sektorin työpaikkojen määrä on kasvanut 7,6 %, joka on Keski-Suomen korkein kasvuprosentti.

Haastavassa kunnallistalouden tilanteessa elinkeinoelämään kohdentuvien toimenpiteiden vaikuttavuus korostuu entisestään. Lisäksi valtionosuuksissa työpaikkaomavaraisuus on nostettu yhdeksi valtionosuuden määräytymisperusteeksi, mikä entisestään korostaa kunnan elinkeinopolitiikan vaikuttavuuden merkitystä. Valtionosuusuudistuksessa korostuu aiempaa selkeämmin kuntien keskinäinen kilpailu työpaikoista ja aiemmin keskeiseksi koettu alueellinen elinkeinopolitiikka on jäänyt toissijaiseksi toimintatavaksi.

Seudullisessa elinkeinopolitiikassa tehtiin merkittäviä uudistuksia, joista keskeisiä olivat sekä Jykes kiinteistöt Oy:n että Jykes Oy:n osalta tehdyt uudelleenjärjestelyt. Jykes Kiinteistöt Oy:n toiminta muutettiin omistamisen sijaan enemmän yritysten tarpeista lähtevään toimintamalliin ja Jykes Oy:n osalta puolestaan päädyttiin toiminnan alas ajamiseen ja elinkeinoelämään liittyvien tehtävien siirtoon kunnille. Jykes Kiinteistöt oy myi merkittävimmän osan kiinteistömässään ja muutti nimensä Jykia Oy:ksi. Muuramen kunta osti Virastotie 7:n kiinteistön Jykialta.

Teollisuustonttien kysyntä on ollut tasaista, erityisesti Punasillan alue on kiinnostanut yrityksiä. Vanhalta teollisuusalueelta Punasillan alueelle siirtyi uusiin ja suurempiin tiloihin mm. M-Ligt oy ja Tourulan Metallin oy, joiden henkilöstömäärä samalla kasvoi. Toisaalta myös ko. yritysten vanhat toimitilat ovat tulleet uuden yritystoiminnan käyttöön. Vuonna 2016 kunta möi teollisuus- ja liiketontteja 5 kpl, vuonna 2017 ei yhtään.

Uusia yrityksiä Muurameen perustettiin 56 kappaletta.

Yhteistyö koulutusten tarjoajien ja Jyväskylän oppisopimuskeskuksen kanssa on tarjonnut muuramelaisille yrittäjille mm. tuoteistuskoulutusta paikallisesti toteutettuna. Tuoteistuskoulutuksen ryhmiä oli vuoden aikana kaksi, joihin osallistui yrittäjiä ja avainhenkilöitä yhteensä n. 30 henkilöä.

3.6.5.4. Matkailun edistäminen

Toiminta-ajatus

Matkailun edistäminen on hoidettu seudullisena toimintana, jota on jossain määrin vahvistettu myös kunnan omalla toiminnalla. Kunnassa toimii lukuisia matkailuyrittäjiä, joiden kanssa yhteistyössä kehitetään matkailua. Lisäksi kunta pyrkii osaltaan osallistumaan resurssiensa puitteissa erilaisten tapahtumien järjestämiseen kunnan alueella.

Palvelusuunnitelma

Matkailuelinkeino on ollut kohtuullisen pienellä painotuksella Muuramen elinkeinopolitiikassa, mutta sen merkitys on korostumassa ja toimialan mukanaan tuomia laajenemismahdollisuuksia seurataan jatkuvasti. Kunta on ollut taustaroolissa mukana Riihivuoren alueen kehittämisessä, jossa on myös jatkossa painopiste matkailuelinkeinojen kehittämisessä kunnan alueella. Kunta on lisäksi vuonna 2016 ollut mukana hankkeessa, jossa on selvitetty matkailuelinkeinoja ja Päijänteen biosfäärialuetta osana matkailutoimintaa. Näiden tuloksia konkretisoitiin vuoden 2017 aikana.

Kunta on matkailuelinkeinojen osalta mukana maan- ja alueidenkäytön suunnittelussa, aloitettavien ja toimivien yritysten toimintaedellytysten varmistamisessa ja edelleen kehittämisessä. Lisäksi kunta osallistuu yritysten ja seudullisten toimijoiden kanssa toteuttavaan markkinointiyhteistyöhön.

Talousarvion toteutuminen

Matkailun edistämiseen ei ollut varattu lisämäärärahoja edellisiin vuosiin verrattuna. Talousarviokohdan menot ovat kunnan omaa matkailun edistämiseen varattua rahoitusta, minkä lisäksi Visit Jyväskylä on hoitanut osana seutumarkkinointia myös Muuramen matkailupalveluita.

Vuonna 2016 alkanut ja marraskuussa 2017 päätynyt kunnan hallinnoima Leader – rahoitteinen matkailuhanke tiivistä muuramelaisten matkailutoimijoiden yhteistyötä ja käynnisti koko Päijänteen alueella tavoitteen saada Päijänne UNESCO:n sertifioimaksi Biosfääri – alueeksi. Muuramen matkailuhankeen jatkona syntyi Jyväskylän amk:n ja Lahden amk:n Päijänne Brändiksi –niminen hanke, jossa tavoitteena on vuoden 2018 loppuun mennessä sitouttaa kaikki Päijänteen ympäristökunnat mukaan Biosfääri –statuksen hakemiseen.

Merkittävin muutos Muuramen matkailutoiminnassa oli Riihivuoren laskettelukeskuksen hakeutuminen keväällä konkurssiin ja päättyminen lopulta loppuvuodesta kunnan omistukseen. Riihivuori haluttiin pitää kuitenkin toimivana myös talvikauden 2017-2018 huolimatta siitä, että perinteisen laskettelutoiminnan edellytyksiä ei ollut konkurssipesän myytyä hiihtohissit ja lumetusjärjestelmät. Loppuvuodesta kunta teki sopimuksen Havumäki Ranchin ja Taiteen edistämiskeskuksen kanssa Snowpark:n rakentamisesta, johon tulee 4 – 8 luonnonlumesta tehtyä freestyle- ja tempulaskemiseen soveltuvaa suorituspaikkaa, vapaalaskureittejä, pulkamäki sekä etupäässä lapsille tarkoitettu hiihtolatu.

3.6.5.5. Maatalouden hallinto ja lomitus

Toiminta-ajatus

Maaseutuhallinnossa vastataan lainsäädännöllä kunnalle määrättyjen tehtävien hoitamisesta Muuramen kunnassa sekä edistetään maaseudun elinvoimaisuutta maatalous- aluepoliittisten tukien avulla. Vuoden 2013 alusta lukien toiminta on hoidettu Laukaan isännöimän yhteistoiminta-alueen taholta.

Palvelusuunnitelma

Viljelijöiden päätukihaku on huhtikuussa. Päätukihakemusten lisäksi kunnassa päätetään tilatukioikeuksien omistuksen- ja hallinnansiirroista, hoidetaan kartta-aineistoa, käsitellään erilaisia muutoshakemuksia, vahvistetaan sitoumuksia sekä päivitetään eläintenpitäjä- ja pito-paikkarekisteriä.

Tukiehdot muuttuvat jatkuvasti. Muutosten sisäistäminen ja käytäntöön soveltaminen ovat haasteellisia niin viljelijän kuin viranomaisenkin kannalta.

Vuonna 2013 maaseutuhallinnon vastuu on siirtynyt Laukaan kunnalle. Yhteistyöalue muodostuu seuraavista kaupungista/kunnista: Jyväskylä, Muurame, Laukaa, Hankasalmi, Toivakka, Uurainen, Joutsa ja Luhanka. Tulevassa maakuntauudistuksessa maataloustoimen hoitaminen on siirtymässä maakunnan tehtäväksi.

Talousarvion toteutuminen

Maatalouden hallinnon palvelut tuotetaan yhteistoiminta-alueella Laukaan kunnan puolesta ja maatalouden lomituspalvelut Keuruun kaupungin toimesta.

Muuramen kunta tukee maksullista lomitusta edelleen neljä euroa/tunti.

3.6.5.6. Tontit

Kohderahoitteinen

Kohde	Nimi	Talous- arvio	TA-muutokset	Toteutuma	Poikkeama
1	KÄYTTÖTALOUS				
500	ELINVOIMAN JA KEST. KASVUN LTK				
3680	TONTIT				
	Tulosbudjetti				
	Toimintatulot				
*	Myyntitulot	32.000	0	22.260,00	9.740,00
*	Muut tulot	1.063.000	0	775.929,93	287.070,07
	Toimintamenot				
	Materiaalit ja palvelut				
*	Aineet, tarvikkeet, tavarat	0	0	192,39-	192,39
*	Palvelujen ostot	22.000-	0	16.411,01-	5.588,99-
*	Henkilöstömenot	0	0	2.689,10-	2.689,10
*	Muut menot	850-	0	732,50-	117,50-
**	TOIMINTAKATE	1.072.150	0	778.164,93	293.985,07
	Rahoitustulot ja -menot				
***	VUOSIKATE	1.072.150	0	778.164,93	293.985,07
	Poistot ja arvonalentumiset				
****	TILIKAUDEN YLI-/ALIJÄÄMÄ	1.072.150	0	778.164,93	293.985,07

Tehtäväkohtaiset tavoitteet

Kunnan vuokraamien tonttien vuokratulot ja maanmyynnistä kirjanpitoon tulevat voitot. Kunta luovuttaa tontit yleensä valmiiksi muodostettuina tiloina.

Palvelusuunnitelma

Tonttien luovutus suunnitelman mukaisesti rakentamiseen.

Tonttien luovutustapa on käteismyynti.

Vuonna 2017 tulee rakennuskelpoisiksi ja samalla myyntiin 24 uutta omakotitonttia ja yksi rivitalotontti.

Edellisiltä vuosilta on varaamatta 14 kpl (tilanne 31.8.2017; Seunavuori 6 kpl, Kinkomaa 3 kpl ja Tervämäki 5 kpl).

	TP 16	TA 17	TP 17
Mydyt omakotitalotontit	27	25	21

Talousarvion toteutuminen

Omakotitalotontteja myytiin 21 kpl ja teollisuustontteja 0 kpl. Arvioidut tonttien myyntitulot eivät toteutuneet täysin, kerrostalotonttien varaukset eivät realisoituneet, vaan varaukset siirtyivät vuodelle 2018.

Entisen saunakylän alueen liiketontin kehittämiseksi laadittiin rakennettavuusselvitys ja hulevesien yleissuunnitelma vuonna 2016. Hulevesiselvitys sisältää ns kosteikkopuistosuunnitelman ranta-alueen osalle. Suunnittelua jatkettiin vuonna 2017 ja sen toteuttaminen jakaantuu kahdelle vuodelle. Hankkeelle on haettu ja saatu avustusta Keski-Suomen ELY-keskukselta. Kosteikkohankkeen rakentaminen on investointipuolella.

3.6.5.7. Maa- ja metsätilat

Kohderahoitteinen

Kohde	Nimi	Talousarvio	TA-muutokset	Toteutuma	Poikkeama
1	KÄYTTÖTALOUS				
500	ELINVOIMAN JA KEST. KASVUN LTK				
3720	MAA- JA METSÄTILAT Tulosbudjetti				
	Toimintatulot				
*	Myyntitulot	80.000	0	107.332,32	27.332,32-
*	Muut tulot	3.000	0	1.975,00	1.025,00
	Toimintamenot				
	Materiaalit ja palvelut				
*	Aineet, tarvikkeet, tavarat	1.510-	0	375,00-	1.135,00-
*	Palvelujen ostot	51.040-	0	89.975,96-	38.935,96
*	Henkilöstömenot	7.870-	0	15.926,12-	8.056,12
*	Muut menot	3.500-	0	7.384,95-	3.884,95
*		20-	0	586,00-	566,00
**	TOIMINTAKATE	19.060	0	4.940,71-	24.000,71
	Rahoitustulot ja -menot				
***	VUOSIKATE	19.060	0	4.940,71-	24.000,71
	Poistot ja arvonalentumiset				
****	TILIKAUDEN YLI-/ALIJÄÄMÄ	19.060	0	4.940,71-	24.000,71

Tehtäväkohtaiset tavoitteet

Kunnan metsien hoito ja myynti metsänhoitosuunnitelman mukaisesti sekä maan myynti ja vuokraus.

Muuramen kunnan metsistä osa on varsinaista talousmetsää, osa tulevaa rakennusmaata ja osa puistometsää. Rakennusmaiden metsiä hoidetaan niin, että kaavoitusvaiheessa metsä olisi sopivaa puistoksi ja kestävä luonnonoloja vastaan.

Palvelusuunnitelma

Vuonna 2014 valmistui kunnalle uusi talousmetsiä koskeva metsätaloussuunnitelma. Puistometsiä hoidetaan tapauskohtaisesti tarpeen mukaan.

Raakamaata/metsää hankitaan kunnan omistukseen kaavoitusta varten aina, kun se on koh- tuudella mahdollista.

Talousmetsissä tavoitteena on oikea-aikainen hoito. Painopiste on tulevana vuosina harven- nushakkuissa.

Tunnusluvut

	TP 16	TA 17	TP 17
Kunnan omistamat maa- ja metsätilat (ha)	311	319	352

Talousarvion toteutuminen

Vuonna 2017 kunta osti raakamaata noin 41 ha (Tilat; Sillanniitty ja Sipilä 6,8 ha, Iso-Jaakkola ja Haapalahti 34,4 ha). Kohteet sijoituivat pääosin valtatie ja Kuusanmäentien varrelle ja kauppojen tavoitteena oli saada maata yritystontteja varten. Molempien kauppojen toteuduttua aloitettiin kaavoitus.

Kiinteistökauppojen määrärahat on osoitettu investointipuolella.

Metsänmyyntitulot ylittyivät, samoin myös suunnitellut menot. Raakamaan ostoa varten laadittiin myös toteuttamiseen liittyviä kustannusselvityksiä.

Kunnan metsiä ja puistometsiä oli erilaisissa metsänkäsittelyissä vuoden aikana yhteensä 25,6 hehtaaria.

Vuoden kuluessa tehtiin

- talousmetsien päätehakkuita 1,0 ha
- talousmetsien harvennushakkuita 12,4 ha
- tonttien ja katualueiden päätehakkuita 4,0 ha
- puistometsien ja tonttien harvennushakkuita 8,2 ha.

3.6.6. JÄTEHUOLTO

Vuoden 2015 alusta alkaen on Mustankorkea Oy ollut kuntien kokonaan omistama jäteyhtiö. Jätehuollon kaikki tuotannolliset tehtävät siirtyivät Mustankorkea Oy:lle 1.1.2017 alkaen. Mustankorkea hoitaa mm. jätekuljetukset ja laskutuksen, jätekuljetusten kilpailutuksen, jätteen käsittelyn, vaarallisten jätteiden ja hyötykeräyspisteiden kustannukset ja jätehuollon neuvonnan ja tiedottamisen.

Jätehuollon viranomaistehtäviä hoitaa Jyväskylän, Laukaan ja Muuramen perustama Jyväskylän seudun jätelautakunta. Lautakunnan menot katetaan Mustankorkealta yhtiön saamista tuloista laskutuksen yhteydessä. Kuntaan jää edelleen vain jätehuollon valvonta, josta vastaa ympäristönsuojeluviranomainen.

Muuramen kunnan talousarviosta poistui vuonna 2017 jätehuolto tuloineen ja menoineen kokonaan.

3.6.7. MUU TOIMINTA

1.1.1.1. Palo- ja pelastustoimi Budjettirahoitteinen

Kohde	Nimi	Talous- arvio	TA-muutokset	Toteutuma	Poikkeama
1	KÄYTTÖTALOUS				
500	ELINVOIMAN JA KEST. KASVUN LTK				
760	MUU TOIMINTA				
***	Toimintamenot	758.000-	0	699.546,81-	58.453,19-
****	Toimintakate (Netto)	758.000-	0	699.546,81-	58.453,19-

Toiminta-ajatus

Vuoden 2004 alusta alkaen kuntien hoitama pelastustoimi siirtyi alueellisesti järjestettäväksi. Tätä toimintaa hoitamaan on perustettu Keski-Suomen pelastuslaitos, josta vastaa Jyväskylän kaupunki isäntäkuntaperiaatteella. Muuramen kunta ostaa pelastustoimen palvelut alueelliselta pelastuslaitokselta. Asiasta on tehty sopimus kuntien kesken.

Palvelusuunnitelma

Pelastuslaitos toimii vuokrakiinteistöissä ja kalusto on pelastuslaitoksen omaa. Ensihoitopalveluihin kuuluvan ambulanssin tilat on vuokrattu Punasillan alueelta.

Pelastuslaitos suunnittelee uuden paloaseman rakentamista Muurameen. Asemalle on löydetty uusi sijoituspaikka läheltä Muuramen keskustaa. Uuden aseman koko tulee olemaan noin 1100–1200 huoneistoneeliötä. Rakentamisesta vastaa Muuramen kunta ja pelastuslaitos vuokraa kiinteistön.

Talousarvion toteutuminen

Pelastustoimen kustannukset toteutuivat suunnitellun mukaisesti. Kustannukset jaetaan asukasluvun suhteessa.

Paloaseman osalta hanke ei ole edennyt. Muuramen kunta on tarkastellut sijaintivaihtoehtoja ja esittänyt hankkeelle sijaintipaikan (kh 6.10.2014). Keski-Suomen pelastuslaitoksen johtokunta on käsitellyt asian 17.5.2016 ja päättänyt, että pelastuslaitos ei ole valmis vuokraamaan paloasematiloja Muuramen kunnan esittämältä Kinkovuorentien varren sijaintipaikalta esitetyllä aikataululla vuosina 2018–19. Päätöksen mukaan pelastuslaitos hyväksyy sen, että Saunakylän tai Hautalanmäen vaihtoehdossa asemakaavoitus ja maakaupat viivästyttävät hankesuunnittelun käynnistymistä. Aikataulu hankkeen osalta siirtyy.

Elinvoiman ja kestävän kasvun ltk

Kohde	Nimi	Talousarvio	TA-muutokset	Toteutuma	Poikkeama
1	KÄYTTÖTALOUS				
500	ELINVOIMAN JA KEST. KASVUN LTK				
760	MUU TOIMINTA				
***	Toimintamenot	758.000-	0	699.546,81-	58.453,19-
****	Toimintakate (Netto)	758.000-	0	699.546,81-	58.453,19-

Koko käyttötalous

Kohde	Nimi	Talousarvio	TA-muutokset	Toteutuma	Poikkeama
1	KÄYTTÖTALOUS				
500	ELINVOIMAN JA KEST. KASVUN LTK				
***	Toimintatulot	2.857.660	0	2.792.187,27	65.472,73
***	Valmistus omaan käyttöön	268.370	0	270.555,45	2.185,45-
***	Toimintamenot	3.879.020-	0	3.856.026,65-	22.993,35-
****	Toimintakate (Netto)	752.990-	0	793.283,93-	40.293,93
***	Suunnitelmapoistot	1.556.430-	0	1.480.913,28-	75.516,72-
***	Laskennalliset tulot	110.660	0	413.426,00	302.766,00-
***	Laskennalliset menot	99.550-	0	496.083,34-	396.533,34

4. TULOSLASKELMAN TOTEUTUMINEN

(Sisäisen tuloslaskelman mukaan)

Kohde	Nimi	Talous- arvio	TA-muutokset	Toteutuma	Poikkeama
TUOSLASKELMA					
TOIMINTATULOT					
*	Myyntitulot	3.713.770	0	4.163.759,56	449.989,56-
*	Maksutulot	2.174.950	0	2.323.506,87	148.556,87-
*	Tuet ja avustukset	14.319.010	8.861.430	23.335.193,55	154.753,55-
*	Muut toimintatulot	7.161.320	0	7.049.596,04	111.723,96
**	TOIMINTATULOT YHTEENSÄ	27.369.050	8.861.430	36.872.056,02	641.576,02-
**	VALMISTUS OMAAN KÄYTTÖÖN	309.050	0	313.359,73	4.309,73-
TOIMINTAMENOT					
*	Henkilöstömenot	22.419.340-	265-	21.918.774,07-	500.830,53-
*	Palvelujen ostot	22.299.350-	49.747-	22.785.258,22-	436.161,27
*	Aineet, tarvikkeet ja tavara	2.987.260-	12	3.220.576,90-	233.328,45
*	Avustukset	17.374.060-	8.861.430-	26.153.209,56-	82.280,44-
*	Muut toimintamenot	6.356.160-	0	6.542.133,97-	185.973,97
**	TOIMINTAMENOT YHTEENSÄ	71.436.170-	8.911.430-	80.619.952,72-	272.352,72
TOIMINTAKATE					
		43.758.070-	50.000-	43.434.536,97-	373.533,03-
*	Verotulot	36.834.000	1.079.450	38.654.781,10	741.331,10-
*	Valtionosuudet	9.694.240	0	9.969.844,00	275.604,00-
Rahoitustulot ja -menot					
*	Korkotulot	1.400	0	11.688,91	10.288,91-
*	Muut rahoitustulot	164.740	0	179.644,76	14.904,76-
*	Korkomenot	65.400-	0	78.926,84-	13.526,84
*	Muut rahoitusmenot	50.740-	0	53.721,18-	2.981,18
VUOSIKATE					
		2.820.170	1.029.450	5.248.773,78	1.399.153,78-
Poistot ja arvonalentumiset					
*	Suunn.mukaiset poistot	3.778.000-	0	3.675.605,21-	102.394,79-
Satunnaiset erät					
TILIKAUDEN TULOS					
		957.830-	1.029.450	1.573.168,57	1.501.548,57-
*	Varausten lis.(-)tai väh.(+)	0	0	1.100.000,00-	1.100.000,00
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ (ALIJÄÄMÄ)					
		957.830-	1.029.450	473.168,57	401.548,57-

VEROTULOJEN ERITTELY

Verotulot	Alkuperäinen talousarvio	Talous- arvio- muutokset	Muutettu talousarvio	Toteutuma	Poikkeama
Kunnan tulovero	32 865 000	1 079 450	33 944 450	34 204 569,30	260 119,30
Yhteisövero	1 942 000	-	1 942 000	2 316 333,12	374 333,12
Kiinteistövero	2 027 000	-	2 027 000	2 133 878,68	106 878,68

	Tuloveroprosentti	Maksettavaa kunnallisveroa vastaava verotettava tulo	Muutos %
Verovuosi 2002	18,5	96 710 036	+ 4,7
Verovuosi 2003	18,5	101 040 853	+ 4,5
Verovuosi 2004	18,5	105 195 483	+ 4,1
Verovuosi 2005	18,5	109 187 663	+ 3,8
Verovuosi 2006	18,5	115 664 216	+ 5,9
Verovuosi 2007	18,5	126 414 670	+ 9,3
Verovuosi 2008	18,5	136 237 040	+ 7,8
Verovuosi 2009	19,0	139 533 917	+ 2,4
Verovuosi 2010	19,5	142 583 772	+ 2,2
Verovuosi 2011	19,5	157 813 050	+ 5,6
Verovuosi 2012	19,5	157 815 000	+ 0,0
Verovuosi 2013	19,5	165 476 000	+ 4,9
Verovuosi 2014	19,5	166 626 000	+ 0,7
Verovuosi 2015	19,5	169 787 000	+ 1,8
Verovuosi 2016	19,5	172 328 000	+ 1,5
Verovuosi 2017*	19,5	173 263 000	+ 0,5

* vahvistamaton

VALTIONOSUUKSIEN ERITTELY

Valtionosuudet	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio- muutokset	Muutettu talousarvio	Toteutuma	Poikkeama
Kunnan perus- palvelujen (ns.yhden putken) valtioosuus, ml.tasaukset				10 705 620	
Opetus- ja kulttuuri- toimen muut valtionosuudet				-735 776	
Harkinnanvarainen valtionosuuden korotus					
Yhteensä	9 694 240	0	9 694 240	9 969 844	275 604

5. INVESTOINTIEN TOTEUTUMINEN

5.1. KUNNANHALLITUKSEN INVESTOINNIT

Kohde	Nimi	Talous- arvio	TA-muutokset	Toteutuma	Poikkeama
900	KUNNANHALLITUS INV				
8500	Yleishallinnon invest.				
0					
0					
	Investointien talousarvio				
	Investointimenot				
1100	Maa- ja vesialueet	300.000-	265.000-	582.111,00-	17.111,00
1190	Ennakkomaksut	0	0	20.000,00-	20.000,00
1201	Tytäryhteisöosakkeet ja	0	0	362.101,15-	362.101,15
1203	Kuntayhtymäosuudet	0	0	19.771,00	19.771,00-
1210	Muut osakkeet ja osuudet	0	0	400,00-	400,00
*	Investointimenot yht.	300.000-	265.000-	944.841,15-	379.841,15
	Rahoitusosuudet				
	Omaisuu den myynti				
1100	Maa- ja vesialueet	60.000	0	53.538,92	6.461,08
*	Omaisuu den myynti yht.	60.000	0	53.538,92	6.461,08
	Investoinnit netto	240.000-	265.000-	891.302,23-	386.302,23
Kohde	Nimi	Talous- arvio	TA-muutokset	Toteutuma	Poikkeama
900	KUNNANHALLITUS INV				
8500	Yleishallinnon invest.				
100	YLEISHALLINTO				
120	RIIHIVUORI MAA-ALUEET				
	Investointien talousarvio				
	Investointimenot				
1100	Maa- ja vesialueet	0	150.000-	150.000,00-	0,00
*	Investointimenot yht.	0	150.000-	150.000,00-	0,00
	Rahoitusosuudet				
	Omaisuu den myynti				
	Investoinnit netto	0	150.000-	150.000,00-	0,00
Kohde	Nimi	Talous- arvio	TA-muutokset	Toteutuma	Poikkeama
900	KUNNANHALLITUS INV				
8500	Yleishallinnon invest.				
590	ATK-LAITTEET				
450	ATK-LAITTEET/KHALL				
	Investointien talousarvio				
	Investointimenot				
1173	ATK-laitteet	33.260-	27.223	14.696,00-	8.659,00
*	Investointimenot yht.	33.260-	27.223	14.696,00-	8.659,00
	Rahoitusosuudet				
	Omaisuu den myynti				
	Investoinnit netto	33.260-	27.223	14.696,00-	8.659,00

Kohde	Nimi	Talous- arvio	TA-muutokset	Toteutuma	Poikkeama
900	KUNNANHALLITUS INV				
8500	Yleishallinnon invest.				
670	ATK-OHJELMAT				
475	ATK-OHJELMAT/KHALL				
	Investointien talousarvio				
	Investointimenot				
1005	Tietokoneohjelmistot	109.000-	107.099	1.901,00-	0,00
*	Investointimenot yht.	109.000-	107.099	1.901,00-	0,00
	Rahoitusosuudet				
	Omaisuuksien myynti				
	Investoinnit netto	109.000-	107.099	1.901,00-	0,00

Kohde	Nimi	Talous- arvio	TA-muutokset	Toteutuma	Poikkeama
900	KUNNANHALLITUS INV				
8500	Yleishallinnon invest.				
	Investointien talousarvio				
	Investointimenot				
1005	Tietokoneohjelmistot	109.000-	107.099	1.901,00-	0,00
1100	Maa- ja vesialueet	300.000-	415.000-	732.111,00-	17.111,00
1173	ATK-laitteet	33.260-	27.223	14.696,00-	8.659,00
1190	Ennakkomaksut	0	0	20.000,00-	20.000,00
1201	Tytäryhteisöosakkeet ja	0	0	362.101,15-	362.101,15
1203	Kuntayhtymäosuudet	0	0	19.771,00	19.771,00-
1210	Muut osakkeet ja osuudet	0	0	400,00-	400,00
*	Investointimenot yht.	442.260-	280.678-	1.111.438,15-	388.500,15
	Rahoitusosuudet				
	Omaisuuksien myynti				
1100	Maa- ja vesialueet	60.000	0	53.538,92	6.461,08
*	Omaisuuksien myynti yht.	60.000	0	53.538,92	6.461,08
	Investoinnit netto	382.260-	280.678-	1.057.899,23-	394.961,23

Hanketavoitteet

Raakamaan hankkiminen yhdyskuntarakenteen kehittämistä ja toteuttamista varten.

Hanketavoitteiden toteutuminen

Hanketavoitteiden toiminnallisen vaikuttavuuden arviointi

5.2. TUKIPALVELUIDEN INVESTOINNIT

Kohde	Nimi	Talous- arvio	TA-muutokset	Toteutuma	Poikkeama
925	TUKIPALVELUIDEN INV				
8525	Tukipalveluiden invest.				
670	ATK-OHJELMAT				
475	ATK-OHJELMAT/KHALL				
	Investointien talousarvio				
	Investointimenot				
1005	Tietokoneohjelmistot	0	107.099-	99.123,00-	7.976,00-
*	Investointimenot yht.	0	107.099-	99.123,00-	7.976,00-
	Rahoitusosuudet				
	Omaisuu den myynti				
	Investoinnit netto	0	107.099-	99.123,00-	7.976,00-

Kohde	Nimi	Talous- arvio	TA-muutokset	Toteutuma	Poikkeama
925	TUKIPALVELUIDEN INV				
8525	Tukipalveluiden invest.				
590	ATK-LAITTEET				
450	ATK-LAITTEET/KHALL				
	Investointien talousarvio				
	Investointimenot				
1173	ATK-laitteet	0	27.223-	16.815,22-	10.407,78-
*	Investointimenot yht.	0	27.223-	16.815,22-	10.407,78-
	Rahoitusosuudet				
	Omaisuu den myynti				
	Investoinnit netto	0	27.223-	16.815,22-	10.407,78-

Kohde	Nimi	Talous- arvio	TA-muutokset	Toteutuma	Poikkeama
925	TUKIPALVELUIDEN INV				
8525	Tukipalveluiden invest.				
400	KONEET JA KALUSTO				
	Investointien talousarvio				
	Investointimenot				
1164	Muut kuljetusvälineet	0	25.000-	26.200,42-	1.200,42
1174	Muut laitteet ja kalusteet	0	32.000-	26.427,14-	5.572,86-
*	Investointimenot yht.	0	57.000-	52.627,56-	4.372,44-
	Rahoitusosuudet				
	Omaisuu den myynti				
	Investoinnit netto	0	57.000-	52.627,56-	4.372,44-

Kohde	Nimi	Talous- arvio	TA-muutokset	Toteutuma	Poikkeama
925	TUKIPALVELUIDEN INV				
8525	Tukipalveluiden invest.				
585	TALONRAKENNUKSET				
101	VIRASTOTALON PERUSKORJAUS				
	Investointien talousarvio				
	Investointimenot				
1115	Hallinto- ja laitosrak.hankinta	0	6.384-	5.794,56-	589,10-
*	Investointimenot yht.	0	6.384-	5.794,56-	589,10-
	Rahoitusosuudet				
	Omaisuu den myynti				
	Investoinnit netto	0	6.384-	5.794,56-	589,10-

Kohde	Nimi	Talous- arvio	TA-muutokset	Toteutuma	Poikkeama
-------	------	------------------	--------------	-----------	-----------

925	TUKIPALVELUIDEN INV				
8525	Tukipalveluiden invest.				
585	TALONRAKENNUKSET				
109	UIMAHALLIN PERUSKORJAUS				
	Investointien talousarvio				
	Investointimenot				
1115	Hallinto- ja laitosrak.hankinta	0	23.569-	25.319,18-	1.750,51
*	Investointimenot yht.	0	23.569-	25.319,18-	1.750,51

Rahoitusosuudet

	Omaisuuuden myynti				
	Investoinnit netto	0	23.569-	25.319,18-	1.750,51

Kohde	Nimi	Talous- arvio	TA-muutokset	Toteutuma	Poikkeama
925	TUKIPALVELUIDEN INV				
8525	Tukipalveluiden invest.				
585	TALONRAKENNUKSET				
115	KULTTUURIKESKUKSEN MUUTOSTYÖT				
	Investointien talousarvio				
	Investointimenot				
1115	Hallinto- ja laitosrak.hankinta	0	56.560-	64.587,34-	8.027,07
1174	Muut laitteet ja kalusteet	0	29.836-	6.967,74-	22.868,16-
*	Investointimenot yht.	0	86.396-	71.555,08-	14.841,09-
	Rahoitusosuudet				
	Omaisuuuden myynti				
	Investoinnit netto	0	86.396-	71.555,08-	14.841,09-

Kohde	Nimi	Talous- arvio	TA-muutokset	Toteutuma	Poikkeama
925	TUKIPALVELUIDEN INV				
8525	Tukipalveluiden invest.				
585	TALONRAKENNUKSET				
251	TERVEYSKESKUS/VANHA				
	Investointien talousarvio				
	Investointimenot				
1115	Hallinto- ja laitosrak.hankinta	0	23.605-	22.209,07-	1.395,61-
*	Investointimenot yht.	0	23.605-	22.209,07-	1.395,61-
	Rahoitusosuudet				
	Omaisuuuden myynti				
	Investoinnit netto	0	23.605-	22.209,07-	1.395,61-

Kohde	Nimi	Talous- arvio	TA-muutokset	Toteutuma	Poikkeama
925	TUKIPALVELUIDEN INV				
8525	Tukipalveluiden invest.				
585	TALONRAKENNUKSET				
119	RIIHIVUORI KIINTEISTÖT				
	Investointien talousarvio				
	Investointimenot				
1123	Muiden rakennusten hankinta	0	500.000-	500.000,00-	0,00
*	Investointimenot yht.	0	500.000-	500.000,00-	0,00
	Rahoitusosuudet				
	Omaisuuuden myynti				
	Investoinnit netto	0	500.000-	500.000,00-	0,00

Kohde	Nimi	Talous- arvio	TA-muutokset	Toteutuma	Poikkeama
925	TUKIPALVELUIDEN INV				
8525	Tukipalveluiden invest.				
	Investointien talousarvio				
	Investointimenot				
1005	Tietokoneohjelmistot	0	107.099-	99.123,00-	7.976,00-
1115	Hallinto- ja laitosrak.hankinta	0	110.117-	117.910,15-	7.792,87
1123	Muiden rakennusten hankinta	0	500.000-	500.000,00-	0,00
1164	Muut kuljetusvälineet	0	25.000-	26.200,42-	1.200,42
1173	ATK-laitteet	0	27.223-	16.815,22-	10.407,78-
1174	Muut laitteet ja kalusteet	0	61.836-	33.394,88-	28.441,02-
*	Investointimenot yht.	0	831.275-	793.443,67-	37.831,51-
	Rahoitusosuudet				
	Omaisuuksien myynti				
	Investoinnit netto	0	831.275-	793.443,67-	37.831,51-

5.2.1. ICT

ICT-ohjelmat

Hanketavoitteet

ATK-ohjelmien kehittäminen.

Hankintaan lisää virustorjuntalisenssejä.

Hankintaan lisää virtualisointilisenssejä.

Uusitaan UTM-järjestelmän ylläpitolisenssi.

Uusitaan henkilöstöhallinnon sovellus.

Hanketavoitteiden toteutuminen

Hankittiin työasemien suojaamista varten lisää virustorjuntalisenssejä.

Hankittiin virtuaalityöpöytien käyttöä varten lisää virtualisointilisenssejä sekä UTM-järjestelmän ylläpitolisenssi.

Henkilöstöhallinnon sovelluksesta tehtiin hankintapäätös. Sovelluksen toimittajaksi valittiin CGI ja järjestelmäksi Populus. Käyttöönotto vaihe kestää vielä vuoden 2018 loppuun saakka.

Investointien toiminnallisen vaikuttavuuden arviointi

Riittävällä määrällä virustorjuntalisenssejä ylläpidetään työasemien ja palvelimien tietoturvan taso korkeana.

Ilman virtualisointilisenssejä, emme pysty uudistamaan työasemaympäristöä.

UTM lisenssin uudistaminen on välttämätöntä palomuurilaitteiston toiminnan kannalta ja tietoturvan varmistamiseksi.

Nykyisen henkilöstöhallinnon sovelluksen ylläpito ja kehitystyö päättyy nykyisen toimittajan ilmoituksen mukaan vuoden 2014 lopussa.

ICT-laitteet

Hanketavoitteet

Uusitaan langattoman verkon tukiasemia.

Uusitaan työasemia.

Uusitaan lähiverkon aktiivilaitteita.

Hankitaan sähköisen kokouskäytännön toteuttamista varten tabletteja.

Hankitaan lisää tabletteja esiopetusryhmiin. Esiopsin toteuttamiseksi ja varhaiskasvatukseen uuden varhaiskasvatussuunnitelman 2017 mukaiseen toimintaan.

Hankitaan Leikarin kouluun uusia työasemia.

Hanketavoitteiden toteutuminen

Uusittiin langattoman verkon tukiasemia ja laajennettiin kuuluvuusalueita kunnan kiinteistöjen sisällä.

Hankittiin uusia työasemia vanhojen työasemien tilalle, ja uusille työntekijöille tarvittavat laitteet.

Kunnanvaltuuston jäsenille tuli uudet tabletit ja bluetooth-näppäimistöt.

Esiopetukseen hankittiin suunnitelmien mukaisesti uusia tabletteja.

Leikarin kouluun hankittiin lisää uusia työasemia.

Investointien toiminnallisen vaikuttavuuden arviointi

Langattoman verkon kuuluvuus ja kapasiteetti vaarantuu ilman uusia tukiasemia. Työasemien uudistaminen on tarpeen tehokkaan ja nykyaikaisen työskentelyn turvaamiseksi.

Lähiverkon aktiivilaitteiden uusiminen mahdollistaa laitteiden nykyaikaisen toiminnan mm. virransyöttö, valvonta ja hälytykset.

Esiopetus ryhmien tabletti hankinta on esiopsin toteuttamiseksi ja varhaiskasvatukseen uuden varhaiskasvatussuunnitelman 2017 mukaiseen toimintaan.

Leikari koulun nykyinen työasema määrä on riittämätön ja hankaloittaa tehokasta opetusta.

Sähköisen kokouskäytännön laajentaminen

Vuonna 2017 aloittavalle valtuustolle ja muiden kunnan toimielinten käyttöön hankitaan iPad-laitteet sekä laajennetaan sähköisten kokousten toimintaympäristöä siten, että kokouskäytännöt voidaan muuttaa sähköisiksi.

5.2.2. KONEET JA KALUSTO

Mäkelänmäen koulun korjaaminen

Hanketavoitteet

Mäkelänmäen koulu on valmistunut vuonna 1976. Vuonna 2014 on valmistunut noin 1 100 m²:n laajennusosa. Kunta pitää kiinteistön toiminnan vaatimassa ja tarvitsemassa kunnossa.

Hanketavoitteiden toteutuminen

Rakennuksessa on tehty peruskorjausluonteisia korjauksia vuosittain. Kaikkien luokkien lattiapinnoitteet on uusittu aikaisempina vuosina.

Vuonna 2016 uusittiin opettajien huoneen käytävät ja varastotilat. Yläpihan puolella tehtiin julkisivukorjauksia ja uusittiin muuan muassa ruokalan alkuperäinen metalliovi.

Vuonna 2017 ei ole investointeja. Käyttöpuolella nuohottiin iv-kanavat ja säädettiin ilmanvaihtojärjestelmä sekä uudistettiin iv-koneiden automatiikka.

Ruokahuollon laitehankinnat

Hanketavoitteet

Toimintaan tarvittavan kaluston hankinta.

Investointien toteuma

Vuonna 2017 Keskuskeittiölle hankittiin uusi monitoimiuuni. Kustannusarvio on 18 000 euroa. Ruokahuoltoon hankittiin uusi auto talousarvion mukaisesti.

5.2.3. VIRASTOTALON PERUSKORJAUS

Hanketavoitteet

Virastotalo peruskorjattiin 2001–2002 ja kiinteistöön siirrettiin myös kirjasto. Virastotalon teknisen/sosiaalitoimen siipi on valmistunut vuonna 1982. Näitä tiloja ei tuolloin peruskorjattu vaan ainoastaan ilmastointia tehostettiin. Kunta pitää kiinteistön toiminnan vaatimassa ja tarvitsemassa kunnossa.

Hanketavoitteiden toteutuminen

Vuonna 2016 remontointiin uusi kokoustila Kammi, uusittiin sos.osaston käytävän lattia sekä kunnostettiin parkettilattiat valtuustosalista ja kunnanjohtajan huoneesta.

Vuonna 2017 asennettiin kunnanhallituksen huoneen ikkunoihin suojakalvot. Kellarikerrokseen peruskorjattiin työtilat tukipalvelukeskukselle (ict-, siivous- ja kiinteistöpalvelut). Ulkoseinät tiivistettiin, uusittiin työhuoneiden lattiamateriaalit sekä uudistettiin valaistus ja sähköistys.

Hanketavoitteiden toiminnallisen vaikuttavuuden arviointi

5.2.4. UIMAHALLIN PERUSKORJAUS

Hanketavoitteet

Vuonna 1976 rakennetun uimahallin peruskorjaus.

Hanketavoitteiden toteutuminen

Uimahalli valmistui syksyllä 2015. Vuonna 2016 ei ollut toimenpiteitä.

Vuonna 2017 siirrettiin miesten puolen sisäänkäyntiä allasosastolla sekä rakennettiin kahvion puolelle sermi.

Hanketavoitteiden toiminnallisen vaikuttavuuden arviointi

5.2.4. KULTTUURIKESKUKSEN MUUTOSTYÖT

Hanketavoitteet

Nisulanmäen koulu on valmistunut vuonna 1990 ja laajennus vuonna 2004. Kunta pitää kiinteistön toiminnan vaatimassa ja tarvitsemassa kunnossa.

Hanketavoitteiden toteutuminen

Rakennuksessa on tehty peruskorjausluonteisia korjauksia vuosittain. Vuonna 2016 uusittiin vanhan puolen iv-kone sekä jatkettiin tuloilmapäätelaitteet keskelle luokkia (kalustopuolen investointi). Tämän lisäksi uusittiin kotitalousluokan kiintokalusteet ja kapseloitiin ulkoseiniä kolmessa luokkahuoneessa.

Vuonna 2017 kapseloitiin vanhanpuolen luokkien (6 kpl) ulkoseiniä sekä uusittiin vesikattoa teknisen työn luokkien kohdalta.

Hanketavoitteiden toiminnallisen vaikuttavuuden arviointi

5.2.5. TERVEYSKESKUS

Hanketavoitteet

Terveyskeskuksen kiinteistö siirtyi Muuramen kunnan omistukseen vuoden 2011 alussa ja kiinteistössä jatkuu nykyinen toiminta. Kunta pitää kiinteistön toiminnan vaatimassa ja tarvitsemassa kunnossa.

Hanketavoitteiden toteutuminen

Rakennuksessa on tehty peruskorjausluonteisia korjauksia vuosittain. Vuonna 2015 uusittiin keskikerroksen ikkunat itäisivulta sekä tiivistettiin ko. huoneiden ulkoseinät. Vuonna 2016 uusittiin keskikerroksen ikkunoita länsisivulta, tiivistettiin ko. huoneiden ulkoseinät sekä uusittiin lattiapinnoitteet.

Vuonna 2017 uusittiin kaikki pohjakerroksen ikkunat sekä tiivistettiin ulkoseinät.

Hanketavoitteiden toiminnallisen vaikuttavuuden arviointi

5.2.6. KINKOMAAN KOULUN LAAJENNUS

Hanketavoitteet

Kinkomaan koulun laajennus.

Kouluun tulee normaalien koulutilojen lisäksi tilat päivähoitoryhmälle, esikoululle ja iltapäivätoiminnalle.

Hanketavoitteiden toteutuminen

Kinkomaan koulun laajennus valmistui joulukuun lopussa 2015.

Kinkomaan koulun valmistumisen jälkeen vuonna 2016 käynnistettiin alueen piha-alueen suunnittelu. Lähiliikuntapaikkojen toteuttamiseen saatiin Länsi- ja Sisäsuomen AVI:lta valtionavustusta.

Vuonna 2017 ei kiinteistöön kohdistuvia toimenpiteitä.

Hanketavoitteiden toiminnallisen vaikuttavuuden arviointi

5.2.7. NIITTYAHON KOULU

Hanketavoitteet

Niittyahon koulu on valmistunut vuonna 1952. Koulu on peruskorjattu vuonna 2001 ja laajennettu vuonna 2006. Kunta pitää kiinteistön toiminnan vaatimassa ja tarvitsemassa kunnossa.

Hanketavoitteiden toteutuminen

Rakennuksessa on tehty ylläpitokorjauksia vuosittain. Vuonna 2015 koululle siirtyi ryhmäperhepäiväkoti ja heille remontointiin toimivat tilat ja rakennettiin aidattu leikkiapiha.

Vuonna 2017 tehtiin kuntotutkimuksia vanhalla osalla ja selvitettiin mahdollisia laajennusvaihtoehtoja.

Hanketavoitteiden toiminnallisen vaikuttavuuden arviointi

5.2.8. PALOASEMAN RAKENTAMINEN

Hanketavoitteet

Pelastuslaitos toimii vuokrakiinteistöissä ja kalusto on pelastuslaitoksen omaa. Ensihoitopalveluihin kuuluvan ambulanssin tilat on vuokrattu Punasillan alueelta.

Pelastuslaitos suunnittelee uuden paloaseman rakentamista Muurameen. Asemalle on löydetty uusi sijoituspaikka läheltä Muuramen keskustaa. Uuden aseman koko tulee olemaan noin 1100–1200 huoneistoneeliötä. Rakentamisesta vastaa Muuramen kunta ja pelastuslaitos vuokraa kiinteistön.

Hanketavoitteiden toteutuminen

Vuonna 2017 kartoitettiin uuden paloaseman sijaintia.

Hanketavoitteiden toiminnallisen vaikuttavuuden arviointi

5.2.9. RATASTIEN VARASTO

Hanketavoitteet

Kunnan hiekoitushiekkaa varastoidaan tällä hetkellä ns. Koskenrannan alueella keskustassa. Koskenrantaan sijoittuvan paloaseman siirtämisen yhteydessä tulee tarkastella kaikkia ko. alueella olevia toimintoja. Alueen maankäyttöä on alustavasti suunniteltu keskustan kehittämissuunnitelman yhteydessä.

Ratastien varren varastoaluetta tulee kehittää kunnan varastotukikohtana.

Hanketavoitteiden toteutuminen

Hanketavoitteiden toiminnallisen vaikuttavuuden arviointi

5.3. LAPSI- JA PERHEPALVELUIDEN LAUTAKUNNAN INVSTOINNIT

5.3.1. ICT-LAITTEET

Kohde	Nimi	Talous- arvio	TA-muutokset	Toteutuma	Poikkeama
950	HYVINVOINNIN JA PALV. LTK				
8550	Lapsi- ja per.palv.ltk inv.(v)				
590	ATK-LAITTEET				
	Investointien talousarvio				
	Investointimenot				
1173	ATK-laitteet	35.750-	14.106	21.644,21-	0,00
*	Investointimenot yht.	35.750-	14.106	21.644,21-	0,00
	Rahoitusosuudet				
	Omaisuu den myynti				
	Investoinnit netto	35.750-	14.106	21.644,21-	0,00

5.4. HYVINVOINNIN JA PALVELUIDEN LAUTAKUNTA

HYVINVOINTIPALVELUIDEN LAUTAKUNNAN

Kohde	Nimi	Talous- arvio	TA-muutokset	Toteutuma	Poikkeama
950	HYVINVOINNIN JA PALV. LTK				
8570	Hyvinv. ja palv. Ltk:n inv.				
590	ATK-LAITTEET				
	Investointien talousarvio				
	Investointimenot				
1173	ATK-laitteet	0	14.106-	13.815,58-	290,21-
*	Investointimenot yht.	0	14.106-	13.815,58-	290,21-
	Rahoitusosuudet				
	Omaisuu den myynti				
	Investoinnit netto	0	14.106-	13.815,58-	290,21-

Kohde	Nimi	Talous- arvio	TA-muutokset	Toteutuma	Poikkeama
950	HYVINVOINNIN JA PALV. LTK				
8570	Hyvinv. ja palv. Ltk:n inv.				
550	PUISTOT				
	Investointien talousarvio				
	Investointimenot				
1130	Kadut,tiet,torit ja puistot	0	227.714-	180.075,08-	47.639,03-
*	Investointimenot yht.	0	227.714-	180.075,08-	47.639,03-
	Rahoitusosuudet				
1130	Kadut,tiet,torit ja puistot	0	69.000	56.000,00	13.000,00
*	Rahoitusosuudet yht.	0	69.000	56.000,00	13.000,00
	Omaisuu den myynti				
	Investoinnit netto	0	158.714-	124.075,08-	34.639,03-

Kohde	Nimi	Talous- arvio	TA-muutokset	Toteutuma	Poikkeama
950	HYVINVOINNIN JA PALV. LTK				
8570	Hyvinv. ja palv. Ltk:n inv.				
560	URHEILU-JA ULKOILUALUEET				
431	URHEILU-JA ULKOILUALUEET				
	Investointien talousarvio				

	Investointimenot				
1130	Kadut,tiet,torit ja puistot	0	20.000-	19.803,09-	196,91-
*	Investointimenot yht.	0	20.000-	19.803,09-	196,91-
	Rahoitusosuudet				
	Omaisuu den myynti				
	Investoinnit netto	0	20.000-	19.803,09-	196,91-

Kohde	Nimi	Talous- arvio	TA-muutokset	Toteutuma	Poikkeama
1025	HYVINVOINTI LIIKEL. INV Investointien talousarvio Investointimenot				
1005	Tietokoneohjelmistot	50.000-	0	0,00	50.000,00-
1173	ATK-laitteet	0	0	11.208,60-	11.208,60
1174	Muut laitteet ja kalusteet	0	0	35.215,72-	35.215,72
*	Investointimenot yht.	50.000-	0	46.424,32-	3.575,68-
	Rahoitusosuudet				
	Omaisuu den myynti				
	Investoinnit netto	50.000-	0	46.424,32-	3.575,68-

5.4.1. PUISTOT

Hanketavoitteet

Rakennetun ympäristön parantaminen. Hyvin rakennetut ja perustetut viheralueet vähentävät hoitotöitä. Puistot lisäävät ympäristön viihtyisyyttä ja antavat virikkeitä. Ympäristöhoito on noussut talouden parantamisen jälkeen yhdeksi kunnan tärkeimmistä kehittämiskohteista.

Investointien toteuma

Ahvenlammen asuntoalueelle on valmistunut leikkipuisto 2013. Vuosina 2014–2016 ei ole rakennettu uusia puisto- eikä leikkipaikka-alueita asuntoalueille.

Vuonna 2016 rakennettiin keskustaan ns. tornipuistoalue Muuramentien, Mikkolantien ja Virastotalon keskelle. Kohde sijaitsee Keskustan kehittämissuunnitelman mukaisesti keskeisellä paikalla ja sijoittuu uusien kerrostalokohteiden läheisyyteen. Suunnitelman mukaiset uudet kevytväyläyhteydet siirretään toteutettavaksi lähivuosille.

Vuonna 2017 ei rakennettu puisto- tai leikkikenttäalueita.

5.4.1.1. Koulunmäen piha-alueet

Hanketavoitteet

Koulunmäen kehittämistä varten on laadittu vaiheittain toteutettava suunnitelma. Tavoitteena on muodostaa laadukas lähiliikuntaympäristö kouluikäisille ja sitä vanhemmille.

Investointien toteuma

Vuonna 2014 on toteutettu I-vaihe eli Mäkelänmäen koulun piha-alueet, hankkeelle saatiin Länsi- ja Sisä-Suomen AVI:lta valtionavustusta 45 000 euroa. Vanha tenniskenttäalue sai myös uuden pinnoitteen Pihalle Pelaamaan-2014-hankkeen kautta (Leader EU-rahoitus). Alueella on nyt salibandy-, tennis- ja koripallokenttä, joka muuttuu talveksi jääkiekkokaukaloksi. Vuonna 2014 uusittiin myös opettajien pysäköintipaikat ja pyörätelineet Nisulanmäen koulun puolelta.

Vuonna 2015 toteutettiin Nisulanmäen koulun piha-alueelle tekonurmipohjaiset peliareena ja pelikenttä. Hankkeelle saatiin avustusta Länsi- ja Sisä-Suomen AVI:lta 29 000 euroa. Vuonna 2016 toteutettiin lukion piha-alueelle parkour- ja fitness-alue. Avustusta saatiin 39 000 euroa.

Vuonna 2017 toteutetaan viimeiset suunnitelmat Mäkelänmäen yläpihalta, 80 000 euroa. Toteutui lähiliikuntapaikat (monipeliareena ja kiipeilytelineet).

Investointien toiminnallisen vaikuttavuuden analysointi

Koulunmäen alueen kehittäminen palvelee alueen yli 1300 oppilasta.

Koulunmäen piha-alueiden kehittäminen palvelee oleellisesti kasvavan kunnan hyvinvoinnin edistämisen, viihtyisyyden ja vetovoimaisuuden strategisia tavoitteita. Myös Muuramen kunnan lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelmassa tavoitteeksi on asetettu lasten, nuorten ja perheiden ja välituntiliikunnan kehittäminen sekä koulujen piha-alueiden suunnittelu välituntiliikuntaa edistäviksi.

5.4.1.2. Kinkomaan koulun piha-alue

Hanketavoitteet

Tavoitteena on muodostaa laadukas lähiliikuntaympäristö Kinkomaalle.

Investointien toteuma

Kinkomaan koulu valmistui keväällä 2016. Koulupihan puolelle on suunniteltu monipuolinen lähiliikuntapaikka, jonka toteuttamista on suunniteltu kolmelle vuodelle 2017–2019. Lähiliikuntapaikkojen toteuttamiseen voidaan hakea Länsi- ja Sisäsuomen AVI:lta valtionavustusta. Lähiliikuntapaikkasuunnitelma sisältää myös piha-alueelle sijoitettavan esiintymispaikan, luonnonkivipiirin, polkupyöräparkin ja istutukset, jotka eivät kuulu valtionavustuksen piiriin, mutta tukevat alueen käytettävyyttä.

Vuonna 2017 aloitetaan alueen toteuttamisen I-vaihe, 150 000 euroa, mikäli hankkeelle saadaan valtionavustusta. Toteutui I –vaiheen lähiliikuntapaikat (monipeliareena ja kiipeilytelineet).

Investointien toiminnallisen vaikuttavuuden analysointi

Kinkomaan kehittäminen palvelee oleellisesti kasvavan kunnan hyvinvoinnin edistämisen, viihtyisyyden ja vetovoimaisuuden strategisia tavoitteita. Myös Muuramen kunnan lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelmassa tavoitteeksi on asetettu lasten, nuorten ja perheiden ja välituntiliikunnan kehittäminen sekä koulujen piha-alueiden suunnittelu välituntiliikuntaa edistäviksi. Lähiliikuntapaikkojen rakentaminen palvelee laajaa käyttäjäryhmää.

Kinkomaan alue on kunnan nopeimmin kasvavaa aluetta, väestön vuosittainen kasvu on viime vuosina ollut 5–6 % luokkaa. Alle 14-vuotiaiden kasvu on ollut viime vuosina muuta väestöä nopeampaa, 12–13 % luokkaa.

5.4.2. URHEILU- JA ULKOILUALUEET

Hanketavoitteet

Urheilu- ja liikuntamahdollisuuksien sekä venepaikkojen ja uimarantojen kehittäminen.

Investointien toteuma

Vuonna 2013 kehitettiin Kinkomaan urheilukentän ympäristöä ja rakennettiin huoltorakennus.

Vuonna 2014 toteutettiin Kylänlahden uimarannalle uusi laituri.

Vuonna 2015 kunnostettiin Muuramenjoen luontopolun puusilta.

Vuonna 2016 uusittiin Kinkomaan laituri ja Niittyahon jääkiekkokaukalo.

Vuonna 2017 uusittiin Isolahden jääkiekkokaukalo, 20 000 euroa.

5.5. TEKNISEN PALVELUIDEN LAUTAKUNNAN INVESTOINNIT

Kohde	Nimi	Talous- arvio	TA-muutokset	Toteutuma	Poikkeama
1050	ELINVOIMAN JA KEST. KASVUN LTK				
8700	Teknisten palv. Ltk:n inv (V)				
585	TALONRAKENNUKSET				
101	VIRASTOTALON PERUSKORJAUS				
	Investointien talousarvio				
	Investointimenot				
1115	Hallinto- ja laitusrak.hankinta	20.000-	6.384	13.616,34-	0,00
*	Investointimenot yht.	20.000-	6.384	13.616,34-	0,00
	Rahoitusosuudet				
	Omaisuuksien myynti				
	Investoinnit netto	20.000-	6.384	13.616,34-	0,00
Kohde	Nimi	Talous- arvio	TA-muutokset	Toteutuma	Poikkeama
1050	ELINVOIMAN JA KEST. KASVUN LTK				
8700	Teknisten palv. Ltk:n inv (V)				
585	TALONRAKENNUKSET				
109	UIMAHALLIN PERUSKORJAUS				
	Investointien talousarvio				
	Investointimenot				
1115	Hallinto- ja laitusrak.hankinta	25.000-	23.569	1.431,33-	0,00
*	Investointimenot yht.	25.000-	23.569	1.431,33-	0,00
	Rahoitusosuudet				
	Omaisuuksien myynti				
	Investoinnit netto	25.000-	23.569	1.431,33-	0,00
Kohde	Nimi	Talous- arvio	TA-muutokset	Toteutuma	Poikkeama
1050	ELINVOIMAN JA KEST. KASVUN LTK				
8700	Teknisten palv. Ltk:n inv (V)				
585	TALONRAKENNUKSET				
115	KULTTUURIKESKUKSEN MUUTOSTYÖT				
	Investointien talousarvio				
	Investointimenot				
1115	Hallinto- ja laitusrak.hankinta	60.000-	56.560	3.439,73-	0,00
1174	Muut laitteet ja kalusteet	0	30.164-	30.164,10-	0,00
*	Investointimenot yht.	60.000-	26.396	33.603,83-	0,00
	Rahoitusosuudet				
	Omaisuuksien myynti				
	Investoinnit netto	60.000-	26.396	33.603,83-	0,00

Kohde	Nimi	Talous- arvio	TA-muutokset	Toteutuma	Poikkeama
1050	ELINVOIMAN JA KEST. KASVUN LTK				
8700	Teknisten palv. Ltk:n inv (V)				
585	TALONRAKENNUKSET				
251	TERVEYSKESKUS/VANHA				
	Investointien talousarvio				
	Investointimenot				
1115	Hallinto- ja laitosrak.hankinta	50.000-	23.605	26.395,32-	0,00
*	Investointimenot yht.	50.000-	23.605	26.395,32-	0,00
	Rahoitusosuudet				
	Omaisuu den myynti				
	Investoinnit netto	50.000-	23.605	26.395,32-	0,00

Kohde	Nimi	Talous- arvio	TA-muutokset	Toteutuma	Poikkeama
1050	ELINVOIMAN JA KEST. KASVUN LTK				
8700	Teknisten palv. Ltk:n inv (V)				
540	LIIKENNEVÄYLÄT				
	Investointien talousarvio				
	Investointimenot				
1130	Kadut, tiet, torit ja puistot	1.165.000-	799.403	365.596,90-	0,00
1141	Hulevesiverkostot	120.000-	69.277	50.723,19-	0,00
*	Investointimenot yht.	1.285.000-	868.680	416.320,09-	0,00
	Rahoitusosuudet				
	Omaisuu den myynti				
	Investoinnit netto	1.285.000-	868.680	416.320,09-	0,00

Kohde	Nimi	Talous- arvio	TA-muutokset	Toteutuma	Poikkeama
1050	ELINVOIMAN JA KEST. KASVUN LTK				
8700	Teknisten palv. Ltk:n inv (V)				
545	TIEVALAISTUS				
410	TIEVALAISTUS				
	Investointien talousarvio				
	Investointimenot				
1142	Sähköjohdot, ulkovalaistuslait-	60.000-	59.308	691,66-	0,00
*	Investointimenot yht.	60.000-	59.308	691,66-	0,00
	Rahoitusosuudet				
	Omaisuu den myynti				
	Investoinnit netto	60.000-	59.308	691,66-	0,00

Kohde	Nimi	Talous- arvio	TA-muutokset	Toteutuma	Poikkeama
1050	ELINVOIMAN JA KEST. KASVUN LTK				
8700	Teknisten palv. Ltk:n inv (V)				
550	PUISTOT				
	Investointien talousarvio				
	Investointimenot				
1130	Kadut, tiet, torit ja puistot	230.000-	227.714	2.285,89-	0,00
*	Investointimenot yht.	230.000-	227.714	2.285,89-	0,00
	Rahoitusosuudet				
1130	Kadut, tiet, torit ja puistot	69.000	69.000-	0,00	0,00
*	Rahoitusosuudet yht.	69.000	69.000-	0,00	0,00
	Omaisuu den myynti				
	Investoinnit netto	161.000-	158.714	2.285,89-	0,00

Kohde	Nimi	Talous- arvio	TA-muutokset	Toteutuma	Poikkeama
1050	ELINVOIMAN JA KEST. KASVUN LTK				
8700	Teknisten palv. Ltk:n inv (V)				
560	URHEILU-JA ULKOILUALUEET				
431	URHEILU-JA ULKOILUALUEET				
	Investointien talousarvio				
	Investointimenot				
1130	Kadut,tiet,torit ja puistot	20.000-	20.000	0,00	0,00
*	Investointimenot yht.	20.000-	20.000	0,00	0,00
	Rahoitusosuudet				
	Omaisuu den myynti				
	Investoinnit netto	20.000-	20.000	0,00	0,00

5.6. ELINVOIMAN JA KESTÄVÄN KASVUN LAUTAKUNNAN INVESTOINNIT

Kohde	Nimi	Talous- arvio	TA-muutokset	Toteutuma	Poikkeama
1050	ELINVOIMAN JA KEST. KASVUN LTK				
8725	Elinv. ja K. Kasvun Ltk:n inv				
540	LIIKENNEVÄYLÄT				
	Investointien talousarvio				
	Investointimenot				
1130	Kadut,tiet,torit ja puistot	0	886.403-	844.839,15-	41.563,95-
1141	Hulevesiverkostot	0	69.277-	26.780,67-	42.496,14-
*	Investointimenot yht.	0	955.680-	871.619,82-	84.060,09-
	Rahoitusosuudet				
1130	Kadut,tiet,torit ja puistot	0	32.550	0,00	32.550,00
*	Rahoitusosuudet yht.	0	32.550	0,00	32.550,00
	Omaisuu den myynti				
	Investoinnit netto	0	923.130-	871.619,82-	51.510,09-

Kohde	Nimi	Talous- arvio	TA-muutokset	Toteutuma	Poikkeama
1050	ELINVOIMAN JA KEST. KASVUN LTK				
8725	Elinv. ja K. Kasvun Ltk:n inv				
545	TIEVALAISTUS				
410	TIEVALAISTUS				
	Investointien talousarvio				
	Investointimenot				
1142	Sähköjohdot,ulkovalaistuslait-	0	59.308-	31.793,63-	27.514,71-
*	Investointimenot yht.	0	59.308-	31.793,63-	27.514,71-
	Rahoitusosuudet				
	Omaisuu den myynti				
	Investoinnit netto	0	59.308-	31.793,63-	27.514,71-

Kohde	Nimi	Talous- arvio	TA-muutokset	Toteutuma	Poikkeama
1050	ELINVOIMAN JA KEST. KASVUN LTK				
	Investointien talousarvio				
	Investointimenot				
1115	Hallinto- ja lait osrak.hankinta	155.000-	110.117	44.882,72-	0,00
1130	Kadut,tiet,torit ja puistot	1.415.000-	160.714	1.212.721,94-	41.563,95-
1141	Hulevesiverkostot	120.000-	0	77.503,86-	42.496,14-
1142	Sähköjohdot,ulkovalaistuslait-	60.000-	0	32.485,29-	27.514,71-
1164	Muut kuljetusvälineet	25.000-	25.000	0,00	0,00
1174	Muut laitteet ja kalusteet	32.000-	1.836	30.164,10-	0,00
*	Investointimenot yht.	1.807.000-	297.667	1.397.757,91-	111.574,80-
	Rahoitusosuudet				
1130	Kadut,tiet,torit ja puistot	69.000	36.450-	0,00	32.550,00
*	Rahoitusosuudet yht.	69.000	36.450-	0,00	32.550,00
	Omaisuu den myynti				
	Investoinnit netto	1.738.000-	261.217	1.397.757,91-	79.024,80-

5.6.1. LIIKENNEVÄYLÄT

SEUNAVUOREN ALUE

Hanketavoitteet

Seunavuoren laajennuksen (II-vaihe) katujen rakentaminen, asemakaava valmistui kesällä 2014.

Investointien toteuma

I-vaiheen rakentaminen on aloitettu vuonna 2006 ja se valmistui katujen osalta kokonaisuudessaan vuonna 2014. II-vaiheen rakentaminen aloitettiin vuonna 2015.

Vuoden 2017 tavoitteet ovat toteutuneet suunnitellun mukaisesti. Uudella laajennusalueella tehtiin Murtolammentien, Kissanmäen ja Hiirenporras-kadun sekä Seunavuorentien loppuosa valmiiksi.

Investointien toteutumisen analysointi

Tontteja luovutettiin em. katujen varsilta 13 kpl vuonna 2017. Alueelle saatiin tontteja vähintään kahden vuoden tonttitarjontaa varten. Vuonna 2018 on tavoitteena pitää kadunrakentamisen osalta taukoa Seunavuoren alueella.

TERVAMÄKI

Hanketavoitteet

Tervämäen alueen katujen rakentamisen jatkaminen. Asemakaavoitettu alue on laajentunut vuonna 2011.

Investointien toteuma

Riekontietä on rakentamatta noin 150 metriä, sen varrella on kaavareserviä 7 tontille.

Vuonna 2017 ei rakennettu katuja eikä tarjottu uusia tontteja.

Investointien toteutumisen analysointi

Tervämäen alueella on pidetty kunnan teknisen rakentamisen osalta taukoa. Tontteja alueella on vapaana tällä hetkellä 2 kpl.

Nykyisen asemakaava-alueen kadut on rakennettu Riekontien rakentamisen jälkeen. Alueelta on ostettu raakamaata lisää, joka tullaan lähitulevaisuudessa kaavoittamaan ja joka mahdollisesti vaikuttaa Tervämäen alueen liikenneverkkoon.

KINKOMAAN AHVENLAMMEN JA LIISALAN ALUE

Hanketavoitteet

Kinkomaan Ahvenlammen asemakaava-alueen rakentaminen jatkuu ns. Liisalan alueena. Liisalan asemakaava tuli lainvoimaiseksi osittain kesällä 2014.

Investointien toteuma

Vuoden 2017 tavoitteet ovat toteutuneet suunnitellun mukaisesti. Liisalan alueella rakennettiin valmiiksi Töyrypolun loppuosa.

Investointien toteutumisen analysointi

Liisalan alueelle tuli Töyrypolun varteen uusia rakennuskelpoisia omakotitontteja kunnalle 7 kpl.

Liisalan asemakaava-alueelle jää enää rakentamatta Pengerpolku (8 tonttia). Vuoden 2018 jälkeen Liisalan alueen kunnallistekniikka on valmis.

VUORENLAHDEN ALUE

Hanketavoitteet

Vuorenlahden asemakaavan muutos valmistui 2016, alueelle tuli 4 uutta tonttia.

Investointien toteuma

Vuoden 2017 tavoitteet ovat toteutuneet suunnitellun mukaisesti. Alueelle rakennettiin hulevesijohdot ja katualueelle ns. pysäköintitasku.

HAUTALAHDEN ALUE

Hanketavoitteet

Uuden asuntoalueen avaaminen taajaman eteläosaan Päijänteen rannalle.

Investointien toteuma

Tavoitteena on avata alue vuonna 2019.

ASUNTOALUEIDEN VIIMEISTELY

Hanketavoitteet

Asuntoalueiden tiestön ja ympäristön viimeistelytöiden tekeminen, kun suurin osa alueiden tonteista on rakennettu. Tämä määräraha ei ole tarkoitettu päällystämiseen.

Investointien toteuma

Viimeistelyä on toteutettu vuosittain uusilla alueilla ennen päällystämistä.

Investointien toteutumisen analysointi

Viimeistelyyn kuuluu mm. asuntoalueiden katuluiskien loppumuotoilut sekä mullitus ja ruohon siemenen kylvö. Viimeistelyllä saadaan viihtyisiä ja vihertäviä asuntoalueita.

SAARENKYLÄNTIE/RIIHINIEMI

Hanketavoitteet

Saarenkyläntien perusparannus välillä Riihiniemi ja Syväsalmentien risteys. Kustannusarvio 200 000 euroa.

Investointien toteuma

Saarenkyläntien alkupäätä on perusparannettu Teollisuustiestä kohti Harjupitkäläntietä vuonna 2014 kevyenliikenteen väylän rakentamisen yhteydessä.

Vuonna 2017 toteutettiin suunnitellun mukaisesti Saarenkylän loppupään perusparannus Riihiniementien risteyksestä Ristonrannan risteykseen saakka.

Investointien toteutumisen analysointi

Perusparannuksella vähennetään kadun kunnossapitokustannuksia ja lisätään käyttömukavuutta sekä tiivistetään yhdyskuntarakennetta.

MUUT LIIKENNEVÄYLÄT

Hanketavoitteet

Kaavateiden ja hulevesijärjestelmien rakentaminen, perusparantaminen, liikenneturvallisuutta lisäävät kohteet ja toimet sekä asfaltointi.

Uudet kokonaan rakennetut kadut asfaltoidaan yleensä seuraavana vuonna. Ns. vanhoilla alueilla asfaltointi edellyttää, että katu on peruskorjattu.

Investointien toteuma

Teknisten palveluiden lautakunta päätti vuoden 2017 määrärahan muista käyttökohteista erikseen 17.1.2017. Suunnitelmien mukaisesti peruskorjattiin Purotien ja Yrittäjätien alkuosat sekä Kiuastie. Lisäksi rakennettiin Teollisuustielle suojatie.

Asfaltointikohteista päätettiin teknisten palveluiden lautakunnassa 14.3.2017 sekä Elinvoiman ja kestävän kasvun lautakunnassa 12.9.2017. Asfaltointeja tehtiin uusille asuntoalueilla (Ahvenlampi, Seunavuori, Rajala, Tervämäki) ja vanhoille asuinalueille (Verkkoniemi, Velkapohja, Kotiranta).

Vuoden 2017 tavoitteet ovat pääosin toteutuneet suunnitellun mukaisesti. Asfaltoinneista Pyyppäläntien alkua ei voitu toteuttaa määrärahojen puitteissa.

Investointien toteutumisen analysointi

Teiden päällystäminen vähentää liikenneväylien kunnossapitokustannuksia ja lisää käyttökävyyttä. Vanhoilla alueilla tehdyt toimet tiivistävät yhdyskuntarakennetta.

KEVYEN LIIKENTEEN VÄYLÄT

Hanketavoitteet

Kevyen liikenteen kehittämissuunnitelma valmistuu loppuvuonna 2016. Suunnitelma sisältää verkoston kehittämisen lisäksi myös nykyisen väylästä korjauskohteet. Tärkeimpinä kehittämiskohteita ovat Niittyahon ja Sanantien kevytliikenneväylät sekä hautausmaalle pääsy.

Investointien toteuma

Vuoden 2017 tavoitteet ovat toteutuneet suunnitellun mukaisesti.

Vuonna 2017 aloitettiin kevyen liikenteen väylän rakentaminen Niittyahossa välille Teollisuustie – Niittyahon koulu. Hanke toteutetaan kahdessa vaiheessa. Vuonna 2018 tehdään II-vaihe (Havutien varsi).

Kevyen liikenteen kehittämissuunnitelma valmistui loppuvuonna 2017. Suunnitelman mukaisesti käynnistettiin Sanantien varren suunnittelu.

Investointien toteutumisen analysointi

Kevyenliikenteen väylä parantaa Niittyahon liikenneturvallisuutta ja vähentää jossain määrin koulukuljetusten järjestämisen tarvetta. Niittyahon taajamasta on tämän jälkeen myös kevyt-
väyläyhteys keskustaan saakka.

Kevytliikenneväylän toteuttamista on tarkasteltu ja ajoitettu uuden Hautalahden asuntoalueen suunnittelun yhteydessä.

Liikenneväylien yhteenveto:

Liikenneväylät toteutuivat suunnitelmien mukaisesti. Osin hankekohtaisesti kustannukset ylittivät ja osin alittuivat johtuen maaperästä tai muista syistä, joita ei voinut ennalta tietää. Kokonaisuutena pysyttiin kuitenkin kustannusarviossa.

5.6.2. TIEVALAISTUS

Hanketavoitteet

Kunnan pitkän aikavälin tavoitteena on kaikkien katujen ja kevyen liikenteen väylien valaistaminen. Tievalaistuksen tarkoituksena on parantaa ihmisten asuin- ja työympäristöä sekä edistää viihtyvyyttä ja turvallisuutta. Valaistuksen laajentaminen lisää käyttömenoja.

Eco-design-direktiivin (2005/32/EY) täytäntöönpanotoimenpiteiden myötä Euroopan Unionin alueelta myynnistä poistuvat elohopealamput. 245/2009 säädöksen vaatimukset purkauslamppuille tulevat voimaan 13.4.2015. Elohopealamput ja niitä suoraan korvaavat suurpainenatriumlamput poistuvat markkinoilta.

Lähivuosina tulee tehtäväksi katuvalokeskusten kuntokartoitus ja mahdollisesti ohjausjärjestelmän uusiminen.

Investointien toteuma

Katuvaloja on ollut vuonna 2017 yhteensä 2 463 kpl.

Elohopeapohjaiset lamput on vaihdettu vuosina 2014–2017. Loppuvuonna 2016 tehtiin katuvalokeskusten kuntokartoitus.

Katuvalokohteista päätettiin teknisten palveluiden lautakunnassa 11.4.2017.

Uusia valaistuskohteita vuonna 2017 oli: Hollipolku, Keksipolku, Tyynitie, Korentotiet, Kunkonaskel, Jyväpolku ja Kananaskel, yhteensä 41 kpl. Lisäksi valaisinvaihtoja tehtiin yhteensä 45 kpl.

Investointien toteutumisen analysointi

Tievalaistus parantaa kuntalaisten asuin- ja työympäristöä sekä edistää viihtyvyyttä ja turvallisuutta. Valaistuksen laajentaminen lisää käyttömenoja.

6. RAHOITUSOSAN TOTEUTUMINEN

Kohde	Nimi	Talous- arvio	TA-muutokset	Toteutuma	Poikkeama
RAHOITUSLASKELMA					
	Toiminnan rahavirta				
**	Vuosikate	2.820.170	1.029.450	5.248.773,78	1.399.153,78-
**	Tulorahoituksen korjaukset	1.000.000-	0	704.818,74-	295.181,26-
	Investointien rahavirta				
*	Investointimenot	3.090.010-	1.062.000-	4.223.402,53-	71.392,53
*	Rah.osuudet invest. menoihin	69.000	32.550	56.000,00	45.550,00
*	Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	1.060.000	0	758.357,66	301.642,34
***	Toiminnan ja invest. rahavirta	140.840-	0	1.134.910,17	1.275.750,17-
	Rahoituksen rahavirta				
*	Antolainojen muutokset				
*	Antolainojen lisäykset	0	0	72.229,00-	72.229,00
*	Antolainojen vähennykset	36.360	0	36.363,64	3,64-
	Lainakannan muutokset				
*	Pitkäaikaisten lainojen lisäys	2.029.480	0	5.000.000,00	2.970.520,00-
*	Pitkäaikaisten lainojen vähenn	1.925.000-	0	2.181.410,26-	256.410,26
*	Lyhytaikaisten lainojen muutos	0	0	2.400.000,00-	2.400.000,00
	Muut maksuvalmiuden muutokset				
*	Toimeksiant.var. ja po:n muut.	0	0	114,00	114,00-
*	Saamisten muutos	0	0	936.715,33-	936.715,33
*	Korottomien velkojen muutos	0	0	192.316,06	192.316,06-
***	Rahoituksen rahavirta	140.840	0	361.560,89-	502.400,89
*****	RAHAVAROJEN MUUTOS	0	0	773.349,28	773.349,28-
*	RAHAVAROJEN MUUTOS	0	0	773.349,28-	773.349,28

7. YHTEENVETO VALTUUSTON HYVÄKSYMIIEN MÄÄRÄRAHOJEN JA TULOARVIOIDEN TOTEUTTAMISESTA

	Määrärahat					Tuloarviot				
	Alkup. talous-arvio	TA:n muu-tokset	TA-muu-tosten jälkeen	Toteu-tuma	Poik-keama	Alkup. talous-arvio	TA:n muu-tokset	TA-muu-tosten jälkeen	Toteu-tuma	Poik-keama
KÄYTTÖTALOUSOSA										
Keskusvaalilautakunta										
Vaalit	32		32	21	-11					
Keskusvaaliltk yht.	32	0	32	21	-11					
Tarkastuslautakunta										
Tarkastuslautakunta	25	0	25	26	1					
Tarkastusltk yht.	25		25	26	1					
Kunnanhallitus/tukipalv										
Hallinto ja henkilöstö	2305	34	2339	2564	225	2734	7	2741	2785	-44
Sisäiset palvelut	141		141	129	-12					0
Seutu ja alueyhteistyö	1		1	15	14					0
Muu toiminta	27		27	27	0					0
Kiinteistötoimi	3052	50	3102	3116	14	2859		2859	2983	-124
Keskuskeittiö	1237		1237	1243	6	1124		1124	1133	-9
Kh/tukipalv.yht	6763	84	6847	7094	247	6717	7	6724	6901	-177
Hyvinvointiliikelaitokseen vyörytys						567		567		
Hyvinvoinnin ja palv.ltk										
Hyvinvoinnin ja palv ltk	37	5	42	27	-15					
Hallinto	494	-20	474	468	-6	0	2	2	9	-7
Varhaiskasvatus	6327	76	6403	6071	-332	649	30	679	742	-63
Perusopetus	10640	62	10702	10730	28	348	21	369	420	-51
Toisen asteen koulutus	1423	12	1435	1400	-35	2	8	10	62	-52
Liikkuva Muurame	1606	19	1625	1545	-80	229	7	236	311	-75
Joukkoliikenne	325		325	332	7	3		3	2	1
Kulttuuri ja nuorisopalv	1015	15	1030	939	-91	106	9	115	138	-23
HYPYA ltk yht	21867	169	22036	21512	-524	1337	77	1414	1684	-270
Kunnan avustus liikel	22743		22743	22743	0					
Palkkatuki	322		322			125		125		
Elinvoimn j kest.kasvun ltk										
ELK ltk	108		108	108	0			0		0
Infra ja mittaus	1089		1089	1063	-26	118		118	144	-26
Vesihuolto	783		783	983	200	1465		1465	1612	-147
Luvat ja valvonta	367		367	329	-38	97		97	130	-33
Maankäyttö ja elinkeino	505		505	402	-103	1178		1178	908	270
Muu toiminta	758		758	700	-58			0		0
ELK ltk yhteensä	3610	0	3610	3585	-25	2858	0	2858	2794	64
KÄYTTOTALOUS YHT	55362	253	55293	54981	-312	11604	84	11688	11379	-383
TULOSLASKELMAOSA										0
Verotulot						36834	1079	38742	38655	87
Valtionosuudet						9694		9694	9970	-276
Korkotulot						1		1	11	-10
Muut rahoitustulot						165		165	180	-15
Korkomenot	65		65	79	14					
Muut rahoitusmenot	51		51	1	-50					
Satunnaiset tuotot										
Satunnaiset kulut										
YHTEENSÄ	116		116	80	-36	46694	1079	48602	48816	-214

	Määrärahat					Tuloarviot				
	Alkup. talous-arvio	TA:n muutokset	TA-muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama	Alkup. talous-arvio	TA:n muutokset	TA-muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama
INVESTOINTIOSA										
Kunnanhallitus										
Maa ja vesialueet	300	265	565	945	380	60		60	54	6
Riihivuoren maa-alueet		150	150	150	0					
Atk-laitteet	6		6	15	9					
Atk-ohjelmat	2		2	2	0					
Kunnanhallitus yht.	308	415	723	1112	389	60	0	60	54	6
Tukipalveluiden invest										
Atk-ohjelmat	107		107	99	-8					
Atk-laitteet	27		27	17	-10					
Koneet ja kalusto	57		57	53	-4					
Virastotalon peruskorjaukset	6		6	6	0					
Uimahallin peruskorjaukset	24		24	25	1					
Kulttuurikeskuksen muutokset	26	60	86	71	-15					
Terveyskeskus	24		24	22	-2					
Riihivuori kiinteistöt		500	500	500	0					
Tukipalvelut yht	271	560	831	793	-38					
Lapsi- ja perhep.ltk										
Atk-laitteet	22		22	22	0					
Hyvinv. ja palv. ltk										
Atk-laitteet	14		14	14	0					
Puistot	228		228	180	-48	69		69	56	13
Urheilu- ja ulkoilualueet	20		20	20	0					0
HYPÄ ltk inv. Yht	262	0	262	214	-48	69	0	69	56	13
Hyvinvointi liikel.inv	50	0	50	46	-4					
Teknisten palv. ltk										
Koneet ja kalusto	0		0	0	0					
Virastotalon peruskorjaukset	14		14	14	0					
Uimahallin peruskorjaukset	1		1	1	0					
Kulttuurikeskuksen muutokset	34		34	34	0					
Terveyskeskus	26		26	26	0					
Liikenneväylät	416	0	416	416	0					
Tievalaistus	1		1	1	0					
Puistot	2		2	2	0					
Urheilu- ja ulkoilualueet										
Teknisten palv.ltk yht	494	0	494	494	0					
ELK ltk:n investoinnit										
Koneet ja kalusto										
Liikenneväylät	869	87	956	872	-84		33	33	0	33
Tievalaistus	59		59	32	-27					
ELK ltk:n inv.yht	928	87	1015	904	-111	0	33	33	0	33
Vesihuollon inv										
Maa- ja vesialueet	200		200	190	-10					
Kiinteät rak. ja laitteet	510		510	408	-102					
Koneet ja kalusto	45		45	41	-4					
Vesihuollon inv. Yht	755		755	639	-116					
INVESTOINNIT YHT	3090	1062	4102	4178	76	129	33	162	110	52

	Määrärahat					Tuloarviot				
	Alkup. talous-arvio	TA:n muutokset	TA-muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama	Alkup. talous-arvio	TA:n muutokset	TA-muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama
RAHOITUSOSA										
Antolain. muutokset										
Antol.saam. lis.				72	72					
Antol.saam.väh.						36		36	36	0
Lainakannan muutok.										
Pitkäaik.lain.lis.						2030		2030	5000	-2970
Pitkäaik.lain.väh.	1925		1925	2181	256				2400	-2400
Lyhytaik.lain.muut.										
YHTEENSÄ	1925	0	1925	2253	328	2066	0	2066	7436	-5370
KAIKKI YHTEENSÄ	60493	1315	61436	61492	56	60493	1196	62518	67741	5223

8. TILINPÄÄTÖSLASKELMAT

8.1. TULOSLASKELMA

	V. 2017	V. 2016
TULOSLASKELMA		
TOIMINTATUOTOT		
* Myyntituotot	2.693.733,66	3.131.634,25
* Maksutuotot	2.321.036,87	1.548.987,71
* Tuet ja avustukset	592.453,59	667.512,04
* Muut toimintatuotot	1.917.247,04	2.725.058,53
** TOIMINTATUOTOT YHTEENSÄ	7.524.471,16	8.073.192,53
** VALMISTUS OMAAN KÄYTTÖÖN	313.359,73	240.178,04
TOIMINTAKULUT		
Henkilöstökulut		
* Palkat ja palkkiot	17.462.522,97-	14.028.615,10-
Henkilösivukulut		
* Eläkekulut	3.660.875,56-	3.247.690,41-
* Muut henkilösivukulut	795.375,54-	888.939,21-
* Palvelujen ostot	21.391.529,17-	26.222.104,77-
* Aineet, tarvikkeet ja tavara	3.179.533,05-	2.363.770,04-
* Avustukset	3.410.469,60-	3.829.254,36-
* Muut toimintakulut	1.372.061,97-	1.207.026,65-
** TOIMINTAKULUT YHTEENSÄ	51.272.367,86-	51.787.400,54-
TOIMINTAKATE	43.434.536,97-	43.474.029,97-
* Verotulot	38.654.781,10	37.687.990,45
* Valtionosuudet	9.969.844,00	9.645.031,00
Rahoitustuotot ja -kulut		
* Korkotuotot	11.688,91	2.022,15
* Muut rahoitustuotot	129.900,96	123.800,92
* Korkokulut	78.926,84-	67.060,86-
* Muut rahoituskulut	3.977,38-	1.480,55-
VUOSIKATE	5.248.773,78	3.916.273,14
Poistot ja arvonalentumiset		
* Suunn.mukaiset poistot	3.675.605,21-	3.540.167,17-
* Arvonalentumiset	0,00	84.093,97-
Satunnaiset erät		
TILIKAUDEN TULOS	1.573.168,57	292.012,00
* Varausten lis.(-)tai väh.(+)	1.100.000,00-	0,00
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ (ALIJÄÄMÄ)	473.168,57	292.012,00

8.2. RAHOITUSLASKELMA

	V.2017	V.2016
RAHOITUSLASKELMA		
Toiminnan rahavirta		
** Vuosikate	5.248.773,78	3.916.273,14
** Tulorahoituksen korjaukset	704.818,74-	885.158,93-
Investointien rahavirta		
* Investointimenot	4.223.402,53-	3.945.950,13-
* Rah.osuudet invest. menoihin	56.000,00	41.500,00
Pysyvien vastaavien		
* hyödykkeiden luovutustulot	758.357,66	996.406,00
*** Toiminnan ja invest. rahavirta	1.134.910,17	123.070,08
Rahoituksen rahavirta		
Antolainojen muutokset		
* Antolainojen lisäykset	72.229,00-	0,00
* Antolainojen vähennykset	36.363,64	130.943,46
Lainakannan muutokset		
* Pitkäaikaisten lainojen lisäys	5.000.000,00	0,00
* Pitkäaikaisten lainojen vähenn	2.181.410,26-	2.080.000,00-
* Lyhytaikaisten lainojen muutos	2.400.000,00-	200.000,00-
* Oman pääoman muutokset	0,00	0,00
Muut maksuvalmiuden muutokset		
* Toimeksiant.var. ja po:n muut.	114,00	36.494,57-
* Saamisten muutos	936.715,33-	963.594,29
* Korottomien velkojen muutos	192.316,06	1.137.478,59
*** Rahoituksen rahavirta	361.560,89-	84.478,23-
***** RAHAVAROJEN MUUTOS	773.349,28	38.591,85
Rahavarat 31.12.	1.031.680,54	258.331,26
1.1.	<u>258.331,26</u>	<u>219.739,41</u>
	773.349,28	38.591,85

8.3. TASE

	V.2017	V.2016	
T A S E			
VASTAAVAA			
A PYSYVÄT VASTAAVAT			
I Aineettomat hyödykkeet			
*	1. Aineettomat oikeudet	166.955,95	108.956,19
**	Aineettomat hyödykkeet yht.	166.955,95	108.956,19
II Aineelliset hyödykkeet			
*	1. Maa- ja vesialueet	9.729.742,71	8.861.170,63
*	2. Rakennukset	31.559.067,52	32.654.249,14
*	3. Kiinteät rakenteet ja laitt	10.012.596,78	9.699.805,68
*	4. Koneet ja kalusto	780.251,33	848.904,40
*	6. Ennakkomaksut ja kesk.eräis	20.000,00	0,00
**	Aineelliset hyödykkeet yht	52.101.658,34	52.064.129,85
III Sijoitukset			
*	1. Osakkeet ja osuudet	4.629.451,41	4.286.721,26
*	3. Muut lainasaamiset	36.363,60	72.727,24
*	4. Muut saamiset	146.193,00	73.964,00
**	Sijoitukset yhteensä	4.812.008,01	4.433.412,50
****	PYSYVÄT VASTAAVAT YHTEENSÄ	57.080.622,30	56.606.498,54
B TOIMEKSIANTOJEN VARAT			
*	2. Lahj.rahastojen erityiskatt	2.003,45	2.043,27
****	TOIMEKSIANTOJEN VARAT YHT	2.003,45	2.043,27
C VAIHTUVAT VASTAAVAT			
I Vaihto-omaisuus			
II Saamiset			
Pitkäaikaiset saamiset			
*	2. Lainasaamiset	693.000,00	150.000,00
**	Pitkäaik.saamiset yhteensä	693.000,00	150.000,00
Lyhytaikaiset saamiset			
*	1. Myyntisaamiset	1.126.007,23	1.168.604,09
*	2. Lainasaamiset	124.594,80	178.689,96
*	3. Muut saamiset	520.886,82	280.357,04
*	4. Siirtosaamiset	917.762,41	667.884,84
**	Lyhytaikaiset saamiset yht.	2.689.251,26	2.295.535,93
***	Saamiset yhteensä	3.382.251,26	2.445.535,93
III Rahoitusarvopaperit			
*	1. Osakkeet ja osuudet	15.178,66	15.178,66
**	Rahoitusarvopaperit yht.	15.178,66	15.178,66
IV Rahat ja pankkisaamiset			
**	Rahat ja pankkisaamiset yht.	1.016.501,88	243.152,60
****	VAIHTUVAT VASTAAVAT YHTEENSÄ	4.413.931,80	2.703.867,19
*****	VASTAAVAA YHTEENSÄ	61.496.557,55	59.312.409,00

	V.2017	V.2016
VASTATTAVAA		
A OMA PÄÄOMA		
* I Peruspääoma	18.365.317,85-	18.365.317,85-
* II Arvonkorotusrahasto	25.046,55-	25.046,55-
* III Muut omat rahastot	1.011.664,00-	1.011.664,00-
* IV Ed.tilikausien yli/alijäämä	8.565.443,94-	8.273.431,94-
* V Tilikauden yli/alijäämä	473.168,57-	292.012,00-
*** OMA PÄÄOMA YHTEENSÄ	28.440.640,91-	27.967.472,34-
B POISTOERO JA VAPAAEHTOISET VARAUKSET		
* 2. Vapaaehtoiset varaukset	1.100.000,00-	0,00
*** POISTOERO JA VAPAAEHT.VAR.YHT	1.100.000,00-	0,00
C PAKOLLISET VARAUKSET		
D TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT		
* 2. Lahjoitusrahastojen pääoma	2.003,45-	2.043,27-
* 3. Muut toimeksiantojen pääoma	70.456,25-	70.342,25-
*** TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT YHT.	72.459,70-	72.385,52-
E VIERAS PÄÄOMA		
I Pitkäaikainen		
* 2. Lainat vakuutus- ja rah.lai	7.740.769,22-	4.995.000,00-
* 7. Muut velat	2.018.507,91-	1.914.681,04-
** Pitkäaikainen vieras po. yht.	9.759.277,13-	6.909.681,04-
II Lyhytaikainen		
* 1. Joukkovelkakirjalainat	12.000.000,00-	0,00
* 2. Lainat rahoitus- ja vak.lai	2.122.820,52-	16.310.000,00-
* 3. Lainat julkisyhteisöiltä	0,00	140.000,00-
* 5. Saadut ennakot	24.445,02-	19.323,05-
* 6. Ostovelat	3.702.242,58-	4.294.878,33-
* 7. Muut velat	834.273,34-	766.253,68-
* 8. Siirtovelat	3.440.398,35-	2.832.415,04-
** Lyhytaikainen vieras po. yht.	22.124.179,81-	24.362.870,10-
*** VIERAS PÄÄOMA YHTEENSÄ	31.883.456,94-	31.272.551,14-
***** VASTATTAVAA	61.496.557,55-	59.312.409,00-

8.4. KONSERNILASKELMAT

KONSERNIN TULOSLASKELMA

	2017		2016
Toimintatuotot	23 808 572,10		24 022 220,17
Toimintakulut	- 67 182 673,53	-	67 617 817,24
Osuus osakkuusyhteisöjen voitost	30 091,51		18 012,66
TOIMINTAKATE	- 43 344 009,92	-	43 577 584,41
Verotulot	38 654 781,10		37 687 990,45
Valtionosuudet	12 744 022,53		12 747 224,80
Rahoitustuotot ja -kulut	-		
Korkotuotot	17 078,04		6 015,96
Muut rahoitustuotot	134 854,47		134 241,42
Korkokulut	- 401 153,95	-	459 616,07
Muut rahoituskulut	- 18 845,30	-	21 472,12
VUOSIKATE	7 786 726,97		6 516 800,03
Poistot ja arvonalentumiset			
Suunnitelman mukaiset poisto	- 5 715 139,49	-	5 884 476,32
Omistuksen eliminointierot	- 18 826,83	-	1 103,45
Arvonalentumiset	-	-	84 093,97
Satunnaiset erät	-	-	
TILIKAUDEN TULOS	2 052 760,65		549 333,19
Tilinpäätössiirrot	12 014,99		8 880,89
Tilikauden verot	- 8 942,27		
Laskennalliset verot	- 52 778,38	-	32 385,46
Vähemmistöosuudet	169,13		2 252,67
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ (ALIJÄÄMÄ)	2 003 224,12		528 081,29

KONSERNIN RAHOITUSLASKELMA

	2017	2016
Toiminnan rahavirta		
Vuosikate	7786726,97	6516800,03
Satunnaiset erät		
Tilikauden verot	-8942,27	
Tulorahoituksen korjauserät	-925528,06	-877911,47
Investointien rahavirta		
Investointimenot	-7339482,89	-6131530,47
Rahoitusosuudet investointeihin	131037,37	80150,69
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	1291157,82	1004300,70
Toiminnan ja invest. rahavirta	934968,94	591809,48
Rahoituksen rahavirta		
Antolainauksen muutokset		
Antolainasaamisten lisäykset	-73989,58	-683,46
Antolainasaamisten vähennykset		94579,82
Lainakannan muutokset		
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	7177116,12	1880650,93
Pitkäaikaisten lainojen vähenn	-3853605,48	-3701515,69
Lyhytaikaisten lainojen muutos	-3341500,00	88729,79
Oman pääoman muutokset	131429,28	2333,76
Muut maksuvalmiuden muutokset		0,00
Toimeksiant.var.ja po:n muutok	-11909,87	-38647,06
Vaihto-omaisuuden muutos	26728,49	393966,57
Saamisten muutos	-552528,66	1317979,13
Korottomien velkojen muutos	790826,91	14454,04
Rahoituksen rahavirta	292567,21	51847,84
RAHAVAROJEN MUUTOS	1227536,15	643657,32
Rahavarojen muutos		
Rahavarat 31.12	3495978,28	2296679,89
Rahavatat 1.1.	2268442,13	1653022,57
	1227536,15	643657,32

Eroavaisuus rahavaroissa johtuu siitä, että Hyvinvointi Oy:tä ei huomioitu vuoden 2016 konsernin tuloslaskelmassa eikä rahoituslaskelmassa.
Hyvinvointi Oy:llä ei ole ollut varsinaista toimintaa.

KONSERNITASE

VASTAAVAA	2017	2016
PYSYVÄT VASTAAVAT		
Aineettomat hyödykkeet		
Aineettomat oikeudet	581 867,22	359 989,92
Muut pitkävaikutteiset menot	148 217,07	84 118,91
Ennakkomaksut		
Aineettomat hyödykkeet yht.	730 084,29	444 108,83
Aineelliset hyödykkeet		
Maa- ja vesialueet	11 371 608,98	10 513 232,18
Rakennukset	51 200 232,89	53 216 096,53
Kiinteät rakenteet ja laitteet	11 390 261,25	11 317 934,81
Koneet ja kalusto	1 761 296,53	1 984 083,60
Muut aineelliset hyödykkeet	32 622,40	22 802,06
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	2 970 989,29	1 234 448,44
Aineelliset hyödykkeet yht.	78 727 011,34	78 288 597,62
Sijoitukset		
Osakkuusyhteisöosuudet	419 545,99	387 908,96
Muut osakkeet ja osuudet	2 238 265,14	2 189 026,37
Joukkovelkakirjalainasaamiset		
Muut lainasaamiset	36 363,60	0,00
Muut saamiset	116 037,45	4 447,47
Sijoitukset yht.	2 810 212,18	2 581 382,80
PYSYVÄT VASTAAVAT YHT.	82 267 307,80	81 314 089,26
TOIMEKSIANTOJEN VARAT	51 939,31	47 789,22
VAIHTUVAT VASTAAVAT		
Vaihto-omaisuus	113 886,26	140 614,75
Saamiset		
Pitkäaikaiset saamiset	15 205,58	116,70
Lyhytaikaiset saamiset	5 330 419,56	4 394 374,20
Rahoitusarvopaperit	56 624,79	59 409,32
Rahat ja pankkisaamiset	3 439 395,28	2 237 270,58
VAIHTUVAT VASTAAVAT YHT.	8 955 531,47	6 831 785,55
VASTAAVAA YHTEENSÄ	91 274 778,58	88 193 664,03

VASTATTAVAA	2017	2016
OMA PÄÄOMA		
Peruspääoma	18 365 317,85	18 365 317,85
Säätiöiden ja yhdistysten peruspääomat		
Arvonkorotusrahasto	25 046,55	29 477,77
Muut omat rahastot	3 195 738,02	2 513 494,39
Ed.tilikausien ylijäämä (alijäämä)	2 689 732,08	3 056 497,03
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	2 003 224,12	528 081,29
OMA PÄÄOMA YHTEENSÄ	26 279 058,62	24 492 868,33
VÄHEMMISTÖOSUUDET	11 729,93	8 845,25
PAKOLLISET VARAUKSET		
Eläkevakuutukset		
Muut pakolliset varaukset	386 693,39	368 170,93
TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT	125 918,88	133 678,66
VIERAS PÄÄOMA		
Pitkäaik.korollinen vieras pääoma	33 003 076,72	28 583 304,62
Pitkäaik.koroton vieras pääoma	2 813 414,16	2 726 570,14
Lyhytaik.korollinen vieras pääoma	16 791 523,74	20 870 921,60
Lyhytaik.koroton vieras pääoma	11 863 363,14	11 009 304,50
VIERAS PÄÄOMA YHTEENSÄ	64 471 377,76	63 190 100,86
VASTATTAVAA	91 274 778,58	88 193 664,03

9. TILINPÄÄTÖKSEN LIITETIEDOT

9.1. KUNNAN TILINPÄÄTÖKSEN LAATIMISTA KOSKEVAT LIITETIEDOT

Arvostus- ja jaksotuseriaatteet ja menetelmät

Jaksotus

Tulot ja menot on merkitty tuloslaskelmaan suoriteperusteiden mukaisesti. Suoriteperusteesta poiketen verotulot on kirjattu niiden tilitysajankohdan mukaisesti ao. tilikaudelle.

Pysyvien vastaavien arvostus

Pysyvien vastaavien aineettomat ja aineelliset hyödykkeet on merkitty taseeseen hankintamenoon vähennettynä suunnitelman mukaisilla poistoilla ja investointeihin saaduilla rahoitusosuuksilla. Suunnitelman mukaiset poistot on laskettu ennalta laaditun poistosuunnitelman mukaisesti. Kunnanvaltuuston hyväksymällä poistosuunnitelman muutoksella on hallinto- ja laitosrakennusten sekä vedenjakelu- ja viemäriverkoston poistoaikoja tarkistettu 1.1.2013 alkaen. Muutos perustuu hyödykkeiden taloudellisen pitoajan uudelleenarviointiin. Poistosuunnitelman mukaiset suunnitelmapoistojen laskentaperusteet on esitetty tuloslaskelman liitetiedoissa kohdassa suunnitelman mukaisten poistojen perusteet.

Sijoitusten arvostus

Pysyvien vastaavien sijoitukset on merkitty taseeseen hankintamenoon tai sitä alempaan arvoon. Arvostuksen perusteena on ollut hyödykkeen todennäköisesti tulevaisuudessa kerryttämä tulo tai sen arvo palvelutuotannossa.

Pysyvien vastaavien sijoitusluonteiset erät on merkitty taseeseen hankintamenoon tai sitä alempaan todennäköiseen luovutushintaan.

Rahoitusomaisuuden arvostus

Saamiset on merkitty taseeseen nimellisarvoon tai sitä alempaan todennäköiseen arvoon.

Rahoitusarvopaperit on merkitty taseeseen hankintamenoon tai sitä alempaan todennäköiseen luovutushintaan.

Vyörytys

Kustannuspaikoille vyörytetään laskennallisina erinä siivoustoimi, työterveyshuolto, ICT, taloustoimisto, kopiointi, postitus, puhelinkeskus ja toimistotarvikkeet. Vuodesta 2015 alkaen vyörytetään tehtäväalueita koskeva hallinto.

Sisäiset erät

Sisäisesti laskutetaan tilojen vuokrat, ateriasuoritteet, vesi- ja jätevesilaskut, konekeskuksen palvelut ja muut sisäiset laskut esim. työpajan laskutus.

Edellisen tilikauden tietojen vertailukelpoisuus

Muuramen Hyvinvointi –liikelaitos aloitti toimintansa 1.1.2017. Liikelaitos muodostettiin kunnan sosiaalitoimesta ja siihen saakka Jyväskylän yhteistoiminta-alueelta (Jyte) ostetusta perusterveydenhuollosta. Erikoissairaanhoidon ostaminen kuuluu myös liikelaitoksen toimintaan. Vuodet eivät ole täysin vertailukelpoisia. Vuonna 2017 valtuusto on päättänyt määrärahan, joka kunnan avustuksena liikelaitokselle turvaa palveluiden järjestämisen. Tuloslaskelman v. 2016 vertailutiedoissa perusterveydenhuolto näkyy asiakaspalveluiden ostona. Ostopalvelun arvo oli nettoarvo, kun toimintatuotot kertyivät terveydenhuollon osalta Jytelle.

Kustannuspaikkarakennetta muutettiin kun 1.1.2017 alkaen sosiaali- ja terveystoimi yhdistyivät samaan Muuramen Hyvinvointi -liikelaitokseen. Lautakuntaorganisaation uudistus toteutettiin 1.6.2017 alkaen. Lapsi- ja perhepalveluiden lautakunta ja asukaspalveluiden lautakunta sekä teknisten palveluiden lautakunta lakkautettiin. Perustettiin uudet kaksi lautakuntaa, hyvinvoinnin ja palveluiden lautakunta sekä elinvoiman ja kestävän kasvun lautakunta. Lau-

takuntien sisäinen tehtäväjako muuttui. Lapsi- ja perhepalveluiden lautakunnan ja asukaspalveluiden lautakunnan tehtävät siirtyivät pääosin hyvinvoinnin ja palveluiden lautakunnalle. Soten osuudesta lautakunnalle jäi järjestämisvastuu ja liikelaitoksen avustuksen määrittäminen. Kiinteistötoimi, siivous- ja toimitilapalveluineen kuten myös ruokahuollon toiminta siirtyi kunnanhallituksen tukipalveluiden alaisuuteen. Puistot, urheilu- ja ulkoilualueiden hoitaminen on hyvinvoinnin ja palveluiden lautakunnan alaisena toimintana. Kunnanhallituksen alaisuudesta elinkeinoelämän edistäminen siirtyi elinvoiman ja kestävän kasvun lautakunnalle ja joukkoliikenne sekä vammaisneuvosto siirtyivät hyvinvoinnin ja palveluiden lautakunnalle.

Muuramen Hyvinvointi –liikelaitos sekä vesihuolto sisältyvät Muuramen kunnan tilinpäätöslukuihin, mutta niistä tehdään myös eriytetyt tilinpäätökset.

Vuonna 2018 maksettavat lomarahat on vuoden 2017 tilinpäätöksessä laskettu kilpailukyky-sopimuksen mukaisesti 30 %:lla vähennettynä.

9.2. KONSERNITILINPÄÄTÖKSEN LIITETIEDOT

Konsernitilinpäätöksen laatimisperiaatteet

Konsernitilinpäätöksen laajuus

Konsernitilinpäätökseen on yhdistetty tytäryhteisöt, joissa kunnalla on määräämisvalta ja kaikki kuntayhtymät, joissa kunta on jäsenenä.

Muuramen Hyvinvointi Oy on perustettu vuonna 2015, yhteisöllä ei ole ollut vielä toimintaa. Vuoden 2017 aikana Muuramen kunta osti Kiinteistö Oy Muuramen Elämänkaaren osakkeet, Elämänkaaresta tuli kunnan 100 % omistama tytäryhtiö. Lisäksi kunta osti Kiinteistö Oy Muuramen Virastotien koko osakekannan.

Sisäiset liiketapahtumat ja sisäiset katteet

Konserniyhteisöjen keskinäiset saamiset ja velat on vähennetty sekä konserni-yhteisöjen ja kunnan omistamien kuntayhtymien taseisiin merkityt olennaiset keskinäiset saamiset ja velat vähäisiä liiketapahtumia lukuun ottamatta. Liittymismaksuista (vesihuolto, kaukolämpö) on eliminoitu sisäiset tapahtumat, jotka on pystytty selvittämään. Kiinteistöveroja ei ole vähennetty.

Poistoero ja vapaaehtoiset varaukset

Konsernitaseessa vapaaehtoiset ja verotusperusteiset varaukset ja poistoero on jaettu vapaaseen omaan pääomaan ja laskennalliseen verovelkaan. Jako on otettu huomioon omistuksen eliminoinnissa, vähemmistöosuuksien erottamisessa sekä osakkuusyhteisöjen yhdistelemisessä.

Keskinäisen omistuksen eliminointi

Kunnan ja sen tytäryhteisöjen keskinäisen omistus on eliminoitu, myös perustetun Muuramen Hyvinvointi Oy:n omistus.

Vähemmistöosuudet

Vähemmistöosuudet on erotettu konsernin yli- ja alijäämästä konsernituloslaskelmassa sekä konsernin omasta pääomasta konsernitaseessa.

Suunnitelmapoistojen oikaisu

Asunto-osakeyhtiöiden ja keskinäisten kiinteistötytäryhteisöjen aineettomien ja aineellisten hyödykkeiden poistot sekä Muuramen Lämpö Oy:n kaukolämpökanavien poistot on oikaistu suunnitelman mukaisiksi ja jäännösarvojen ero on kirjattu konsernituloslaskelmassa tytäryhteisön poistojen oikaisuksi ja aikaisemmille tilikausille kertynyt ero konsernitaseessa edellisten tilikausien yli- tai alijäämän oikaisuksi.

Osakkuusyhteisöt

Osakkuusyhteisö on yhdistelty pääomaosuusmenetelmällä konsernitilinpäätökseen.

Edellisen tilikauden tietojen vertailukelpoisuus

Kiinteistö Oy Muuramen Virastotien edellisen vuoden tilinpäätöstiedot eivät ole vertailutiedoissa mukana.

9.3. TULOSLASKELMAA KOSKEVAT LIITETIEDOT

Toimintatuotot tehtäväalueittain				
	Konserni		Kunta	
	2017	2016	2017	2016
Yleishallinto	566 578	1 222 434	393 676	1 071 362
Sosiaali- ja terveystuotot	13 191 695	12 948 454	2 617 217	2 561 537
Opetus- ja kulttuuripalvelut	1 528 506	1 476 147	873 772	825 205
Varhaiskasvatus	742 027		742 027	
Muut palvelut	7 487 473	8 375 185	2 605 486	3 615 089
Tukipalvelut kiinteistö ja ravintohuolto	292 293		292 293	
Toimintatuotot yhteensä	23 808 572	24 022 220	7 524 471	8 073 193

Varhaiskasvatuksen toimintatuotot sisältyivät v. 2016 sosiaali- ja terveystuotot ja tukipalveluiden kiinteistötoimen ja ravintohuollon toimintatuotot muiden palvelujen ryhmään.

Sosiaali- ja terveystuotot				
Toimintatuotot tehtäväalueittain				
	Konserni		Kunta	
	2017	2016	2017	2016
Sosiaali- ja terveystuotot	13 191 695	12 948 454	2 617 217	2 561 537
Siitä:				
Lapsi- ja oppilastuotot			14 562	21 507
Perhe- ja aikuissosiaalityö			44 095	92 424
Aktivointi ja työllistäminen			250 298	273 037
Vanhustuotot			1 176 641	1 141 987
Vammaistuuotot			127 829	142 494
Terveystuotot			249 875	
Avosairaanhoidon tuotot			368 119	
Suun terveydenhuollon tuotot			385 346	

Verotulojen erittely		
	Kunta	
	2017	2016
Kunnan tulovero	34 204 569	33 671 338
Osuus yhteisöveron tuotos	2 316 333	1 923 226
Kiinteistövero	2 133 879	2 093 426
Yhteensä	38 654 781	37 687 990

Valtionosuuksien erittely				
	Konserni		Kunta	
	2017	2016	2017	2016
Kunnan peruspalvelujen valtionosuus (ilman tasausta)	10 628 628	10 759 849	10 628 628	10 759 849
Verotuloihin perustuva valtionosuuden tasaus	140 520	- 29 976	140 520	- 29 976
Järjestelmämuutoksen tasaus	- 63 528	- 63 528	- 63 528	- 63 528
Opetus- ja kulttuuritoimen muut valtionosuudet	- 735 776	- 1 021 314	- 735 776	- 1 021 314
Harkinnanvarainen valtionosuuden korotus				
Yksikköhintarahoituksen mukainen *) valtionosuus	2 811 776	3 137 941		
Yhteensä	12 781 620	12 782 972	9 969 844	9 645 031

Suunnitelman mukaisten poistojen perusteet

Investointimenojen poistojen määrittämisessä on käytetty ennalta laadittua poistosuunnitelmaa.

Suunnitelman mukaiset poistot on laskettu investointien hankintamenoista arvioidun taloudellisen pitoajan mukaan. Muuramen kunnan poistosuunnitelmaa on tarkastettu (KV 25.6.2012 § 40 ja Kh 6.8.2012 § 108) uuden poistoyleisohjeen mukaiseksi 1.1.2013 alkaen.

Poistosuunnitelman aloittaminen:

hankinta 1.1.-30.6.	-poistot 1.7. alkaen
hankinta 1.7.-31.12.	-poistot seuraavan vuoden alusta
kiinteät rakenteet ja laitteet	-poistot seuraavan vuoden alusta

Investointivaraus käsitellään suosituksen mukaisesti.

Arvioidut poistoajat ja niitä vastaavat vuotuiset poistoprosentit sekä poistomenetelmät ovat:

ATK-ohjelmistot	3 vuotta	tasapoisto
Hallinto- ja laitosrakennukset	30-50 vuotta	- " -
Asuinrakennukset	- " -	- " -
Tehdas- ja tuotantorakennukset	20-50 vuotta	- " -
Vapaa-ajan rakennukset	- " -	- " -
Muut rakennukset	- " -	- " -
Kiinteät rakenteet ja laitteet	10-25 %	menojäännöspoisto
Vesilaitoksen laitoskoneet	25 %	- " -
Koneet ja kalusto	3-15 vuotta	tasapoisto

Pienet käyttöomaisuushankinnat, joiden hankintameno alle 10 000 €, on kirjattu vuosikuluksi. (€)

v.2017	v.2016
288 486	264 386

Satunnaiset erät: - ei ilmoitettavaa.

Palvelujen ostojen erittely		
	Kunta	
	2017	2016
Asiakaspalvelujen ostot	14 605 449	20 435 941
Muiden palvelujen ostot	6 786 080	5 786 164
Kunnan palvelujen ostot yhteensä	21 391 529	26 222 105

Pysyvien vastaavien hyödykkeiden myyntivoitot ja -tappiot				
	Konserni		Kunta	
	2017	2016	2017	2016
Muut toimintatuotot				
Maa- ja vesialueiden myyntivoitot	739 124	889 653	699 174	889 653
Rakennusten myyntivoitot	173 156			
Muut myyntivoitot	5 645	588	5 645	-
Myyntivoitot yhteensä	917 925	890 241	704 819	889 653
Muut toimintakulut				
Maa- ja vesialueiden myyntitappiot	-	4 495	-	4 495
Muut myyntitappiot		26		
Myyntitappiot yhteensä	-	4 521	-	4 495

Osinkotuottojen ja peruspääoman korkotuottojen erittely		
	Kunta	
	2017	2016
Osinkotuotot muista yhteisöistä	101 380	79 859
Peruspääoman korot kuntayhtymiltä	14 434	14 454
Yhteensä	115 814	94 313

Tilintarkastajan palkkiot		
	Kunta	
	2017	2016
BDO Auditor Oy		
Tilintarkastuspalkkiot	10 352	10 863
Muut tilintarkastajalle kuuluvat tehtävät		
Tarkastuslautakunnan avustaminen	6 270	8 103
Muut palkkiot		
Yhteensä	16 622	18 966

Luottamushenkilöiden palkkioista perityt ja tilitetyt luottamushenkilömaksut		
	Kunta	
	2017	2016
Keskusta/Muurame	3 218	6 585
Kokoomus/Muurame	430	1 256
Muuramen työväenyhdistys	2 854	4 829
Muuramen kristillisdemokraatit	529	335
Perussuomalaiset	464	272
Muuramen vihreät	938	314
Tilitetyt luottamushenkilömaksut yht	8 433	13 591

9.4. TASETTA KOSKEVAT LIITETIEDOT

Arvonkorotukset				
	Konserni		Kunta	
	2017	2016	2017	2016
Maa- ja vesialueet				
Arvo 1.1.	29 477	29 538	25 046	25 046
Arvonkorotukset				
Arvonkorotuksen purku	4 431	61		
Arvo 31.12.	25 046	29 477	25 046	25 046

Pysyvät vastaavat ja muut pitkäaikaiset sijoitukset			
	AINEETTOMAT HYÖDYKKEET		
	Aineettomat oikeudet	Muut pitkäaikaiset menot	Yhteensä
Poistamaton hankintameno 1.1.	108 956,19		108 956,19
Lisäykset tilikauden aikana	101 024,00		101 024,00
Rahoitusosuudet tilikaudella			
Vähennykset tilikauden aikana	-		
Siirrot erien välillä			
Tilikauden poistot	43 024,24		43 024,24
Arvonalennukset ja niiden pal.			
Poistamaton hankintameno 31.12.	166 955,95		166 955,95
KIRJANPITOARVO 31.12.	166 955,95		166 955,95

Pysyvät vastaavat ja muut pitkäaikaiset sijoitukset						
AINEELLISET HYÖDYKKEET						
	Maa-alueet	Rakennukset	Kiinteät rak. ja laitteet	Koneet ja kalusto	Keskeneräiset hankinnat	Yhteensä
Poistamaton hankintameno 1.1.	8 814 511,18	32 654 249,14	9 699 805,68	848 904,40	-	52 017 470,40
Lisäykset tilikauden aikana	922 111,00	662 792,87	1 874 325,95	244 418,56		3 703 648,38
Rahoitusosuudet tilikaudella						-
Vähennykset tilikauden aikana	53 538,92	-			-	53 538,92
Siirrot erien välillä						-
Tilikauden poistot		1 757 974,49	1 561 534,85	313 071,63		3 632 580,97
Arvonlennukset ja niiden pal.						-
Poistamaton hankintameno 31.12.	9 683 083,26	31 559 067,52	10 012 596,78	780 251,33	-	52 034 998,89
Liittymismaksut	21 612,90					21 612,90
Vähennykset tilikauden aikana						
Siirrot erien välillä						
Arvonlennukset ja niiden pal.						
Arvonkorotukset	25 046,55					25 046,55
Arvonkorotuksen purku						
KIRJANPITOARVO 31.12.	9 729 742,71	31 559 067,52	10 012 596,78	780 251,33	-	52 081 658,34

Pysyvien vastaavien sijoitukset									
OSAKKEET JA OSUUDET						JKV-, MUUT LAINA- JA MUUT SAAMISET			
	Osakkeet	Kunta-yhtymä-osakkeet	Osakkeet	Muut osakkeet ja osuudet	Yhteensä	Muut lainasaamiset	Muut saamiset ja liitt.maksut		Yhteensä
	konserni-yhtiöt		osakkuus-yhteisöt			Konserni-yhtiöt	Muut yhteisöt		
Hankintameno 1.1	355856,72	1716295,13	200000,00	2014569,41	4286721,26	72727,24	0	73964,00	146691,24
Lisäykset	362101,15			400	362501,15			72229	72229
Vähennykset		19771			19771	36363,64	0	0,00	36363,64
Siirrot erien välillä									
Hankintameno 31.12.	717957,87	1696524,13	200000,00	2014969,41	4629451,41	36363,60	0	146193,00	182556,60
Arvonlennukset ja niiden palautus									
Arvonkorotukset									
KIRJANPITOARVO 31.12	717957,87	1696524,13	200000,00	2014969,41	4629451,41	36363,6	0	146193,00	182556,60

OMISTUKSET MUISSA YHTIÖISSÄ					
	Kotipaikka	Kunnan			(1000 €)
		omistus-	omasta	vieraasta	tilikauden
		osuus	pääomasta	pääomasta	tuloksesta
Tytäryhteisöt					
Muuramen Lämpö Oy	Muurame	87,9	522	2890	149
Muuramen Vuokra-asunnot Oy	Muurame	100	73	19246	0
KOY Muuramen Kettula	Muurame	100	21	461	0
KOY Hakamuurame	Muurame	94,7	31	27	0
KOY Muuramen Elämänkaari	Muurame	100	194	1255	15
KOY Muuramen Virastotie	Muurame	100	432	36	3
Muuramen Hyvinvointi Oy	Muurame	100	19	0	-3
	Yhteensä		839	23879	164
Kuntayhtymät					
Jkl:n koulutuskuntayhtymä	Jyväskylä	3,5192	3635	1913	-98
K-S Liitto	Jyväskylä	3,93983252	49	131	-6
K-S sairaanhoitopiirin ky	Jyväskylä	2,35	1435	6597	186
Vaalijalan ky	Pieksämäki	3,3339424	330	787	3
	Yhteensä		5120	8641	82
Osakkuusyhteisöt					
KOY Kinkomaan Vitapolis	Muurame	20	311	655	-30
	Yhteensä		311	655	-30

Saamisten erittely				
	2017		2016	
	Pitkäaikaiset	Lyhytaikaiset	Pitkäaikaiset	Lyhytaikaiset
Saamiset tytäryhteisöltä				
Myyntisaamiset		39 995		7 920
Lainasaamiset	714 363	72 000	222 727	100 500
Saamiset kuntayhtymiltä, joissa kunta on jäsenenä				
Myyntisaamiset		2 165		1 173
Siirtosaamiset		572 614		207 134
Saamiset osakkuus- sekä muilta omistusyhteisyhteisöiltä				
Myyntisaamiset		2 055		1 986
Saamiset yhteensä	714 363	688 829	222 727	318 713

Siirtosaamisiin liittyvät olennaiset erät				
	Konserni		Kunta	
	2017	2016	2017	2016
Lyhytaikaiset siirtosaamiset				
Menoennakot				
Viranhaltijoiden tammikuun palkat	0	0	0	0
Siirtosaamiset jäsenkuntayhtymiltä	572 614	207 134	572 614	207 134
Muut menoennakot	14 297	65 214	1 611	14 609
Tulojäämät				
Siirtyvät korot	0	1 936	0	0
Kelan korvaus työterveyshuollosta	104 675	93 238	85 000	71 700
Tuet ja avustukset	154 987	88 008	132 799	77 807
Muut tulojäämät	220 351	296 634	125 738	296 634
Elatustuen takautumissaatava				
Lyhytaikaiset siirtosaamiset yht.	1 066 923	752 165	917 762	667 884

Rahoitusarvopaperit		
	Kunta	
	2017	2016
Osakkeet ja osuudet		
Jälleenhankintahinta *)	174449	164 909
Kirjanpitoarvo **)	15179	15 179
Erotus	159270	149 730

Taseen vastattavaa koskevat liitetiedot

Oman pääoman erittely					
	Konserni		Kunta		
	2017	2016	2017	2016	
Peruspääoma 1.1.	18 365 318	18 365 318	18 365 318	18 365 318	
Lisäykset					
Vähennykset					
Peruspääoma 31.12.	18 365 318	18 365 318	18 365 318	18 365 318	
Arvonkorotusrahasto 1.1	29 478	29 539	25 047	25 047	
Lisäykset					
Vähennykset	4 432	61			
Arvonkorotusrahasto 31.12.	25 046	29 478	25 047	25 047	
Muut omat rahastot 1.1.	2 513 494	2 476 805	1 011 664	1 011 664	
Lisäykset	694 216	36 689			
Vähennykset	11 972				
Muut omat rahastot 31.12.	3 195 738	2 513 494	1 011 664	1 011 664	
Edellisten tilikausien yli-/alijäämä 1.1.	3 584 578	2 516 370	8 565 444	8 273 431	
Ed. tilik. Virheellisen kirjauksen korj. x)	42 596				
Vähennykset xx)	852 250				
Edellisten tilikausien yli-/alijäämä 31.12. xx)	2 689 732	3 056 497	8 565 444	8 273 431	
Tilikauden yli-/alijäämä	2 003 224	528 081	473 168	292 012	
Oma pääoma yhteensä	26 279 059	24 492 868	28 440 641	27 967 472	
x)Hyvinvointi Oy:n tulos, 27798,44 euroa alijäämää, puuttunut vuoden 2016 konsernitilin-päätöksestä.					
Jyväskylän koulutus kuntayhtymän vuoden 2016 tilinpäätöksessä pysyvien vastaavien sijoituksiin virheellisesti kirjatut sisäiset tapahtumat yhteensä (niistä Muuramen kunnan osuus 14797,17 €) on purettu oman pääoman edellisten tilikausien yli-/alijäämästä.					
xx)Kiinteistö Oy Muuramen Virastotie tullut mukaan kunnan konserniin 1.9.2017.					
Vuonna 2017 edellisten tilikausien yli-/alijäämään lisätään alijäämää 565954,26 euroa.					
Loput vähennyksistä on eliminoitierot vuoteen 2016 verrattuna.					

Pitkäaikaiset velat, jotka erääntyvät myöhemmin kuin viiden vuoden kuluttua		
	Kunta	
	2017	2016
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	3 304 437	1 500 000
Lainat julkisyhteisöiltä		
Pitkäaikaiset velat yhteensä	3 304 437	1 500 000

Pakollisten varausten muutokset				
	Konserni		Kunta	
	2017	2016	2017	2016
Muut pakolliset varaukset				
Potilasvahinkovakuutusvastuu 1.1.	368 171	336 943		
Lisäykset tilikaudella	18 522	31 228		
Potilasvahinkovakuutusvastuu 31.12.				
Muut pakolliset varukset yht.	386 693	368 171		

Vieras pääoma				
	2017		2016	
	Pitkäaikaiset	Lyhytaikaiset	Pitkäaikaiset	Lyhytaikaiset
Velat tytäryhteisöille				
Ostovelat		63 643		77 380
Yhteensä				77 380
Velat kuntayhtymille, joissa kunta on jäsenenä				
Ostovelat		970 886		2 362 109
Siirtovelat *)		569 572		476 539
Yhteenä		1 540 458		2 838 648
Velat osakkuus- sekä muille omistusyhteisöille				
Ostovelat		-		0
Yhteensä				0
Vieras pääoma yhteensä		1 604 101		2 916 028

Muiden velkojen erittely					
		Konserni		Kunta	
		2017	2016	2017	2016
Muut velat, pitkäaikaiset					
	Liittymismaksut	3 105 053	3 001 226	2 018 508	1 914 681
	Muut velat	678 000	147 727		
Muut velat pitkäaikaiset yht.					
		3 783 053	3 148 953	2 018 508	1 914 681

Siirtovelkoihin sisältyvät olennaiset erät					
		Konserni		Kunta	
		2017	2016	2017	2016
Lyhytaikaiset siirtovelat					
	Tuloennakot	447 749	217 423	138 518	191 849
Menojäämät					
	Lomapalkkavelan ja henk.sivukulujen jaksotukset	3 306 297	2 849 785	2 463 004	1 811 877
	Muut palkkojen ja henk.sivukulujen jaksotukset	194 253	181 164	12 813	38 369
	Korkojaksotukset	29 721	93 583	23 730	15 979
	Siirtovelat jäsenkuntayhtymille	569 572	760 959	569 572	476 539
	Muut menojäämät	742 013	547 579	232 761	297 802
Lyhytaikaiset siirtovelat yht.					
		5 289 606	4 650 493	3 440 398	2 832 415

Kunnan ja sen intressitahojen väliset liiketoimet

Kunta on 100 % omistamalleen Kiinteistöyhtiö Muuramen Elämänkaarelle myöntänyt korotonta lainaa 150 000 euroa 31.12.2021 asti. Lainalla on suoritettu kiinteistöön tarvittavat muutokset ikäihmisten vuokra-asumista varten. Palvelu on täysin Muuramen kunnan toimintaa ja laina on myönnetty korottomana, koska kiinteistöyhtiö joutuisi korottamaan tilavuokraa korkea vastaavasti.

Innola Ry tuottaa nuorisopalveluita kunnassa, kunnalla on yhteistyötä Innola Ry:n kanssa monella eri nuorisotoimen osa-alueella. Kunta on myöntänyt Innola Ry:lle 15 000 euron korottoman lainan 31.12.2019 asti. Lainalla paikataan yhdistyksen kassavajetta, kunnes ELY –keskus maksaa Innola Ry:lle Mun Muurame 2 –hankkeen loppumaksatuksen. Jos ELY:n loppumaksatus tapahtuu ennen 31.12.2019, aikaistuu myös kunnan lainaaman summan vastaavasti.

Kunta on tehnyt päätöksen johtajasopimuksesta kunnanjohtajan kanssa KH –päätöksellä 19.9.2005. Johtajasopimuksessa on määritelty kunnanjohtajan oikeus saada mahdollinen korvaus irtisanomismenettelyn käynnistyttyä. Kunnanjohtajalla on oikeus irtisanomisan (2 kk) palkan lisäksi 12 kuukauden rahassa maksettavaa palkkaa vastaava määrä siirtymäkorvauksena edellyttäen, että hän itse irtisanoutuu virastaan. Jos kunnanjohtaja sijoittuu siirtymäkorvauksen aikana uuteen tehtävään, siirtymäkorvauksena maksetaan siirtymäkorvauksen ja uuden tehtävän palkan mukainen erotus.

9.5. VAKUUKSIA JA VASTUUSITOUMUKSIA KOSKEVAT LIITETIEDOT

Muut vuokravastuut					
Muiden vuokrasopimusten mukaisten vuokrien jäljellä oleva määrä					
		Konserni		Kunta	
		2017	2016	2017	2016
Kehitysvammaisten palvelusäätö 31.12.2024 asti				861 580	984 662
Vitapolis Asunnot Oy 31.12.2021 asti				1 309 440	1 374 368
Vuokravastuut yhteensä		2 467 321	2 690 702		
Leasinvastuut					
Leasingvastuusopimusten mukaisten vuokrien jäljellä oleva määrä					
Seuraavalla tilikaudella maksettavat		229 024	134 590	218 076	97 229
Myöhemmin maksettavat		2 312 602	2 169 290	2 275 812	2 156 075
Vuokravastuut yhteensä		5 008 948	4 994 582	4 664 908	4 612 334

Vastuusitoumukset					
		Konserni		Kunta	
		2017	2016	2017	2016
Takaukset samaan konserniin kuuluvien yhteisöjen puolesta					
Alkuperäinen pääoma		18 303 823	18 626 576	18 303 823	18 626 576
Jäljellä oleva pääoma		14 179 769	15 230 577	14 094 488	15 127 695
Takaukset muiden puolesta					
Alkuperäinen pääoma		6 051 277	8 635 100	6 051 277	8 635 100
Jäljellä oleva pääoma		4 096 044	5 282 804	4 010 763	5 282 804

Vastuu kuntien takauskeskuksen takausvastuista			
		Kunta	
		2017	2016
Kunnan osuus takauskeskuksen takausvastuista 31.12.		55 651 307	47 211 982
Kunnan osuus takauskeskuksen kattamattomista takausvastuista 31.12.			
Kunnan mahdollista vastuuta kattava osuus takauskeskuksen rahastosta 31.12.		36 781	35 241

Muut taloudelliset vastuut				
	Konserni		Kunta	
	2017	2016	2017	2016
Sopimusvastuut				
Velvoitevarasto	2 521	2 067		
Keräystilivastuut	2 403	12 292	2 403	12 292
Potilasvahinkovakuutus	172 859	160 114		
Arvonlisäveron palautusvastuu	5 350 969	5 343 323	4 795 258	4 772 287
Yhteistyö ja kumppanuussopimukset				
Sopimusvastuut yhteensä	5 528 751	5 517 796	4 797 661	4 784 579
Johdannaisopimukset				
Koronvaihtosopimukset				
Kirjanpitoarvo 31.12.		3 211 366		
Markkina-arvo 31.12.		-73050		

10. ERIYTETYT TILINPÄÄTÖKSET

10.1. ERIYTETTY VESIHUOLTO

Kohderahoitteinen

Vesihuoltolakia koskevat muutokset ovat tulleet voimaan 1.9.2014. Lain mukaan kunnan tai yrityksen tulee kirjanpidossaan eriyttää vesihuolto muista toiminnoista ja vesihuollolle on tilikausittain laadittava kirjanpitolain mukainen tase ja tuloslaskelma, rahoituslaskelma sekä esitettävä niiden liitteenä olevat tiedot.

Eriyttämällä pyritään varmistamaan tasejatkuvuutta. Vesihuoltolaitosten laskelmien ja arvostus- ja jaksotusperiaatteet pohjautuisivat yhdenmukaisiin periaatteisiin ja kunnallisten laitosten tuloslaskelmasta ja taseesta tulisi vertailukelpoinen osakeyhtiön tilinpäätöksen kanssa.

Muuramen kunnan vesihuoltolaitos on eriytetty kirjanpidollisesti 1.1.2015 alkaen.

TOIMINTAKERTOMUS 2017

Selonteko sisäisen valvonnan järjestämisestä

Sisäinen valvonta on järjestetty Muuramen kunnan sisäisen valvonnan –ohjeen mukaisesti.

Vesi- ja viemärlaitos, yleistä

Muuramen kunnan vesihuoltolaitos toimittaa talousvettä keskustan sekä Kinkomaan alueelle. Keskustan alueella talousvesi on peräisin kunnan pohjavesilaitoksilta, Kinkomaalla yksi kolmasosa vedestä on Jyväskylän Energia Oy:n toimittamaa talousvettä ja loput kunnan pohjavesilaitokselta.

Keskustan alueen verkostosta talousvettä johdetaan lisäksi seitsemälle vesiosuuskunnalle sekä Jyväskylän kaupungin Säynätsalon ja Korpilahden kaupunginosaan.

Vuonna 2017 laskutettu talousveden määrä oli n. 0,60 milj. m³ eli noin 1650 m³ vuorokaudessa. Laadultaan talousvesi on hyvää ja se täyttää Sosiaali- terveysministeriön laatuvaatimukset.

Vuonna 2017 Kirkonkylän alueella vesijohtoverkostoa oli yhteensä n. 78 km ja Kinkomaan alueella yhteensä n. 17 km. Vesihuoltolaitoksen vesijohtoverkostomateriaali on kokonaisuudessaan muovia ja pääsääntöisesti rakennettu 40 vuoden aikana.

Keskustan alueella sekä vesiosuuskunnissa syntyvät jätevedet johdetaan kunnan pääpump-
paamon kautta puhdistettavaksi Nenäinniemessä sijaitsevaan Jyväskylän Seudun Puhdistamo
Oy:n jätevedenpuhdistamolle. Kinkomaalla syntyvät jätevedet johdetaan Jyväskylän Energia
Oy:n hallinnoiman pumppaamon kautta Nenäinniemeen.

Jätevettä laskutettiin vuonna 2017 n. 0,41 milj. m³. Vuonna 2017 Kirkonkylän alueella jäte-
vesiverkostoa oli yhteensä n. 86,6 km ja Kinkomaan alueella yhteensä n. 17 km. Viemäriver-
kostomateriaali on pääsääntöisesti muovia ja betonia.

Vuonna 2011 vesihuoltoverkostotiedot muutettiin sähköiseen muotoon. Vesihuoltoverkoston
sähköistä tiedostoa ylläpidetään kartoituksilla ja tarkemittauksilla, jotka tehdään kunnan
omana työnä. Näin ollen rakennetut vesihuoltoverkoston pituudet tulevat jatkuvasti tarken-
tumaan kartoitusten ja tarkemittausten myötä.

Vuonna 2017 vesihuoltolaitoksen toiminnassa ei tapahtunut suuria muutoksia. Poikkeamia
toiminnassa oli kahdeksan putkirikko keskustan verkostosta ja neljä Kinkomaan vesijohtover-
kostossa.

Kunnan asukkaista vesijohdon piirissä arvioidaan olevan noin 96 % ja jäteveden osalta 94 %.

Vuonna 2017 hankittiin UMS-tekstiviestihälytysjärjestelmä täydentämään häiriötilanneviestini-
tää.

Organisaatio

Vesihuoltolaitoksen tulosalueella työskentelee suoraan 2 henkilöä (vesilaitoshoitajat).
Vesilaitoksella on ympärivuorokautinen vikapäivystys, joka toimii 24/7 järjestelmällä. Päivys-
tysringissä oli vuonna 2017 seitsemän henkilöä.
Osa päivystäjistä sekä muut vesihuoltolaitoksen toimihenkilöt työskentelevät päätoimisesti
muilla tulosalueilla.

Taksat

Vesihuoltolaitoksen taksoja korotettiin vuonna 2017 valtuuston päätöksen (VALT:14.11.2016
§64) mukaisesti käyttö- ja liittymismaksujen osalta 2 %. Vuosittaista perusmaksua korotet-
tiin rakennuksesta riippuen 89, 225 tai 320 euroon.

Käyttömaksua perittiin talousveden ja jäteveden osalta, perusmaksua talousveden osalta.
Muuramen kunnan vesihuoltolaitoksen talousveden asiakkaina oli 2137 kiinteistöä ja jäteve-
den osalta 2110 kiinteistöä.

Vuonna 2017 käyttömaksut olivat (0 % alv.):

-vesi	1,29 €/m ³
-jätevesi	1,76 €/m ³

Talous

Vesihuolto sisältyy Muuramen kunnan tilinpäätökseen. Vuoden 2014 tilinpäätökseen asti vesi-
huolto on ollut laskennallisesti eriytetty taseyksikkö. Tilikaudella 2015 eriyttäminen on tehty
kirjanpidollisesti uuden ohjeistuksen mukaisesti.

Vesihuollolle on määritelty uusi aloittava tase vuoden 2014 tilinpäätöksen taseesta. Vuoden
2014 korjattu taseen loppusumma on 4 423 383,29 €.

Muuramen kunnassa on tehty päätös (Valt:16.1.2015 § 79), että vesihuoltolaitos ei hoida
hulevesien viemärintiä vaan se kuuluu kunnan toimialaan. Aloittavan taseen peruspääomaa
määriteltäessä huomioitiin hulevesiverkoston erottaminen kunnan toiminnaksi. Erottaminen
tehtiin tilikauden 2015 aikana.

Vesi- ja viemärlaitoksen tuloslaskelma vuodelta 2017:

	v. 2017	(v. 2016)
-liikevaihto	1 573 166 €	(1 495 930 €)
-materiaalit ja palvelut	705 893 €	(485 235 €)
-henkilöstökulut	465 214 €	(423 831 €)
-poistot ja muut kulut	307 613 €	(284 149 €)
-tilikauden ylijäämä	101 795 €	(327 757 €)
-Investointimenot	639 000 €	(477 522 €)

Tarkemmat tiedot vuoden 2017 taloudesta ja tase 2017 on esitetty tilinpäätöslaskelmissa.

Käyttötalouden toteutuminen 2017

Tehtäväkohtaiset tavoitteet

Hyvälaatuisen talousveden tuottaminen ja jakelu Muuramen kirkonkylässä ja Kinkomaalla sekä tukkumyynti Jyväskylän Säynätsalon kaupunginosaan ja seitsemälle vesiosuuskunnalle. Vesilaitoksen toiminta-alueetta laajennetaan kaavoituksen myötä.

Muuramen jätevedet johdetaan sekä kirkonkylästä että Kinkomaalta puhdistettaviksi Nenäinien keskuspuhdistamolle.

Vesi- ja viemärlaitos toimii kunnallisena liikelaitoksena ja toiminta on kannattavaa.

Palvelusuunnitelma

Haja-alueiden vesihuolto on järjestetty joko kiinteistökohtaisilla laitteilla tai vesiosuuskuntien toimesta. Muuramessa toimii tällä hetkellä 8 vesiosuuskuntaa. Yhtä osuuskuntaa lukuun ottamatta kaikki muut toimivat yhteistyössä Muuramen kunnan vesilaitoksen kanssa sekä puhtaan veden hankinnassa että jäteveden toimittamisessa.

Valtuustoon nähden sitovat tavoitteet	Lautakuntaan nähden sitovat tavoitteet	Mittari ja vertailuarvo	Toteuma
Vaikuttavuustavoitteet	Vaikuttavuustavoitteet		
Vesilaitos tuottaa terveellistä vettä ja hoitaa jätevedet ympäristöystävällisesti.		Tunnusluvut	Henkilöstön koulutus
Tuottavuustavoitteet	Tuottavuustavoitteet		
Vesihuoltolaitoksen tulee toimia kannattavasti.		Tulo- ja meno-arvio	Taksapolitiikka ja riittävät resurssit

Tunnusluvut

	TP 16	TA 2017	TP 2017
Hallinto (euroa) menot	158 040	165 000	157 074
Vesi- ja jätevesimaksu-tulot	1 353 972	1 300 000	1 473 049
Veden hankinta (menot)	278 543	270 000	443 000
Viemäriverkostot (menot)	332 797	360 000	345 726
Avustukset vesiosuuskunnille	-	-	-

Tonttiliittymien rakentaminen (menot)	21 290	24 000	36 770
Veden myynti (m ³):	yht. 532 993	yht. 617 900	yht. 603 555
– kuntalaiset	387 007	410 000	390 185
– Rannankylä-Isolahti vok	25 986	36 500	24 783
– Rajahonka vok	6 409	7 000	6 591
– Riihipelto vok	2 487	2 500	3 335
– Hautalanmäki vok	2 345	2 400	2 401
– Pyyppälä vok	4 822	4 500	4 587
– Saarenkylä vok	2 315	4 000	3 733
– Majala vok	600	1 000	530
– Jyväskylän kaupunki	101 022	150 000	167 210
Asiakkaat			
– omakotitalot	1747	1760	1783
– rivitalot	95	95	97
– kerrostalot	47	48	47
– muut kiinteistöt	189	197	194
Vesijohtoa (m)	94,3 km*	83 km	95,1 km*
Jätevesiviemäriä (m)	102,8 km*	92 km	103,7 km*

*Vesihuoltoverkoston pituudet laskettu paikkatieto-ohjelmalla, sis. siirtojohdot.

Talousarvion toteutuminen

Vesi- ja viemärlaitoksen toiminta jatkui suunnitelmakaudella taseyksikkönä, joka itse kattoi menonsa.

Vesi- ja jätevesimaksutulot ylittyivät talousarviosta noin 10 %, ja oli noin 7 % parempi tulos kuin vuonna 2016. Vedenhankintamenot ylittyivät 21 % talousarviosta johtuen vesijohtoverkostovuotojen korjauksista aiheutuneista kuluista.

Hallintomenot pysyivät vuoden 2016 tasolla. Vuodesta 2015 lähtien on vesilaitoksen hallintomenoihin lisätty muiden tulostoimialojen palkkojen osittamisesta.

Talousveden myyntimäärä (m³) kasvoi 13 % vuodesta 2016.

Vesilaitoksilla, vedenottamoilla, pumppaamoilla ja vesihuoltoverkossa tehtiin korjaus-, ylläpito- ja saneeraustoimenpiteitä, mm. sähköistä verkostokarttaa täydennettiin ja jäteveden pumppamolaitteita korjattiin.

Jätevesien puhdistuksen kuutiohintaa oli vuonna 2017 noin 30,9 senttiä.

Nimi	Talousarvio	Määrärahojen muutokset	Käyttö	Alitus/ ylitys	Tot-%
KÄYTTÖTALOUSOSA					
LIIKEVAIHTO	1.462.660	0	1.573.166,06	110.506,06-	107,6
Valmistus omaan käyttöön	111.800	0	78.006,93	33.793,07	69,8
Liiketoiminnan muut tuotot	2.000	0	40.831,91	38.831,91-	2.041,6
Materiaalit ja palvelut					
Aineet tarvikkeet ja tavarat					
Ostot tilikauden aikana	171.860-	0	223.335,80-	51.475,80	130,0
Palvelujen ostot	313.430-	0	482.557,37-	169.127,37	154,0
Henkilöstökulut					
Palkat ja palkkiot	339.150-	0	367.547,09-	28.397,09	108,4
Henkilösivukulut					
Eläkekulut	67.480-	0	81.771,32-	14.291,32	121,2
Muut henkilösivukulut	18.500-	0	15.896,03-	2.603,97-	85,9
Poistot ja arvonalentumiset					
Suunnitelman muk. poistot	323.530-	0	307.612,99-	15.917,01-	95,1
Liiketoiminnan muut kulut	13.990-	0	64.745,53-	50.755,53	462,8
LIIKEYLIJÄÄMÄ (-ALIJÄÄMÄ)	328.520	0	148.538,77	179.981,23	45,2
Rahoitustuotot ja -kulut					
Korvaus peruspääomasta	46.740-	0	46.743,80-	3,80	100,0
TILIKAUDEN YLI-/ALIJÄÄMÄ	281.780	0	101.794,97	179.985,03	36,1
Satunnaiset tuotot ja -kulut					
YLI-/ALIJÄÄMÄ ENNEN VAR.	281.780	0	101.794,97	179.985,03	36,1
TILIKAUDEN YLI- / ALIJÄÄMÄ	281.780	0	101.794,97	179.985,03	36,1

Investointien toteutuminen 2017

Vesihuollon investoinnit

TERVAMÄKI

Hanketavoitteet

Tervämäen alueen kunnallistekniikan rakentamisessa pidetään taukoa. Asemakaavoitettu alue on laajentunut vuonna 2011.

Investointien toteuma

Talousarvion mukainen tavoite on toteutunut. Alueelle ei rakennettu vesihuoltoa talousarvion mukaisesti.

Investointien toteutumisen analysointi

Nykyisen asemakaava-alueen vesihuolto on rakennettu Riekontien rakentamisen jälkeen. Alueelta on ostettu raakamaata lisää, joka tullaan lähitulevaisuudessa kaavoittamaan.

SEUNAVUOREN ALUE

Hanketavoitteet

Seunavuoren laajennuksen (II-vaihe) rakentaminen. Asemakaava valmistui kesällä 2014.

Investointien toteuma

Seunavuoren laajennuksen vesihuollon rakentaminen on aloitettu vuonna 2015.

Vuonna 2017 hanketavoitteet on toteutunut talousarvion mukaisesti. Vuonna 2017 Seunavuoren laajennuksen alueelle rakennettiin Murtolammentie, Kissankäpälä, Hiirenporras ja Seunavuorentien loppuosan vesihuolto valmiiksi.

Investointien toteutumisen analysointi

Alueelle saatiin tontteja vähintään kahden vuoden tonttitarjontaa varten. Vuonna 2018 on tavoitteena pitää vesihuollon rakentamisen osalta taukoa Seunavuoren alueella.

Vuonna 2017 Seunavuoren laajennuksen II-vaiheen alueelle rakennettiin vesihuollon runkolinjaa n. 510 m sekä tonttiliittymiä 23 kpl.

KINKOMAAN AHVENLAMMEN JA LIISALAN ALUE

Hanketavoitteet

Kinkomaan Ahvenlammen asemakaava-alueen rakentaminen jatkuu ns. Liisalan alueena. Liisalan asemakaava tuli lainvoimaiseksi osittain kesällä 2014.

Investointien toteuma

Vuoden 2017 tavoitteet ovat toteutuneet suunnitellun mukaisesti. Liisalan alueella rakennettiin Töyrypolun vesihuollon loppuosa valmiiksi.

Vuonna 2017 Liisalan kaava-alueelle rakennettiin vesihuollon runkolinjaa n. 120 m sekä tonttiliittymiä 4 kpl

Investointien toteutumisen analysointi

Liisalan alueelle tuli Töyrypolun varteen uusia rakennuskelpoisia omakotitontteja kunnalle 7 kpl. Liisalan asemakaava-alueelle jää enää rakentamatta Pengerpolku (8 tonttia).

VUORENLAHDEN ALUE

Hanketavoitteet

Vuorenlahden asemakaavan muutos valmistui 2016, alueelle tuli 4 uutta tonttia.

Investointien toteuma

Vuonna 2017 hanketavoitteet on toteutunut talousarvion mukaisesti. Vuonna 2017 rakennettiin asemakaava-alueen laajennuksen alueella vesihuoltolinjaa n. 110 m uusille tonteille tonttiliittymät (4 kpl).

Investointien toteutumisen analysointi

Vuorenrinteen alkuosaan tuli rakennuskelpoisia omakotitalotontteja 4 kpl.

HAUTALAHDEN ALUE

Hanketavoitteet

Uuden asuntoalueen avaaminen taajaman eteläosaan Päijänteen rannalle.

Investointien toteuma

Tavoitteena on avata alue vuonna 2019.

VESIHUOLTOLAITOKSEN YLLÄPITO JA KEHITTÄMINEN

Vesihuoltolaitoksen tavoitteena on tuottaa ja toimittaa asiakkaille Sosiaali- ja terveysministeriön asetuksen (1352/2015) mukaista talousveden laatuksittain täyttävää vettä.

Lisäksi vesihuoltolaitoksen tavoitteena on vastaanottaa ja johtaa jätevesiverkostoon tulevat jätevedet asianmukaisesti Nenäinniemen jätevedenpuhdistamolle.

SUURUSKANKAAN VESILAITOS

Hanketavoitteet

Suuruskankaan vesilaitoksen vedestä osa on Muuratjärvestä rantaimetyntä vettä, jonka johdosta pohjaveden happipitoisuus on laskenut. Tällöin riskinä on veden mangaani- ja rautapitoisuuden nousu. Laitoksen vedenlaatu tulisi varmistaa ennen kuin riskitekijät alkavat näkyä vedenlaadussa.

Investointien toteuma

Suuruskankaan vesilaitoksen vedenlaadun varmistamiseksi on aloitettu laitoksen toiminnan tehostamisen suunnitelman laatiminen vuonna 2014. Vedenlaadun laadun varmistamisen toimenpiteiden rakentaminen alkaa lupien tultua voimaan.

Vuonna 2017 suunnitelman laatimisen pohjatyötä jatkettiin laatimalla Suuruskankaan vesilaitoksen vedenlaadun varmistamisen esisuunnitelma.

Suuruskankaan vesilaitoksen toisen syöttölinjan ja rengasyhteyden eli varavedenyhteyden rakentaminen ja liittäminen Niittyahon toteutettiin vuonna 2015 ja vuonna 2016 laadittiin esitarkastelu Keskustan alueen varavedenjakelele syöttömahdollisuudesta välillä Jyväskylän Energia Oy:n Kinkovuoren verkosto-kunnan keskustan verkosto.

Vesijohtoverkoston kunnostus- ja korjaustyöt saattavat aiheuttaa vesijohtoverkostossa tilapäisen rauta- ja mangaanisakan irtoamista. Sakasta aiheutuvien vedenlaadun häiriöiden vähentämiseksi vuonna 2016 aloitettiin vesijohtoverkoston huuhtelusuunnitelman laatiminen ja vuonna 2017 selvitystä jatkettiin.

INNANLAHDEN VESILAITOS

Hanketavoitteet

Innanlahden vesilaitos on otettu käyttöön vuonna 1968, ja laitos on pitkälti tekniikaltaan alkuperäiskunnossa. Viime vuosikymmenten aikana laitokselle ei ole tehty suurempia investointeja. Laitos on toiminut pitkään varavesilaitoksena, mutta on nykyään jatkuvassa käytössä, vedentuottomäärän ollessa kuitenkin vähäinen (n. 120 m³/d).

Innanlahden vesilaitoksen asema kunnan vedentuotannossa on selvitettävä. Nykyiseltään pitkällä aikavälillä laitos ei tule täyttämään vedenlaadun vaatimuksia (hygieniasointi, rauta- ja mangaanipitoisuus).

Investointien toteuma

Vuonna 2017 valmistui Innanlahden vesilaitoksen talousveden mikrobiologisen laadun varmistamisen esisuunnitelma.

KINKOMAAN VESILAITOS

Hanketavoitteet

Kinkomaan vesilaitokselta johdetaan talousvettä Kinkomaan taajama-alueelle, joka on voimakkaassa kasvussa. Alueelle tullaan lähivuosina kaavoittamaan uusia asuinalueita sekä olemassa olevien kaava-alueiden rakentaminen jatkuu.

Tällä hetkellä Kinkomaan vesilaitoksella on käytössä yksi siiviläkaivo, jonka vedentuotokapasiteetti on jo maksimikäytössä. Vesilaitoksen kapasiteettiä ja tuottovarmuutta on kohotettava, jotta pystytään vastaamaan kasvavaan vedenkulutukseen.

Investointien toteuma

Vuonna 2017 valmistui Kinkomaan vesilaitoksen talousveden määrän turvaamisen ja lisäämisen varmistamisen esisuunnitelma.

VESIHUOLLON PERUSPARANNUS

Hanketavoitteet

Vesihuoltoverkoston, pumppaamoiden yms. kunnostus- ja peruskorjauksien suunnittelu sekä niiden toteuttaminen.

Investointien toteuma

Syksyllä 2014 on aloitettu selvitys- ja suunnittelutyö vanhan vesijohto- ja viemäriverkoston kunnosta. Vuonna 2016 Kinkomaalla tehtiin viemäriverkon sujutusta sekä vesijohdon uudelleen rakentamista. Kinkomaan Liikekujalle toteuttavan kauppahankkeen johdosta ko. tontin runkojohdot kunnostettiin.

Vuonna 2017 kunnostettiin Kinkomaalla Purotien alkuosasta vesijohto uudelleen rakentamalla ja sujuttamalla, yhteensä n. 160 m. Yrittäjäntiellä peruskorjattiin viemäriä, n. 400 m uudelleen rakentamalla, Yrittäjätien alkuosassa vesijohtoa n. 250 m uudelleen rakentamalla sekä Korvenkyläntiellä viemäriä sujuttamalla n. 75 m. Lisäksi Punasillassa korjattiin (kaadon korjaukset nostamalla) viemäriä n. 250 m.

Vuonna 2017 verkoston kunnan selvitys- ja suunnittelutyötä jatkettiin mm. suorittamalla Päijänteessä sijaitsevan paineviemäriin sukellustarkastus välillä Kinkomaa-Nenäinniemen jätevedenpuhdistamo (n. 7 km).

MUU VESIHUOLTOTYÖ

Hanketavoitteet

Pienuhköjen vesihuoltohankkeiden ja hätätöiden toteutus.

Investointien toteuma

Muuna vesihuoltotyönä toteutettiin vesi- ja viemäriverkoston laajentaminen Paavalinvuorentiellä (TEKNLTK 6.10.2015 § 89).

VESIHUOLTOLAITOKSEN KALUSTO

Hanketavoitteet

Vuonna 2017 hankittiin vesihuoltolaitokselle pakettiauto.

Kohde	Nimi	Talous- arvio	TA-muutokset	Toteutuma	Poikkeama
8750	VESIHUOLLON INV. Investointien talousarvio Investointimenot				
1100	Maa- ja vesialueet	200.000-	0	190.000,00-	10.000,00-
1140	Vedenjakelu- ja viemäriverkko	510.000-	0	407.736,69-	102.263,31-
1164	Muut kuljetusvälineet	45.000-	0	41.263,83-	3.736,17-
*	Investointimenot yht.	755.000-	0	639.000,52-	115.999,48-
	Rahoitusosuudet				
	Omaisuuksien myynti Investoinnit netto	755.000-	0	639.000,52-	115.999,48-

Rahoituksen toteutuminen

	Talousarvio	Määrärahoje muutokset	Vuoden alusta	Erotus	Ero %
RAHOITUSLASKELMA					
TOIMINNAN RAHAVIRTA					
Liiketoimintajäämä (-ali)	328.520	0	148.538,77	179.981,23	45,2
Poistot ja arvonalentumiset	0	0	307.612,99	307.612,99-	0,0
Rahoitustuotot ja -kulut	46.740-	0	46.743,80-	3,80	100,0
	281.780	0	409.407,96	127.627,96-	145,3
INVESTOINTIEN RAHAVIRTA					
Investointimenot	755.000-	0	639.000,52-	115.999,48-	84,6
Pysyvien vastaavien					
	755.000-	0	639.000,52-	115.999,48-	84,6
TOIMIN. JA INVEST. RAHAVIRTA	473.220-	0	229.592,56-	243.627,44-	48,5
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA					
Antolainojen muutokset					
Lainakannan muutokset					
Muut maksuvalmiuden muutokset					
Saamisten muutos muilta	0	0	10.168,40	10.168,40-	0,0
Korott.velk. muutos muilta	0	0	112.128,55	112.128,55-	0,0
	0	0	122.296,95	122.296,95-	0,0
Rahoituksen rahavirta	0	0	122.296,95	122.296,95-	0,0
RAHAVAROJEN MUUTOS	473.220-	0	107.295,61-	365.924,39-	22,7
RAHAVAROJEN MUUTOS	0	0	107.295,61	107.295,61-	0,0

TILINPÄÄTÖSLASKELMAT

TULOSLASKELMA

	V.2017	V.2016
* LIIKEVAIHTO	1.573.166,06	1.495.930,06
* Valmistus omaan käyttöön	78.006,93	74.475,61
* Liiketoiminnan muut tuotot	40.831,91	13.420,84
Materiaalit ja palvelut		
Aineet tarvikkeet ja tavarat		
* Ostot tilikauden aikana	223.335,80-	182.707,42-
* Palvelujen ostot	482.557,37-	302.527,25-
Henkilöstökulut		
* Palkat ja palkkiot	367.547,09-	332.193,67-
Henkilösivukulut		
* Eläkekulut	81.771,32-	70.623,09-
* Muut henkilösivukulut	15.896,03-	21.013,91-
Poistot ja arvonalentumiset		
* Suunnitelman muk. poistot	307.612,99-	284.149,33-
* Liiketoiminnan muut kulut	64.745,53-	16.110,88-
** LIIKEYLIJÄÄMÄ (-ALIJÄÄMÄ)	148.538,77	374.500,96
Rahoitustuotot ja -kulut		
* Korvaus peruspääomasta	46.743,80-	46.743,80-
*** TILIKAUDEN YLI-/ALIJÄÄMÄ	101.794,97	327.757,16
Satunnaiset tuotot ja -kulut		
**** YLI-/ALIJÄÄMÄ ENNEN VAR.	101.794,97	327.757,16
***** TILIKAUDEN YLI- / ALIJÄÄMÄ	101.794,97	327.757,16

Sisältää sisäiset ja laskennalliset erät

TASE

	V. 2017	V. 2016
VASTAAVAA		
A PYSYVÄT VASTAAVAT		
I Aineettomat hyödykkeet		
II Aineelliset hyödykkeet		
*	190.000,00	0,00
*	3.139.116,38	3.034.866,30
*	37.137,45	0,00
**	3.366.253,83	3.034.866,30
III Sijoitukset		
*	566.428,34	566.428,34
**	566.428,34	566.428,34
****	3.932.682,17	3.601.294,64
B TOIMEKSIANTOJEN VARAT		
C VAIHTUVAT VASTAAVAT		
I Vaihto-omaisuus		
II Saamiset		
Pitkäaikaiset saamiset		
Lyhytaikaiset saamiset		
*	447.949,43	465.995,97
*	560.348,80	640.462,50
*	14.995,88	34.299,65
**	1.023.294,11	1.140.758,12
***	1.023.294,11	1.140.758,12
III Rahoitusarvopaperit		
IV Rahat ja pankkisaamiset		
****	1.023.294,11	1.140.758,12
*****	4.955.976,28	4.742.052,76
VASTATTAVAA		
A OMA PÄÄOMA		
*	779.063,35-	779.063,35-
*	2.094.996,60-	1.767.239,44-
*	101.794,97-	327.757,16-
***	2.975.854,92-	2.874.059,95-
B POISTOERO JA VAPAAEHTOISET VARAUKSET		
C PAKOLLISET VARAUKSET		
D TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT		
E VIERAS PÄÄOMA		
I Pitkäaikainen		
*	1.825.799,62-	1.730.471,55-
**	1.825.799,62-	1.730.471,55-
II Lyhytaikainen		
*	55.356,32-	43.677,63-
*	94.788,42-	93.843,63-
*	4.177,00-	0,00
**	154.321,74-	137.521,26-
***	1.980.121,36-	1.867.992,81-
*****	4.955.976,28-	4.742.052,76-

RAHOITUSLASKELMA

	V. 2017	V. 2016
TOIMINNAN RAHAVIRTA		
* Liikelylijäämä (-aliij)	148.538,77	374.500,96
* Poistot ja arvonalentumiset	307.612,99	284.149,33
* Rahoitustuotot ja -kulut	46.743,80-	46.743,80-
**	409.407,96	611.906,49
INVESTOINTIEN RAHAVIRTA		
* Investointimenot	639.000,52-	477.522,49-
** Pysyvien vastaavien	639.000,52-	477.522,49-
*** TOIMIN. JA INVEST. RAHAVIRTA	229.592,56-	134.384,00
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA		
Antolainojen muutokset		
* Antolainasaam. väh. muilta	0,00	94.579,82
**	0,00	94.579,82
Lainakannan muutokset		
** Oman pääoman muutokset	0,00	0,00
Muut maksuvalmiuden muutokset		
* Saamisten muutos muilta	10.168,40	19.696,70-
* Korott.velk. muutos muilta	112.128,55	301.623,22
**	122.296,95	281.926,52
*** Rahoituksen rahavirta	122.296,95	376.506,34
**** RAHAVAROJEN MUUTOS	107.295,61-	510.890,34
* RAHAVAROJEN MUUTOS	107.295,61	510.890,34-

ESITYS VESIHUOLLON TILIKAUDEN TULOKSEN KÄSITTELYSTÄ

Esitetään, että tilikauden ylijäämä 101.794,97 euroa siirretään edellisten tilikausien yli- ja alijäämien tilille.

TILINPÄÄTÖKSEN LIITETIEDOT

Arvostus- ja jaksotusperiaatteet ja menetelmät

Noudatetaan samoja arvostus- ja jaksotusperiaatteita kuin kunnan kirjanpidossa.

Tilinpäätöksen laatimisperiaatteet

Eriytettyyn tulos- ja rahoituslaskelmaan otetaan ulkoisten tulojen ja menojen lisäksi sisäinen tulo, meno tai rahoituserä, jossa vastapuolena on kunnan muu toiminta.

Eriytettyyn taseeseen otetaan sisäinen saatava ja velka sekä sisäinen kate, jossa vastapuolena on kunnan muu toiminta.

Edellisen tilikauden tietojen vertailukelpoisuus.

Vesihuollosta on tehty eriytetty tilinpäätös jo vuodelta 2015.

Tuloslaskelmaa koskevat liitetiedot

Toimintatuotot

		V. 2017	V. 2016
2340	VESIHUOLTO TULOSLASKELMA		
	TOIMINTATULOT		
3001	Vesimaksut	597.047,76	549.541,70
3005	Jätevesimaksut	667.741,23	647.351,93
3008	Perusmaksut	208.260,24	157.077,34
3060	Tonttiliittymien tarvikemaksut	35.219,49	69.686,02
3063	Konekeskuksen myyntituotot	225,00	2.555,17
3160	Myyntituotot muilta	573,50	4.673,09
30021	S. vesimaksut	27.637,35	27.929,29
30061	S. jätevesimaksut	36.461,49	37.115,52
*	Myyntitulot	1.573.166,06	1.495.930,06
3300	Työllistämistuki	5.958,59	12.420,84
3331	Muut tuet ja avustuk.muilta	0,00	1.000,00
*	Tuet ja avustukset	5.958,59	13.420,84
3515	Saadut vahinkovak.korvaukset	32.379,32	0,00
*	Muut toimintatulot	32.379,32	0,00
**	TOIMINTATULOT YHTEENSÄ	1.611.503,97	1.509.350,90

Poistosuunnitelma

Käytetään Muuramen kunnan poistosuunnitelmaa.

Tasetta koskevat liitetiedot

Pysyvät vastaavat ja muut pitkäaikaiset sijoitukset					
	Maa-alueet	Kiinteät rak. ja laitteet	Koneet ja kalusto	Osakkeet ja osuudet	Yhteensä
Poistamaton hankintameno 1.1.	0	3034866,3	0	566428,33	3601294,6
Lisäykset tilikauden aikana	190000	407736,69	41263,83		639000,52
Rahoitusosuudet tilikaudella					0
Vähennykset tilikauden aikana					0
Siirrot erien välillä					0
Tilikauden poistot		303486,61	4126,38		307612,99
Arvonlennukset ja niiden pal.					
Poistamaton hankintameno 31.12.	190000	3139116,38	37137,45	566428,33	3742682,2

10.2. SOSIAALI- JA TERVEYSPALVELUT (MUURAMEN HYVINVOINTI –LIIKELAITOS)

Hyvinvointi –liikelaitoksen talousarvio toteutui erikoissairaanhoidon ylityksestä johtuen alijäämäisenä -350 000 euroa. Oman toiminnan osalta toiminta kuitenkin toteutui 0,7 % pienemmin kustannuksin kuin vuonna 2016. Toiminnalliset tavoitteet toteutuivat selvästi odotettua paremmin jo liikelaitoksen ensimmäisenä toimintavuotena

Muuramen Hyvinvointi –liikelaitoksen tilinpäätöslaskelmat:

Tuloslaskelma

	v. 2017	v. 2016
* LIIKEVAIHTO	1.859.911,61	747.026,22
* Liiketoiminnan muut tuotot	895.477,03	950.513,37
* Tuet ja avustukset kunnalta/ky	22.742.739,96	0,00
Materiaalit ja palvelut		
Aineet tarvikkeet ja tavarat		
* Ostot tilikauden aikana	748.976,67-	116.737,49-
* Palvelujen ostot	16.116.573,16-	20.244.196,10-
Henkilöstökulut		
* Palkat ja palkkiot	4.829.716,76-	1.398.555,14-
Henkilösivukulut		
* Eläkekulut	1.128.594,48-	574.084,13-
* Muut henkilösivukulut	224.698,33-	93.659,36-
Poistot ja arvonalentumiset		
* Suunnitelman muk. poistot	67.321,69-	7.052,67-
* Liiketoiminnan muut kulut	2.733.951,73-	1.975.229,81-
** LIIKEYLIJÄÄMÄ (-ALIJÄÄMÄ)	351.704,22-	22.711.975,11-
Rahoitustuotot ja -kulut		
* Korvaus peruspääomasta	3.000,00-	0,00
*** TILIKAUDEN YLI-/ALIJÄÄMÄ	354.704,22-	22.711.975,11-
Satunnaiset tuotot ja -kulut		
**** YLI-/ALIJÄÄMÄ ENNEN VAR.	354.704,22-	22.711.975,11-
***** TILIKAUDEN YLI- / ALIJÄÄMÄ	354.704,22-	22.711.975,11-

Sisältää sisäiset ja laskennalliset erät

Rahoituslaskelma

	v. 2017
TOIMINNAN RAHAVIRTA	
* Liikelylijäämä (-alij)	351.704,22-
* Poistot ja arvonalentumiset	67.321,69
* Rahoitustuotot ja -kulut	3.000,00
**	287.382,53-
INVESTOINTIEN RAHAVIRTA	
* Investointimenot	46.424,32-
Pysyvien vastaavien	
**	46.424,32-
*** TOIMIN. JA INVEST. RAHAVIRTA	333.806,85-
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA	
Antolainojen muutokset	
Lainakannan muutokset	
** Oman pääoman muutokset	0,00
Muut maksuvalmiuden muutokset	
* Saamisten muutos muilta	798.451,96-
* Korott.velk. muutos muilta	596.973,89
**	201.478,07-
*** Rahoituksen rahavirta	201.478,07-
**** RAHAVAROJEN MUUTOS	535.284,92-
* RAHAVAROJEN MUUTOS	535.284,92

Vuosi 2016 ei ole vertailukelpoinen rahoituslaskelmassa

TASE

	V.2017	Avaava tase	

VASTAAVAA			
A PYSYVÄT VASTAAVAT			
I Aineettomat hyödykkeet			
*	1. Aineettomat oikeudet	26.351,65	39.527,48
**	Aineettomat hyödykkeet yht.	26.351,65	39.527,48
II Aineelliset hyödykkeet			
*	4. Koneet ja kalusto	115.135,31	122.856,85
**	Aineelliset hyödykkeet yht	115.135,31	122.856,85
III Sijoitukset			
****	PYSYVÄT VASTAAVAT YHTEENSÄ	141.486,96	162.384,33
B TOIMEKSIANTOJEN VARAT			
C VAIHTUVAT VASTAAVAT			
I Vaihto-omaisuus			
II Saamiset			
Pitkäaikaiset saamiset			
Lyhytaikaiset saamiset			
*	1. Myyntisaamiset	396.260,88	269.060,66
*	3. Muut saamiset	157.886,81	623.063,44
*	4. Siirtosaamiset	616.868,59	15.725,14
**	Lyhytaikaiset saamiset yht.	1.171.016,28	907.849,24
***	Saamiset yhteensä	1.171.016,28	907.849,24
III Rahoitusarvopaperit			
IV Rahat ja pankkisaamiset			
****	VAIHTUVAT VASTAAVAT YHTEENSÄ	1.171.016,28	907.849,24
*****	VASTAAVAA YHTEENSÄ	1.312.503,24	1.070.233,57

	V.2017	Avaava tase	

VASTATTAVAA			
A OMA PÄÄOMA			
*	I Peruspääoma	50.000,00-	50.000,00-
*	V Tilikauden yli/alijäämä	354.704,22	0,00
***	OMA PÄÄOMA YHTEENSÄ	304.704,22	50.000,00-
B POISTOERO JA VAPAAEHTOISET VARAUKSET			
C PAKOLLISET VARAUKSET			
D TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT			
*	3. Muut toimeksiantojen pääoma	34.817,77-	34.817,77-
***	TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT YHT.	34.817,77-	34.817,77-
E VIERAS PÄÄOMA			
I Pitkäaikainen			
II Lyhytaikainen			
*	6. Ostovelat	132.116,97-	534.797,23-
*	7. Muut velat	1.798,46-	1.001,59-
*	8. Siirtovelat	1.448.474,26-	449.616,98-
**	Lyhytaikainen vieras po. yht.	1.582.389,69-	985.415,80-
***	VIERAS PÄÄOMA YHTEENSÄ	1.582.389,69-	985.415,80-
*****	VASTATTAVAA	1.312.503,24-	1.070.233,57-

10.3. ERIYTETTYJEN TILINPÄÄTÖSTEN VAIKUTUS KUNNAN TILIKAUDEN TULOKSEN MUODOSTUMISEEN

SISÄINEN TULOSLASKELMA ILMAN LASKENNALLISIA ERIÄ

	Kunta ilman Hyvinvointi- liikelaytosta ja vesihuoltoa	Hyvinvointi- liikelayt	Vesihuolto	Muuramen kunta
TOIMINTATULOT				
Myyntitulot	2 123 843,40	466 750,10	1 573 166,06	4 163 759,56
Maksutulot	931 545,36	1 391 961,51		2 323 506,87
Tuet ja avustukset	395 088,69	22 934 146,27	5 958,59	23 335 193,55
Muut toimintatulot	6 314 119,44	703 097,28	32 379,32	7 049 596,04
TOIMINTATULOT YHTEENSÄ	9 764 596,89	25 495 955,16	1 611 503,97	36 872 056,02
VALMISTUS OMAAN KÄYTTÖÖN	235 352,80		78 006,93	313 359,73
TOIMINTAMENOT				
Henkilöstömenot	-15 413 431,06	-6 126 463,57	-378 879,44	-21 918 774,07
Palvelujen ostot	-6 547 364,69	-15 793 516,16	-444 377,37	-22 785 258,22
Aineet, tarvikkeet ja tavara	-2 251 996,43	-748 622,67	-219 957,80	-3 220 576,90
Avustukset	-25 100 098,30	-1 053 111,26		-26 153 209,56
Muut toimintamenot	-4 923 310,97	-1 601 460,47	-17 362,53	-6 542 133,97
TOIMINTAMENOT YHTEENSÄ	-54 236 201,45	-25 323 174,13	-1 060 577,14	-80 619 952,72
TOIMINTAKATE	-44 236 251,76	172 781,03	628 933,76	-43 434 536,97
Verotulot	38 654 781,10			38 654 781,10
Valtionosuudet	9 969 844,00			9 969 844,00
Rahoitustulot ja -menot				
Korkotulot	11 688,91			11 688,91
Muut rahoitustulot	179 644,76			179 644,76
Korkomenot	-78 926,84			-78 926,84
Muut rahoitusmenot	-3 977,38	-3 000,00	-46 743,80	-53 721,18
VUOSIKATE	4 496 802,79	169 781,03	582 189,96	5 248 773,78
Poistot ja arvonalentumiset				
Suunn.mukaiset poistot	-3 300 670,53	-67 321,69	-307 612,99	-3 675 605,21
Satunnaiset erät				
TILIKAUDEN TULOS	1 196 132,26	102 459,34	274 576,97	1 573 168,57
Varausten lis.(-)tai väh.(+)	-1 100 000,00			-1 100 000,00
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ (ALIJÄÄMÄ)	96 132,26	102 459,34	274 576,97	473 168,57

11. TILINPÄÄTÖKSEN ALLEKIRJOITUKSET

Muuramessa 26. päivänä maaliskuuta 2018

 Mika Ilvesmäki	 Jani Kokko	 Tero Lakka
 Asko Juuti	 Janne Andersin	 Jenni Ahvenlampi
 Tarja Salmela	 Teea Kortetmäki	 Maarit Jakobsson
 Ari Ranta-aho		

TILINTARKASTUSMERKINTÄ

Olemme antaneet suorittamastamme tilintarkastuksesta tänään kertomuksen.

Muuramessa 20. päivänä huhtikuuta 2018

BDO Audiator Oy
Tilintarkastusyhteisö

Jorma Kesä
tilintarkastaja, JHTT

12. LUETTELO KÄYTETYISTÄ KIRJANPITOKIRJOISTA

1. Toimintakertomus
 - Tuloslaskelma
 - Rahoituslaskelma
 - Tase
 - Talousarviovertailu
 - Konsernituloslaskelma
 - Konsernin rahoituslaskelma
 - Konsernitase
2. Päiväkirja
3. Pääkirja
4. Tositteisto
 - Tositelajit
 - 1 Pankkitositteet
 - 4 Palkkatapahtumat
 - 10 KP Laskennalliset
 - 11 KP Automaattikirjaukset
 - 12 SL Laskennalliset
 - 13 SL Automaattikirjaukset
 - 15 Luottotappiot
 - 16 Alv-jako
 - 20 Ostolaskujen maksut
 - 21 Ostolaskut
 - 22 WF Ostolaskut
 - 23 Ostolaskut/vesihuolto
 - 30 Myyntireskontran suoritukset
 - 31 Myyntilaskut/taloustoimisto
 - 32 Myyntilaskut/asuntotoimisto
 - 33 Myyntilaskut/Effica-päivähoito
 - 34 Myyntilaskut/Effica-kotipalvelu
 - 35 Myyntilaskut/vesilaskut
 - 36 Myyntilaskut/tekninen toimisto
 - 37 Myyntilaskut/jätehuolto
 - 38 Myyntilaskut/hyvinvointi
 - 87 Korkolaskut
 - 89 Sisäinen laskutus
 - 90 Muistiot
 - 91 Tilinpäätöksen liitetietotositteet
 - 96 Kirjanpidon tulos
 - 97 Kirjanpidon tulos laskennallinen
 - 98 Sisäisen laskennan tulos
 - 99 Sisäisen laskennan tulos laskennallinen
5. Osakirjanpitojen tapahtumaluettelot
 - osto- ja myyntireskontra
 - palkkakirjanpito
6. Poistosuunnitelmat
7. Pysyvien vastaavien kirjanpito
8. Lainakirjanpito

13.SELVITYS KIRJANPIDON SÄILYTYKSESTÄ

Pysyvästi säilytettävät (kunnan päätearkisto):

- tasekirja

Sähköisessä arkistossa 10 vuotta:

- pääkirjat (kp/sl)
- päiväkirjat (kp/sl)
- reskontralistat (osto- ja myyntireskontra)
- saldolistat (osto- ja myyntireskontra)
- WF ostolaskut (tositelaji 22)
- talousarviovertailut (sl)
- taseet (sl)
- tuloslaskelmat (sl)
- rahoituslaskelmat (sl)

Muut tositteet ja raportit säilytetään kunnan päätearkistossa 10 vuotta tai ESR-hankkeen edellyttämän säilytysajan. Kiinteistöinvestointeihin liittyvät tositteet korvataan 10 vuoden jälkeen selvityksillä, joista käy ilmi Verohallituksen määräämät seikat (AVL 209 m §).

14.MENETELMÄKUVAUKSET

Kunnassa on tehty menetelmäkuvaukset kirjanpito- ja ostolaskujen käsittelyprosessista sekä perintäprosessista.